

"สามบุตรีแห่งจีน": การวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีนใน ไวลด์ สวอนส์ ของ จุง ชาง

นายปณชัยรัศมี องค์กรรัตน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

"THREE DAUGHTERS OF CHINA": A CRITIQUE OF CHINESE SOCIETY AND
CULTURE IN JUNG CHANG'S WILD SWANS

Mr. Panachairat Ong-amornrat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Comparative Literature
Department of Comparative Literature
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	"สามบุตรีแห่งจีน": การวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีนใน
	ไวลด์ สวอนส์ ของ จุง ชาง
โดย	นายปณชัยรัศมี องค์กรรัตน์
สาขาวิชา	วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ศรีวรกานต์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.อัชมา มหาพสุธานนท์)

ปณชัยรัศม์ องค์กรรัตน์ : "สามบุตรีแห่งจีน": การวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีนใน ไวลด์ สวอนส์ ของ จุง ชาง ("THREE DAUGHTERS OF CHINA": A CRITIQUE OF CHINESE SOCIETY AND CULTURE IN JUNG CHANG'S WILD SWANS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 หลัก: รศ. ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร, หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีนช่วง ค.ศ. 1912-1976 จากมุมมองของ จุง ชาง (Jung Chang) และความเป็นหญิงจีนซึ่งได้รับอิทธิพลจาก บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจีนในแต่ละยุคสมัย ตั้งแต่ยุคสาธารณรัฐ พรรคคอมมิวนิสต์ ปกครองประเทศและช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมในอดีตชีวิตประวัติเรื่อง ไวลด์ สวอนส์ (Wild Swans)

จากการศึกษาพบว่าอดีตชีวิตประวัติเรื่อง ไวลด์ สวอนส์ (Wild Swans) ของ จุง ชาง (Jung Chang) นำเสนอชีวิตของสตรี 3 รุ่น ได้แก่ ยาย แม่ และผู้ประพันธ์ ซึ่งเผชิญชะตากรรมต่างยุค สมัย คือ ยุคสาธารณรัฐ (ค.ศ. 1912-1949) ยุคปฏิวัติคอมมิวนิสต์ (ค.ศ. 1949-1966) และยุคการ ปฏิวัติวัฒนธรรม (ค.ศ. 1966-1976) อดีตชีวิตประวัติเรื่องนี้สะท้อนสังคมจีนในช่วงเวลาดังกล่าวและ วิพากษ์ความเหลื่อมล้ำระหว่างชายหญิง ระบอบเผด็จการโดยผู้นำ และการล้มล้างค่านิยมดั้งเดิม นอกจากนี้ ยังนำเสนอทัศนคติของผู้ประพันธ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และสังคมจีนตั้งแต่การสถาปนา สาธารณรัฐจนถึงช่วงมรณกรรมของเหมาเจ๋อตุง

แม้สตรีจีนประสบกับการกดขี่จากค่านิยมขงจื้อ อุดมการณ์คอมมิวนิสต์และลัทธิ เหมา แต่สตรีจีนได้พัฒนาตัวตนเพื่อสร้างความหมายของสตรีจีนใหม่และปฏิเสธอำนาจของระบอบ ปิตาธิปไตย และการศึกษาอย่างแสดงให้เห็นว่า จุง ชางใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ เช่น การใช้บทสนทนา ได้ตอบ การอ้างอิงถึงตัวบทอื่น และการใช้เรื่องเล่าพื้นบ้านในการบอกเล่าประวัติศาสตร์จีนจาก มุมมองของผู้หญิงในฐานะที่เป็นประวัติศาสตร์อีกด้านหนึ่งและวิพากษ์สังคมยุคดังกล่าวเรื่องการ บริหารประเทศล้มเหลว เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางที่ผิดและชนชั้นทางสังคมที่ยังหลงเหลืออยู่

ภาควิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2557

5480161222 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEYWORDS: JUNG CHANG / CHINESE WOMANHOOD / CHINESE WOMEN IDENTITIES / CHINESE HISTORY IN WOMEN'S POINT OF VIEW

PANACHAIRAT ONG-AMORN RAT: "THREE DAUGHTERS OF CHINA": A CRITIQUE OF CHINESE SOCIETY AND CULTURE IN JUNG CHANG'S WILD SWANS. ADVISOR: ASSOC. PROF. TRISILPA BOONKHACHORN, pp.

The objective of this thesis is to study the critique of Chinese society and culture in 1912-1976 from Jung Chang's perspectives and Chinese womanhood influenced by the Chinese social and cultural context in each period: the Republic of China, the rule of Communist Party and the Cultural Revolution in Jung Chang's Wild Swans.

The study reveals that Jung Chang's Wild Swans represents the lives of three generations of women: grandmother, mother and daughter who had experienced different political situations such as the Republic of China (1912-1949), communist revolution (1949-1966) and the Cultural Revolution (1966-1976). The autobiography presents Chinese society in those time and criticizes the inequality among men and women, dictatorship and the purge of traditional elements. Wild Swans also reveals author's views of Chinese history and society from the establishment of the Republic of China to the death of Mao Zedong.

Although Chinese women had undergone Confucianism, Communism and Mao's ideologies, they developed their identities to define themselves and rejected the patriarchal power. The study also illustrates the literary techniques: dialogism, referring to other texts ,and folk tale used by Jung Chang in expressing women's point of view to Chinese as an alternative one and a critique of society because of failure in public administration, abusive power and social class remaining in society.

Department: Comparative Literature Student's Signature .....

Field of Study: Comparative Literature Advisor's Signature .....

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ.ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่อดทน กระตุ้น ให้กำลังใจและชี้แนะแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ให้กับผู้วิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณ ผศ.ดร. ศิริพร ศรีวรกานต์ ผศ.ดร. สุรเดช โชติอุดมพันธ์ และ อ.ดร. อังมา มหาพสุธานนท์ สำหรับคำแนะนำที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ รศ.ดร. อนงค์นาฏ เถลิงวิทย์สำหรับความเมตตาการุณาอย่างสูงแม้ว่าอาจารย์ไม่ได้อยู่ดูความสำเร็จ ขอขอบคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่มอบความรู้และโอกาสในการศึกษาวรรณคดี รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบที่คอยแจ้งกำหนดการและขั้นตอนในการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบที่ร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรค ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหารวมทั้งแบ่งปันความรู้และแนวทางในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยถามและรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยความหวังดีและความจริงใจ

ขอขอบคุณทุนผู้ช่วยสอนศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ โดยเฉพาะคุณวิเชียร ปลื้มคิดและคุณขวัญใจ นาสารานู สำหรับคำแนะนำในการเรียนและการทำงาน ขอขอบคุณ อ.ดร. วรณีย์ เจตจำนงหนูซึ่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและระเบียบวินัยในการทำงาน ขอขอบคุณนายแพทย์ วรพจน์ นรสุชา สำหรับข้อคิดในเรื่องวิชาการ ขอขอบคุณ ดร. กฤษณ์ ศรีธิกล้า สำหรับวิธีการรับมือกับปัญหาและผู้วิจัยขอขอบคุณนิพนธ์ ภาตสูงเนินที่คอยให้คำปรึกษา เป็นกำลังใจ คอยเตือนสติผู้วิจัยพร้อมกับชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียน และยังคงอยู่เคียงข้างตลอดการวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณพ่อสมศักดิ์ องค์กรมรรตน์ คุณแม่สมใจ องค์กรมรรตน์ พี่ชาย และพี่สาวสำหรับความรัก ความเข้าใจ กำลังใจ พร้อมทั้งสนับสนุนผู้วิจัยในการเรียนและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	15
1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ และสมมติฐาน	15
1.4 ขอบเขตการวิจัย	15
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	16
1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	23
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	23
บทที่ 2	24
Wild Swans ในฐานะอัตชีวประวัติ.....	24
2.1 นิยามของอัตชีวประวัติ	24
2.2 การผสมผสานระหว่างอัตชีวประวัติและนวนิยายใน Wild Swans.....	29
2.3 Wild Swans จากประวัติศาสตร์ภาคประชาชน	33
บทที่ 3	47
สามบุตรีในฐานะประวัติศาสตร์สตรีจีน	47
3.1 ยายกับชนบสตรีจีนยุคสาธารณรัฐ.....	48

3.1.1	ยายผู้มีความงามเป็นอาภรณ์	49
3.1.2	ความขัดแย้งระหว่างค่านิยมของสังคมกับปัจเจกบุคคลของยาย	56
3.1.3	สตรีผู้กบฏต่อสังคม	60
3.1.4	ความทุกข์ยากของสตรี	67
3.1.5	ยายในฐานะผู้นำครอบครัว	72
3.1.6	ยายในฐานะภาพแทนสตรีจีนยุคสาธารณรัฐ	74
3.2	แม่และพรรคคอมมิวนิสต์	75
3.2.1	แม่ผู้ต่อสู้เพื่อมวลชน	76
3.2.2	ความอดทนของสตรียุคคอมมิวนิสต์	79
3.2.3	สตรีผู้มีอำนาจและบารมี	85
3.2.4	แม่พระแห่งครอบครัว	89
3.2.5	แม่ในฐานะภาพแทนของสตรียุคเปลี่ยนผ่าน	93
3.3	บุตรสาวกับการปฏิวัติวัฒนธรรม	94
3.3.1	บุตรสาวผู้ปิดกั้นตนเองจากความรัก	99
3.3.2	บุตรผู้มีปัญหาและเสรีภาพ	101
3.3.3	ผู้หญิงที่ยืนเคียงข้างครอบครัว	105
3.4	ลักษณะร่วมของสตรีจีน 3 ช่วง	108
3.5	สัญลักษณ์ใหม่ของสตรีจีน: บทวิพากษ์ความย้อนแย้ง	111
บทที่ 4	.....	113
ประวัติศาสตร์จากมุมมองของสตรีจีน	.....	113
4.1	จุดยืนของจุง ชางในการนำเสนอประวัติศาสตร์	118
4.2	การวิพากษ์ความล้มเหลวของสังคมและการเมืองจีน	120
4.1.1	ความหลงมกยแห่งการบูชาผู้นำ	121

4.1.2 อำนาจเผด็จการโดยผู้นำและชนชั้นที่ยังเหลืออยู่	134
4.1.3 ความฉ้อฉล การใช้อำนาจที่ผิด ความรุนแรงและความอยุติธรรม	143
4.3 ประวัติศาสตร์ภาคประชาชนในฐานะอาวุธทางการเมือง	152
บทที่ 5	157
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	157
5.1 บทสรุป	157
5.2 ข้อเสนอแนะ	164
รายการอ้างอิง	165
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	171

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์จีนมีความเป็นมายาวนานนับพันปี มีช่วงเวลาแห่งความรุ่งโรจน์และตกต่ำสลับกันไป แต่หากพูดถึงช่วงเวลาแผ่นดินจีนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมากที่สุด คือ ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 เพราะประชาชนจีนเรียกร้องการปฏิรูปประเทศให้มีความทันสมัยต่อโลกที่เปลี่ยนไป จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากราชธิปไตยไปสู่ระบอบสาธารณรัฐที่มี ดร.ซุนยัตเซ็น (Sun Yat-sen) ผู้ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มทางการเมืองถงเหมิงฮู่ทำการปฏิวัติในปี ค.ศ. 1911 และกลุ่มดังกล่าวเปลี่ยนเป็นพรรคการเมืองชื่อพรรคก๊กมินตั๋ง อย่างไรก็ตาม ประเทศจีนยังคงประสบกับความยุ่งยากภายหลังการปฏิวัติเพราะเหล่าผู้นำทางการเมืองช่วงชิงอำนาจ หนึ่งในนั้นมีหยวนซื่อไช่ (Yuan Shikai) อดีตแม่ทัพของราชวงศ์ชิงที่อาศัยอำนาจทางการทหารที่มีอยู่ขึ้นปกครองประเทศต่อจากซุนยัตเซ็นในปี ค.ศ. 1914 พร้อมกับสถาปนาตนเองขึ้นเป็นจักรพรรดิ¹ หยวนซื่อไช่เป็นจักรพรรดิได้เพียงแค่ 83 วันเพราะเจอแรงต่อต้านทางการเมืองก่อนที่จะเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1916 มรณกรรมของเขาทำให้ไม่มีรัฐบาลกลางที่จะปกครองประเทศ เหล่าทหารจึงต่างตั้งตนเป็นขุนศึกแย่งชิงความเป็นใหญ่ในแต่ละแคว้น ระหว่างนั้นประเทศจีนได้เข้าร่วมต่อสู้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ร่วมกับเหล่าพันธมิตรตะวันตกเพื่อหวังได้ดินแดนชานตุงและแมนจูเรียคืนมาจากเยอรมนี แต่เหล่ามหาอำนาจกลับยกดินแดนดังกล่าวให้กับญี่ปุ่นและนำไปสู่การเดินขบวนเรียกร้องในวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 1919 หรือเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่าขบวนการสี่พฤษภาคมซึ่งกระตุ้นให้ปัญญาชนจีนคิดหาหนทางพัฒนาประเทศและรับเอาแนวคิดและวิทยาการจากตะวันตกเข้ามาปรับปรุงประเทศ หนึ่งในนั้น คือ แนวคิดสังคมนิยมซึ่งนำไปสู่การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ในวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 1921²

¹ วรศักดิ์ มหัทธโนบล, เศรษฐกิจการเมืองจีน(กรุงเทพมหานคร: โอเพ่น โซไซตี้, 2557). 15.

² Ibid., 16.

แม้ในช่วงแรกพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์มีจุดยืนร่วมกันในการพัฒนาประเทศ และ รวมแผ่นดินจีนเป็นหนึ่งเดียวกันด้วยการปราบปรามเหล่าขุนศึก แต่มรดกกรรมของซุนยัตเซ็นทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาบนแผ่นดินจีนอีกครั้ง เพราะนายพลเจียงไคเช็ค (Chiang Kaishek) ผู้ขึ้นมารับอำนาจต่อจากซุนยัตเซ็นเห็นว่าแนวคิดของพรรคคอมมิวนิสต์ที่เน้นการปลดปล่อยชาวนาให้พ้นจากการขูดรีดของเหล่าผู้มีอำนาจและกำลังได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นภัยคุกคามต่อพรรคก๊กมินตั๋ง เจียงไคเช็คจึงสั่งให้กำจัดพรรคคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตาม นายทหารในกองทัพที่ไม่พอใจกับนโยบายฆ่าคนจีนด้วยกันเองทำการจับเจียงไคเช็คเป็นตัวประกันในเหตุการณ์กบฏซีอานพร้อมกับยื่นข้อเสนอให้กับแม่ทัพของตนร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์ในการต่อสู้กับญี่ปุ่น³ ทำให้ทั้งสองพรรคหันมาร่วมมือกันทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่นที่กำลังรุกรานประเทศจีนอย่างหนัก แต่เมื่อสงครามโลกเสร็จสิ้นลง ทั้งสองพรรคทำสงครามกลางเมืองอีกครั้ง และพรรคคอมมิวนิสต์ที่นำโดยเหมาเจ๋อตุง (Mao Zedong) ได้รับความช่วยเหลืออย่างเด็ดขาด ส่วนเจียงไคเช็คและพรรคก๊กมินตั๋งหลบหนีไปอยู่เกาะไต้หวัน

ภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ในช่วงแรกมีการออกนโยบายเพื่อให้สังคมมีความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปที่ดิน การกวาดล้างศัตรูทางการเมืองด้วยการรณรงค์ต่อต้านความชั่วร้าย 3 ประการโดยมุ่งเน้นการต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง ต่อต้านการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและต่อต้านลัทธิเจ้าขุนมูลนาย และการรณรงค์ต่อต้านสิ่งชั่วร้าย 5 ประการซึ่งเน้นการกำจัดพวกนายทุนและนักธุรกิจ รวมไปถึงนโยบายก้าวกระโดดไกล (Great Leap Forward) ที่เน้นให้ประเทศเพิ่มผลผลิตด้านเกษตรกรรมและตอบสนองต่ออุตสาหกรรมด้วยการผลิตเหล็กกล้า⁴ อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวล้มเหลวเพราะภัยธรรมชาติและการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพมากพอ อีกทั้งยังมีการใช้แรงงานไม่ถูกวิธี การผลิตที่ไม่ถูกต้อง อาหารขาดแคลนรวมถึงการใช้พลังงานที่มากเกินไปในการทำงานช่วงกลางคืน⁵ จนนำไปสู่ความระส่ำระสายในพรรค ไม่ว่าจะเป็นเหิงเต๋อไห่ที่โจมตีเหมาเจ๋อตุงในเรื่องดังกล่าว รวมไปถึงการที่หลิวเซาฉีและเติ้งเสี่ยวผิงมีอำนาจมากขึ้นในพรรค⁶ มีการคำนวณตัวเลขออกมาว่าผู้เสียชีวิตในช่วงเวลาดังกล่าวมีเกือบ 38 ล้านคน⁷

³ J.A.G. Roberts, *A Concise History of China*(Cambridge: Harvard University Press, 1999). 196.

⁴ Ibid., 70.

⁵ Richard T Phillips, *China since 1911*(Hampshire: Macmillan, 1996). 190

⁶ วีระชัย โชคมุกดา, 150 ปีจีนยุค "ป่วยไข้" จากสงครามฝิ่นสู่มหาอำนาจโลก (กรุงเทพมหานคร: อีปซี, 2555). 274.

⁷ จอน ฮัลลีย์ จุง ซาง, 'เหมา' เรื่องที่คุณไม่รู้ อายุรี ชิวรุโณทัย แปล(กรุงเทพมหานคร: แสงดาว, 2552). 534.

เหมาเจ๋อตุงต้องหาทางกลับสู่อำนาจอีกครั้งด้วยการรณรงค์ให้เกิดการปฏิวัติวัฒนธรรม เพื่อกำจัดศัตรูภายในพรรคและกวาดล้างผู้นิยมแนวทางแบบทุนนิยม บุคคล 2 คนที่เป็นแกนหลักในการควบคุมการปฏิวัติวัฒนธรรม คือ เจียง ชิง (Jiang Qing) ภรรยาของเหมาเจ๋อตุงผู้คุมอำนาจด้านวัฒนธรรมของประเทศ และหลินเปียวผู้คุมอำนาจในกองทัพ⁸ มีการจัดตั้งยุวชนเรดการ์ด (Red Guard) อันประกอบไปด้วยวัยรุ่นและนักศึกษา การจัดตั้งกลุ่มในช่วงแรกเป็นไปเพื่อช่วยกำจัดผู้เป็นปฏิปักษ์ต่อพรรคคอมมิวนิสต์ และมีคำขวัญว่า “เราวิพากษ์วิจารณ์โลกเก่า”⁹ อันหมายถึงการทำลายค่านิยมเก่าแก่และวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ไม่เข้ากับแนวคิดสังคมนิยม มีการจับกุม ไล่ร้ายและโจมตีบุคคลที่เป็นศัตรูทางการเมือง แต่ในเวลาต่อมากลับขยายวงกว้างโจมตีพวกเดียวกันเองและเจ้าหน้าที่ของพรรคคอมมิวนิสต์ด้วยเช่นกัน ก่อให้เกิดความรุนแรงและความเสียหายไปทั่วประเทศนานนับ 10 ปีจนสร้างบาดแผลทั้งกายและใจให้ประชาชนและผู้ตกเป็นเหยื่อ เมื่อเหมาเจ๋อตุงถึงแก่อสัญกรรมและแก๊งสี่คน (Gang of Four) อันประกอบด้วยมาดามเจียงชิง เหยาเหวินหยวน (Yao Wenyan) จางชุนเฉียว (Zhang Chunqiao) และหวังหงเหวิน (Wang Hongwen) ผู้คอยควบคุมและบงการการปฏิวัติวัฒนธรรมและเป็นพวกฝักใฝ่อำนาจของเหมาถูกจับกุม การปฏิวัติวัฒนธรรมจึงสิ้นสุดลง

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์หลังจากที่สาธารณรัฐประชาชนจีนถือกำเนิดขึ้นและปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์บ่งบอกได้ว่าประเทศจีนในช่วงเวลาดังกล่าวถูกรอบงำด้วยอำนาจการบูชาผู้นำทางการเมืองที่เป็นเผด็จการของพรรคคอมมิวนิสต์ โจนาธาน ดี. สเปนซ์ (Jonathan D. Spence) บรรยายถึงประเทศจีนในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมดังนี้

In early August 1966, the Central Committee issued a directive of sixteen points on the Cultural Revolution, calling for vigilance against those who would try to subvert the revolution from within. Still there were enough cooler heads in office for a sentence to be inserted suggesting the debates “be conducted by reasoning, not by coercion or force,”...But as August drew on, Mao Zedong, from a stand atop the Tiananmen Gate...began

⁸ Phillips, *China since 1911*. 209.

⁹ *Ibid.*, 281.

to review gigantic parades of chanting Red Guards...By the end of August, Lin had developed a formulaic description of Mao as “our great teacher, great leader, great supreme commander and great helmsman” that became standard usage in China.¹⁰

สเปนซ์กล่าวถึงเหตุการณ์ดังกล่าวว่าตอนต้นเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1966 คณะกรรมาธิการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์ประกาศบัญญัติ 16 ประการสำหรับการปฏิวัติวัฒนธรรมให้กำจัดกลุ่มคนที่ต่อต้านการปฏิวัติจากภายในพรรค อย่างไรก็ตามยังมีคนที่รักสงบเรียกร้องให้มีการถกเถียงเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยเหตุผลและห้ามใช้กำลังบีบบังคับหรือทำร้ายกัน แต่เมื่อวันเวลาผ่านไป ผุ้ชนเรดการ์ดขนาดใหญ่ได้รวมตัวกัน ณ จัตุรัสเทียนอันเหมินซึ่งมีเหมาเจ๋อตงคอยดูอยู่ และเมื่อปลายเดือนสิงหาคมดำเนินมาถึง หลินเปียวได้คิดคำสรรเสริญเหมาซึ่งเป็นมาตรฐานใช้พูดกันทั่วเมืองจีนว่าครูผู้ยิ่งใหญ่ ผู้นำผู้ยิ่งใหญ่ ผู้บังคับบัญชาผู้ยิ่งใหญ่และนายท้ายเรือผู้ยิ่งใหญ่ของเรา จากคำอธิบายที่ยกมาบ่งบอกได้ว่าแม้จะมีความพยายามไม่ให้เกิดความรุนแรงขึ้นในสังคมมากเพียงใด แต่ด้วยแรงผลักดันทางการเมืองและเหล่าผู้นำในพรรคคอมมิวนิสต์ยอมทำให้คนที่รักสงบต้องยอมถอยและเปิดทางให้กับการเชือดฟันผู้นำสูงสุดครอบงำประเทศอย่างเบ็ดเสร็จ

ไม่ว่าประวัติศาสตร์ของจีนจะยิ่งใหญ่และมีหลากหลายเรื่องราวให้ศึกษามากเพียงใด สิ่งทีประวัติศาสตร์จีนในช่วงศตวรรษที่ 20 แสดงให้เห็นอีกสิ่งหนึ่ง คือ บทบาทผู้นำทางสังคม การเมืองและผู้มีอำนาจในการกำหนดความเป็นไปของสังคมล้วนแล้วแต่ผู้ชาย ในขณะที่ผู้หญิงกลับไม่ได้มีบทบาทหรือได้รับการกล่าวถึงมากนัก สภาพดังกล่าวบ่งบอกถึงความยิ่งใหญ่ของผู้ชายที่ครอบงำพื้นที่ทางการศึกษาและสังคมอย่างเด็ดขาด

แนวคิดที่มีส่วนสนับสนุนให้การศึกษาของจีนอยู่ในอำนาจของผู้ชาย ได้แก่ค่านิยมแบบขงจื้อที่เน้นจารีต ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการเคารพลำดับชั้นทางสังคม ทำให้ผู้หญิงต้องอยู่ในกรอบของประเพณีที่ให้ความสำคัญกับผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ การให้ความสำคัญกับผู้ชายปรากฏอย่างชัดเจนในความคิดของขงจื้อ ผู้ปกครองหรือจักรพรรดิ คือ บุตรแห่งสวรรค์ (Son of

¹⁰ Jonathan D. Spence, *The Search for Modern China*, Third ed.(New York: Norton&Company, 2013). 544.

Heaven) ผู้ซึ่งได้รับโองการจากฟ้าลงมาปกครองโลกมนุษย์¹¹ ดังนั้นหากใครคิดขัดขืนหรือฝ่าฝืนคำสั่งผู้ชาย ถือว่าเป็นการต่อต้านอาญาสวรรค์และต้องได้รับการลงโทษ

อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงมีบทบาทในหน้าประวัติศาสตร์อันยาวนานของจีนเช่นกัน ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 พระนางซูสีไทเฮา คือ ผู้หญิงที่มีบทบาทเทียบเคียงผู้ชายและมีชื่อเสียงมากในด้านการเมืองการปกครอง แม้ว่าตำราทางประวัติศาสตร์นำเสนอภาพพระนางซูสีไทเฮาเป็นผู้หญิงที่ไม่มีความสามารถ ไม่รู้จักหลักการบริหารประเทศและมีความชั่วร้าย วางแผนในการปลงพระชนม์สมาชิกราชวงศ์เพื่อรักษาอำนาจของตนจนนำไปสู่จุดจบของราชวงศ์ชิง แต่ประวัติศาสตร์อีกกระแสจารึกพระนางซูสีไทเฮาในฐานะผู้ปกครองหญิงที่มีความพยายามในการนำพาประเทศจีนไปสู่ความเจริญก้าวหน้ารวมถึงการให้เสรีภาพผู้หญิงด้วยการยกเลิกการมัดเท้า การสนับสนุนให้ผู้หญิงมีการศึกษา ปลดปล่อยสตรีออกจากพันธนาการของแนวคิดขงจื้อและมีเสรีภาพในการออกสู่สาธารณชน¹² อีกหนึ่งตัวอย่างของสตรีที่มีความสามารถไม่แพ้ผู้ชาย คือ พระนางบูเช็กเทียนซึ่งมีความสามารถในการปกครองบ้านเมืองด้วยความเข้มแข็งเด็ดขาด¹³ และยังคงมีความรอบรู้ด้านรัฐศาสตร์และอักษรศาสตร์อีกด้วย ดังนั้น ไม่ว่าจะประวัติศาสตร์จะกล่าวถึงพระนางซูสีไทเฮาหรือพระนางบูเช็กเทียนในแง่ใด ต่างเป็นที่ชัดเจนว่าผู้หญิงไม่ได้มีแต่การเชื่อฟังแต่คำสั่งของผู้ชายเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีโอกาสก้าวเข้ามาในพื้นที่ที่เคยเป็นของผู้ชายมานานนับพันปีด้วยเช่นกัน ช่วงเวลาเดียวกันความก้าวหน้าทางสังคมของผู้หญิงเริ่มถูกเน้นย้ำมากขึ้นผ่านเหตุการณ์ 4 พฤษภาคม 1919 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนจีนเดินขบวนประท้วงเหล่าประเทศมหาอำนาจที่ต้องสูญเสียดินแดนบางส่วนให้กับต่างชาติแม้ว่าประเทศจีนเป็นฝ่ายชนะสงครามร่วมกับพันธมิตรตะวันตก ปัญญาชนทั้งหลายในประเทศจีนจึงคิดหาหนทางปรับปรุงสังคมและเปิดรับความเป็นสมัยใหม่จากตะวันตกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประชาธิปไตย ความก้าวหน้าทางวิทยาการและสิทธิเสรีภาพของพลเมืองและผู้หญิง ปัจจัยอีกส่วนหนึ่งมาจากการที่ภาษาเขียนของจีนซึ่งเป็นภาษาโบราณได้รับการปฏิรูปให้เป็นภาษาพูด ภาษาเขียนดังกล่าวเป็นเครื่องแบ่งแยกระหว่างชนชั้นปกครองกับคนธรรมดาที่ต้องอาศัย

¹¹ Guo Suijian, *Chinese Politics and Government: Power, Ideology and Organization*(New York: Routledge 2013). 49.

¹² Jung Chang, *Empress Dowager Cixi : The Concubine Who Launched Modern China*(London: Random House, 2013). 326.

¹³ วิภาวี รักษ์เจริญ, ยอดสตรีผู้พลิกโฉมประวัติศาสตร์(กรุงเทพมหานคร: ฮาซันพริ้นติ้ง, 2556). 153

การฝึกฝนและเรียนรู้ และยังเป็นสิ่งที่ใช้สอบเข้ารับราชการซึ่งผูกติดกับการท่องจำคำสอนของขงจื้อ อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สนับสนุนผู้หญิงให้มีการศึกษาและเริ่มมีงานเขียนออกมามากขึ้น¹⁴

1.1.1 ประวัติของ จุง ชาง และงานประพันธ์เรื่อง Wild Swans

จุง ชาง (Jung Chang) ประพันธ์อัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** ในปี ค.ศ. 1991 แม้อัตชีวประวัติเรื่อง ดังกล่าวไม่ใช่หนังสือเล่มแรกที่ประพันธ์ขึ้นโดยผู้หญิง แต่การที่เธอกล้าเขียนบอกเรื่องราวของสภาพสังคมแห่งการกดขี่และความโหดร้ายของการเมืองการปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ทำให้เธอและงานเขียนกลายเป็นที่สนใจในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ทั้งนี้ การวิพากษ์วิจารณ์พรรคคอมมิวนิสต์ของจีนและเหมาเจ๋อตุงด้วยภาษาที่ประชดประชันและแสดงออกอย่างโจ่งแจ้งว่าเธอไม่ชอบการดำเนินนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ในช่วงเวลาดังกล่าวทำให้รัฐบาลประเทศบ้านเกิดของเธอต้องขึ้นบัญชีงานเขียนของเธอเป็นหนังสือต้องห้าม แม้การเขียนเรื่องราวของเธอและครอบครัวที่ต้องประสบกับภัยทางการเมืองและความวุ่นวายทางสังคมอันเกิดจากการบริหารงานผิดพลาดของรัฐบาลไม่ใช่การเขียนประวัติศาสตร์ในแบบฉบับของนักประวัติศาสตร์ที่เป็นกลางปราศจากอคติ แต่นับได้ว่าเธอเป็นนักเขียนผู้หญิงที่กล้าลุกขึ้นมาพินิจการเขียนเรื่องราวของบ้านเมืองและความรู้ที่ครั้งหนึ่งถูกผู้ชายผูกขาดไว้ทั้งหมด

จุง ชางเกิดในปี ค.ศ.1952 ณ นครยี่ปิ่น แคว้นซีอานวน พ่อแม่ของเธอเป็นเจ้าหน้าที่พรรคคอมมิวนิสต์ พ่อเป็นคนชอบอ่านหนังสือ วรรณคดีและบทกวี เป็นนักโฆษณาชวนเชื่อ และยังเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความซื่อตรงและจงรักภักดีต่อพรรคคอมมิวนิสต์และหวังให้ประเทศบรรลุความเป็นอุดมคติแห่งความเท่าเทียมกันทางสังคม ในขณะที่แม่ของเธอต้องต่อสู้กับความยากลำบากต่าง ๆ จนกลายเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเช่นเดียวกัน

จุง ชางเป็นนักประพันธ์ชาวจีนที่เกิดและเติบโตในช่วงหลังจากพรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศได้อย่างเบ็ดเสร็จและในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม ครอบครัวของเธอมีความเป็นอยู่ที่ดีอันเป็นผลมาจากการทำงานปฏิวัติของพ่อแม่เธอเองที่ทำให้ครอบครัวมีสิทธิพิเศษต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย การปันส่วนอาหาร แม้แต่ทหารรักษาการณ์ ด้วยเหตุนี้ จุง ชางจึงได้รับการเลี้ยงดูมา

¹⁴ อัชมา มหาพสุธานนท์, "ความเป็นหญิงจีนในนวนิยายของนักเขียนสตรียุคหลังเหมา" (ปริญาอักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา วรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553). 48.

เป็นอย่างดี ได้รับการศึกษา สามารถเขียนงานประพันธ์และมีความสนใจด้านการอ่านทั้งจากงานประพันธ์ของจีนและของตะวันตกจนทำให้เธอมีความสามารถด้านวิชาการเป็นเลิศ อย่างไรก็ตาม เธอยอมรับว่าเธอหลงไปกับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์และเห็นเหมาเจ๋อตุงเป็นผู้นำที่เธอต้องการเดินตามรอยและนำความคิดมาปฏิบัติเพื่อการปฏิวัติประเทศ นอกจากนี้เธอยังกล่าวถึงช่วงเวลาที่เธอต้องการเข้าร่วมกลุ่มยุวชนแดงหรือเรดการ์ด (Red Guard) ในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมจนถึงกับต้องนำเสื้อผ้าและปลอกแขนมาสวมใส่เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศทางการเมือง ณ ช่วงเวลาดังกล่าว

ด้วยความสามารถทางวิชาการและภาษาอังกฤษที่โดดเด่นของเธอ ทำให้จุง ชางสอบชิงทุนไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 1978 และยังเป็นบุคคลคนแรกของประเทศจีนที่ได้รับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาด้วย จุง ชางประพันธ์ **Wild Swans** ด้วยข้อมูลที่มาจากการบอกเล่าของแม่และประสบการณ์ของเธอเอง และตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1991 ได้รับรางวัล NCR Book Award ซึ่งเป็นรางวัลที่มอบให้หนังสือประเภทงานเขียนจากเรื่องจริง (non-fiction) ของสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 1992 และรางวัลหนังสือยอดเยี่ยมแห่งปีของอังกฤษ (British Book of the Year) ในปี ค.ศ. 1993 ได้รับการแปลมากกว่า 30 ภาษา และยังคงถูกดัดแปลงไปทำเป็นละครเวทีเมื่อปี ค.ศ. 2012 อีกด้วย

Wild Swans ได้รับการตีพิมพ์ออกมาถูกช่วงเวลาในศตวรรษที่ 20 ซึ่งผู้อ่านและนักวิชาการต่างกระหายใคร่รู้เรื่องราวของประเทศจีนหลังจากที่ปิดประเทศมานานเกือบ 40 ปี งานประพันธ์ชิ้นดังกล่าวได้รับเสียงตอบรับเป็นอย่างดีและได้รับการจัดให้อยู่ในฐานะบันทึกความทรงจำส่วนบุคคลและประวัติศาสตร์จีนในช่วงการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์และการปฏิวัติวัฒนธรรม¹⁵ และเรียกได้ว่า **Wild Swans** เป็นงานชิ้นแรก ๆ ที่เป็นเหมือนบันทึกความทรงจำส่วนบุคคลที่เขียนถึงเรื่องราวทางด้านประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครองของประเทศจีนในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษโดยนักประพันธ์หญิงชาวจีนผู้เป็นบุตรของเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของรัฐ¹⁶ แม้จะมีงานเขียนเกี่ยวกับครอบครัว ผู้หญิงและสังคมโดยทั่วไปของประเทศจีนก่อนช่วงเวลาดังกล่าวก็ตาม

¹⁵ Helena Grice, *Negotiating Identities an Introduction to Asian American Women's Writing*(Manchester and New York: Manchester University Press, 2002). 103.

¹⁶ Zhihui Geng, "Cultural Revolution Memoirs Written and Read in English: Image Formation Reception and Counternarrative." (Ph.D. dissertation, Minnesota, 2008). 79.

สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับ **Wild Swans** คือ ผู้ประพันธ์เขียนนวนิยายเรื่องนี้เมื่อได้ทุนไปศึกษาต่อที่ประเทศสหราชอาณาจักร และมีสามีเป็นชาวอังกฤษผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ด้วย แม้ประเทศจีนเริ่มสั่นคลอนในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เพราะสังคมจีนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง และผู้นำประเทศคนใหม่อย่างเติ้งเสี่ยวผิงเริ่มปฏิรูปให้จีนมีความทันสมัยมากขึ้น แต่การสื่อสารถึงโลกภายนอกเกี่ยวกับบ้านเกิดเมืองนอนที่ผู้ประพันธ์หนีมา ยังคงเป็นเรื่องยาก เพราะ **Wild Swans** ยังไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลในจีนแผ่นดินใหญ่ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นแม้จะมีการแปลเป็นภาษาจีนออกมาแล้ว คนจีนส่วนใหญ่ต้องซื้อหามาอ่านจากฮ่องกงหรือไต้หวันซึ่งเป็นดินแดนที่มีเสรีภาพด้านการแสดงออกมากกว่าจีนแผ่นดินใหญ่

อาจกล่าวได้ว่าพันธกิจทางด้านประวัติศาสตร์ที่อยู่ในความคิดของเธอมาตลอด คือ การที่เธอต้องการเปิดเผยให้ชาวจีนรุ่นต่อ ๆ มาทราบว่าความโหดร้ายทางการเมืองในยุคของเหมาเจ๋อตุง เป็นสิ่งที่ควรศึกษาและจดจำในฐานะประวัติศาสตร์ที่ถูกเขียนขึ้นโดยผู้หญิงคนหนึ่งที่ต้องด้านความรุนแรงทางการเมืองทั้งปวง แม้ว่างานเขียนของเธอได้รับการตีพิมพ์ทั่วโลก แต่คงไม่มีความหมายหากสาธารณรัฐประชาชนจีนอันเป็นบ้านเกิดของเธอไม่ยอมรับตัวตนของเธอและคนจีนแผ่นดินใหญ่ไม่สนใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต

บทสัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์เดอะเทเลกราฟที่กรุงลอนดอนตอกย้ำประเด็นข้างต้นและดูเหมือนเป็นเรื่องยากที่จะให้ชนชั้นกลางชาวจีนสมัยใหม่เข้าใจถึงอดีตที่ผ่านมา เมื่อเธอถูกถามว่าพฤติกรรมแบบชนชั้นกลางชาวจีนทำให้เธอหงุดหงิดบ้างหรือไม่ เธอยอมรับในทันที และเมื่อพูดถึงกรณีที่พรรคคอมมิวนิสต์สังหารประชาชนที่ออกมาประท้วง ณ จัตุรัสเทียนอันเหมินไม่ได้อยู่ในการรับรู้ของวัยรุ่นชาวจีนแล้ว เธอจึงกล่าวถึงพรรคคอมมิวนิสต์ที่พยายามเบนความสนใจของประชาชนออกจากการเมือง รัฐบาลจีน ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการหันมาสนใจการเมืองเป็นเรื่องยาก แต่หากใครมุ่งมั่นที่จะหาความจริง เขาย่อมมีหนทางป็นข้ามกำแพงไฟหรือละเมิดข้อห้าม เช่น การหาซื้อหนังสือต้องห้ามในฮ่องกงหรือไต้หวัน มากไปกว่านั้น ความเสี่ยงในการเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมือง ผลักดันให้ประชาชนไม่อยากคิดถึงเรื่องดังกล่าว รัฐบาลทำให้ประชาชนใช้ชีวิตได้อย่างสบายหากไม่เข้ามายุ่งกับการเมือง ยกตัวอย่างเช่น คนชนชั้นกลางสามารถไปท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นกลุ่ม ๆ ได้ เธอยังบอกอีกด้วยว่าชาวจีนไม่ได้คิดว่าพวกเขาจะต้องทำสิ่งนี้หรือคิดถึงสิ่งนั้น มันง่ายกว่าที่จะอยู่ห่าง

จากการเมือง¹⁷ คำพูดดังกล่าวจึงบ่งบอกได้ว่า จุง ชาง ต้องการให้ **Wild Swans** เป็นกระบอกเสียงที่สะท้อนถึงพฤติกรรมของรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์ที่พยายามปิดบังอดีตอันเลวร้ายและไม่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในประเด็นทางสังคมและการเมืองมากเพียงใด

การเขียนอัตชีวประวัติเป็นภาษาอังกฤษก่อนที่จะแปลเป็นภาษาจีน นอกจากจะเป็นความสามารถด้านภาษาที่แตกฉานของเธอแล้ว ยังอาจกล่าวได้ว่า ทักษะคติของ จุง ชาง ที่มีต่อผู้นำประเทศไม่ได้ประกอบด้วยแง่ดีเพียงอย่างเดียว การเล่าเรื่องราวด้วยมุมมองของตนเองและตั้งคำถามถึงความเหมาะสมของสังคมจีนที่น่าระบอบการปกครองแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีปากมีเสียงเป็นของตนเองในรูปแบบภาษาอังกฤษต่อกันว่า **Wild Swans** คือ หนังสือที่เผยถึงความอัปยศของผู้ประพันธ์ที่มีส่วนในการเชิดชูลัทธิเหมา (Maoist) และต่อต้านค่านิยมดังกล่าวอย่างรุนแรงในเวลาถัดมาเพื่อให้ชาวโลกได้ทราบถึงความยากลำบากของเธอในการหนีจากอีกจารีตหนึ่งที่เป็นตั้งกรงขังมาสู่อิควัฒนธรรมหนึ่งที่มีอบเสรีภาพและพื้นที่ทางการเมืองให้กับเธอในการเปิดเผยตัวตนของเธอเอง

1.1.2 ประวัติศาสตร์กระแสหลักและประวัติศาสตร์กระแสรองกับอำนาจปีศาจปไต

แม้ **Wild Swans** ไม่ได้เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในแบบฉบับของทางการ แต่อัตชีวประวัติเรื่องนี้สามารถบอกถึงเรื่องราวอีกด้านที่เกิดขึ้นในประวัติจีนได้เช่นกัน เสียงของผู้หญิงที่สะท้อนออกมาจากการต่อสู้กับความโหดร้ายของการปกครองแห่งยุคจารีตโบราณและพรรคคอมมิวนิสต์เป็นการเขียนประวัติศาสตร์โดยคนธรรมดาและกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ การเขียนดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าสังคมจีนกีดกันผู้หญิงออกไปจากพื้นที่ด้านความรู้ต่าง ๆ และอำนาจในการนำเสนอประวัติศาสตร์และการปกครองเป็นของผู้ชายมาโดยตลอด

เมื่อพิจารณาการลำดับช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์จีนที่อยู่ในงานประพันธ์ของ จุง ชาง แล้ว ผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงเวลาที่สำคัญ ได้แก่ สาธารณรัฐจีนที่มีเหล่าขุนศึกปกครองตามแคว้นต่าง ๆ (ค.ศ. 1912-1949) การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ในช่วงสาธารณรัฐประชาชนจีน (ค.ศ. 1949-1966) เรื่อยมาจนถึงการปฏิวัติวัฒนธรรม (ค.ศ. 1966-1976)

¹⁷ Sabin Durrant, "Jung Chang Interview: Why I'm Still Banned in China.

," Telegraph, <http://www.telegraph.co.uk/culture/10314619/Jung-Chang-interview-why-lm-still-banned-in-China.htm>.

แม้สิ่งที่นำเสนอในประวัติศาสตร์ของทางการเป็นภาพของการต่อสู้กับชาติตะวันตกที่เอาเปรียบจีนทุกด้าน ความพยายามในการศึกษาวิทยาการของโลกสมัยใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศและการจัดตั้งระบอบการเมืองที่เอื้อให้คนทุกคนชั้นมีความเท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนในรัฐมีความมุ่งมั่นในการสร้างชาติยุคใหม่ แต่ภาพที่ปรากฏในเรื่อง **Wild Swans** มีความแตกต่างไปจากตำราประวัติศาสตร์ภาครัฐ เช่น บทที่ 1 ซึ่งเป็นการเล่าถึงความเป็นมาและครอบครัวของตัวละครยายจนถึงช่วงเวลาที่ยายอาศัยอยู่กับขุนศึกนายพลช่วย ผู้ประพันธ์กำหนดช่วงเวลาเริ่มต้นของเรื่องราวในบทดังกล่าวไว้ที่ปี ค.ศ. 1909 และจบลงปี ค.ศ. 1933¹⁸ เป็นที่น่าสังเกตว่าช่วงเวลาดังกล่าว คือ ช่วงปลายของราชวงศ์ชิงจนถึงช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 อันประกอบไปด้วยเหตุการณ์สำคัญมากมายแต่ผู้ประพันธ์กลับไม่ได้กล่าวถึง ไม่ว่าจะเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งแม้จีนเป็นประเทศชนะสงครามแต่กลับสูญเสียดินแดนบางส่วนให้กับมหาอำนาจญี่ปุ่นและนำมาสู่การเดินขบวนประท้วงชาติตะวันตกในปี ค.ศ. 1919 หรือที่รู้จักกันในชื่อว่าเหตุการณ์ 4 พฤษภาคม ช่วงเวลาดังกล่าวปัญญาชนและเหล่าผู้นำทางสังคมต่างกระตือรือร้นแสวงหาแนวคิด ปรัชญาและคำอธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมเพื่อนำมาใช้พัฒนาประเทศให้เท่าเทียมกับชาติตะวันตก จนนำมาสู่การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ที่นำเสนอในบทนี้เป็นเรื่องสภาพความเป็นอยู่อันแร้นแค้นของประชาชนทั่วไปที่ต้องพึ่งพิงผู้มีอำนาจ เงินทองและยศทางราชการ เสี่ยงภัยต่อสงคราม การทุจริตภาวชิ และการปล้นสะดมโดยเหล่าขุนศึก ตัวละครยายแสดงถึงสถานภาพของสตรีในยุคนั้นได้เป็นอย่างดี ยายถูกบังคับให้แต่งงานกับนายพลช่วยเพื่อทรัพย์สินเงินทองและความมีหน้ามีตาของคุณดาหวดแต่ต้องแลกมาด้วยการที่ยายต้องยอมทนกับการกดขี่โดยค่านิยมผู้ชายเป็นใหญ่ในบ้าน ยายต้องตกเป็นภรรยาหน้าของนายพลช่วย¹⁹ สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบทำให้ยายในวัย 15 ปีต้องเผชิญหน้ากับความโหดร้ายของโครงสร้างทางสังคมและจารีตที่ไม่เปิดโอกาสอันใดให้ผู้หญิงเลย ความเหลื่อมล้ำทางเพศระหว่างชายและหญิงในยุคสาธารณรัฐแสดงออกมาด้วยค่านิยมดังกล่าว

จุง ขางยังเขียนประวัติศาสตร์อย่างรวบรัดและบางครั้งย้อนไปถึงช่วงเวลาก่อนหน้า ไม่ว่าจะเป็นการพูดถึงกรณีที่เกี่ยวข้องกับกวนจูเรียในปี ค.ศ. 1894-1895 การปะทะกันระหว่างกบฏ

¹⁸ Jung Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China* (New York: Touchtone, 2003). 21.

¹⁹ Ibid. 30.

นักมวยกับกองทัพต่างชาติ 8 ชาติในปี ค.ศ. 1900 และสงครามระหว่างญี่ปุ่นกับรัสเซียบริเวณแคว้นแมนจูเรียในปี ค.ศ. 1904-1905²⁰ การบรรยายประวัติศาสตร์แบบดังกล่าวเป็นการวิพากษ์สังคมจีนและผู้มีอำนาจด้วยการสะท้อนให้เห็นถึงความวุ่นวายของสังคมจีนที่มีแต่การแก่งแย่งอำนาจจนนำไปสู่ความล้มเหลวและความยากลำบากของประชาชนโดยทั่วไปและเป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงชีวิตของชนธรรมดาทั่วไปที่ต้องประสบกับความโกลาหลทางการเมือง

นอกจากนี้ การเขียนชีวประวัติหรือประวัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจำเป็นต้องกล่าวถึงจุดเริ่มต้นของชีวิตบุคคลผู้นั้นตั้งแต่แรกเริ่ม แต่ผู้ประพันธ์กลับกล่าวถึงยายตอนที่ตกเป็นภรรยาของนายพลขุนศึกคนหนึ่งเมื่อมีอายุ 15 ปีในช่วงเริ่มต้นเรื่อง การเขียนลักษณะดังกล่าวเป็นการละเมิดชนบทการเขียนเรื่องราวเชิงประวัติต่าง ๆ เช่นกัน และยังมีการบรรยายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ผสมผสานกับเรื่องราวส่วนบุคคลอันเป็นการต่อยอดถึงการเล่าประวัติศาสตร์โดยที่ประวัติศาสตร์กระแสหลักไม่สามารถครอบงำหรือผูกขาดการเล่าเรื่องได้ บทบาทตัวละครยายจึงนำเสนอภาพที่ผู้หญิงและคนยากไร้ต้องยอมจำทนและต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอิสรภาพและความอยู่รอดรวมไปถึงพื้นที่ทางสังคมและการเมืองของตนเองซึ่งเป็นภาพของสังคมจีนในช่วงก่อนที่พรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นมาปกครองประเทศ

ช่วงเวลาต่อมา คือ พรรคคอมมิวนิสต์ทำการปฏิวัติและสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนสำเร็จในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ.1949 เหตุการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าวเริ่มตั้งแต่การเข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองสังคมของพรรคคอมมิวนิสต์และทำสงครามชนะพรรคก๊กกั๊กตั้งในสงครามกลางเมืองจนถึงช่วงก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรม พรรคคอมมิวนิสต์เรียกความนิยมจากประชาชนเพื่อแย่งชิงอำนาจจากพรรคก๊กกั๊กจึงสามารถสร้างความนิยมชมชอบให้กับคนรุ่นใหม่ มีการออกนโยบายเพื่อพัฒนาประเทศหลังสงคราม จับกุมนายทุนซูดริต ปฏิรูประบบเงินตรา ดึงเอาส่วนเกินทางเศรษฐกิจมาใช้และมีการจัดตั้งธนาคารประชาชนเพื่อจัดพิมพ์ธนบัตร²¹

อย่างไรก็ตาม อำนาจทางการเมืองที่พรรคคอมมิวนิสต์ใช้ในการปกครองประเทศ คือ ระบอบเผด็จการ เหมาเจ๋อตุงได้เริ่มนโยบายตรวจสอบคนที่มีความคิดต่อต้านอำนาจรัฐ มีการวิพากษ์ตนเองต่อหน้าเพื่อนร่วมงานรวมถึงให้คนอื่นวิพากษ์ มีการกำหนดว่าใครเป็นชนชั้นกรรมกรไปด้วย

²⁰ Ibid. 23.

²¹ วรศักดิ์ มัทธโนบล, เศรษฐกิจการเมืองจีน. 40.

พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น การรักความสบาย การใช้คำพูด ความคิดและมีพฤติกรรมที่โน้มเอียงไปทางชนชั้นนายทุน หรือแม้แต่เรื่องความรัก การกอดกันในที่สาธารณะและการให้ความสำคัญกับครอบครัวและบุตรหลานมากกว่างานของประเทศ

แม่ได้รับงานดูแลความเรียบร้อยในแคว้นจากพรรค เช่นเดียวกับพ่อของผู้ประพันธ์ที่ต้องดูแลชนบท บางครั้งแม่ต้องเผชิญหัวหน้างานที่จ้องวิพากษ์วิจารณ์แม่ แม้ว่าพ่อจะรักแม่มากเพียงใด แต่การที่พ่อเป็นคนซื่อสัตย์ต่อพรรคคอมมิวนิสต์อย่างมากทำให้แม่ต้องลำบากใจเมื่อพ่อไม่ช่วยเหลือแม่ในยามที่แม่ต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นการที่พ่อซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นสูงสามารถใช้รถหรือม้าได้ ในขณะที่แม่ไม่สามารถใช้แบบพ่อได้ทั้ง ๆ ที่แม่คิดว่าพ่อควรช่วยเหลือแม่ในยามลำบาก แต่พ่อกลับอ้างว่าแม่ยังต้องฝึกฝนผ่านความยากลำบาก หากพ่อช่วยเหลือแม่ตอนนี้ พรรคจะมองว่าเป็นการเล่นพรรคเล่นพวก²² คนที่เป็นหัวหน้างานหรือคนใกล้ชิดที่มีสิทธิ์สั่งการได้จึงไม่ต่างไปจากคำสั่งสูงสุดจากพรรคนั่นเอง สังคมในช่วงเวลานี้ คือ สังคมที่ต้องเชื่อฟังผู้นำเผด็จการ แม้ว่าแม่จะไม่พอใจพ่อมากเพียงใด การปริกบั่นหรือการวิจารณ์ไม่สามารถทำได้ สิ่งที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่ง คือ แม่ผู้หญิงมีสิทธิ์มีเสียงในสังคมมากขึ้นกว่าเดิม แต่ค่านิยมเชิดชูผู้หญิงมาจากอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ที่ต้องการให้ผู้หญิงเป็นเหมือนกับผู้ชาย เช่น การแต่งกายที่เหมือนทหาร ความอดทนและความแข็งแกร่งของร่างกาย แนวคิดดังกล่าวมาจากความตั้งใจของเหมาเจ๋อตุงและเหล่าผู้นำทางการเมืองที่ต้องการให้ประเทศจีนลบล้างความอ่อนแอในอดีตและเสริมสร้างความแข็งแกร่งแบบชายในการต่อสู้กับภัยทุนนิยมจากโลกตะวันตก ดังนั้นผู้หญิงจึงถูกครอบงำด้วยความเป็นชายจนไม่มีความเป็นหญิงเหลืออยู่

เมื่อการปฏิวัติวัฒนธรรมมาถึง ผู้ประพันธ์หรือ จุง ชางเป็นผู้เล่าถึงเรื่องราวของเธอเอง ผู้ประพันธ์ประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่นำมาซึ่งความเสียหายให้กับประเทศจีนอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบต่อวิถีประชาชนหลายด้าน เมื่อเหมาเจ๋อตุงประกาศล้มล้าง “สี่เก่า”²³ หรือ “ค่านิยมดั้งเดิมทั้ง 4” อันประกอบไปด้วย ประเพณีดั้งเดิม วัฒนธรรมดั้งเดิม พฤติกรรมดั้งเดิมและความคิดดั้งเดิม มาตามเจียง ภรรยาของเหมาเจ๋อตุง เป็นหัวหน้า “แก๊ง 4 คน” ควบคุมด้านสื่อสารมวลชน

²² Jung Chang, "Twentieth Century China through Three Generations of Women," *India International Centre Quarterly* 31, no. 1 (summer 2004). 26.

²³ วรศักดิ์ มัทธโนบล, เศรษฐกิจการเมืองจีน. 115

การศึกษาและศิลปวัฒนธรรมให้ตรงกับความต้องการของเหมาในการขีดผู้นำ นอกจากนี้ เหมายังได้จัดตั้งกลุ่มทางการเมืองที่เรียกว่า “ยูวชนเรดการ์ด” (Red Guards) อันประกอบด้วยกลุ่มเยาวชนจีนที่สนับสนุนระบอบคอมมิวนิสต์ไว้เป็นผู้สนับสนุน ผู้ปกป้องและผู้ดูแลความเรียบร้อยของสังคมนักคอมมิวนิสต์ เหมายังสั่งให้มีการออกชนบทเพื่อเรียนรู้ชีวิตชาวนาทำให้ผู้ประพันธ์ได้เห็นถึงอีกด้านหนึ่งของสังคมนักคอมมิวนิสต์ มีการออกนโยบายให้ประชาชนเรียนรู้จากกองทัพและเรียกร้องให้ทหารและเจ้าหน้าที่รัฐสนับสนุนกลุ่มยูวชนดังกล่าวในการทำภารกิจให้ประเทศจีนปลอดจากค่านิยมกรรมพันธุ์ จุง ชางเองยอมรับว่าเธอหลงไปกับอุดมการณ์ดังกล่าวเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จุง ชางเล่าเกี่ยวกับการปฏิวัติวัฒนธรรม คือ เหมาเจ๋อตุงมีเป้าหมายที่จะสร้างความปรองมองให้กับประชาชนของตนเองเพื่อบังคับให้คนจีนทำในสิ่งที่เขาต้องการ ไม่มีใครกล้าปฏิเสธ ผู้ใหญ่อย่างเช่น ครูในโรงเรียนถูกทุบตี ใส่ร้าย บางคนถูกทำร้ายจนเสียชีวิตและบางคนฆ่าตัวตาย พ่อของจุง ชางตกเป็นเหยื่อทางการเมืองเพราะไม่เห็นด้วยกับการกระทำของเหมาจนถูกทำร้ายทางกายและใจอย่างหนักและเสียชีวิตลง ในขณะที่แม่ของเธอถูกบังคับให้ประณามพ่อ แต่แม่ไม่ยอมทำตามและถูกทำร้ายร่างกายเช่นกัน²⁴

แม้ว่าจุง ชางจะรอดพ้นจากภัยทางการเมืองทั้งหลายพร้อมกับประเทศจีนที่เปิดประเทศไปสู่ความเป็นสมัยใหม่และการพัฒนาไปข้างหน้าในยุคของเติ้งเสี่ยวผิงทำให้เธอพอใจกับสถานการณ์ดังกล่าว แต่เหตุการณ์ที่จัตุรัสเทียนอันเหมินซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์ปราบกลุ่มผู้ประท้วงที่ต้องการเสรีภาพและประชาธิปไตยแบบตะวันตกสร้างความประหลาดใจให้กับเธอว่าเรื่องดังกล่าวเกิดจากบุคคลคนเดียวกันกับที่กู้เสรีภาพให้เธอและคนทั้งประเทศ ความกลัวในสมัยเหมาเจ๋อตุงจึงกลับมาหลอกหลอนเธออีกครั้ง²⁵ ภาพของเหมาเจ๋อตุงยังคงมองลงมาจากจัตุรัสแม้ว่าไม่มีความรุนแรงทางการเมืองเหมือนในสมัยก่อนอีกแล้ว เรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเธอไม่เคยยอมรับอดีตผู้นำประเทศที่มีพฤติกรรมแบบเผด็จการและ **Wild Swans** คือ ตัวแทนทางความคิดของเธอที่บ่งบอกทัศนคติที่มีต่อพรรคคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาได้เป็นอย่างดี

นอกจากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เธอพยายามเขียนโดยใช้ตัวละครผู้หญิงในการดำเนินเรื่องแล้ว ประเด็นเรื่องเสียง ความรักและเรื่องเล่าต่าง ๆ ยังมีบทบาทในงานเขียนของเธอ

²⁴ Chang, "Twentieth Century China through Three Generations of Women." 28.

²⁵ *Wild Swans: Three Daughters of China*. 507.

เช่นกัน เธอได้รับการบอกเล่าเรื่องยายและประสบการณ์ของแม่นอกเหนือไปจากประสบการณ์ของเธอเอง **Wild Swans** จึงไม่ใช่เรื่องราวของจุง ชางเพียงคนเดียว โดยเริ่มต้นจากการเล่าเรื่องอดีตที่นานมาแล้ว เสียงเล่าของเธอในช่วงแรกเป็นเสียงที่กล่าวถึงยายและแม่ก่อนจะเป็นเสียงที่เล่าเรื่องของเธอเอง ประเด็นเรื่องเสียงและตัวตนของผู้เล่าที่แทรกอยู่ตามเนื้อเรื่องและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการต่อสู้ของผู้หญิงกับค่านิยมของสังคมและเป็นการประกาศจุดยืนทางการเมืองของจุง ชางด้วยเช่นกัน

ในเรื่องของความรักนั้น แม่จุง ชางไม่ค่อยได้เปิดเผยถึงความรักของเธอมากเท่าไรเพราะสภาพความวุ่นวายทางสังคมทำให้เธอต้องจำทนยอมรับการกดทับความเป็นหญิง แต่ความปรารถนาที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของเธอที่ระบายออกมายามที่เธอเจอคนที่ถูกใจสามารถเป็นประเด็นในการวิเคราะห์ถึงการท้าทายอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์ได้เช่นกัน ความรักและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกันยังปรากฏออกมาในรูปแบบของการยืนหยัดเคียงข้างพ่อแม่ ปฏิเสธการประณามคนที่รักและสถาบันครอบครัวในยามที่การปฏิวัติวัฒนธรรมขึ้นสู่จุดสูงสุด ความสัมพันธ์ ความรักและการยืนเคียงข้างถือเป็นการต่อต้านค่านิยมแบบพรรคคอมมิวนิสต์ที่เน้นการใช้กำลัง ความรุนแรง ความน่ากลัว และการเก็บกดความปรารถนาเรื่องความรักในการปกครองสังคมและทำให้คนแตกแยกกัน

นอกจากพันธกิจของจุง ชางเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์แล้ว เธอยังเผยให้เห็นถึงการใช้เรื่องเล่าพื้นบ้าน นิทานและแม่แต่บทกวีที่เธอเขียนขึ้นที่ได้รับการสอนจากพ่อและยายผ่านหนังสือและเพลงต่าง ๆ และนำมาใช้ในการสื่อถึงการต่อสู้กับคำสอนของพรรคคอมมิวนิสต์อีกด้วย งานเขียนและกวีนิพนธ์ประเภทดังกล่าวมีสถานะแตกต่างจากงานเขียนทางด้านประวัติศาสตร์ที่อ้างว่านำเสนอความเป็นกลางในขณะที่งานวรรณกรรมและประเภทอื่น ๆ ถูกมองเป็นเพียงแค่การนำเสนอความเป็นไปได้และเจือปนไปด้วยอคติ จุง ชางแสดงให้เห็นว่าการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้หญิงในด้านต่าง ๆ มีความสำคัญพอ ๆ กับการเรียนรู้ด้านการเมืองเพียงอย่างเดียว

กลวิธีที่กล่าวมาทั้งหมด คือ วิธีการที่ผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นถึงการต่อต้านอำนาจปิตาธิปไตยที่คอยกดขี่ตั้งแต่ยุคจารีตโบราณจวบจนสิ้นสมัยการปฏิวัติวัฒนธรรม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเมื่อยุคสมัยทั้ง 3 มีความแตกต่างกันในบริบทสังคม การเมือง วัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิง การกดทับความเป็นตัวตนของผู้หญิงโดยเหล่าผู้มีอำนาจผู้ชายย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา รวมไปถึงการต่อรองอำนาจ การต่อต้านและการเอาตัวรอดของตัวละครผู้หญิงย่อมมีความแตกต่างไปด้วย

เช่นกัน ผู้วิจัยจึงเน้นการศึกษาเหตุการณ์และการกระทำของตัวละครที่ส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์ของคนและเหตุการณ์รอบข้างเพื่อวิเคราะห์ในฐานการเขียนประวัติศาสตร์โดยผู้หญิง เชื่อมโยงกับบริบทสังคม การเมืองและวัฒนธรรมในแต่ละยุค รวมทั้งทัศนคติของจุง ชางที่มีต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมจีน

ผู้วิจัยจึงมีจุดประสงค์ที่จะศึกษา **Wild Swans** ของ จุง ชาง โดยใช้แนวทางประวัติศาสตร์เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่าของอัตชีวประวัติเรื่องดังกล่าวในฐานประวัติศาสตร์ภาคประชาชนของสตรี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการวิพากษ์ประวัติศาสตร์และสังคมจีน (ค.ศ. 1916-1976) จากมุมมองของ จุง ชาง (Jung Chang) ในอัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans**

1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ และสมมติฐาน

อัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** ของ จุง ชางนำเสนอชีวิตของผู้หญิง 3 รุ่น ได้แก่ ยาย แม่ และผู้ประพันธ์ซึ่งเผชิญชะตากรรมต่างยุคสมัย ยุคสาธารณรัฐ ยุคปฏิวัติคอมมิวนิสต์ และยุคปฏิวัติวัฒนธรรม โดยให้บุคคลทั้งสามเป็นผู้เผยแพร่ภาพของสังคมในแต่ละยุค ได้แก่ สังคมแห่งความเหลื่อมล้ำระหว่างชายหญิง สังคมเผด็จการโดยผู้นำ และสังคมแห่งความรุนแรงอันเนื่องมาจากการบูชาผู้นำ นอกจากนี้ วรรณกรรมเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้ประพันธ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และสังคมจีนตั้งแต่หลังการปฏิวัติ ค.ศ. 1911 จนถึงช่วงมรณกรรมของเหมาเจ๋อตุง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

วรรณกรรมจีนที่นำมาศึกษาคือ

1.4.1 อัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** ของ จุง ชาง (Jung Chang) ฉบับตีพิมพ์ในปี 2003 โดยสำนักพิมพ์ Touchtone²⁶

1.4.2 **Wild Swans** ฉบับแปลเป็นภาษาไทย **หงส์ป่า: เรื่องราวของสตรีจีนสามชั่วอายุคน** แปลโดย จิตรารักษ์ ตันรัตนกุล²⁷

²⁶ Ibid.

²⁷ จุง ชาง, หงส์ป่า: เรื่องราวของสตรีจีนสามชั่วอายุคน แปลโดย จิตรารักษ์ ตันรัตนกุล(กรุงเทพมหานคร.: นานมีบุ๊คส์, 2543).

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เงินในช่วงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นสาธารณรัฐมาจนถึงช่วงการปกครองของหม่อมเจ้าอุง

1.5.2 ศึกษาประวัติศาสตร์ สังคมและการเขียนประวัติศาสตร์ในอัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans**

1.5.3 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียนชีวประวัติ อัตชีวประวัติ ประวัติศาสตร์การต่อสู้และการต่อต้านค่านิยมปิตาธิปไตยของสตรีจีนแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับการ วิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครในเรื่อง **Wild Swans**

1.5.4 ศึกษาการวิพากษ์ประวัติศาสตร์ สังคมและการเมืองการปกครองของจีนใน อัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans**

1.5.5 นำผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์มาสรุปและเขียนเป็นวิทยานิพนธ์

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยนำงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเรื่องราวของสตรีจีนที่บอกเล่าถึง ความอดทนการต่อสู้กับแรงกดดันทางสังคม งานวิจัยดังกล่าวมีเนื้อหาการวิเคราะห์เกี่ยวกับอิทธิพล ทางสังคมและวัฒนธรรมจีนอันมีผลต่อความเป็นหญิง บทบาทหน้าที่และความคาดหวังทางสังคมนวม ไปถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของสตรีผู้ซึ่งทำการต่อรองกับขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ ที่มีระบอบ ปิตาธิปไตยครอบงำค่านิยมทางสังคม

วิทยานิพนธ์เรื่อง **ความเป็นหญิงเงินในนวนิยายของนักเขียนสตรีจีนยุคหลังหม่า** ของ นางสาวอัชมา มหาพสุธานนท์²⁸ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเป็นหญิงเงินในนวนิยายของสตรีจีนยุคหลัง การเมืองการปกครองของหม่อมเจ้าอุงซึ่งสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความเป็นอยู่และ วัฒนธรรม บริบทของการวิเคราะห์แบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ ผู้หญิงเงินในจารีตโลก โบราณตามอุดมคติของสังคมปิตาธิปไตยที่กำหนดให้ผู้หญิงมีหน้าที่หลัก ๆ 3 สิ่ง คือ หน้าที่ภรรยา หน้าที่มารดาและหน้าที่ลูกสาว ผู้หญิงเงินยุคนี้ไม่มีสิทธิ์หรือเสรีภาพในการประพันธ์งานเขียนของตน เพราะถือว่ากิจกรรมการเขียนไม่ใช่พื้นที่ของผู้หญิง ช่วงที่สอง คือ ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้น

²⁸ อัชมา มหาพสุธานนท์, "ความเป็นหญิงเงินในนวนิยายของนักเขียนสตรียุคหลังหม่า."

ศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ เหล่าปัญญาชนและผู้นำทางสังคมต่างแสวงหาทางออกและการพัฒนาให้กับประเทศเพื่อหลุดพ้นจากค่านิยมอันตกทอดมาจากยุคก่อน เช่น ลัทธิขงจื้อ พร้อมกันนั้นมีการเรียกร้องให้ผู้หญิงมีสิทธิมีเสียงและความเท่าเทียมกับผู้ชายในสังคมมากขึ้น งานเขียนของผู้หญิงจึงเริ่มเกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวดังกล่าว ช่วงที่สาม คือ ช่วงทศวรรษที่ 1930 ไปจนถึงการสิ้นสุดการปฏิวัติวัฒนธรรมในปี ค.ศ. 1976 ผู้หญิงจีนเริ่มมีสถานภาพทางสังคมที่ดีขึ้นกว่าเดิมเพราะนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ให้เสรีภาพและความเท่าเทียมกับผู้หญิงในการทำงานปฏิวัติเคียงข้างผู้ชาย แต่ผลกระทบจากนโยบายดังกล่าวทำให้ผู้หญิงต้องลดความเป็นหญิงลงและคงไว้แต่คุณค่าแบบผู้ชาย และยุคสุดท้าย คือ ช่วงหลังอสังกรรมของเหมาเจ๋อตงไปจนถึงต้นศตวรรษที่ 21 กระแสโลกาภิวัตน์เข้าครอบงำประเทศจีนทำให้ผู้หญิงเริ่มแสวงหาตัวตนที่ต่างออกไปจากกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมและยุคของเหมา เนื้อหาการวิเคราะห์เน้นเรื่องการแสวงหาความรักและความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้หญิง

งานปริญญาานิพนธ์เรื่อง **The Geopolitics of Memory Production in China, Hong Kong, and Anglo-America: Reading Memoirs of the Chinese Cultural Revolution from 1980 to 2006** ของชุนฮุยผิง (Chunhui Peng) จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซานดิเอโก²⁹ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ **Wild Swans** ของจุง ชางในประเด็นเกี่ยวกับเพศสภาพกับประวัติศาสตร์ ความทรงจำกับประวัติศาสตร์และการพลัดถิ่นกับความทรงจำ บริบททางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์สัมพันธ์กับกลไกทางสังคมที่หล่อหลอมปัจเจกชนให้เชื่อฟังอำนาจและวาทกรรมในพื้นที่และบริบทนั้น ๆ เช่นบ้านเป็นภาพจำลองของโลกภายนอกที่ผู้ชายเป็นใหญ่ เป็นพื้นที่ที่จับตาพฤติกรรมของผู้หญิงให้อยู่ในระเบียบ และกำพgangกับประตูป้องกันตั้งขนบธรรมเนียมดั้งเดิมที่กักขังสตรีเอาไว้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังวิพากษ์จุง ชางในแง่การสร้างภาพแทนสตรีจีนที่อยู่ในการรับรู้ของโลกตะวันตกและเน้นย้ำเรื่องความทุกข์ของผู้หญิงเพื่อให้เข้ากับแนวคิดเรื่องบูรพคตินิยม (orientalism) ไม่ว่าจะเป็นการรัดเท้าและการตกเป็นภรรยาซื้อขาย อีกทั้งผู้ประพันธ์ยังเน้นย้ำถึงการกดขี่ของระบอบปีศาจไปเลยและการเมืองว่าเป็นสองสิ่งที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้หญิงซึ่งเป็นเหมือนการสร้างภาพแทนที่ตายตัว ในขณะที่เดียวกัน โครงสร้างของเรื่องเล่าที่มีทั้งการเรียกร้องอิสรภาพของ

²⁹ Chunhui Peng, "The Geopolitics of Memory Production in China, Hong Kong, and Anglo-America: Reading Memoirs of the Chinese Cultural Revolution from 1980 to 2006," (University Of California San Diego, 2009).

ผู้หญิง นโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ต่อต้านค่านิยมดั้งเดิม รวมไปถึงการสร้างตัวละครให้เข้ากับแนวคิดสตรีนิยมที่ว่าด้วยผู้หญิงในโลกที่ 3 ซึ่งถูกกดขี่เป็นเหมือนการเขียนสรุปมาจากความรู้เรื่องสตรีจีนในยุคดังกล่าวมากกว่าการเขียนมาจากความทรงจำ ผู้วิจัยยังวิพากษ์การละเลยสถานะของสตรีในช่วงปี ค.ศ. 1920-1930 และเหตุการณ์สำคัญของสังคมจีน เช่น การเรียกร้องอิสรภาพให้แก่ผู้หญิงในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้การเล่าประวัติศาสตร์จีนดังกล่าวเป็นการเล่าเพียงด้านเดียว รวมไปถึงการตั้งคำถามถึงขีดจำกัดในการรับรู้เรื่องราวในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมซึ่งเธอพยายามถอยห่างออกมาเมื่ออายุ 14 ปีแต่กลับใช้ความทรงจำของพ่อและแม่ในอดีตมาเติมเต็มเรื่องราวในงานประพันธ์

งานวิจัยเรื่อง **Cultural Revolution Memoirs Written and Read in English: Image Formation, Reception and Counternarrative** ของ จื่อฮุยเกิง (Zhihui Geng) จากมหาวิทยาลัยมินเนโซตา³⁰ ได้รวบรวมบทวิจารณ์ต่างๆ เกี่ยวกับ **Wild Swans** จากอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ต่าง ๆ และนักวิจารณ์หนังสือรวมไปถึงคำพูดของจุง ชางเกี่ยวกับงานเขียน คำสัมภาษณ์จากสื่อมวลชนรวมไปถึงข้อคิดเห็นจากนักทฤษฎีทั้งหลายเกี่ยวกับสังคมจีน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตถึงกลวิธีการประพันธ์งานของจุง ชางโดยใช้คติความเชื่อของชาวจีนมาวิพากษ์ลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างแนบเนียน

In *Wild Swans*, it is the arbitrary policies of Mao to "reeducate" the Party bureaucrats that broke up the Chang family. As Mother and Father labored in separate cadre schools, the children, scattered in the countryside, had to fend for themselves. In the folklore, the Buffalo Boy and the Goddess Weaver's love won the sympathy of the magpies who formed a bridge for the couple to reunite once a year. In the memoir, the children, visiting and comforting their disgraced parents whenever they could, became the bridge that held the Chang family together. The author is certainly

³⁰ Zhihui Geng ". *Cultural Revolution Memoirs Written and Read in English: Image Formation, Reception and Counternarrative* " (Ph.D. dissertstion, University of Minnesota, 2008).

aware of the analogy between the folklore and the suffering
of her family.³¹

สิ่งที่ผู้วิจัยยกมา คือ การพูดถึงนโยบายของเหมาเจ๋อตงในการนำพาประเทศจีนไปสู่สังคม
อุดมคติ แต่ในอีกด้านหนึ่งทำให้ครอบครัวต้องแยกออกจากกัน พ่อแม่ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่
สามารถเลี้ยงดูบุตรที่อยู่ต่างที่หรือต่างโรงเรียนได้ภายในเวลาเดียวกัน บ้างถูกแยกย้ายส่งไปตามชนบท
ในขณะที่เด็ก ๆ ต้องช่วยเหลือตนเอง ตามคติชนของชาวจีนโบราณเรื่องเด็กเลี้ยงควายและเทพธิดาทอ
ผ้า ทั้งคู่ได้ตกหลุมรักซึ่งกันและกันแต่เหล่าเทพธิดาแห่งสรวงสวรรค์กลับขัดขวางและขีดเส้นแบ่งด้วย
แม่น้ำสีเงิน ทั้งคู่จึงอ่อนวอนขอให้กลับมาพบกันอีก นักสาธิตเกิดความสนใจจึงบันดาลให้เกิด
สะพานข้ามแม่น้ำเพื่อให้ทั้งคู่ได้กลับมาพบกันอีกในวันที่เจ็ดเดือนเจ็ด จุง ชางใช้เรื่องเล่าพื้นบ้านมา
วิพากษ์พรรคคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาที่ทำให้ครอบครัว เด็กและพ่อแม่ต้องแยกออกจากกัน การที่
จุง ชางและเด็ก ๆ อีกหลายคนพยายามไปเยี่ยมพ่อแม่ของตนเองในค่ายกักกันในชนบทเป็นเหมือนกับ
สะพานที่ใช้ทอดหากันระหว่างเด็กเลี้ยงควายและเทพธิดาทอผ้า เรื่องเล่าพื้นบ้านของการกลับมาอยู่
ร่วมกันอีกครั้งเป็นอีกหนึ่งกลวิธีที่ใช้ในการเขียนเรื่องราวส่วนบุคคลและใช้ในการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม
ครอบครัวหรืออีกสังคมหนึ่งเพื่อต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ที่ใช้กลวิธีแบบแบ่งแยกแล้วปกครองหรือ
กำจัดศัตรูทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยกล่าวว่าในช่วงเวลาดังกล่าว จุง ชางต้องเขียนเรื่องราว
ของประเทศจีนในลักษณะที่แปลกและไม่คุ้นเคยสำหรับคนต่างชาติเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน
ในโลกตะวันตกและทำให้ **Wild Swans** ได้รับการตอบรับที่ดี อาจกล่าวได้ว่าประเทศจีนที่จุง ชาง
กล่าวถึงเป็นภาพแทนสำหรับการนำเสนอต่อคนตะวันตก

งานวิจัยเรื่อง **Chinese Women Writers in Diaspora: Jung Chang, Xinran, Hong Ying, Anchee Min, Adeline Yen Mah** ของเอมี ทัก ยี ไล (Amy Tak-Yee Lai) จาก
มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์³² ผู้วิจัยกล่าวถึงรูปแบบงานเขียนที่กล่าวถึงเรื่องราวความเป็นแม่ ความเป็น
ผู้หญิงการเติบโตของตัวละครจากเด็กหญิงไปสู่สตรีเต็มตัวในฐานะแม่ และเป็นบันทึกความทรงจำของ
คนที่ตกเป็นเหยื่อพร้อมกับวิพากษ์จุง ชางในแง่ของการบอกเล่าเรื่องราวและนำเสนอภาพของตนเอง

³¹ Ibid., 89.

³² Amy Tak-Lee Lai, *Chinese Women Writers in Diaspora : Jung Chang, Xinran, Hong Ying, Anchee Min, Adeline Yen Mah*(Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2007).

กับสตรีให้เข้ากับแนวคิดความเป็นตะวันออกในการรับรู้ของคนตะวันตก เช่น ผู้เขียนต้องประสบกับความเลวร้ายของสังคมก่อนจบลงอย่างมีความสุขด้วยการหลบหนีไปยังโลกตะวันตก ในขณะเดียวกัน จุง ชางยังจัดวางตำแหน่งของตนเองให้เป็นที่ประจักษ์พยานทางประวัติศาสตร์พร้อมกับตัดสินเรื่องราวที่เกิดขึ้นและเป็นคนที่ได้รับผลกระทบจากเรื่องดังกล่าวด้วย

งานวิจัยเรื่อง **Swans and Spider Eater in Problematic Memoirs of Cultural Revolution** ของ ฉูยู่คอง (Shuyu Kong) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์และบันทึกความทรงจำในการนำเสนอประวัติศาสตร์ในงานประพันธ์ของจีนที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม หนึ่งในนั้นกล่าวถึง **Wild Swans** ด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยวิพากษ์จุง ชาง ไว้ว่า **Wild Swans** นำเสนอภาพของผู้ประพันธ์ให้ดูเป็นเหยื่อความรุนแรงและคุณลักษณะดังกล่าวสะท้อนออกมาจากตัวละครด้วยเช่นกัน นั่นคือ มีอารมณ์อ่อนไหว ชอบตั้งคำถามถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและเกลียดกลัวความรุนแรง ผู้วิจัยยังวิพากษ์การสร้างตัวละครว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ **Wild Swans** ได้รับความนิยมเพราะจุง ชาง แบ่งแยกคนจีนที่ดีกับคนจีนที่ไม่ดีออกมาให้เห็นอย่างง่าย ๆ จนทำให้ผู้อ่านเห็นการต่อสู้ทางประวัติศาสตร์ระหว่างคนดีกับคนชั่วได้อย่างชัดเจน อีกทั้งคนที่อยู่ในเหตุการณ์หรือปากคำของประจักษ์พยานได้สร้างภาพของคนจีนให้เป็นผู้ตกอยู่ภายใต้อุดมการณ์ทางการเมืองของผู้นำคอมมิวนิสต์ที่ไร้เหตุผล

วิทยานิพนธ์เรื่อง **An Analysis of The Changing Identities of Chinese Women as Reflected in Contemporary Works of Diasporal Chinese Feminist Writers** ของอินทริกา จารุจินดา³³ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของสตรีจีนในงานเขียนของนักประพันธ์จีนโพ้นทะเลเป็นจำนวน 4 คน คือ จุง ชาง (Jung Chang) เรื่อง **Wild Swans** เดนิส ชง (Denise Chong) เรื่อง **The Concubine's Children** อเดลีน เย หม่า (Adeline Yeh Mah) เรื่อง **Falling Leaves** และเอมี ตัน (Amy Tan) เรื่อง **The Bonesetter's Daughter** ประเด็นที่นำมาวิเคราะห์ คือ สตรีจีนกลุ่มดังกล่าวมีการต่อสู้กับขนบธรรมเนียมประเพณีที่กดขี่และพยายามเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อมีชีวิตที่อยู่รอดหรือเพื่อปรับตัวเข้ากับโลกตะวันตกที่พวกตนอพยพไปอยู่ งานวิจัยแสดงออกมาให้เห็นว่าสตรีจีนได้รับผลกระทบมาจากค่านิยมทางสังคมและ

³³ Intira Charuchinda, "An Analysis of the Changing Identities of Chinese Women as Reflected in Contemporary Works of Diasporal Chinese Feminist Writers " (Ph.D. Dissertation, Srinakharinwirot University, 2006).

ระบอบการเมืองที่ดำรงอยู่ในยุคนั้น ไม่ว่าจะเป็ นแนวคิดขงจื้อ ขนบธรรมเนียมในระบอบปิตาธิปไตย การล่าอาณานิคม และลัทธิคอมมิวนิสต์

วิทยานิพนธ์เรื่อง **จีน: จากมุมมองตะวันตกในนวนิยายของเฟิร์ล เอส บัก** ของนาย ศรัทธา พูลสวัสดิ์³⁴ วิเคราะห์สภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนภายใต้บรรยากาศทางการเมืองในยุค เปลี่ยนผ่านในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้หญิงชาวจีน ผ่านวรรณกรรมของเฟิร์ล เอส บัก 9 เล่ม ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิง และสภาพสังคมจีนที่ผู้ยากไร้ต่างต้องดิ้นรนหนีจากภัยสงครามและความเป็นอยู่อันยากแค้นไม่ว่าจะ เป็นระบอบปิตาธิปไตย ความทุกข์ยากของชนชั้นล่าง ความแตกต่างระหว่างคนรวยและคนจนในยุค สังคมเปลี่ยนผ่าน รวมไปถึงบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงจีนในฐานะมารดาและภรรยา รวมถึง ความสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูกสะใภ้ที่สะท้อนออกมาทั้งในทางด้านดีและด้านร้าย ผู้วิจัยยังชี้ให้เห็น ถึงการที่เฟิร์ล เอส บักนำเสนอภาพของสังคมจีนที่เป็นสังคมแห่งการยึดติดกับขนบธรรมเนียมประเพณี ดั้งเดิม เชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติและไม่มีการพัฒนาด้านองค์ความรู้ ในขณะที่ สังคมตะวันตก คือ สังคมแห่งความก้าวหน้าและมาตรฐานการใช้ชีวิตอยู่ในขั้นมาตรฐานและมีเสรีภาพในการกระทำสิ่ง ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่วิเคราะห์ถึงบทบาทของประชาชนคนธรรมดาในการบอกเล่า เรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากมุมมองของคนที่ได้รับผลกระทบจากความทะเยอทะยานของชนชั้น ผู้ปกครองอำนาจวิทยานิพนธ์เรื่อง **อดีตที่เล่าใหม่: การวิพากษ์สังคมและการเมืองจีนในนวนิยายยุค หลังการปกครองของเหมาเจ๋อตง** ของนางสาว รัตนาภรณ์ เหล่ายิ่งเจริญ³⁵ ผู้วิจัยวิเคราะห์นวนิยาย 3 เรื่อง คือ **Red Sorghum** ของโมเหียน (Mo Yan) นักเขียนกลุ่มแสงหารากเหง้า **To Live** ของหยูหัว (Yu Hua) และ **Farewell To My Concubine** ของลิเลียน ลี (Lilian Lee) นักเขียน ฮ่องกง ผู้วิจัยมีความเห็นว่านวนิยายของผู้ประพันธ์ทั้งสามคนมีการวิพากษ์สังคมจีนผ่านเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของชาวจีน นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอภาพสังคมชนบทในจีน

³⁴ ศรัทธา พูลสวัสดิ์, "จีน: จากมุมมองตะวันตกในนวนิยายของเฟิร์ล เอส.บัก." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบรรณคดี เปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553).

³⁵ รัตนาภรณ์ เหล่ายิ่งเจริญ, "อดีตที่เล่าใหม่: การวิพากษ์สังคมและการเมืองจีนในนวนิยายยุคหลังการปกครองของเหมาเจ๋อตง." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบรรณคดี เปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553).

ดั้งเดิมเพื่อใช้ในการแสวงหารากเหง้าที่หายไปอันเกิดจากอิทธิพลของสังคมและการเมืองในยุคหมานวนิยายเรื่อง **Red Sorghum** นำเสนอภาพของอดีตผ่านตัวละครผู้บัญชาการหญูเพื่อสะท้อนภาพของบรรพบุรุษในชนบทที่มีเสรีภาพในการใช้ชีวิตซึ่งต่างไปจากในช่วงเวลาที่พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศด้วยความหวาดกลัวและทำให้ประชาชนต้องตกอยู่ภายใต้กฎระเบียบและข้อห้ามมากมายจนสูญเสียตัวตนที่แท้จริงไป ในขณะที่นวนิยายเรื่อง **To Live** มีประเด็นเรื่องความยากลำบากในการดำเนินชีวิตของผู้ยากไร้ ผู้ก๊วย คือ ตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้รอดพ้นจากสภาวะดังกล่าวแม้ว่าต้องสูญเสียสิ่งที่ตนรักไปมากมายเพียงใด ภาวะขาดแคลนอาหารและความวุ่นวายทางการเมือง คือ สาเหตุที่ทำให้ครอบครัวและคนรอบข้างที่เขารักจากเขาไป และ **Farewell To My Concubine** นำเสนอภาพของตัวละครเฉิงเต๋ยอีและตัวนักร้องโหลวเพื่อการวิพากษ์ศิลปะวัฒนธรรมชนชั้นทางการเมืองของจีนในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม คือ จิวปฏิวัติ ตัวละครทั้งสองแสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณการแสดงจิวที่ต่างไปจากจิวอันเกิดจากการบังคับจากทางที่ยึดเยียดอุดมการณ์ทางการเมือง

งานวิจัยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องราวความเป็นสตรีจีนโดยตรงแต่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นประเด็นเรื่องเสียงในการเล่าเรื่องของตัวละครและผู้ประพันธ์มีอิทธิพลต่อการสร้างเรื่องเล่าและเผยให้เห็นถึงการสร้างตัวตนของผู้ประพันธ์เช่นกัน ได้แก่ วิทยานิพนธ์เรื่อง **เรื่องเล่าของตัวตนในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่องเงาสีขาวของแดนอรัญ แสงทอง** ของ นายวยากร พิงเงิน³⁶ ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายและนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ รวมไปถึงกระบวนการการสร้างตัวตนผ่านนวนิยายเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นเรื่องกลวิธีการเล่าเรื่องที่ซ้ำซ้อนและการจงใจลำดับเวลาให้ขาดตอนเพื่อแสดงถึงตัวตนที่ยังอยู่ในกระบวนการประกอบสร้าง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำเสนอเรื่องเสียงของตัวละครที่มักเข้ามาแทรกบทพรรณนา การแสดงความคิดเห็นและการเล่าเรื่องที่ออกนอกเรื่อง และการเล่าเรื่องของอดีตของผู้เล่าเอง เสียงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องดังกล่าวจึงไม่ใช่เพียงแค่เสียงของ “ฉัน” เท่านั้น แต่ยังมีเสียงอื่น ๆ เข้ามาแทรกอีกด้วย

สำหรับงานวิจัยเรื่อง **“สามบุตรีแห่งจีน”: การวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีนใน โวลต์ สวอนส์ ของจุง ขาง** นี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงความทุกข์ยากและการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของสตรีจีน

³⁶ วยากร พิงเงิน, "เรื่องเล่าของตัวตนในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่องเงาสีขาวของแดนอรัญ แสงทอง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553).

ในแต่ละช่วงเวลารวมไปถึงบทบาทและพฤติกรรมที่ทำให้ผู้หญิงสามารถมีพื้นที่ในสังคม แม้สตรีทั้ง 3 รุ่นมีจุดที่แตกต่างกันในรายละเอียดของแต่ละยุค แต่จุดร่วมที่เหมือนกัน คือ ความทุกข์ของสตรีที่ต้องเผชิญซึ่งบ่งบอกถึงสภาพทางสังคมที่กดดันผู้หญิง เช่น ความงามและอารมณ์ที่สตรีทั้ง 3 รุ่นต้องประสบในฐานะเครื่องมือทางสังคมที่ควบคุมและกำหนดความเป็นหญิง การอดทนต่อระบอบปิตาธิปไตยที่ไม่เปิดโอกาสให้สตรีมีความคิดเห็นหรือแสดงความรู้สึกของตนเองรวมไปถึงการเก็บกดความต้องการของตน แต่สตรีตอบโต้ชนบและความคาดหวังของสังคมเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีปัญหาและเสรีภาพ การมีอำนาจบารมีและการเป็นกบฏต่อสังคม การเป็นผู้นำและคนที่ยืนเคียงข้างครอบครัว สิ่งที่ผู้วิจัยเพิ่มเข้ามา คือ ประวัติศาสตร์จากมุมมองของสตรีจีนในบทที่ 4 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงการวิพากษ์สังคมและประวัติศาสตร์ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การบูชาผู้นำ อำนาจเผด็จการและความฉ้อฉลในการใช้อำนาจ ผู้วิจัยนำแนวคิดด้านประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ภาคประชาชนและนวนิยายประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ **Wild Swans** ในฐานะอัตชีวประวัติที่บอกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในสายตาของสตรีจีน ผู้วิจัยยังพบว่า จางยังใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์วิพากษ์สังคมและรัฐบาลจีนในช่วงที่พรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศรวมไปถึงจุดยืนทางการเมืองของผู้ประพันธ์ที่แฝงอยู่ในอัตชีวประวัติเล่มดังกล่าวอีกด้วย

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

การถอดเสียงในภาษาจีนที่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้คำที่มาจากอัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** ในฉบับแปลเป็นภาษาไทยว่า **หงส์ป่า: เรื่องราวของสตรีจีนสามชั่วอายุคน** ตามที่ได้กล่าวไปในหัวข้อที่ 1.5 ได้แก่ เจียงไคเช็ค เหมาเจ๋อตุง โจวเอินไหล ก๊กมินตั๋ง รวมไปถึงชื่อเมืองและแคว้นต่าง ๆ เช่น แมนจูเรีย จิงโจว เป็นต้น

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมกับประวัติศาสตร์และวิธีการเขียนอัตชีวประวัติงานเขียนของผู้หญิงหรือกลุ่มคนธรรมดาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการเขียนประวัติศาสตร์กระแสรองที่พยายามต่อต้านอุดมการณ์ของรัฐในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอื่นต่อไป

บทที่ 2

Wild Swans ในฐานะอัตชีวประวัติ

ในบทนี้ ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง Wild Swans ของจุง ชาง ในฐานะอัตชีวประวัติและประวัติศาสตร์ภาคประชาชน Wild Swans มีลักษณะเด่นอยู่ที่การประพันธ์ซึ่งผสมผสานกันระหว่างประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าของสตรีทั้ง 3 คน คือ ยาย แม่และผู้ประพันธ์ อัตชีวประวัติเรื่อง Wild Swans จึงไม่ใช่งานวรรณกรรมที่น่าเสนอข้อเท็จจริงด้านประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว ประวัติศาสตร์ดังกล่าวไม่ใช่เพียงแค่เรื่องราวของการสร้างชาติหรือความยิ่งใหญ่ของวีรบุรุษ แต่เป็นเรื่องของมุมมองของแต่ละบุคคล และเรื่องราวส่วนบุคคลไม่ได้แยกออกจากเรื่องทางการเมืองเพื่อแสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปและกลุ่มคนที่ถูกกีดกันออกจากประวัติศาสตร์กระแสหลัก เช่น ผู้หญิงสามารถเขียนประวัติศาสตร์และกำหนดบทบาทของตนเองในสังคมได้โดยที่ผู้ชายหรืออำนาจทางการเมืองไม่ได้กดขี่บังคับเพียงอย่างเดียว แม้ประเภทของงานเขียนจัดอยู่ในหมวดอัตชีวประวัติแต่มีลักษณะของชีวประวัติรวมอยู่ด้วย งานประพันธ์ดังกล่าวจึงไม่ใช่เพียงแค่การเล่าประสบการณ์หรือเรื่องเล่าชีวิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นการรวบรวมและสร้างพลังต่อรองโดยกลุ่มของผู้หญิงจากความทรงจำที่สืบทอดต่อกันมา นอกจากนี้ พฤติกรรม บทบาทและความคิดของผู้หญิงทั้ง 3 ในเนื้อเรื่องเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นนวนิยายที่ไม่ต่างไปจากตัวละครในงานวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ จุดประสงค์ของการเขียนอัตชีวประวัติในรูปแบบดังกล่าวจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยให้เห็นอีกด้านของประวัติศาสตร์ทางสังคมที่มีผู้หญิงและครอบครัวคนธรรมดาเป็นผู้บันทึกขึ้น

2.1 นิยามของอัตชีวประวัติ

คำว่า autobiography มาจากคำในภาษากรีกที่ประกอบไปด้วยคำว่า autos (ตัวตน) bios (ชีวิต) และ graphe (การเขียน) มีความหมายถึงงานเขียนที่เกี่ยวกับชีวิตของตนเอง หรือตามที่พจนานุกรม Oxford Advanced Learner's Dictionary ได้ให้ความหมาย คือ เรื่องราวของบุคคลหนึ่งที่เขียนขึ้นโดยคนนั่นเอง³⁷ ซึ่งต่างจากชีวประวัติหรือ biography อันหมายถึง งานเขียนเกี่ยวกับ

³⁷ Oxford Advanced Learner's Dictionary, (Oxford: Oxford University Press, 2005). 88.

บุคคลหนึ่งซึ่งเขียนขึ้นโดยคนอื่น³⁸ นอกจากนี้ ข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาเขียนชีวประวัติมาจากเอกสาร และนำเสนอโดยบุคคลที่สาม แต่อัตชีวประวัติประกอบไปด้วยความทรงจำของตัวผู้เขียนเจ้าของ ประสบการณ์เป็นหลัก ดังนั้น สิ่งที่แยกชีวประวัติและอัตชีวประวัติ คือ ผู้เขียนและแหล่งข้อมูลหลัก การเขียนอัตชีวประวัติอาจเริ่มต้นมาจากการที่ผู้เขียนต้องการบันทึกเรื่องราวของตนเองหรือได้รับการ ร้องขอให้เขียนเรื่องราวของตนเองเพื่อเป็นที่จดจำ ดังที่ฟิลิป เลอเจิน (Philippe Lejeune) นักวิชาการด้านอัตชีวประวัติชาวฝรั่งเศสได้ให้คำนิยามของอัตชีวประวัติไว้ว่าเป็นการบันทึกเรื่องราว ในอดีตในรูปของร้อยแก้วซึ่งผู้เขียนได้สร้างตัวตนผ่านการเล่าถึงชีวิตโดยเฉพาะเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับอัต ลักษณะของตนเอง³⁹ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเอ่ยถึงในอัตชีวประวัติจึงเกี่ยวข้องกับและผูกพันกับ ประสบการณ์ที่ผู้เขียนประสบและเผชิญ ตามที่ ซิดอนี สมิธ (Sidonie Smith) และจูเลีย วัตสัน (Julia Watson) ได้ให้ความหมายของงานเขียนประเภทนี้

Both memoir and autobiography are encompassed in the term *life writing*. We understand *life narrative*, by contrast, as a general term for acts of self-representation of all kinds and in diverse media that take producer's life as their subject, whether written, performative, visual, filmic, or digital. In other words, we employ the term *life writing* for written forms of the autobiographical, and *life narrative* to refer to autobiographical acts of any sort⁴⁰

ความหมายของเรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิต (life narrative) มีคำนิยามกว้าง ๆ หมายถึงการ นำเสนอภาพตัวตนของผู้เขียนผ่านสื่อหลายประเภท ได้แก่ ประเภทงานเขียนเกี่ยวกับชีวิต (life writing) เช่น อัตชีวประวัติและบันทึกความทรงจำ และประเภทที่ไม่ใช่งานเขียน เช่น การแสดง ทัศนศิลป์ ภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล ในอีกแง่หนึ่ง นักวิชาการใช้คำว่างานเขียนเกี่ยวกับชีวิตกล่าวถึง

³⁸ Ibid., 141.

³⁹ Sidonie Smith and Julia Watson, *Reading Autobiography: A Guide for Interpreting Life Narratives*, Second Edition ed.(Minneapolis: University of Minnesota Press, 2010). 1.

⁴⁰ Ibid., 4.

งานเขียนเชิงอัตชีวประวัติ และใช้คำว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตให้ความหมายถึงวิธีการหรือสื่อประเภทอื่น ๆ ในการบอกเล่าตัวตนของผู้เขียนเอง

ในหมวดงานเขียน นอกจากคำว่าอัตชีวประวัติแล้ว ยังมีคำว่าบันทึกความทรงจำ (memoir) อีกด้วย มิดจ์ กิลลีส (Midge Gillies) ได้ให้นิยามถึงสองคำดังกล่าวดังต่อไปนี้

With a few exceptions, autobiography is a recent form of writing. 'Memoir' and 'autobiography' are often used interchangeably, but traditionally a memoir relies less on facts and more on a remembered event and impressions. An autobiography or biography usually takes a chronological approach to someone's life, whereas a memoir often focuses on one theme or period of that life.⁴¹

กิลลีสกล่าวว่าอัตชีวประวัติเป็นรูปแบบล่าสุดของการเขียนงานเกี่ยวกับชีวิต และคำว่าบันทึกความทรงจำกับอัตชีวประวัติสามารถใช้แทนกันได้ แต่บันทึกความทรงจำอ้างอิงกับข้อเท็จจริงน้อยกว่าและเน้นในส่วนที่เป็นเหตุการณ์ที่จำได้หรือความประทับใจมากกว่า ในขณะที่การเขียนอัตชีวประวัติหรือชีวประวัติผูกติดกับเหตุการณ์ตามลำดับช่วงเวลาในชีวิตของผู้ประพันธ์ แต่บันทึกความทรงจำให้ความสำคัญกับช่วงเวลาหนึ่งใดช่วงเวลาหนึ่งหรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเกี่ยวกับชีวิตผู้ประพันธ์เท่านั้น

ผู้วิจัยพบว่าอัตชีวประวัติมีหลายประเภท หนึ่งในนั้นมีนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ (Autobiographical novel) ซึ่งมีความหมายถึงนวนิยายชนิดหนึ่งที่ใช้กลวิธีแบบอัตชีวประวัติหรือผสมผสานระหว่างอัตชีวประวัติและและนวนิยายเข้าด้วยกัน นวนิยายเชิงอัตชีวประวัติมักมีการนำชีวิตจริงของผู้เขียนมาใช้เป็นโครงของนวนิยาย⁴² เนื่องด้วยงานชนิดดังกล่าวมีส่วนประกอบของนวนิยายและจินตนาการที่แต่งเติมเข้าไป ผู้เขียนผลงานอาจไม่ได้ต้องการให้ผู้อ่านคาดหวังถึงแนวคิดเรื่องอัตชีวประวัติตามที่ฟิลิป เลอเชินได้เสนอไว้ คือ ทฤษฎีสัญญาอัตชีวประวัติ (autobiographical pact) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่ผู้ประพันธ์ให้ไว้แก่ผู้อ่านผลงานของตน โดยทั่วไปในตอนต้นผู้ประพันธ์จะ

⁴¹ Midge Gillies, *Writing Lives: Literary Biography*(Cambridge: Cambridge University Press, 2009). 26.

⁴² วายกร วายกร พึ่งเงิน, "เรื่องเล่าของตัวตนในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่องเงาสีขาวของแดนอรัญ แสงทอง." 13.

กำหนดจุดหมาย วิธีเขียนและขอบเขตของการสร้างสรรค์ ผู้ประพันธ์แสดงเจตนาที่เปิดเผยชีวิตของตนอย่างจริงใจ ไม่ปิดบังสิ่งใดทั้งสิ้น⁴³ ผู้ประพันธ์อาจเปลี่ยนชื่อและสถานที่ เหตุการณ์ต่าง ๆ อาจถูกเปลี่ยนหรือเล่าใหม่เพื่อให้มีความสนุกสนานมากขึ้นแต่เนื้อหาโดยรวมยังมีความใกล้เคียงกับชีวิตของผู้ประพันธ์ เรื่องราวในอดีตชีวิตประวัติอาจไม่ได้เป็นความจริงทั้งหมดเพื่อปรับให้เข้ากับจุดประสงค์ในการนำเสนอ

นอกจากนี้ ยังมีคำว่าอัตชีวประวัติเชิงนวนิยาย (Fictional Autobiography) ซึ่งอาจมีการผสมผสานระหว่างชื่อจริงและชื่อที่ตั้งขึ้นรวมไปถึงประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ด้วย⁴⁴ ลักษณะดังกล่าวคล้ายหรือใกล้เคียงกับงานประเภทนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติซึ่งตัวละครถูกกำหนดขึ้นมาให้ทำหน้าที่เหมือนกำลังเขียนหรือเล่าเรื่องอัตชีวประวัติของตนเอง ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 รูปแบบการเขียนงานดังกล่าวมอบเสรีภาพให้นักเขียนได้แสดงออกทางความคิดมากกว่างานเขียนอัตชีวประวัติตามขนบทั่วไป นักเขียนอาจแสดงออกถึงเรื่องราวที่ประสบได้มากขึ้น เพราะความกดดันจากสภาพสังคมยุคดังกล่าวไม่เปิดโอกาสให้นักเขียนเผยตัวตนวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงออกถึงความไม่พอใจกับสังคมที่เป็นอยู่ ดังนั้น อัตชีวประวัติเชิงนวนิยายจึงเป็นช่องทางที่ทำให้นักเขียนงานทั้งหลายวิพากษ์สังคมได้⁴⁵ ตัวละครดังกล่าวทำหน้าที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ในการเล่าเรื่อง ตัวละครที่ทำการเล่าเรื่องเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอเรื่องราวหรือความจริงเพื่อจุดประสงค์บางประการหรือให้เข้ากับแนวคิดบางอย่าง งานเขียนอันโดดเด่นที่น่าองค์กรประกอบของอัตชีวประวัติและนวนิยายมารวมกัน ได้แก่ Jane Eyre (1847) ของชาลลอตต์ บร็องเต้ (Charlotte Bronte) นอกจากบร็องเต้ต้องการเขียนอัตชีวประวัติเพื่อเผยตัวตนแล้ว เธอยังใช้ตัวละครในการวิพากษ์ค่านิยมของสังคมอีกด้วย งานชิ้นดังกล่าวจึงถ่ายทอดเรื่องราวส่วนบุคคลของผู้ประพันธ์ผ่านตัวละครที่เล่าเรื่องสร้างตัวตนและจุดยืนทางสังคมของผู้ประพันธ์ในเวลาเดียวกัน⁴⁶

⁴³ พวงคราม พันธุ์บุรณะ, แนวเขียนเชิงอัตชีวประวัติในผลงานของโกแล็ต(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536). 301.

⁴⁴ Michael Sinding, "From Fact to Fiction: The Question of Genre in Autobiography and Early First-Person Novels," *Substance Volume 39 Number 2 (Issue 122) University of Wisconsin Press* (2010). 111.

⁴⁵ Emily Triplett, "States of Self Utopianism in Nineteenth-Century Fictional Autobiography" (Master Of Arts In English Thesis, University of Alaska Anchorage, 2005). 6-7.

⁴⁶ Ibid., 9.

อัตชีวประวัติที่ได้รับการจัดว่าเป็นอัตชีวประวัติเล่มแรกของโลก คือ **Confessions** ของนักบุญออกัสติน (St. Augustine) ซึ่งถูกเขียนขึ้นในศตวรรษที่ 4 งานเขียนชิ้นดังกล่าวเป็นงานเขียนที่นักบุญออกัสตินกล่าวถึงชีวิตที่เขาอุทิศตนให้กับศาสนาคริสต์ อย่างไรก็ตาม อัตชีวประวัติถือกำเนิดขึ้นจริงในช่วงศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา เหตุผลเพราะงานใด ๆ ก็ตามที่จะได้รับการยกย่องเป็นวรรณกรรมต้องได้รับการตีพิมพ์อย่างแพร่หลาย แต่งานของนักบุญออกัสตินกลับได้รับการตีพิมพ์หลังจากนั้นประมาณ 100 ถึง 200 ปี และในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1760 งานประเภทนี้ยังไม่ได้รับความนิยม ช่วงเวลาหลังจากนั้นจึงเริ่มมีผู้อ่านอย่างกว้างขวาง เหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ ช่วงเวลาก่อนศตวรรษที่ 18 อัตชีวประวัติยังไม่มี ความแตกต่างจากชีวประวัติและ แนวคิดเรื่องบุคลิกภาพผู้ประพันธ์ที่เกิดขึ้นหลังช่วงเวลาดังกล่าวมีส่วนทำให้อัตชีวประวัติโดดเด่นขึ้นมา⁴⁷ งานที่มีชื่อเสียงเป็นงานเขียนเรื่อง **Confessions** ซึ่งใช้ชื่อเดียวกับงานของนักบุญออกัสตินของ ฌอง ฌากส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) นักคิดทางการเมืองชาวฝรั่งเศส สิ่งที่แตกต่างกันไปจากงานเขียนของนักบุญออกัสติน คือ ไม่ได้เน้นเรื่องความคิดทางศาสนา แต่เป็นเรื่องของประสบการณ์ในชีวิตที่หล่อหลอมตัวตนของเขาเอง อย่างไรก็ตาม เรื่องราวในอัตชีวประวัติของบุคคลทั้งสองท่านเป็นสิ่งที่ยืนยันว่าอัตชีวประวัติเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ

แม้ว่างานเขียนด้านอัตชีวประวัติที่โดดเด่นเป็นผลงานของผู้ชายจนดูเหมือนเป็นแบบอย่างของการเขียนและการศึกษา แต่ผู้หญิงได้สร้างผลงานอัตชีวประวัติมานานแล้วเช่นกันแม้ว่าจะไม่ได้รับการตีพิมพ์หรือเอ่ยอ้างถึง เช่น ผลงานอัตชีวประวัติเรื่อง **The Book of Margery Kempe** ของมาเจอรี เคมพ์ (Margery Kempe) สตรีชาวอังกฤษผู้ซึ่งอุทิศตนให้กับการแสวงบุญในยุโรปนับได้ว่าเป็นอัตชีวประวัติเล่มแรกที่เขียนขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ เคมพ์มีชีวิตอยู่ในช่วงปลายยุคกลางและบอกเล่าเรื่องราวของการแสวงบุญและท่องเที่ยวในดินแดนต่าง ๆ การรับมือกับปัญหาชีวิต การถูกตั้งข้อกล่าวหาทางศาสนาและการอดทนต่อกิเลสรวมไปถึงเรื่องลึกลับมากมาย เช่นเดียวกับจูเลียนแห่งนอร์วิชที่อาศัยในเวลาเดียวกัน เรื่องราวของเธอในหนังสือ **A Book of Showing and Sixteen Revelations of Divine Love** ได้บอกเล่าถึงการแสวงหาทางจิตวิญญาณและเรื่องเล่าส่วนบุคคลที่ใช้ภาษาแบบเรียบง่ายในการถ่ายทอด นับได้ว่าผู้หญิงทั้งสองคนเป็นผู้บุกเบิกงานเขียนอัตชีวประวัติ

⁴⁷ พวงคราม พวงคราม พันธุ์บูรณะ, แนวเขียนเชิงอัตชีวประวัติในผลงานของโกแล็ต. 304-305.

ฉบับภาษาอังกฤษ⁴⁸ แม้เนื้อหาสาระยังคงติดอยู่ที่ศาสนาเหมือนนักบุญออกัสติน แต่เป็นสิ่งที่บอกได้ว่า ผู้หญิงมีบทบาทในการกำหนดตัวตนและที่ทางในสังคมผ่านการเขียนมานานแล้ว และยังเป็นการบอกได้อีกด้วยว่าพื้นที่ทางความรู้ ศาสนา การต่อสู้กับปัญหาและเรื่องราวส่วนบุคคลไม่ได้เป็นของผู้ชายแต่เพียงฝ่ายเดียว

2.2 การผสมผสานระหว่างอัตชีวประวัติและนวนิยายใน Wild Swans

อัตชีวประวัติและนวนิยายเป็นประเภทงานเขียนที่มีลักษณะแตกต่างกัน ในขณะที่อัตชีวประวัติบันทึกเรื่องราวในชีวิตของผู้เขียนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นวนิยายเป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นมาโดยที่อาจไม่มีความจริงจากโลกภายนอกหรือชีวิตจริงเข้ามาเป็นส่วนประกอบในงาน อย่างไรก็ตามวรรณกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอัตชีวประวัติ เช่น นวนิยายชีวิตปัจเจกบุคคลหรือกวีนิพนธ์เชิงอัตชีวประวัติอาจมีอิทธิพลที่ทำให้เกิดการพัฒนาดัตชีวประวัติในช่วงหลังได้เช่นกันและมีโอกาสที่จะมีลักษณะเหมือนกันได้ และตัวละครเอกกับผู้เล่านั้นเป็นบุคคลคนเดียวกัน ผู้เล่าถ่ายทอดชีวิตในอดีตของตนเองและเรื่องเล่าสามารถหาหลักฐานมายืนยันได้จากชีวิตจริงของผู้ประพันธ์⁴⁹ ไมเคิล ซินดิง (Michael Sinding) กล่าวไว้ในบทความเรื่อง **From Fact to Fiction: The Question of Genre in Autobiography and Early First-Person Novels** ซึ่งวิจารณ์คำนิยามอัตชีวประวัติแบบแคบ ๆ ของฟิลิป เลอจินเอาไว้ว่าไม่อาจอธิบายได้ถึงการผสมผสานระหว่างงานอัตชีวประวัติกับงานประเภทอื่น ๆ ได้

Lejeune's definition works well for a certain large and important group of autobiographies (including relatively modern and mainstream ones now prototypical for the genre), but the exceptions (which intuitively fit the category but contradict one or another condition) are so numerous that this definition is anything but watertight. Among the leaks: ... Diaries, journals, and essays (such as Montaigne's) may be primarily reflective or philosophical rather than

⁴⁸ Gillies, *Writing Lives: Literary Biography*. 26-27.

⁴⁹ พวงคราม พันธุ์บุรณะ, *แนวเขียนเชิงอัตชีวประวัติในผลงานของโกแล็ต*. 364.

narrative, and their brief self-stories may never retrospect over a whole life, nor build into a larger, whole story. ..The writer's historical and social milieu may be of as much concern as his/her own existence and individual life...the passion for recording contemporary history and one's own part in it... many women's autobiographies understand the self via relations with others ["Shadowed"]).⁵⁰

ซินดิงกล่าวว่าคำนิยามของเลอเชินใช้ได้กับงานอัตชีวประวัติทั่วไปส่วนใหญ่ซึ่งรวมไปถึงงานกระแสหลักอันเป็นต้นแบบของงานประเภทนี้ แต่อาจมีข้อยกเว้นหลายประการซึ่งทำให้คำนิยามตามแบบเลอเชินแคบและไม่อาจครอบคลุมได้ทั้งหมด เพราะอัตชีวประวัตินั้นอาจเข้ากันกับคำนิยามแต่อาจขัดแย้งกับกฎเกณฑ์อื่นได้ เช่น บันทึกประจำวัน อนุทินหรืองานเขียนของมดแมลงเป็นเรื่องราวของปรัชญามากกว่าเรื่องเล่า และเรื่องราวของตนเองโดยย่ออาจไม่ได้บอกอดีตของทั้งชีวิตหรือมีลักษณะเป็นเนื้อเรื่อง ในขณะที่บริบททางประวัติศาสตร์และสังคมของนักเขียนอาจมีความสำคัญพอ ๆ กับตัวตนและการดำรงอยู่ของผู้เขียนหรือผู้เขียนมีความปรารถนาในการบันทึกประวัติศาสตร์ร่วมสมัยที่ตนมีส่วนร่วม แม้กระทั่งอัตชีวประวัติของผู้หญิงทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนของผู้เขียนกับผู้อื่น ความคิดของซินดิงทำให้ทราบได้อย่างชัดเจนว่าอัตชีวประวัติมิได้หลายความหมายและหลายประเภท เพราะอัตชีวประวัติสามารถหลอมรวมกับประเภทงานวรรณกรรมอื่น ๆ ได้ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนต้องการสื่อสารหรือเผยตัวตนได้ออกมาผ่านงานดังกล่าว

ซินดิงยังกล่าวถึงประเภทของงานเขียนอัตชีวประวัติที่ได้รับอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างโดยประเภทงานวรรณกรรมอื่น ๆ และเอื้อต่อผู้เขียนในการเผชิญจุดประสงค์และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายผู้อ่านและผู้ฟังมากขึ้นดังนี้

While nonliterary autobiography is tractable to a discourse analysis in terms of rhetorical-social action, when the genre is turned to literary ends, the result is a diversification of

⁵⁰ Sinding, "From Fact to Fiction: The Question of Genre in Autobiography and Early First-Person Novels." 110-111.

communicative purposes and an indefinite expansion of its audience, along with increased flexibility of structure....⁵¹

ความคิดของซินตั้งเกี่ยวกับอัตชีวประวัติที่นำเสนอเรื่องจริงนั้นมีอยู่่างงานเขียนประเภทดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการสร้างวาทกรรมผ่านภาษาและสังคม และเมื่อประเภทงานดังกล่าวหันไปหาองค์ประกอบทางวรรณกรรมแล้ว อัตชีวประวัติจึงเริ่มมีรูปแบบการนำเสนอและจุดประสงค์ที่หลากหลายเพื่อเข้าถึงผู้อ่านหรือผู้ฟังที่มากขึ้นด้วยความยืดหยุ่นของโครงสร้างงานเขียนที่ปรับเปลี่ยนได้

ดังนั้น อัตชีวประวัติและนวนิยายจึงอาจมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของการนำเสนอเรื่องราวที่อาจมีทั้งเรื่องจริง เรื่องจินตนาการและค่านิยมแห่งยุคสมัยที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ งานเขียนอัตชีวประวัติและนวนิยายต่างมีจุดร่วมในเรื่องขององค์ประกอบของงานเขียนเชิงนวนิยาย เช่น โครงเรื่อง บทสนทนา ฉาก ตัวละครและอื่น ๆ⁵² ดังนั้น การศึกษาตัวละคร การลำดับเหตุการณ์ คำพูดหรือแม้กระทั่งฉากที่ปรากฏในงานเขียนอัตชีวประวัติจึงไม่ต่างจากการศึกษาหรือวิเคราะห์งานเขียนเชิงนวนิยายในแง่ของการค้นหาโลกทัศน์ ทักษะคติ จุดยืนหรือมุมมองทางการเมืองและสังคมที่ผู้ประพันธ์ได้ถ่ายทอดลงไปในงานเขียนผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ อัตชีวประวัติที่มีส่วนประกอบของงานเขียนประเภทอื่น ๆ ด้วยจึงถ่ายทอดเรื่องราวออกมาได้หลายมิติและเข้าถึงแง่มุมต่าง ๆ ได้มากมาย

ตามความเห็นของผู้วิจัย **Wild Swans** ถูกจัดอยู่ในหมวดหนังสือประเภทอัตชีวประวัติที่มีลักษณะผสมผสานกับนวนิยายเช่นกัน สตรีจีนทั้ง 3 คนตอกย้ำแนวคิดเรื่องการนำองค์ประกอบของงานประเภทร่วมกันเข้ามาใส่ในงานงานอัตชีวประวัติ คือ บทสนทนายาระหว่างบุคคลในงานกับผู้ประพันธ์มีบทบาทในการเล่าเรื่องอัตชีวประวัติและผู้ประพันธ์อาจใส่จินตนาการ ความคิดและทัศนคติของผู้ประพันธ์เพื่อแสดงจุดยืนทางสังคมหรือโลกทัศน์ของตนเอง รวมไปถึงชื่อเรื่องว่า **Wild Swans** ซึ่งมีความหมายว่า “หงส์ป่า” แสดงถึงตัวตนของผู้หญิงทั้ง 3 คนที่ต่างต่อสู้กับการกดขี่ของสังคมนะบอบปีศาจไปโดยเพื่ออิสรภาพของพวกเธอเหมือนหงส์ที่ต้องโบยบินอย่างเสรี ดังนั้น **Wild Swans** จึงเป็นงานเขียนที่บ่งบอกถึงจุดยืนทางการเมืองของจุง ชางที่เน้นเรื่องเสรีภาพและต่อต้าน

⁵¹ Ibid., 108.

⁵² Smith and Watson, *Reading Autobiography: A Guide for Interpreting Life Narratives*. 9-10.

การใช้อำนาจเผด็จการของรัฐบาลจีนที่มีต่อสตรีและประชาชนจีน การวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลในงานเขียนจึงย่อมส่งผลให้เกิดความเข้าใจในความคิดของผู้ประพันธ์ที่มีต่อสังคม การวิเคราะห์การกระทำของบุคคลในอัตชีวประวัติจึงไม่ต่างจากการวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายทั่วไป

อัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** ยังแสดงให้เห็นถึงการนำประสบการณ์จริงของผู้เขียนและข้อมูลชีวิตของบุคคลอื่นที่ได้รับเป็นการบอกเล่าจากความทรงจำมาประพันธ์ ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างงานประเภทชีวประวัติและอัตชีวประวัติ รวมไปถึงการสร้างตัวละครผู้หญิงให้มีบทบาทและเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่อง กลายมาเป็นงานเขียนของกลุ่มผู้หญิงที่เปิดเผยให้เห็นถึงการต่อสู้และดิ้นรนเอาตัวรอดมากกว่าที่จะเป็นการบอกเล่าเรื่องราวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง วิธีการเล่าเรื่องอัตชีวประวัติ **Wild Swans** ในช่วงเริ่มต้นถึงช่วงบทที่ 12 ใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 เพราะเธอเล่าอดีตที่ไม่ใช่ประสบการณ์ของเธอเอง แต่มาจากความทรงจำของบุคคลอื่นและข้อมูลที่ได้รับจากแม่ เนื้อเรื่องช่วงดังกล่าวเป็นช่วงยุคสาธารณรัฐซึ่งย้ายเป็นตัวละครหลักและช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์เริ่มปกครองประเทศซึ่งแม่มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง และเธอใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 หรือตัวผู้ประพันธ์เล่าเรื่องของเธอเองตั้งแต่บทที่ 13 เป็นต้นไปอันเป็นช่วงก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรมเริ่มต้นขึ้นไปจนถึงการอสัญกรรมของเหมาเจ๋อตง

ผู้ประพันธ์เผยให้เห็นเสียงของผู้หญิงกับการวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีนใน **Wild Swans** ด้วยเสียงแตกต่างหลากหลาย คือ ช่วงที่ย้ายอาศัยอยู่กับนายพลช่วย ผู้ประพันธ์เล่าว่ายายรอคอยการกลับมาของนายพลช่วยถึง 6 ปี เมื่อนายพลช่วยกลับมา ยายพบว่านายพลช่วยไม่ได้มีท่าทางที่ผึ่งผายเหมือนเดิม อีกทั้งนายพลช่วยไม่ได้ให้เหตุผลของการออกไปและการกลับมาใหม่ ยายไม่สนใจถามเพราะหมดความสนใจไปแล้ว⁵³

สิ่งที่ผู้วิจัยยกมานั้น มีเสียงอันหลากหลายที่บ่งบอกถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์แสดงออกมา ผู้ประพันธ์เล่าว่านายพลช่วยอายุ 50 ปีแล้วและไม่ได้มีท่าทางที่ผึ่งผายเหมือนเดิม และยายคิดว่าไว้ก่อนแล้วว่านายพลช่วยไม่บอกสิ่งใดให้ยายรับรู้แน่นอน กรณีดังกล่าวบอกได้ว่าการที่นายพลช่วยปิดบังไม่บอกเรื่องที่เกิดขึ้นให้ยายฟังเปรียบได้กับการที่ผู้มีอำนาจกีดกันผู้หญิงออกไปจากหน้าประวัติศาสตร์หรือพื้นที่ทางอำนาจ ความจริงถูกเปิดเผยในย่อหน้าต่อไปเมื่อผู้ประพันธ์เล่าต่อว่าโลกที่

⁵³ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*.2003. 35.

ทรงอำนาจของนายพลช่วยกลายเป็นอดีตไปแล้ว⁵⁴ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จีนในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อเหล่านายทหารและนายพลที่ยึดแวนแคว้นเป็นของตนเองถูกปราบเพราะความร่วมมือกันระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ เสียงของการเล่าในแต่ช่วงมีจุดประสงค์ที่ต่างกันแม้ผู้เล่าหรือผู้ประพันธ์มีเพียงคนเดียว ความเจียบของยายกับนายพลช่วยและการเปิดเผยความจริงในย่อหน้าถัดมาด้วยเสียงของผู้ประพันธ์ซึ่งเป็นผู้หญิงจึงแฝงไว้ด้วยการวิพากษ์ระบอบผู้ชายเป็นใหญ่ที่ครอบงำประวัติศาสตร์จีน ปิดบังความจริงและกีดกันผู้หญิงออกไปจากอำนาจ นอกจากนี้ยังเป็นการบอกด้วยว่าเสียงผู้หญิงมีอำนาจในการเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้นซึ่งตรงข้ามกับผู้ชายที่ไม่ให้ผู้หญิงรับรู้

อีกทั้งการที่ผู้ประพันธ์บรรยายลักษณะนายพลช่วยว่าไม่ได้มีท่าทางที่ผึ่งผายเหมือนเดิม เป็นการมองด้วยสายตาแบบผู้ชายที่จ้องมองและตัดสินความงามของผู้หญิง ดังนั้น ยายและผู้ประพันธ์กำลังใช้ค่านิยมแบบผู้ชายโต้กลับคุณค่าการจ้องมองเรือนร่างที่ผู้ชายมักใช้กับผู้หญิง ดังนั้น งานประพันธ์ของจุง ชางจึงไม่ใช่แค่การเล่าเรื่องหรือบันทึกเหตุการณ์ว่าเกิดสิ่งใดขึ้นบ้างตามแบบฉบับบันทึกหรืองานเขียนอัตชีวประวัติทั่วไป และไม่ใช่เพียงแค่การเล่าถึงเรื่องราวส่วนบุคคล แต่เรื่องเล่าของผู้หญิงสามารถเผยให้เห็นถึงการที่ผู้หญิงถูกกระทำและกีดกันออกไปจากสังคมของผู้ชายซึ่งเป็นการวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจากรายการที่เกิดขึ้น และจุง ชางยังได้แสดงถึงจุดยืนกับอุดมการณ์ของเธอผ่านตัวละครและเรื่องเล่าที่ประพันธ์ขึ้นมาอีกด้วย

2.3 Wild Swans จากประวัติศาสตร์ภาคประชาชน

ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่อง นวนประวัติศาสตร์ (New Historicism) ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมแนวใหม่ (New Cultural History) ประวัติศาสตร์แนวใหม่ (New History) และประวัติศาสตร์ภาคประชาชน (people's history) มาใช้ในการวิเคราะห์ **Wild Swans** ในฐานะที่เป็นเอกสารบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อีกด้านโดยสตรีและกลุ่มคนธรรมดา แม้แนวคิดทั้งสี่มีความแตกต่างด้านเนื้อหาและการอธิบาย แต่ลักษณะร่วมกันของแนวคิดดังกล่าว คือ สามารถนำมาศึกษาวรรณกรรมในฐานะเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ดังกล่าวเป็นประวัติศาสตร์ในสายตาของผู้หญิงและประชาชนคนธรรมดาที่แตกต่างไปจากเรื่องเล่าของภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับอุดมการณ์ทาง

⁵⁴ Ibid.

การเมืองและความยิ่งใหญ่ของชาติแต่ปิดบังความจริงอีกด้านที่คนทั่วไปได้รับผลกระทบจากอุดมการณ์ดังกล่าว

เมื่อก้าวถึงประวัติศาสตร์ เรามักนึกถึงวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาถึงเหตุการณ์หนึ่งในอดีตที่ผ่านมาหรือประวัติความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ การศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวต้องอาศัยการศึกษาโดยหาหลักฐานต่าง ๆ และใช้วิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ ผู้ศึกษาต้องมีความเป็นกลาง ไม่นำอคติส่วนบุคคลเข้าไปใส่ในงานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ออกมาตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด การศึกษางานวรรณกรรมที่มีเนื้อหาทางประวัติศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องได้รับอิทธิพลจากการศึกษาดังกล่าวเช่นกัน ตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 19 วรรณกรรมกับประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกันในแง่ที่วรรณกรรมจะต้องบอกความเป็นจริงทางสังคมและเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับช่วงเวลาดังกล่าวอย่างเที่ยงตรงมากที่สุด วรรณกรรมจึงเหมือนเครื่องมือที่ทำหน้าที่เพียงสะท้อนปัญหาทางสังคมและประวัติศาสตร์เท่านั้นโดยที่วรรณกรรมเองไม่ได้มีหน้าที่ที่มากกว่านั้น⁵⁵ อีกทั้งการศึกษาวิเคราะห์ต้องอาศัยการศึกษาหลักฐาน ตำราและเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานวรรณกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นตัวละคร ฉาก สถานที่และโครงเรื่อง⁵⁶ และบางครั้งอาจรวมไปถึงประวัติของตัวผู้ประพันธ์ด้วย ความเที่ยงตรงในการวิเคราะห์จึงมีความจริงเพียงหนึ่งเดียว

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการศึกษาประวัติศาสตร์ในงานวรรณกรรมหรือแม้แต่งานเขียนทางด้านวิชาประวัติศาสตร์เองนั้น อยู่ที่ความเป็นกลางที่เหล่านักประวัติศาสตร์ต่างอ้างถึงเพื่อการเข้าถึงความจริงมากที่สุด เพราะความเป็นกลางดังกล่าวย่อมต้องอาศัยการคัดเลือกหลักฐานที่เชื่อถือได้และตัดสิ่งที่ไม่เข้ากับการศึกษาออกไปพร้อมกับเลือกสิ่งที่ต้องการนำเสนอบางส่วนเท่านั้น ความเป็นกลางดังกล่าวจึงแฝงไปด้วยอคติ มิแชล ฟูโกต์ ชี้ให้เห็นว่าแม้กระทั่งตำราทางวิชาการมีอำนาจแอบแฝงอยู่ เพราะภาษาที่เป็นทางการ ปราศจากการตัดสินคุณค่าและนำเสนอเชื่อถือเป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านคิดว่ามีความเป็นกลางอยู่ในงานเขียน⁵⁷ ดังนั้น ประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่เรื่องของการพัฒนาหรือ

⁵⁵ นพพร ประชากุล, ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 2 ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2550). 230.

⁵⁶ Loius Tyson, *Critical Theory Today: A User-Friendly Guide: A User-Friendly Guide*(New York: Garland Publishing, 1999). 290.

⁵⁷ ไชยรัตน์ เจริญสินโอสถ, การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ : บทสำรวจพรมแดนแห่งความรู้แนววิพากษ์(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540). 115.

การจดบันทึกเรื่องราวในอดีตอย่างเที่ยงตรง แต่เป็นเรื่องของกระบวนการการคัดเลือกสิ่งที่น่าสนใจ โดยมีค่านิยมและอุดมการณ์บางอย่างแอบแฝงอยู่

ประวัติศาสตร์ใน **Wild Swans** แสดงให้เห็นถึงการกดทับของประวัติศาสตร์กระแสหลักที่เชิดชูอุดมการณ์วีรบุรุษ ผู้ชายเป็นใหญ่และละเลยบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง การสร้างชาติใด ๆ จึงถูกเขียนขึ้นด้วยอคติที่มีนักการเมือง ผู้มีอำนาจและเหล่านักวิชาการที่ต้องการเชิดชูค่านิยมแบบชาติและชายเป็นใหญ่ ประวัติศาสตร์จีนใน **Wild Swans** จึงไม่ได้ถูกนำเสนออย่างตรงไปตรงมาแบบในตำราทางวิชาการหรือบทเรียนทางประวัติศาสตร์ที่สอนในสถาบันการศึกษา

ดังที่ มิเชล เดอ เซร์โต (Michel de Certeau) กล่าวไว้ว่าการเขียนประวัติศาสตร์ของชาติยึดโยงกับโครงสร้างทางอำนาจซึ่งพื้นที่ทางการเมือง เช่น เมืองหรือประเทศชาติได้สถาปนาอุดมการณ์ดังกล่าวเอาไว้

“The making of history” is buttressed by a political power which creates a space proper (a walled city, a nation, etc.) where a will can and must write (construct) a system (a reason articulating practices).”⁵⁸

คำกล่าวของเดอ เซร์โตข้างต้นบ่งบอกว่า ประวัติศาสตร์ถูกเขียนขึ้นโดยความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งได้สร้างพื้นที่ เช่น นครหรือชาติ พื้นที่ดังกล่าวมีอิทธิพลในการกำหนดหรือสถาปนาระบบและโครงสร้างในการเชิดชูคุณค่าสังคมดังกล่าว และสามารถกำหนดว่าใครสามารถมีบทบาทหรือถูกกีดกันและลดทอนคุณค่าออกไป ประวัติศาสตร์การสร้างชาติของจีนโดยเฉพาะในยุคสาธารณรัฐจีน ช่วงขุนศึกมีอำนาจ เรื่อยมาจนถึงสงครามระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ รวมไปถึงช่วงเวลาปฏิวัติวัฒนธรรม มักเป็นเรื่องราวของการสู้รบเพื่อแย่งชิงอำนาจระหว่างนายทหารหรือผู้นำทางการเมืองซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ชายเช่นกัน แม้ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้นในช่วงที่อุดมการณ์สังคมนิยมได้รับการสถาปนาแล้ว แต่ผู้หญิงยังต้องตกอยู่ภายใต้ระบบความคิดของผู้ชายและทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจที่เป็นชาย อำนาจทางสังคมและการเมืองจึงไม่ได้เป็นของผู้หญิงอย่างแท้จริง

⁵⁸ Michel de Certeau, *The Writing of History*, trans. Tom Conley (New York: Columbia University Press, 1988). 6.

หนึ่งในแนวคิดที่สำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมในฐานะที่ไม่ใช่แค่การศึกษาถึงข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ในงานวรรณกรรมเพียงประการเดียว แต่ยังรวมไปถึงการแฝงไปด้วยการเชิดชูอุดมการณ์และการตีความประวัติศาสตร์ไปตามข้อคิดเห็นของแต่ละบุคคลไปด้วย นั่นคือ แนวคิดแบบนวประวัติศาสตร์

New Historicists, in contrast, don't believe we have clear access to any but the most basic facts of history... But our understanding of what such facts mean, of how they fit within the complex web of competing ideologies and conflicting social, political, and cultural agendas of the time and place in which they occurred is, for the new historicists strictly a matter of interpretation, not fact. Even when traditional historians believe they are sticking to the facts, the way they contextualize those facts (including which facts are deemed important enough to the report and which are left out) determines what stories those facts will tell. From this perspective, there is no such thing as a presentation of facts; there is only interpretation. Furthermore, new historicists argue that reliable interpretations are, for a number of reasons, difficult to produce.⁵⁹

แนวคิดนวประวัติศาสตร์ไม่ได้สนใจข้อเท็จจริงของเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ นอกเหนือไปจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นบางประการ แต่แนวคิดด้านนวประวัติศาสตร์เน้นถึงเรื่องการตีความข้อเท็จจริงและโครงข่ายอันซับซ้อนของอุดมการณ์ที่ปะทะกันรวมไปถึงความขัดแย้งกันในประเด็นทางสังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาและสถานที่หนึ่งซึ่งแฝงอยู่ในเรื่องเล่า

---

⁵⁹ Tyson, *Critical Theory Today: A User-Friendly Guide: A User-Friendly Guide*. 279.

ทางประวัติศาสตร์นั้น ๆ เนื่องมาจากนักประวัติศาสตร์ยึดติดกับการตีความข้อเท็จจริงนั้น ๆ แม้กระทั่งการที่นักประวัติศาสตร์แบบดั้งเดิมบอกว่าตนยึดถือในข้อเท็จจริง แต่การคัดเลือกหลักฐานดังกล่าวบ่งบอกได้ถึงอคติในการเลือกรื่องที่เล่าเพราะการเลือกข้อเท็จจริงดังกล่าวต้องผ่านการพิจารณาว่าสิ่งใดสำคัญหรือไม่สำคัญในการเล่าเรื่อง ดังนั้น นักประวัติศาสตร์จึงเห็นว่าไม่มีสิ่งที่เรียกว่าการนำเสนอข้อเท็จจริงแต่มีเพียงแค่การตีความเรื่องราวเท่านั้น มากไปกว่านั้นนักประวัติศาสตร์กล่าวว่าการศึกษาที่นำเชื่อถือเป็นไปได้อย่างมาก

เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์อัตชีวประวัติของ จุง ชาง ผู้วิจัยพบว่าเรื่องเล่าในอัตชีวประวัติเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปะทะกันในช่วงเวลาต่าง ๆ และมีความสัมพันธ์กับประเด็นความขัดแย้งทางสังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่ซ้อนทับกัน เช่น ประเด็นเรื่องสภาพสตรีจีนที่ถูกกีดกันในยุคสมัยที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งของตัวตนสตรีที่ต้องเผชิญกับความทุกข์หรือทำตามความคาดหวังของสังคมและต้องปรับตัวเพื่อต่อสู้กับปัญหาดังกล่าวในเวลาเดียวกัน อุดมคติเรื่องความเท่าเทียมที่พรรคคอมมิวนิสต์ไม่อาจสร้างขึ้นได้และวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนที่ถูกทำลายลงในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศ ในขณะเดียวกัน จุง ชางแสดงให้เห็นถึงการหลงในคำสอนของเหมาเจ๋อตงก่อนที่เธอจะค้นพบความจริงและแสดงจุดยืนทางการเมืองที่รักในเสรีภาพและความเจริญก้าวหน้าแบบตะวันตกตอบโต้กับอำนาจเผด็จการและความรุนแรงของพรรคคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมา เครือข่ายอันซับซ้อนของอุดมการณ์ทางการเมืองและประเด็นทางสังคมที่ต่อสู้กันดังกล่าว นอกจากแสดงให้เห็นถึงการต่อสู้กันระหว่างค่านิยมทางการเมืองที่แตกต่างกันแล้ว ยังตอกย้ำว่าผู้ประพันธ์หรือผู้เขียนประวัติศาสตร์เลือกนำเสนอหรือตีความสิ่งที่เกิดขึ้นตามมุมมองของตนเองเสมอ

อีกแนวคิดหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องทางประวัติศาสตร์กับวรรณกรรม คือ แนวคิดเรื่อง ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมแนวใหม่ซึ่งมี เฮเดน ไวต์ (Hayden White) เป็นนักคิดในแนวนี้ ไวต์กล่าวถึงการจัดลำดับความสำคัญของประวัติศาสตร์และวรรณกรรมที่คนส่วนใหญ่มักคิดว่าประวัติศาสตร์มีคุณค่าเหนือกว่าวรรณกรรมเพราะมีการศึกษาหาหลักฐานเพื่อวิเคราะห์หาความจริงมากกว่า ในขณะที่วรรณกรรมนำเสนอเพียงแค่เรื่องแต่งเท่านั้น แต่ไวต์เห็นว่าประวัติศาสตร์นิพนธ์มีลักษณะเป็นเรื่องแต่งเช่นเดียวกัน

Similarly, “history” can be set over against “literature” by virtue of its interest in the “actual” rather than the

“possible,” which is supposedly the object of representation of “literary” works. Thus, within a long and distinguished critical tradition that has sought to determine what is “real” and what is “imagined” in the novel, history has served as a kind of archetype of the “realistic” pole of representation....But the presumed concreteness and accessibility of historical milieu, these contexts of the texts that literary scholars study, are themselves a product of the fictive capability of the historians who have studied those contexts. The historical documents are not less opaque than the texts studied by the literary critic.⁶⁰

ตามความคิดข้างต้นของไวต์ ประวัติศาสตร์ได้รับการยกย่องให้มีคุณค่าเหนือกว่าวรรณกรรมเพราะสิ่งที่ประวัติศาสตร์ศึกษาเป็นสิ่งที่จริงซึ่งตรงข้ามกับสิ่งที่เป็นไปได้หรือเรื่องแต่งซึ่งเป็นสิ่งที่วรรณกรรมนำเสนอ ในขณะที่การศึกษาวិเคราะห์หาว่าสิ่งใดจริงหรือสิ่งใดเป็นแค่จินตนาการในนวนิยายมีมาอย่างยาวนาน ประวัติศาสตร์กลับได้รับการยกย่องให้เป็นแม่แบบของการนำเสนอความจริง อย่างไรก็ตาม ความจริงและการเข้าถึงบริบททางประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์พยายามอ้างและการวิเคราะห์ตัวบทวรรณกรรมที่นักวิชาการด้านวรรณคดีได้ศึกษาต่างมีลักษณะเป็นเรื่องแต่งเช่นเดียวกัน ประวัติศาสตร์จึงไม่ได้มีความชัดเจนด้านการนำเสนอความจริงมากไปกว่างานวรรณกรรมแต่อย่างใด

นอกจากนี้ไวต์ยืนยันว่าประวัติศาสตร์นิพนธ์ คือ เรื่องแต่งของนักประวัติศาสตร์นำเสนอความคิดที่ตอกย้ำว่าประวัติศาสตร์ไม่ต่างไปจากงานวรรณกรรมตรงที่ว่างงานเขียนทางประวัติศาสตร์ต้องมีตอนเริ่มต้น กลางเรื่องและตอนจบ เช่นเดียวกับกับกวีนิพนธ์หรือวรรณกรรมและทั้งคู่ต่างเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นเหมือนกัน

---

⁶⁰ Hayden White, *Tropics of Discourse: Essays in Cultural Criticism*(London: The John Hopkins University Press, 1992). 89.

Of course, it is a fiction of the historian that the various states of affairs which he constitutes as the beginning, the middle, and the end of a course of development are all “actual” or “real” and that he merely recorded “what happened” in the transition from the inaugural to the terminal phrase. But both the beginning state of affairs and the ending one are inevitably poetic construction, and as such dependent upon the modality of the figurative language used to give them the aspect of coherence.⁶¹

ประวัติศาสตร์นิพนธ์เป็นเหมือนนวนิยายหรือเรื่องแต่งของนักประวัติศาสตร์ซึ่งพวกเขาต้องเรียงลำดับเหตุการณ์จากช่วงเริ่มต้น มาช่วงกลางและจบลงในช่วงปลาย และสรุปเรื่องทั้งหมดว่าเป็นความจริง จากนั้นจึงบันทึกลงไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากเริ่มต้นจนจบเช่นกัน แต่กระบวนการดังกล่าวไม่ต่างจากโครงสร้างของงานเขียนกวีนิพนธ์ ภาษาที่ใช้ต้องมีการเลือกใช้ภาษาที่ทำให้เกิดภาพพจน์และมีเอกภาพด้วยเช่นกัน นักประวัติศาสตร์จึงมีสถานภาพที่คล้ายกับนักแต่งเรื่องทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์นิพนธ์มีลักษณะและรูปแบบไม่ต่างจากวรรณคดี ท้ายที่สุดแล้ว นักวิชาการทั้งสองสาขาต่างต้องเลือกข้อมูลที่จะนำเสนอมาจากความคิดเห็นหรือสิ่งที่ตนเชื่อว่าเป็นจริง จินตนาการในงานวรรณกรรมจึงไม่ต่างไปกับการร้อยเรียงเรื่องราวต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์หรือจากข้อมูลที่มีให้ออกมาเป็นงานประวัติศาสตร์นิพนธ์เล่มหนึ่ง

นอกเหนือไปจากแนวคิดด้านวรรณกรรมกับประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีแนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์แนวใหม่อีกด้วย ใจความหลักของแนวคิดดังกล่าว คือ การศึกษาประวัติศาสตร์ในแง่มุมของคนทั่วไป กลุ่มคนในสังคมที่ไม่ได้รับโอกาสหรือกลุ่มคนจากชนชั้นล่าง เพราะประวัติศาสตร์กระแสหลักนั้นเชิดชูวีรบุรุษ ผู้มีอำนาจหรือผู้นำประเทศ ในขณะที่กลุ่มคนส่วนที่เหลือถูกผลักออกไปอยู่ชายขอบของสังคม

---

⁶¹ Ibid., 98.

..., traditional history offers a view from above, in the sense that it has always concentrated on the great deeds of great man, statesmen, generals, or occasionally churchmen. The rest of humanity was allocated a minor role in the drama of history..., according to the traditional paradigm; history should be based on 'the documents.' One of the Ranke's greatest achievements was his exposure of the limitations of narrative sources- let us call them 'chronicles'-and his stress on the need to base written history on official records, emanating from governments and preserved in archives.⁶²

การศึกษาประวัติศาสตร์ตามชนบเป็นการศึกษาตามแบบฉบับของเหล่าชนชั้นปกครองที่เน้นเรื่องอุดมการณ์การสร้างชาติจากฝีมือของวีรบุรุษ นายทหารหรือแม้แต่ผู้นำทางศาสนาในขณะที่ประชาชนทั่วไปถูกผลักออกไปให้มีบทบาทที่ไม่สำคัญ การศึกษาประวัติศาสตร์ดังกล่าวต้องอาศัยเอกสารหลักฐาน การจัดระเบียบให้เป็นหมวดหมู่และสถาปนาให้เป็นแบบฉบับมาตรฐานของทางการหรือกระแสหลัก ดังนั้น เรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับการบอกเล่าแหล่งอื่นหรือขัดแย้งกับการศึกษากระแสหลักจึงไม่ได้รับการบันทึกในเอกสารทางการ

แนวคิดประวัติศาสตร์ใหม่เป็นแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงแค่หลักฐานในแบบฉบับของทางการเพื่อเชิดชูอุดมการณ์ของรัฐหรือผู้มีอำนาจเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงกลุ่มคนธรรมดาทั่วไปในชีวิตประจำวันที่ต้องประสบกับความโหดร้ายทางประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ที่ต่างออกไปจากที่เหล่าวีรบุรุษหรือผู้มีอำนาจประสบ แนวทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาเรื่องราวในอดีตของกลุ่มคนชั้นล่างของสังคมและเปิดพื้นที่ให้กับเสียงอันหลากหลายซึ่งจำเป็นต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ใหม่เช่นกัน กระทั่งการเล่าประวัติศาสตร์แบบมุขปาฐะถือว่าจัดอยู่ในหมวดของประวัติศาสตร์

⁶²Peter Burke, *New Perspectives on Historical Writing*, Second ed.(Pennsylvania: Polity Press, 2001). P.4

“The history-from-below movement also reflects a new determination to take ordinary people’s view of their own past more seriously than professional historians used to do. The same is true for some forms of oral history...In this sense too heteroglossia is essential to the new history.”⁶³

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดประวัติศาสตร์ภาคประชาชน (people’s history) ของ โฮเวิร์ด ซินน์ (Howard Zinn) นำมาวิเคราะห์ด้วยเช่นกัน สารสำคัญที่ซินน์กล่าวถึงประวัติศาสตร์ภาคประชาชน คือ การที่เขาศึกษาประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาผ่านทางเรื่องเล่าของประชาชนคนธรรมดาที่ได้รับผลกระทบจากการกดขี่ของรัฐตั้งแต่สมัยการก่อตั้งอาณานิคมในอเมริกาจนถึงยุคปัจจุบัน ซินน์ค้นพบว่ากลุ่มคนด้อยโอกาสในสังคม ได้แก่ คนผิวสี ทาส ผู้ใช้แรงงานและผู้หญิง ต่างถูกกีดกันออกไปจากหน้าประวัติศาสตร์ของการสร้างชาติและเชิดชูอุดมการณ์ของรัฐ

What is common to all these voices is that they have mostly been shut out of the orthodox histories, the major media, the standard textbooks, the controlled culture. The result of having out history dominated by presidents and generals and other “important” people is to create a passive citizenry, not knowing its own powers, always waiting for some savior or high- God or the next president- to bring peace and justice.⁶⁴

ประโยคดังกล่าวมาจากคำพูดของ โฮเวิร์ด ซินน์ ในหนังสือ **Voices of a People’s History of the United States** สะท้อนถึงแนวทางการเขียนประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาโดยรัฐที่ลดความสำคัญของประชาชนคนธรรมดาและชนกลุ่มน้อยลง ซินน์กล่าวว่าจุดร่วมของเสียงดังกล่าวคือ กลุ่มคนดังกล่าวเป็นกลุ่มคนที่ทางการกีดกันให้ออกไปจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ของทางการ สื่อกระแสหลัก แบบเรียนทางประวัติศาสตร์ ผลของการเขียนประวัติศาสตร์ในรูปแบบดังกล่าวทำให้

⁶³ Ibid., 6.

⁶⁴ Howard Zinn and Anthony Arnove *Voices of a People’s History of the United States*(New York: Seven Stories Press, 2009). 24.

เรื่องเล่าถูกครอบงำโดยกลุ่มคนที่มีอำนาจ เช่น ประธานาธิบดี เหล่านายพลและกลุ่มคนสำคัญต่าง ๆ ส่งผลให้ภาคพลเมืองและประชาชนไม่มีตัวตนหรืออำนาจเป็นของตนเอง ทำให้กลุ่มคนดังกล่าวได้แต่เฝ้ารอด้วยความหวังว่าพระเจ้าหรือประธานาธิบดีคนต่อไปนำสันติสุขและความยุติธรรมมาให้ ชินน์กล่าวว่าเขาเคยศึกษาประวัติศาสตร์ของคนผิวสีในสหรัฐอเมริกาและได้ทราบว่าการเขียนประวัติศาสตร์ของทางการจงใจปิดกั้นหรือไม่เปิดเผยเรื่องราวบางอย่างของกลุ่มคนเหล่านั้น การจงใจละเรื่องดังกล่าวมาจากผลประโยชน์ของนักการเมือง นักวิชาการหรือผู้นำทางสังคมที่อ้างเรื่องความมั่นคงของรัฐและอุดมการณ์การสร้างชาติเพื่อให้คนในชาติต้องเชิดชูค่านิยมของประเทศ

To omit or to minimize these voices of resistance is to create the idea that power only rests with those who have guns, who possess the wealth, who own newspaper and the television stations. I want to point out that people who seem to have no power, whether working people, people of color, or women- once they organize and protest and create movements- have a voice no government can suppress.⁶⁵

ชินน์ยังเน้นย้ำว่าการละเลยหรือจำกัดเสียงที่ต่อต้านอำนาจรัฐกลายเป็นการสร้างแนวคิดว่าด้วยเรื่องอำนาจทางการเมืองที่พึ่งพิงอยู่กับกลุ่มคนในกองทัพ เศรษฐีผู้มั่งคั่ง และผู้ควบคุมหนังสือพิมพ์และสถานีโทรทัศน์ หากกลุ่มคนที่ไม่ใช่อำนาจมารวมตัวกัน ไม่ว่าจะพวกเขาเป็นชนชั้นแรงงาน กลุ่มคนผิวสีหรือแม้กระทั่งผู้หญิง พวกเขาเหล่านั้นสามารถส่งเสียงที่แม้แต่รัฐบาลไม่อาจต่อต้านได้เช่นกัน แนวคิดทางด้านประวัติศาสตร์ภาคประชาชนของชินน์เป็นเรื่องราวของการเรียกร้อง การต่อสู้และการรวมกลุ่มกันของกลุ่มคนธรรมดาเพื่อให้ตนเองมีพื้นที่ทางสังคมและการเมืองในการแสดงตัวตนโดยไม่มีอำนาจรัฐเข้ามาครอบงำหรือสั่งการ ข้อมูลที่เปิดเผยออกมาจึงเป็นข้อมูลที่มาจกหลายแห่ง หลากกลุ่มคนและกระตุ้นให้สังคมหันมาสนใจกลุ่มคนดังกล่าวในฐานะประชาชนผู้มีสิทธิเท่าเทียมกัน

⁶⁵ibid., 28.

ซินน์ซี้ให้เห็นถึงความพยายามของผู้หญิงที่ลุกขึ้นมาต่อต้านอำนาจรัฐที่ครอบงำวงการศาสนาคริสต์ในยุคแรกเริ่มของอเมริกา ผู้หญิงคนดังกล่าวชื่อ แอนน์ ฮัทชินสัน (Anne Hutchinson) ผู้ซึ่งเป็นตัวอย่างของผู้หญิงเรียกร้องเสรีภาพจากรัฐ

Anne Hutchinson was a religious woman in the early years of Massachusetts Bay Colony. She stood up to the church fathers by insisting that she could read the Bible and figure out its meaning for herself, and so could other ordinary people.⁶⁶

แม้ในช่วงเวลาดังกล่าวศาสนาเริ่มหมดอำนาจในแผ่นดินยุโรป แต่แนวคิดเรื่องศาสนาโดยผู้ชายยังมีอิทธิพลในอเมริกาและไม่ใช่เรื่องปกติหากผู้หญิงอย่างแอนน์ ฮัทชินสันเรียกร้องเสรีภาพ การอ่านและตีความพระคัมภีร์ตามความคิดของผู้หญิงและคนธรรมดาทั่วไป ซินน์ซี้ยังเผยถึงความรุนแรงของรัฐในการควบคุมศาสนาด้วยการจับผู้หญิงชื่อ แมรี ดายเออร์ (Mary Dyer) แขวานคอเพียงเพราะพฤติกรรมนอกรีตและกบฏต่อคำสอนของศาสนา

นอกจากนี้ซินน์ซี้ยังชี้ให้เห็นว่ามีการรวมกลุ่มของผู้หญิงอเมริกันมานานแล้วในการต่อรองอำนาจของผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมการเมือง ต่อสู้กับอังกฤษและเขียนบทความเกี่ยวกับเสรีภาพ และในปี ค.ศ. 1777 อภิเกล อัดัมส์ (Abigail Adams) ภรรยาของจอห์น อัดัมส์ (John Adams) ผู้ซึ่งเป็นนักกฎหมายได้รวมกลุ่มผู้หญิงบุกโรงเก็บกาแฟของพ่อค้าคนหนึ่งซึ่งปฏิเสธการขายกาแฟในราคาถูก

In 1777, women even had their own version of the Boston Party Tea. Abigail Adams described it in a letter to her husband John Adams, a lawyer and one of the Founding Fathers. When a rich merchant refused to sell coffee at a fair price, a band of women marched to his warehouse. After one of the women threw the merchant into a cart, he

⁶⁶ Howard Zinn, *A Young People's History of the United States* (New York: Seven Stories Press, 2009). 93.

handed over his keys, and the women helped themselves to the coffee and left. Abigail Adams wrote, “A large concourse of men stood amazed, silent spectators of the whole transaction.”⁶⁷

เรื่องราวของผู้หญิงไม่ได้รับการบันทึกในหน้าประวัติศาสตร์เพราะหน้าที่ของผู้หญิงจำกัดอยู่เพียงแค่วิถีชีวิตประจำวันและต้องตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ชายที่มักเป็นผู้มีอำนาจในสังคม ชินน์อ้างถึงเหตุการณ์ที่เหล่าผู้รักชาติอเมริกา 13 รัฐร่วมมือกันทำลายชาที่ส่งมาโดยบริษัทของอังกฤษหรือบอสตัน ที ปาร์ตี (Boston Tea Party) ซึ่งผู้หญิงได้ใช้ในการสร้างเรื่องเล่าเป็นของตนเองด้วยการรวมตัวกันต่อรองกับอำนาจการค้าที่ไม่เป็นธรรมของพ่อค้า การกระทำดังกล่าวจึงไม่ต่างจากวีรกรรมของเหล่าวีรบุรุษ ประเด็นที่ชินน์ต้องการชี้ให้เห็น คือ หากชาเป็นสัญลักษณ์แห่งความยิ่งใหญ่ของประวัติศาสตร์การต่อสู้ระหว่างอาณานิคมในอเมริกาทั้งจักรวรรดิอังกฤษ กาแฟสามารถเปรียบได้กับประวัติศาสตร์การต่อสู้ระหว่างกลุ่มผู้หญิงกับพ่อค้าในชีวิตประจำวันของคนธรรมดาทั่วไปเพียงแต่ไม่ได้รับการบันทึกในหน้าประวัติศาสตร์กระแสหลัก และสิ่งที่เหมือนกันระหว่างการต่อสู้ของทั้งสองฝ่าย คือ การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพทางการเมืองและสังคมจากผู้ครองอำนาจ ดังนั้น ผู้หญิงอเมริกันในสายตาของชินน์จึงไม่ใช่ผู้หญิงที่อยู่นิ่ง แต่มีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชายเช่นกันในเรื่องการต่อรองอำนาจให้กับกลุ่มของตนเอง

ประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่เรื่องราวของผู้ชาย ผู้มีอำนาจ นักการเมืองหรือนายทุนแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้นที่มีสิทธิ์ในการบันทึกการต่อสู้หรือสถาปนาคุณค่าทางสังคมผ่านงานเขียนทางประวัติศาสตร์ ผู้หญิงมีโอกาสในการจารึกประวัติศาสตร์และเรื่องราวการต่อสู้ในแบบฉบับของผู้หญิงเช่นกันแต่ต่างกันเพียงแค่วิธีการและบริบททางสังคมที่เกิดขึ้น ดังนั้น เมื่อกลวิธีการต่อสู้แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา วิธีการเขียนประวัติศาสตร์และเรื่องราวอาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันได้ สิ่งที่ควรสังเกตประการหนึ่ง คือ อภิเกล อดัมส์ เขียนเรื่องราวการต่อสู้ของเธอลงในจดหมายที่ส่งไปให้กับสามี จดหมายเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้หากใช้ในการศึกษาเรื่องราวส่วนบุคคล แต่อาจไม่ใช่หลักฐานชิ้นสำคัญที่ใช้ศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์กระแสหลักเมื่อก้าวถึงการต่อสู้เพื่อปกป้อง

⁶⁷ Ibid., 94.

อุดมการณ์ของชนชาติอเมริกา อย่างไรก็ตามจดหมายดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าประวัติศาสตร์การต่อสู้ของผู้หญิงหรือคนธรรมดาไม่จำเป็นต้องจารึกในแบบฉบับของทางการเพียงอย่างเดียว แต่กลับบอกเล่าเรื่องราวของการที่ผู้หญิงถูกกดขี่และเอาเปรียบโดยระบอบผู้ชายเป็นใหญ่ในชีวิตประจำวันที่ไม่มีใครให้ความสนใจได้เช่นกัน

เรื่องผู้หญิงที่ถูกปฏิเสธจากรัฐและประวัติศาสตร์ภาคประชาชน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสามารถเชื่อมโยงถึงบทบาทของสตรีชาวจีนในเรื่อง **Wild Swans** เพราะมีความเหมือนกันในเรื่องการต่อต้านอำนาจของทางการ เมื่อพิจารณาประเด็นดังกล่าว อัตชีวประวัติ **Wild Swans** ของจุง ขา บอกเล่าเรื่องราวการต่อสู้และการต่อสู้อำนาจของเหล่าผู้ปกครองชาวจีนจึงเหมาะสมกับแนวคิดของซินนี่ในแง่การเผยให้เห็นถึงความโหดร้ายของสังคมและความอดทนของผู้หญิงผ่านเรื่องเล่าในชีวิตประจำวันที่มีแต่ความยากลำบาก อัตชีวประวัติถือเป็นเครื่องมือที่ผู้หญิงใช้สร้างตัวตนของพวกเธอเองและเขียนเรื่องเล่าที่ไม่ได้อยู่ในหน้าประวัติศาสตร์กระแสหลัก จากเดิมที่ผู้หญิงมีบทบาทน้อยนิดในหน้าประวัติศาสตร์การสร้างชาติของทางการจึงกลายมาเป็นผู้หญิงมีเสียงและพื้นที่ในการบอกเล่าถึงเรื่องราวของตนเอง

ซินนี่ยังเผยประวัติศาสตร์ช่วงสงครามประกาศอิสรภาพด้วยว่ากลุ่มผู้ชายผิวขาวเท่านั้นที่ครอบครองอาวุธปืนและมีสิทธิ์ที่จะยิงใครก็ได้ พวกเขาหวาดกลัวการรวมตัวของกลุ่มผู้ยากจน แต่พวกเขากลับต้องการกลุ่มคนเหล่านี้มากที่สุดในการทำสงคราม และวิธีการที่จะทำให้ได้รับการสนับสนุนคือ เงิน ตำแหน่ง อำนาจ เกียรติยศและฐานะทางสังคม⁶⁸ คำกล่าวของซินนี่ในเรื่องดังกล่าวสามารถโยงเข้ากับ **Wild Swans** ในเรื่องของประวัติศาสตร์การแย่งชิงอำนาจระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์และพรรคก๊กมินตั๋ง เพราะพรรคคอมมิวนิสต์นำเสนอนโยบายความเท่าเทียมและการกระจายทรัพย์สินสู่คนยากจน ผู้ใช้แรงงานและชาวนา รวมไปถึงสนับสนุนให้กลุ่มคนเหล่านี้มีอำนาจทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม พรรคคอมมิวนิสต์กลับดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดจนทำให้ชาวนาและประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ยากแค้นกว่าเดิมและเหมาเจ็ดองแสสงหาอำนาจเพื่อตนเองมากกว่าทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน ทั้งสองกรณีเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าประวัติศาสตร์ภาคประชาชนหรืองานเขียนจาก

⁶⁸ Ibid., 73.

ผู้หญิงได้เปิดเผยด้านมืดของประวัติศาสตร์ที่มีผู้นำกระหายอำนาจและเหล่าผู้ตามที่ตกอยู่ภายใต้ภาพ
ลวงของอุดมการณ์ต่าง ๆ

ดังนั้น แนวคิดด้านนวนประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมแนวใหม่ ประวัติศาสตร์แนว
ใหม่ และประวัติศาสตร์ภาคประชาชนสามารถนำมาวิเคราะห์งานเขียนอัตชีวประวัติได้ โดยที่งาน
เขียนอัตชีวประวัติ คือ เครื่องมือในการเผยให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ในแง่มุมที่ไม่ได้กล่าวถึงหรือถูก
ละเลยจากการเขียนประวัติศาสตร์กระแสหลัก เปิดโอกาสให้เหล่าผู้มีอำนาจน้อย เช่น ประชาชน
ธรรมดา คนชั้นล่าง คนผิวสี แม้กระทั่งผู้หญิงสามารถใช้งานเขียนที่ไม่ได้จัดอยู่ในหมวดหมู่ของการ
บันทึกประวัติศาสตร์แบบทางการอย่างอัตชีวประวัติมาใช้เปิดเผยถึงตัวตน จุดยืนทางสังคม พื้นที่ทาง
การเมืองให้กับตนเองหรือใช้เพื่อต่อสู้ ต่อรอง รวมไปถึงต่อต้านอำนาจรัฐหรือความรู้ที่สถาปนาโดยการ
บันทึกประวัติศาสตร์กระแสหลักเพื่อให้เห็นถึงการกดขี่ข่มเหงโดยค่านิยมทางสังคม ประวัติศาสตร์ภาค
ประชาชนหรือของผู้หญิงที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านงานเขียนอัตชีวประวัติหรือประเภทงานเขียนอื่นจึง
ไม่ใช่เรื่องราวของการสร้างชาติในแบบฉบับของวีรบุรุษหรือเชิดชูอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ แต่เป็นการ
เปิดโอกาสเพื่อให้ผู้หญิงได้เข้ามาครอบครองพื้นที่การนำเสนอมุมมองของตนเองตามวิสัยที่ผู้หญิง
ประสบในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าแนวคิดทั้งหลายที่ได้นำเสนอไปสามารถนำมาปรับใช้กับ
Wild Swans ของจุง ชางในฐานะประวัติศาสตร์จีนที่เขียนโดยผู้หญิงและคนธรรมดาผ่าน
อัตชีวประวัติได้เช่นกัน

บทที่ 3

สามบุตรีในฐานะประวัติศาสตร์สตรีจีน

เนื้อหาในส่วนนี้วิเคราะห์บทบาทของผู้หญิงจีน 3 รุ่นในการบอกเล่าประวัติศาสตร์ในมุมมองของสตรีและการต่อสู้กับระบอบปิตาธิปไตยแห่งสังคมจีน ช่วงเวลาทางการเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความคิด ทศนคติและโลกทัศน์ของสตรีจีนเป็นอย่างมากในการดำเนินเรื่อง บทบาทของผู้หญิงทั้ง 3 คนผ่านการเขียนประวัติศาสตร์และเล่าเรื่องราวของตนเองถือเป็นการสร้างภาพแทนของสตรีที่ทำให้เห็นว่าผู้หญิงได้รับการประกอบสร้างโดยค่านิยมทางสังคมที่กดดันให้ผู้หญิงเป็นไปตามที่สังคมคาดหวังแต่สตรีกลุ่มดังกล่าวตั้งคำถามกับสังคมและต่อสู้เพื่อเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของตนเองเช่นกัน ภาพของผู้หญิงจีนจึงบ่งบอกเรื่องราวอีกด้านซึ่งประวัติศาสตร์ของทางการไม่ได้บอกเล่า ไม่ว่าจะเป็นความทุกข์ยากของสตรีและประชาชนธรรมดา การตกเป็นภรรยาบ่อย รวมไปถึงความไม่จริงจังและการหลอกลวงของกลุ่มผู้ปกครองที่หวังผลประโยชน์ทางการเมือง เรื่องเล่าจากเหล่าสตรีจีนบ่งบอกว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมในเวลาใดก็ตามหรือเหล่าผู้มีอำนาจอ้างว่าเป็นการนำพาจีนเข้าสู่ยุคใหม่ในทุกครั้งที่ออกนโยบายทางการเมืองต่าง ๆ ก็ไม่อาจลบล้างค่านิยมทางวัฒนธรรมที่กดขี่ผู้หญิงได้ ตามความเห็นของผู้วิจัย สตรีในฐานะผู้เล่าประวัติศาสตร์จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทอย่างมากในการเผยแพร่ความยากลำบากและการต่อสู้เพื่อจารึกประวัติศาสตร์ เรื่องราวและความเป็นหญิงที่ถูกกดทับของกลุ่มผู้หญิงด้วยกันและยังแสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติและความสามารถของผู้หญิงในการทำงานที่ไม่แพ้ผู้ชายหรืออาจช่วยเหลือผู้ชายได้ด้วย ลักษณะดังกล่าวปรากฏให้เห็นในบุคคลทั้ง 3 คน คือ ยาย แม่และผู้ประพันธ์

ตามบริบททางประวัติศาสตร์จีน หลังจากราชวงศ์สุดท้ายของจีน คือ ราชวงศ์ชิงถูกโค่นล้มลง ประเทศจีนต้องตกอยู่ในภาวะสูญญากาศทางการเมืองอยู่ช่วงเวลาหนึ่งซึ่งเป็นช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงผ่านจากระบอบราชวงศ์มาสู่การปกครองแบบสาธารณรัฐ ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่เหล่าขุนศึกเรื่อง

อำนาจ⁶⁹ ชีวิตประชาชนจึงขึ้นอยู่กับเหล่านายพลและทหารซึ่งส่วนมากเป็นผู้ชายและครอบครองอำนาจทางการเมืองในแต่ละแคว้น อำนาจในการกำหนดชะตาชีวิตของสมาชิกในบ้านจึงตกเป็นหน้าที่ของผู้ชายซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวไม่ต่างกับเหล่านักรบที่ต้องคอยปกป้องอาณาบริเวณแห่งอำนาจของตน กอปรกับสภาพสังคมช่วงเวลาดังกล่าวมีแต่ความแร้นแค้นและยากลำบากไปทั่วทุกหนแห่ง ที่พึงเดียวที่ทำให้ครอบครัวอยู่รอดจากภวะนั้นได้ คือ การพึ่งพาผู้มีอำนาจซึ่งเป็นผู้ชายแทบทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงคิดว่ามีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมที่สังคมแบบชายเป็นใหญ่ในยุคสาธารณรัฐใช้ในการปกครองผู้หญิงให้อยู่ใต้อาณัติ ระบอบปิศาจปีโตยจึงถือกำเนิดขึ้นมาโดยมีเหล่าขุนศึกเป็นใหญ่และระบอบดังกล่าวได้สถาปนาอำนาจขึ้นมาเพื่อให้ผู้ชายมีความชอบธรรมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมและลดความสำคัญของผู้หญิงลง ดังนั้น บทวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นถึงค่านิยมปิศาจปีโตยที่มาในรูปแบบต่าง ๆ หนึ่งในนั้น คือ ความงามของผู้หญิงที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือของผู้ชายในการก้าวเข้าสู่สังคมการเมืองและเศรษฐกิจ

3.1 ยายกับชนบสตรียุคสาธารณรัฐ

ยายของผู้ประพันธ์มีชื่อจริงว่า หยู่ ฟาง เป็นบุคคลตัวอย่างของผู้หญิงจีนที่สังคมคาดหวังให้เป็น ค่านิยมของปิศาจปีโตยหรือผู้ชายเป็นใหญ่ในยุคสาธารณรัฐทำให้ผู้หญิงมีฐานะทางสังคมต่ำกว่าผู้ชายด้วยการสะสมผู้หญิงไว้ใต้อาณัติทั้งในฐานะภรรยาหลวงเพราะความพอใจในความสวยงามของเหล่าสตรี นอกจากนี้ สตรียังเป็นเหมือนสิ่งของที่ใช้แลกเปลี่ยนกับโภคทรัพย์และอำนาจในหมู่ผู้ชาย ขุนศึกหรือนายทหารอีกด้วย แม้ครอบครัวของยายอยู่ในชนชั้นกลางและคุณตาทวดเป็นตำรวจในเมืองอี่เซียง แต่ยศและฐานะทางสังคมไม่ได้อยู่ในระดับสูง ทำให้ครอบครัวขัดสนและต้องพึ่งพาความงามของยายในการหาโภคทรัพย์เพิ่มด้วยการบังคับให้ยายแต่งงานกับนายพลช่วยผู้มีอิทธิพลในเขตอี่เซียง ความงามของสตรีในยุคนี้จึงสะท้อนแนวคิดเรื่องอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ครอบงำโดยกฎระเบียบของพ่อและสามี ไม่ว่าจะผู้ชายทำอะไรก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง คตินิยมแบบขงจื้อ (Confucianism) ซึ่งเน้นจารีตประเพณีในสังคมโดยเฉพาะเรื่องของการที่ผู้ได้ปกครองต้องเคารพผู้ปกครองหรือผู้น้อยต้องเคารพผู้ใหญ่เป็นเครื่องมือหนึ่งในการควบคุมผู้หญิงให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ชาย หลักการดังกล่าวทำให้เชื่อว่าหากหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคมสามารถเคารพซึ่งกัน

⁶⁹ ดวงธิดา งามศวรร, จีน อารยธรรมยิ่งใหญ่แต่โบราณแห่งตะวันออก(กรุงเทพมหานคร: แพรธรรมสำนักพิมพ์, 2537). 264.

และกันได้ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยสามารถเกิดขึ้นในสังคมใหญ่เอง ปรัชญาสังคมของขงจื๊อกล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองแสดงความนับถือให้เกียรติ ส่วนผู้ใต้ปกครองต้องจงรักภักดี และบิดามารดากับบุตรธิดา โดยบิดามารดาให้ความเมตตาการุณา ส่วนบุตรธิดาต้องมีความกตัญญูทวดเทวี⁷⁰ ดังนั้น แม่สตรีจึงมีความงามเป็นของตนเอง แต่ความงามดังกล่าวเป็นเพียงแค่คุณสมบัติที่กำหนดว่าสตรีคนใดได้รับการยอมรับจากสังคมที่มีค่านิยมผู้ชายนำหน้าเท่านั้น สตรีที่ดีจึงต้องเชื่อฟังผู้ชายและสงบเสงี่ยมอยู่ตลอดเวลา ดังที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึงยายต้องเชื่อฟังคุณตาทวดเมื่อครั้งที่คุณตาทวดบังคับให้ยายแต่งงานกับนายพลช่วยว่า การตั้งคำถามกับการตัดสินใจของบิดามารดาถือเป็นการกระทำที่ไม่กตัญญู และการไม่กตัญญูเปรียบได้กับการคิดคดต่อผู้ปกครอง⁷¹

3.1.1 ยายผู้มีความงามเป็นอาภรณ์

จุดเด่นของยายที่ทำให้ยายภาคภูมิใจแต่อีกด้านหนึ่งกลับทำให้ยายเองต้องตกอยู่ภายใต้อาณัติของระบอบปิตาธิปไตย คือ ความงาม ผู้ประพันธ์บรรยายถึงรูปร่างหน้าตาและความคิดของยายซึ่งทำให้เห็นถึงความสวยงามและรูปลักษณ์ที่ชวนหลงใหลสำหรับผู้ชายชาวจีนในยุคนั้น ลักษณะอุดมคติของความงามตามที่สังคมกำหนดไว้ทำให้เห็นถึงอุดมการณ์ที่แฝงฝังบนเรือนกายของยายซึ่งถูกใช้ประโยชน์ทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจ เมืองอี่เซียงซึ่งเป็นสถานที่ที่ยายถือกำเนิดขึ้นมาเปรียบเทียบยบายว่าเป็นเหมือน นกกระเรียนในฝูงไก่⁷² คำกล่าวดังกล่าวสะท้อนถึงอุดมคติความงามบนเรือนกายซึ่งสังคมผู้ชายเป็นใหญ่คาดหวังว่าผู้หญิงต้องเดินตาม นกกระเรียน คือ สัญลักษณ์แห่งความงาม ส่วนไก่หมายถึงผู้หญิงทั่วไป ดังนั้น อาจเรียกได้ว่ายายเป็นสุดยอดของความงามแห่งอุดมคติที่ผู้หญิงพึงมีให้กับผู้ชายได้ยลโฉมได้ ดังที่ จุง ชางได้บรรยายลักษณะเรือนร่างของยายไว้ดังนี้

My grandmother was a beauty. She had an oval face, with rosy cheeks and lustrous skin. Her long, shiny black hair was woven into a thick plait reaching down to her waist. She could be demure when occasion demanded, which was the most of the time, but underneath her composed exterior

⁷⁰ สุวรรณภา สถาอนันท์, กระแสธารปรัชญาจีน : ข้อโต้แย้งเรื่องธรรมชาติ อำนาจ และจารีต (กรุงเทพมหานคร: ศยาม, 2556). 73.

⁷¹ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 2003. 30.

⁷² Ibid., 25.

she was bursting with suppressed energy. She was petite, about five feet three inches, with a slender figure and sloping shoulders, which were considered the ideal.⁷³

ผู้ประพันธ์บรรยายรูปร่างของยายว่าเป็นคนสวย มีใบหน้ารูปไข่ แก้มแดงและผิวนวล กระฉ่าง ผมของยายยาวสลวยและดำเป็นมัน มีดเป็นเปียยาวจรดเอว ภายนอกยายทำตัวสงบเสงี่ยมตลอดเวลา แต่ลึกลงไปภายใต้อาการสำรวมนั้นเต็มไปด้วยพลังที่อัดอั้นและต้องเก็บงำไว้ ยายเป็นคนร่างเล็กและสูงเพียง 157 เซนติเมตร รูปร่างดี ไหล่ลาดลงได้ส่วนสัด นับว่ายายเป็นผู้หญิงที่มีความงามอย่างแท้จริงตามอุดมคติของสังคม (ideal) อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบผู้หญิงกับสัตว์เป็นการลดค่าของผู้หญิงให้ต่ำลงไปไม่ต่างจากสัตว์แม้ในวัฒนธรรมจีนจะให้ค่าความงามของนภกระเรียนก็ตาม การใช้สำนวนเปรียบเทียบดังกล่าวเพื่อให้ยายเป็นผู้หญิงที่สูงค่าและให้ผู้ชายเข้ามาครอบครอง ส่วนผู้หญิงคนอื่นที่ไม่ได้มีลักษณะแบบยายเป็นคนที่ไร้ค่า สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ ความขัดแย้งกันระหว่างภายนอกและภายในของยาย เรื่องรูปลักษณ์เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ชายอย่างนายพลช่วยหลงรักยาย แต่ภายในจิตใจของยายเต็มไปด้วยความต้องการที่จะทำตามความปรารถนาของตนเองโดยที่ไม่มีใครมาบังคับ พลังดังกล่าวบ่งบอกได้ว่ายายต้องเก็บงำความรู้สึกและสิ่งที่ยายเป็นไว้ในเพราะสังคมบีบไม่ให้ยายแสดงออกมา

ขุนศึก นายพล และเหล่านายทหารทั้งหลายมีศและโศกทรัพย์มากมายจากการทำสงคราม ทำให้อำนาจทางสังคมและเศรษฐกิจตกอยู่ในกำมือของผู้ชายเกือบทั้งหมดรวมไปถึงผู้หญิงกลายเป็นภรรยาน้อยและวัตถุทางเพศของผู้ชายด้วย ผู้หญิงไม่มีโอกาสที่จะได้ครอบครองทรัพย์สินหรือเกียรติยศทางการเมืองใด ๆ เลย หนึ่งในวิธีที่ผู้หญิงจีนสมัยนั้นและยายสามารถเข้าสู่สังคมได้คือ ประเพณีการรัดเท้าที่ชายชาวจีนเชื่อว่า ภาพของผู้หญิงเดินโอนไปเอามาอันเกิดจากการรัดเท้าทำให้ผู้ชายต้องการครอบครองผู้หญิง

But her greatest assets were her bound feet, called in Chinese “three-inch golden lilies” (san-tsun-gin-lian). This means she walked “like a tender young willow shoot in a

⁷³ Ibid., 24.

spring breeze,” as Chinese connoisseurs of women traditionally put it. The sight of a woman teetering on bound feet was supposed to have an erotic effect on men, partly because her vulnerability induced a feeling of protectiveness in the onlooker.⁷⁴

จากคำพูดดังกล่าว ผู้วิจัยวิเคราะห์เห็นว่า นอกจากยายต้องถูก “รัด” ด้วยพันธนาการความเชื่อดั้งเดิมด้วยการรัดเท้าแล้ว ยายยังเป็นเพียงแค่วัตถุ แท้ที่จริงแล้ว คำว่า “สมบัติติดตัวที่มีค่ามากที่สุดของยาย” คือ เท้าที่รัดจนเล็กนั้น ไม่ใช่สมบัติของยายโดยตรง แต่เป็นเพียงแค่มาตรฐานในการวัดว่าผู้หญิงคนใดสามารถเข้าไปอยู่ในสังคมผู้ชายได้ และสมบัติดังกล่าว คุณยายทวดยึดเยียดให้ยายเสียด้วยซ้ำเพราะยายร้องไห้แงแต่เด็กด้วยความเจ็บปวดจากการรัด สัตตบงกชคู่น้อยทองคำ คือ ภาพเปรียบว่าเท้าทั้งคู่ของยายเหมือนทองคำที่มีค่ามาก ณ ช่วงเวลาดังกล่าว ประการต่อมา ความเหลื่อมล้ำของสังคมจีนยังได้ลดค่าของผู้หญิงคนหนึ่งให้เป็นเพียงแค่วัตถุทางเพศ เพราะผู้หญิงที่เดินโขยกเขยกด้วยเท้าน้อยคู่หนึ่ง “เดินเหมือนกับต้นหลิวเล็กๆที่โอนไปเอนมาอยู่ท่ามกลางสายลมของฤดูใบไม้ผลิ” ภาพดังกล่าวแสดงถึงความเปราะบางที่ทำให้ผู้ชายเกิดอารมณ์ทางเพศและอยากจะเข้าไปปกป้อง วัลลีข้างต้นยังเปรียบผู้หญิงว่าเหมือนต้นไม้ต้นนั้นเพียงจะแตกหน่ออ่อนออกมา ต้องได้รับการดูแลเป็นอย่างดีเพื่อจะได้เติบโตขึ้น ส่วนสายลมนั้นเปรียบเสมือนสิ่งแวดล้อมหรือสังคมโดยรอบที่พร้อมจะพัดต้นไม้ให้เอนไปในทางใดก็ได้ แม้ประเพณีโบราณจะได้รับการยกเลิกในเวลาต่อมา แต่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สังคมจีนยุคสาธารณรัฐไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายที่ทำงานนอกบ้านหรือเข้าไปอยู่ในวงสังคมการเมืองเพื่อต่อรองอำนาจได้เลย

ผู้ประพันธ์ยังบรรยายความงามของยายต่อไปอีกด้วยการกล่าวถึงการแต่งกายและอากัปกริยาการเคลื่อนไหวเมื่ออยู่ในวัดอันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการของคุณตาทวดที่เปิดโอกาสให้นายพลช่วยชื่นชมความงามของยาย

My grandmother was told to go to the temple on a certain day. To show her reverence for the Buddha, she took

⁷⁴ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 24.

perfumed baths...To pray in the temple she was supposed to be in a state of maximum tranquility, and to be free of all unsettling emotions. She wore a duck-egg blue jacket, its edge embroidered in gold thread to show off its simple lines, with butterfly buttons up the right-hand side. With this she wore a pleated pink skirt, embroidered all over with tiny flowers. Her long black hair was woven in a single plait. Peeping out at the top was a silk black-green peony, the rarest kind. She wore no makeup, but was richly scented, as was considered appropriate for a visit to a temple.⁷⁵

แม้ว่ายายไปวัด แต่ยายยังต้องพรมน้ำหอมเพื่อเพิ่มความหอมและเสน่ห์ดึงดูดให้กับตัวยายเอง อีกทั้งความสงบอันเกิดจากการบูชาพระถือว่่าเป็นสิ่งที่ดงามตามสังคัมกำหนดเช่นกัน เพราะหมายถึงสตรีจีนที่ดีต้องอยู่นิ่ง ไม่เคลื่อนไหวและต้องสงบเสงี่ยมเก็บอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ผู้ประพันธ์บรรยายถึงเครื่องแต่งกายของยายว่าใส่เสื้อสีฟ้าไขเป็ด ขอบเสื้อปักด้วยเส้นไหมทอง ติดกระดุมเสื้อรูปผีเสื้อเฉียงขึ้นไปบนไหล่ขวา กระโปรงจีบสีชมพูปักเป็นลวดลายดอกไม้เล็ก ๆ ฝมยาวดำเป็นมันลักเป็นเปีย ยายไม่ได้แต่งหน้าแต่ประพรมน้ำหอมทั่วตัว ภาพการบรรยายการแต่งตัวดังกล่าวสะท้อนว่าความงามของสตรีเพศเป็นเพียงเครื่องมือเรียกความสนใจจากผู้ชาย เพราะคุณตาหวดเชิญนายพลช่วยมาที่วัดนี้เพื่อชมความงามของยาย การแต่งตัวซึ่งเหมาะสมกับการปิดบังบอกว่่าผู้หญิงต้องยอมสยบต่อกฎระเบียบทางสังคัมที่บังคับให้ผู้หญิงตกอยู่ภายใต้ความนิ่งเงียบและการจ้องมองของผู้ชายเท่านั้น ผู้ประพันธ์ยังบรรยายการแต่งกายของยายซึ่งสวยงามมากกว่าเมื่อครั้งทีไปวัด คราวนี้ยายต้องไปโรงละครเพื่อให้นายพลช่วยชื่นชมความงามของยายโดยตรง⁷⁶ ผู้วิจัยพบว่าสถานที่ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดความเป็นสตรีด้วยเช่นกัน หากวัด คือ สถานที่แห่งความสงบนิ่งซึ่งบังคับให้ยายอยู่อย่างเงียบ ๆ โรงละครหรือโรงเตียมแบบจีนที่ใช้แสดงงิ้วหรือการละเล่นต่าง ๆ เป็นสถานที่ซึ่งมีแต่เสียงดังเปิดโอกาสให้ยายเผยตัวตนอีกด้านหนึ่งที่มีความสนุกสนานเช่นกัน สถานที่ทั้งสองเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่

⁷⁵ Ibid., 28.

⁷⁶ Ibid., 29.

ถูกใช้ประโยชน์ควบคู่ไปกับการชื่นชมความงามของยายเมื่อคุณตาทวดจัดที่นั่งให้นายพลช่วยในโรงเตี๊ยม เครื่องแต่งกายของยายคราวนี้เป็นเรื่องการแต่งกายที่สวยงามอันประกอบไปด้วยชุดผ้าตัวนวมเน้นการปกปิดและมีเพชรพลอยประดับผม พูดคุยกับบรรดาเพื่อนผู้หญิงอย่างสนุกสนาน ยายแต่งกายสวยงามและโดดเด่นเพื่อให้นายพลช่วยหรือผู้ชายในที่สาธารณะได้ยลโฉมอย่างเต็มที่ตามคำสั่งและความคาดหวังของสังคมแบบผู้ชาย การแต่งกายให้เหมาะสมกับสถานที่สำหรับสตรีจึงสำคัญต่อการกำหนดตัวตนของผู้หญิงเช่นกัน

นอกเหนือไปจากความงามของสตรีที่ต้องกลายเป็นเป้าหมายของการจ้องมองและคุณค่าที่ยึดเยียดให้ผู้หญิงต้องเป็นตามความคาดหวังแล้ว อำนาจทางเศรษฐกิจยังมีบทบาทในการครอบงำสังคมปิตาธิปไตยด้วยเช่นกัน ครอบครัวของคุณยายไม่ได้มีทรัพย์สินสมบัติมากมายนักยิ่งตอกย้ำว่าเท้าของยายมีประโยชน์ในมิติด้านเศรษฐกิจและการเมือง คุณตาทวดบังคับให้ยายแต่งงานกับนายพลช่วยตอกย้ำว่าคนยากจนหรือคนอ่อนแอต้องพึ่งพาคนที่ร่ำรวยและแข็งแกร่งกว่าเหมือนที่ผู้หญิงต้องพึ่งพาผู้ชาย อีกทั้งการที่คุณตาทวดต้องการยศราชการที่เพิ่มขึ้นและความมีหน้ามีตาในสังคม คุณตาทวดจึงต้องยกคุณยายให้กับนายพลช่วย ผู้มีตำแหน่งทางราชการเป็นผู้บัญชาการตำรวจนครบาล เนื่องจากคุณยายเป็นคนรูปร่างหน้าตาดี อีกทั้งคุณตาทวดได้ส่งเสริมให้คุณยายเรียนรู้การเป็นกุลสตรีที่ดีตามแบบอย่าง “หญิงราชสำนัก” ด้วยการสอนให้เล่นหมากรุกจีน มาจวงและโกะ นอกจากนี้ยายยังเรียนวาดภาพและเย็บผ้า⁷⁷ สิ่งนี้บ่งบอกว่ากุลสตรีที่งามพร้อมด้วยความสามารถที่ยายถูกสอนให้มีความสามารถทางด้านศิลปะและการเล่นต่างๆเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากการยอมรับของสังคมยุคนั้น อย่างไรก็ตาม คุณค่าดังกล่าวเป็นเพียงกลไกทางอำนาจของสังคมแบบผู้ชาย ยายไม่ได้มีสถานะที่ดีขึ้นแต่ประการใด เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการแต่งงานแบบบังคับที่สนองความต้องการของคุณตาทวด ไม่ใช่เรื่องของการเลือกทางเดินชีวิตเอง คุณตาทวดมองว่ายายเป็นเพียงแค่มุมขี้ตาที่ทำให้คุณตาทวดเข้าถึงอำนาจและทรัพย์สินที่มากขึ้นเพื่อตนเอง การที่ยายมีความรู้และความสามารถเพิ่มมากขึ้นดูเหมือนยายมีความแตกต่างจากผู้หญิงทั่วไปในสังคมจีนและมีสถานะที่ดีกว่าเดิม แต่ในอีกมุมหนึ่ง ไม่ว่าผู้หญิงจีนมีความรู้หรือไม่มีความรู้ไม่ได้มีสถานะที่ต่างกัน สังคมจีนยุคจารีตไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีพื้นที่การแสดงออก การเป็นผู้หญิงจีนที่ไม่รู้หนังสือ คือ คุณค่าที่ดีที่

⁷⁷ Ibid., 25.

สังคมให้ค่า ความรู้ความสามารถที่เขามีเป็นไปเพื่อการรับใช้ค่านิยมปิตาธิปไตยเท่านั้น สภาพดังกล่าว สู่ถึงผู้หญิงตามอุดมคติแบบที่ผู้ชายต้องการเท่านั้นและไม่ได้มีความหมายในเชิงที่ผู้หญิงสามารถหา เลี้ยงชีพด้วยวิชาที่ตนเองมี ผู้หญิงต้องมีความพร้อมที่จะต้องดูแลสามีได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ใน สมัยโบราณ นายหญิงตามสถานนางโคมต่าง ๆ จะอนุญาตให้ผู้ชายมากกว่าตัวนางโคมคนนั้นไปต่อเมื่อ ผู้ชายคนนั้นจ่ายเงินเป็นจำนวนที่น่าพอใจ⁷⁸ ยายจึงเป็นเพียงคนคนหนึ่งที่สามารถออกไปจากอ้อมอก พ่อแม่ได้หากมีเงินมากพอ ในอีกด้านหนึ่ง คุณตาและคุณยายทวดอยู่ในฐานะเพียงแค่นายหญิงที่ต้อง คอยลูกค้ำผู้ชายที่มีเงินทองหรือวาสนาสูงส่งเท่านั้นจึงจะมีโอกาสทางสังคม

ปัจจัยดังกล่าวนำมาสู่แผนการที่คิดค้นโดยคุณตาทวดที่ต้องการบังคับให้ยายแต่งงานกับ นายพลช่วยทั้ง ๆ ที่รู้ว่ายายเป็นได้แค่ภรรยาชั้นน้อยเท่านั้น อย่างไรก็ตามหากคุณตาทวดยกยายให้นาย พลช่วยแบบง่ายเกินไป อาจทำให้นายพลช่วยไม่ยอมรับหรือทำให้ค่าตัวลูกสาวตนลดลง⁷⁹ สิ่งนี้เป็นการ บอกว่าผู้หญิงไม่ต่างจากสินค้าในระบบเศรษฐกิจที่หาซื้อหาได้อย่างง่ายดายและราคาถูก และ ผู้หญิงยังเป็นเพียงแค่หนึ่งในแผนการหรือสื่อกลางที่ทำให้ผู้ชายมาพบเจอกันเพื่อเจรจาธุรกิจระหว่างนั้น ขณะที่ผู้ชายอย่างคุณตาทวดยังได้ตำแหน่งและเส้นสายในวงราชการ แต่ผู้หญิงอย่างยายกลับต้องทน ทุกข์ทรมานกับรักที่ถูกบังคับและไม่มีสิทธิ์ในตำแหน่งใดๆในสังคม ทั้งหมดนี้อาจกล่าวได้ว่า การ คำนวณและวางแผนปล่อยตัวยายให้นายพลช่วยโดยไม่ให้ราคาของยายลดลงสะท้อนว่านอกจาก อำนาจทางการเมืองอยู่ในมือผู้ชายอย่างเบ็ดเสร็จ กลไกทางเศรษฐกิจมีส่วนสำคัญในการเชิดชูอำนาจ ดังกล่าวผ่านระบอบผู้ชายเป็นใหญ่

อย่างไรก็ตาม ความงามของยายไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือของผู้ชายในการเรียกร้องความ สนใจหรือฐานะทางสังคมเท่านั้น แต่ความสวยของยายยังทำให้ยายพบกับรักที่ชายต้องการด้วยใจจริง ความงามดังกล่าวทำให้หมอเซียผู้มีความใจเย็นเกิดความตะลึงกับความงามของยายจนต้องขอออก จากห้องตรวจคนไข้โดยอ้างว่ารู้สึกไม่ค่อยสบาย

...When he first walked into her room, he was so struck by her beauty that in his confusion he backed straight out again and mumbled to the servant that he felt unwell. Eventually,

⁷⁸ Pamela Tan, *Women in Society: China* (Kuala Lumpur: Kim Hup Lee, 1993). 11.

⁷⁹ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 28.

he recovered his composure and sat and talked to her at length.⁸⁰

หมอเซียมีอายุมากแล้วและควรเป็นคนที่มีความสุขและควบคุมตนเองได้มากกว่าวัยรุ่น แต่กลับตกตะลึงกับความงามของยายในช่วงวัยรุ่นจนต้องเดินงอออกมาจากห้อง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคิดว่าแม้ความงามของยายทำให้ผู้ชายหลงรักยายอีกครั้ง แต่ครั้งนี้แตกต่างออกไปเพราะหมอเซียคุยกับยายอยู่เป็นเวลานานซึ่งแสดงถึงการเปิดใจและรับรู้ถึงความทุกข์ยากของผู้หญิงซึ่งผู้ชายไม่เคยรู้มาก่อน การคุยกันเป็นเวลานานกับหมอเซียที่เข้าใจชีวิตสตรีทำให้ภาพของผู้ชายอย่างหมอเซียแตกต่างออกไปจากผู้ชายอย่างนายพลช่วยและคุณดาทวดที่มักไม่แสดงความรักหรือความเข้าใจในตัวยาย ความงามของยายในครั้งนี้จึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้ชายที่ดีเข้ามาในชีวิตได้เช่นกัน

แม้ว่าที่ผ่านมาผู้ประพันธ์เสนอภาพแทนของยายเกี่ยวกับการแต่งกายและเสริมความงามเพื่อแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของระบอบปิตาธิปไตย แต่ผู้ประพันธ์บรรยายถึงความภาคภูมิใจของยายในเรื่องความงามเมื่อออกสู่สายตาสาธารณะเช่นกัน เหตุการณ์ดังต่อไปนี้อยู่ในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นปกครองประเทศและต้องการให้ผู้หญิงทำงานปฏิวัติและลดการแต่งกายกับความสวยงามแบบผู้หญิงลง แต่ยายกลับกระทำในด้านตรงข้าม

Watching her doing her face was strange, even though I had been watching her do it since I was a baby. The women in books and films who made themselves up now were invariably wicked characters, like concubines. I vaguely knew something about my beloved grandmother having been a concubine, but I was learning to live with contradictory thoughts and realities, and getting used to compartmentalizing them. When I went put shopping with my grandmother, I began to realize that she was different from other people, with her makeup, no matter how

---

⁸⁰ Ibid., 45.

discreet, and flowers in her hair. People noticed her. She walked proudly, her figure erect, with a restrained self-consciousness.⁸¹

ผู้ประพันธ์สร้างภาพแทนของยายออกมาเป็นผู้หญิงที่เน้นแต่เรื่องความสวยความงาม แม้เธอคุ้นเคยกับการแต่งหน้าของยาย แต่เธอไม่อาจปฏิเสธความคิดเรื่องผู้หญิงที่แต่งหน้าในละครที่มักเป็นผู้หญิงร้าย ๆ ได้ ยายในความคิดของเธอจึงยังไม่อาจหลุดไปจากเรื่องภรรยาบ่อยและผู้หญิงที่ยึดโยงกับผู้ชายหรือวัตถุทางเพศ อย่างไรก็ตาม การแต่งหน้าของยายออกสู่ที่สาธารณะทำให้ผู้ประพันธ์รู้ถึงความต่างระหว่างยายและคนอื่น ๆ มีสายตาคงคนรอบข้างจับจ้องโดยที่ยายเดินอย่างภาคภูมิใจซึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกว่ายายใช้จุดเด่นเรื่องความงามผสมกับอภิสภาพของผู้หญิงในการทำตามความพอใจของตนเองโดยไม่ต้องมีเรื่องทางเพศหรือผู้ชายเข้ามาเกี่ยวข้องเหมือนในช่วงเวลาที่ยายถูกยกให้แต่งงานกับนายพลช่วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยคิดว่าความสวยงามของยายเป็นสิ่งที่ทำให้ยายได้รับความรักจากผู้ชายในสังคมสมัยนั้น บุคลิกลักษณะภายนอกของยายเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของสิ่งที่ยายแสดงออกมาตามบทบาทที่สังคมกำหนดเท่านั้น ความสวยงามของยายอันมีอารมณ์ต่าง ๆ เป็นเครื่องประดับจึงไม่ได้บ่งบอกว่าจิตใจของยายมีความสุขกับสิ่งรอบข้าง ความงามของยายจึงไม่ใช่สมบัติส่วนตัวของยายแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นคุณสมบัติที่สังคมแบบผู้ชายกำหนดให้ผู้หญิงเป็นตามที่คาดหวัง อย่างไรก็ตาม ยายมีความภาคภูมิใจกับจุดเด่นเรื่องความสวยความงามโดยที่ยายไม่สนใจกับการจ้องมองจากคนรอบข้างเช่นกัน ความงามของยายจึงเป็นทั้งเครื่องมือทางการเมืองที่รองรับอำนาจของผู้ชายและทำให้ยายได้รับการยอมรับจากสังคมและมีความภาคภูมิใจในรูปลักษณ์ของตนเอง

3.1.2 ความขัดแย้งระหว่างค่านิยมของสังคมกับปัจเจกบุคคลของยาย

อย่างไรก็ตาม ยายไม่ได้รับผลกระทบจากค่านิยมทางสังคมเพียงด้านเดียว ยายยังแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งในตัวตนและความคิดของยายอีกด้วย ในฐานะปัจเจกบุคคล ยายย่อมมีความต้องการและเสรีภาพในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่ต้องการ และในฐานะสมาชิกทางสังคมและผลผลิต

⁸¹ Ibid., 265.

ทางวัฒนธรรม ยายยอมหนีไม่พ้นคุณค่าทางสังคมที่อยู่ในประเทศจีนยุคสมัยนั้นเช่นกัน ทำให้ภาพของ ยายเป็นภาพของตัวตนที่ประกอบไปด้วยความซับซ้อนและผสมผสานไปด้วยความหลากหลายทาง ค่านิยม โดยเฉพาะเรื่องของความรักที่เป็นประเด็นปัญหาสำหรับยายมากที่สุด การถูกบังคับให้ แต่งงานและตกเป็นภรรยาของชายผู้ชายเป็นสิ่งที่ยายไม่ชอบ แต่สตรีจีนอย่างยายไม่สามารถต่อต้าน คำสั่งของคุณตาทวดได้

สิ่งที่ประเด็น คือ การที่ยายไม่ชอบค่านิยมทางสังคมของจีนที่ผู้ชายสะสมผู้หญิงไว้ใน บ้าน แต่ยายไม่อาจปฏิเสธธรรมชาติของมนุษย์ได้เช่นกัน ธรรมชาติดังกล่าว คือ การที่ผู้หญิงมี ความรู้สึกรักหรือชอบผู้ชายที่ดูดีมีราศีอย่างนายพลช่วยและต้องการมีความสุขกับการได้อยู่กับสามี

In fact, my grandmother had been rather taken with the general's handsome, martial demeanor. And she had been flattered by all the admiring words he had said about her to her father, which were now elaborated and embroidered upon...At fifteen, she had no idea what being a concubine really meant, and thought she could win General Xue's love and lead a happy life.⁸²

ดังนั้น ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการบอกว่ายายมีความต้องการอยู่กับนายพลช่วยเช่นกัน แม้ว่าจะต้องแลกกับการเป็นภรรยาของผู้อื่น อีกทั้งผู้ประพันธ์ยังบอกอีกว่ายายไม่รู้ถึงความเลวร้ายของการตกเป็นภรรยาของผู้อื่น ความขัดแย้งดังกล่าวบ่งบอกเป็นนัยว่ายายพร้อมมองข้ามสิ่งที่ยายเกลียดตั้งแต่ แรกเริ่มเพียงเพื่อให้ได้รับความรักจากนายพลผู้มีภรรยาแล้ว ยายจึงเป็นผู้หญิงธรรมดาคนหนึ่ง ที่ ต้องการความรักจากคนที่ตนอยู่ด้วยนั่นเอง ยายหลงไปกับความหล่อเหลาและบุคลิกแบบคนมีอำนาจ ของนายพลช่วยเพียงเพราะคำกล่าวของคุณตาทวดผู้ซึ่งพยายามเกลี้ยกล่อมเมื่อยายแสดงอาการ ต่อต้าน

อีกหนึ่งตัวอย่างที่สะท้อนออกมาว่ายายกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องต่อสู้กับความรู้สึก ของตนเองและความขัดแย้งในจิตใจของยาย คือ ยายรู้ว่ายายเป็นเพียงแค่หนึ่งในผู้หญิงหลาย ๆ คน

⁸² Ibid.

แต่ยายไม่อาจห้ามความต้องการความรักจากนายพลช่วยได้⁸³ ความรู้สึกดังกล่าวบ่งบอกได้ถึงความขัดแย้งในจิตใจของยายที่ไม่อาจแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ การคิดถึงของยายมีความหมายถึงยายต้องการนายพลมาอยู่เคียงข้าง แต่ในขณะที่เดียวกันยายเริ่มเห็นถึงความเลวร้ายที่ยายกำลังประสบอยู่ในเวลานี้ นายนายพลช่วยมีสิทธิ์เลือกผู้หญิงคนใดก็ตามแต่นายพลปรารถนา ความขัดแย้งดังกล่าวบ่งบอกได้ว่ายายเป็นตั้งภรรยาน้อยทั่วไปที่ต้องการสามีแต่ต้องคอยโอกาสและแย่งความรักจากผู้หญิงใต้อาณัติของท่านนายพลอีกหลายคน ความขัดแย้งในตัวยายจึงเป็นภาพแทนของโลกที่มีแต่ความต้องการทางกายและใจที่ไม่สิ้นสุดแต่ไม่อาจได้เพราะการขาดผู้ชายอันเป็นที่พึง

นอกจากนี้ ยายยังแสดงความขัดแย้งในตนเองเมื่อกล่าวถึงการแต่งงานแบบไม่ยินยอมของแม่ แม่ต่อต้านการตกเป็นภรรยาให้นายพลคนอื่นใดซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันกับของยาย ในช่วงที่แม่คบกับหลิว แม่ไม่ชอบหลิวเพราะความเจ้าชู้และการสะสมผู้หญิง แต่ยายต้องการให้แม่แต่งงานเพื่อไม่ให้ใครตามมาสู่ขอแม่อีก

This was not my mother's idea of the life she wanted, and she said so. In her heart, my grandmother agreed. But she was frightened about keeping my mother at home because of the persistent proposals from Kuomintang officers. "We can say no to one, but not to all of them," she told my mother. "If you don't marry Zhang, you will have to accept Lee. Think it over: isn't Liu much better than the others. If you marry him, no officer will be able to bother you anymore. I worry day and night what may happen to you. I won't be able to rest until you leave the house." But my mother said she would rather die than marry someone who could not give her happiness – and love.⁸⁴

⁸³ Ibid., 35.

⁸⁴ Ibid., 83.

แม้ว่ายายเห็นด้วยที่แม่ไม่ต้องยอมต่อการแต่งงานแบบบังคับกับผู้ชายที่แม่ไม่ได้รับรัก แต่อีกความคิดหนึ่งของยาย คือ ยายกลัวว่าหากแม่ยังไม่ตอบรับการแต่งงานกับใคร นายทหารก็กมินตั้งจะยังคงตามขอแม่อยู่ตลอดเวลาและแม่ไม่อาจเลี่ยงได้ตลอด และยายยังกล่าวว่าหากแม่ไม่ได้แต่งงานกับคุณจาง ก็ต้องแต่งงานกับคุณหลี่ และให้คิดถึงข้อดีของหลิว สิ่งที่ยายบอกกับแม่แสดงถึงการตอกย้ำสถานะของสตรีที่ไม่มีสิทธิ์เลือกคู่ครองเป็นของตนเอง คุณจางหรือคุณหลี่ที่ยายเอ่ยแสดงถึงผู้ชายคนใดก็ได้ในสังคมจีนซึ่งอาจมีลักษณะที่กดขี่ผู้หญิงเหมือนกันและแม่ต้องแต่งงานด้วยในอนาคต ส่วนคำพูดที่กล่าวว่าหากแม่แต่งงานกับหลิวแล้ว ใครก็ไม่มายุ่งกับแม่อีกบอกได้ว่าการแต่งงานเป็นการตัดรำคาญจากคนอื่นแล้วแต่ไม่ได้บอกถึงความสุขที่มี ยายเป็นห่วงแม่หากยายไม่มีชีวิตอยู่ แต่แม่ยืนยันว่าแม่ขอตายดีกว่าหากแม่ไม่ได้รับความสุขหรือความรักจากคนที่แม่แต่งงานด้วย เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่ายายยังคงติดอยู่กับขนบธรรมเนียมดั้งเดิมที่บังคับให้สตรีแต่งงานกับผู้ชายที่ตนไม่ได้รับรักแม้ว่ายายเคยประสบความสำเร็จร้ายเรื่องดังกล่าวมาแล้วในสมัยสาธารณรัฐ การที่ยายตัดพ้อถึงอนาคตของแม่และตัวยายเองบ่งบอกว่ายายไม่แน่ใจกับความแข็งแกร่งของแม่ในการต่อต้านธรรมเนียมโบราณที่ยังตามมารังควานผู้หญิงและไม่ได้สนับสนุนความคิดเสรีของแม่มากพอ ยายจึงต้องการให้แม่รีบแต่งงานกับใครก็ได้เพื่อความปลอดภัยในชีวิต

ผู้ประพันธ์ยังชี้ให้เห็นถึงการปะทะกันระหว่างความคิดในตัวของยายเกี่ยวกับการอยู่ในบ้านของหมอเซียซึ่งมีทั้งการเก็บงำความรู้สึกและการยินดีกับสิ่งที่เกิดขึ้น สมาชิกในบ้านหมอเซียซึ่งต่อต้านการแต่งงานระหว่างหมอเซียและยายในฐานะภรรยาที่แท้จริงผลักแม่ในวัยเด็กตกลงไปในบ่อน้ำ และแม่บอกความจริงให้หมอเซียรู้ แต่ยายไม่ยอมให้แม่บอก⁸⁵ การที่ยายห้ามแม่ในวัยเด็กไม่ให้พูดถึงหลานคนโปรดของหมอเซียแม้ว่าหลานคนดังกล่าวทำร้ายแม่จนกระดูกสะโพกหักเป็นความเกรงใจและเกรงกลัวในอำนาจของบ้านหลังดังกล่าว อีกทั้งหลานคนโปรดเป็นตัวแทนของอำนาจที่กดการพูดความต้องการพูดของยายและแม่ไว้ ความเจียมจึงเข้ามาแทนที่เพื่อไม่ให้หมอเซียเสียใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น การพูดในสิ่งต้องห้ามถือว่ายายห้ามความต้องการหรือความปรารถนาในการพูดของตนเองเพื่อความสงบสุขของส่วนรวม

⁸⁵ Ibid.

ยายยังแสดงออกถึงความยินดีที่สถานการณ์รอบข้างเป็นไปในทางที่ยายต้องการเช่นกัน หลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว หมอเขี้ยวเริ่มคิดถึงการย้ายออกจากบ้านหลังใหญ่ไปอยู่กับยายและแม่ และออกไปทำงานทำนอกบ้าน แม้การกระทำดังกล่าวเป็นการทำให้ครอบครัวแตกแยก แต่หมอเขี้ยวต้องการให้ยายและแม่มีความสุข จุง ชางกล่าวว่าอันที่จริงแล้ว ก่อนหน้านั้น ยายบอกความต้องการกับหมอเขี้ยวว่าควรย้ายออกจากบ้านหลังใหญ่มาโดยตลอด⁸⁶ ความรู้สึกของยายที่บรรยายออกมาบอกได้ว่ายายมีความสุขที่ได้ออกจากบ้านหลังใหญ่แต่ไม่มีความอบอุ่น หากการที่หมอเขี้ยวไม่อาจอาศัยอยู่ในบ้านของตนได้อีกและนำไปสู่ครอบครัวแตกแยก ผู้วิจัยอนุมานได้ว่ายายเป็นหนึ่งในคนที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวเช่นกัน ภาพดังกล่าวขัดแย้งกับการห้ามแม่พูดถึงหลานคนโปรดซึ่งเป็นการห้ามความต้องการพูด แต่ยายกลับทำในสิ่งที่ยายต้องการและตั้งใจถึงผลที่ออกมาโดยนำความเจ็บปวดของแม่มาเหมือนเป็นความชอบธรรมในการย้ายออก ตัวตนของยายจึงมีความขัดแย้งกันระหว่างประเพณีที่ขวางกั้นสตรีกับเสรีภาพในการแสดงออกถึงสิ่งที่ปรารถนา

3.1.3 สตรีผู้กบฏต่อสังคม

ตามขนบธรรมเนียมประเพณีและคำสอนที่ครอบงำโดยลัทธิขงจื้อ สตรีจีนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามความคาดหวังของสังคมที่ผูกติดอยู่กับการเคารพเชื่อฟังผู้ชาย กฎเกณฑ์ดังกล่าวเป็นดั่งกรงขังที่ทำให้ผู้หญิงไร้ซึ่งอิสรภาพในการกระทำต่าง ๆ ตามความต้องการของเธอเอง ตามที่ เอลิซาเบธ โครล กล่าวไว้ถึงสิ่งที่สร้างผู้หญิงจีนในอุดมคติตามแบบที่สังคมต้องการนั้นประกอบไปด้วยการเชื่อฟัง 3 ประการและคุณธรรม 4 ประการ ความเป็นอยู่ตลอดช่วงชีวิตสตรีจีนต้องขึ้นอยู่กับผู้ชาย 3 กลุ่ม ในวัยเด็กพวกเธอต้องเชื่อฟังพ่อและพี่ชายคนโต เมื่อแต่งงานต้องเชื่อฟังสามี และเมื่อเป็นหม้ายต้องเชื่อฟังลูกชาย ในขณะที่คุณธรรม 4 ประการประกอบไปด้วยคำสอนทั่วไปที่สอนให้ผู้หญิงรู้จักตำแหน่งและปฏิบัติตนในสังคมอย่างเหมาะสม ระมัดระวังตัวไม่ให้พูดจามากเกินพอดีและไม่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกเบื่อ ลำดับต่อมา คือ การมีร่างกายที่สะอาดและแต่งตัวให้สวยงามเป็นที่ถูกตาต้องใจเพศตรงข้าม และสุดท้ายสตรีไม่ควรละเลยหน้าที่การทำงานบ้าน⁸⁷ พันธะดังกล่าวต่อสังคมจึงมีส่วนที่ทำให้ผู้หญิงเป็น

⁸⁶ Ibid., 55.

⁸⁷ Elizabeth Croll, *Changing Identities of Chinese Women: Rhetoric, Experience and Self-Perception in Twentieth-Century China* (London and New Jersey: Hong Kong University Press, 1995). 13-14.

เพียงวัตถุทางเพศและเป็นเพียงแค่หนึ่งในบรรดาผู้หญิงอันมากมายกับผู้ยอมสยบภายใต้ร่มเงาทางอำนาจของบิดา สามีและลูกชายเท่านั้น

ยายแสดงให้เห็นถึงความเด็ดเดี่ยว มีสติและความเยือกเย็นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในเวลาและสถานที่อันเหมาะสมเช่นกัน สิ่งที่ยายทำเป็นไปเพื่อการเอาตัวรอด เลือกสถานการณ์ในการแสดงออกถึงความสามารถ ยินดีและพร้อมรับทุกสถานการณ์ที่เข้ามาทำให้ยายหัวน้ไหว ต่อรองต่อต้านและต่อสู้กับค่านิยมทางสังคมที่อยู่ดิรัจฉานต่อยาย สถานการณ์ที่ผู้วิจัยยกมาเป็นสิ่งที่บอกว่ายายเอาตัวรอดจากภยันตรายรอบข้าง ยายและผู้หญิงต้องทาเขม่าที่ใบหน้าอำพรางตัวตนให้ดูน่าเกลียดเพื่อไม่ให้ผู้ชายมาข่มขืนในช่วงสงครามกลางเมืองยุคสาธารณรัฐ

Like many other women, my grandmother had to blacken her face with soot to make herself look filthy and ugly.⁸⁸

สังคมจีนยุคศักดินาและผู้ชายเป็นใหญ่ต้องการเห็นผู้หญิงที่สวยงามตามชนบและเอื้อต่อการอยู่ใต้การปกครองและการจ้องมองของผู้ชาย สถานการณ์ดังกล่าวขัดแย้งกับความสวยงามที่ผู้ประพันธ์ได้บรรยายไว้เกี่ยวกับเครื่องแต่งกายและเรือนร่างอันสวยงามของยาย เพราะยายนำเขม่ามาทาใบหน้าเพื่อเอาตัวรอดจากเหล่าผู้ฉวยโอกาสข่มขืนทำร้ายผู้หญิง พฤติกรรมของยายและเหล่าผู้หญิงทั้งหลายจึงเป็นการโต้กลับอำนาจของผู้ชายที่ครอบงำสังคมในเรื่องความงามที่ผู้หญิงต้องมีความสวยงามตามสังคมกำหนดจึงถูกลดคุณค่าลงกลายเป็นพื้นที่ให้ยายแสดงออกถึงด้านที่ไม่สวยงามของผู้หญิง สีดำของเขม่าจึงเป็นตัวแทนของความจริงในสังคมที่ผู้ชายไม่เคยรู้ว่าผู้หญิงไม่ได้มีความสวยงามตามที่ผู้ชายคิด ยายยังแสดงออกถึงการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างทางอำนาจของผู้ชายในการเอาตัวรอดจากสถานการณ์อันตรายที่ยายต้องประสบกับกับการสอดส่องจากบรรดาคณรับใช้ในบ้าน ด้วยการเล่นเกมมาจงและให้เงินคณรับใช้เป็นรางวัล เงินที่ใช้ในการตรกรางวัลมาจากเงินของนายพลช่วยที่ให้ยายทุกเดือน⁸⁹ เงินเป็นสัญลักษณ์ทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่งที่ผู้ชายมีได้เท่านั้น ดังนั้นนอกจากเงินเป็นตัวแทนของสังคมแบบผู้ชายที่ใช้เป็นตัวเชื่อมสังคมปิตาธิปไตยเข้าด้วยกันแล้ว เงินยังเป็นสื่อกลางในการควบคุมผู้หญิงให้อยู่ใต้อาณัติอีกด้วย แต่การที่ยายใช้เงินของนายพลช่วยปิดปากเหล่าคณรับใช้ที่สอดส่องและรายงานพฤติกรรมของยายเป็นดังการใช้อาวุธของสังคมปิตาธิปไตยสู้กับ

⁸⁸Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 32.

⁸⁹Ibid., 34.

โครงสร้างของระบอบดังกล่าวเช่นกัน ทำให้ยายเอาตัวรอดจากความเลวร้ายดังกล่าวมาได้ ยายจึงเป็นผู้หญิงเงินที่ฉลาดโดยไม่ยอมให้ผู้ชายกระทำแต่เพียงฝ่ายเดียว

ยายยังแสดงให้เห็นถึงวิธีการพูดกับผู้ชายอย่างชาญฉลาดเช่นกัน เพราะยายรู้ดีว่าการพูดกับนายพลช่วยเมื่อร้องขอในสิ่งที่ยายต้องการด้วยความใจร้อนอาจนำมาซึ่งอันตรายได้ เพราะคติคำสอนของจีนให้ยกความสำคัญให้กับผู้ชายในฐานะตัวแทนจากสวรรค์ เหตุการณ์ดังกล่าว คือ นายพลช่วยต้องการให้ยายมาอยู่ร่วมชายคาเดียวกันในคฤหาสน์ที่เต็มไปด้วยเหล่าภรรยาอื่นแต่ยายไม่ต้องการ⁹⁰ การร้องขอของยายเป็นการเน้นย้ำว่ายายฉลาดในเรื่องการใช้คำพูด และยายยังเอ่ยถึงสิ่งที่นายพลช่วยสัญญาว่าจะไปนำยายไปจากคุณตาและคุณยายทวด รวมไปถึงการเตือนอย่างสุภาพเกี่ยวกับสุขภาพของคุณยายทวด วิธีการหวานล่อมให้นายพลช่วยยอมคล้อยตามความคิดเห็นของยายและปล่อยให้ยายทำตามความต้องการของยาย หากยายไม่ไตร่ตรองให้ดีก่อนพูด นายพลช่วยอาจไม่ยอมและถึงขั้นขู่บังคับให้ยายมาอยู่ด้วยอย่างแน่นอน ในอีกด้านหนึ่ง การพูดจนยายได้ในสิ่งที่ปรารถนาอาจเป็นการฝ่าฝืนคำสอนสตรีจีนที่ห้ามพูดจนเกินพอดีเช่นกัน

ยายยังรู้จักกาลเทศะในการแสดงออกทางอารมณ์ด้วยเช่นกันแม้ว่าจิตใจของยายไม่อาจต่อต้านกับการกดขี่ในคฤหาสน์ได้ เพราะนอกจากยายต้องทำความเคารพภรรยาเอก แม่ในวัยเด็กต้องเป็นลูกสาวของภรรยาท่านนายพลอีกด้วย ทำให้ยายเสียใจเป็นอย่างมากแต่ต้องเก็บความรู้สึกเจ็บปวดไว้ในใจ ยายเลือกร้องไห้ในพื้นที่หรือห้องส่วนตัวที่คนรับใช้จัดเอาไว้ให้ และแม้ว่ายายพบกับภรรยาคนที่สองปฏิบัติต่อยายเป็นอย่างดี แต่ยายไม่ประมาทและไม่เชื่อใจใครง่าย ๆ ยายยังแสดงให้เห็นถึงการใช้สัญชาติญาณว่าอันตรายยังยังมีอยู่รอบตัวและต้องระวังภัยตลอดเวลา

A maid was summoned to lead my grandmother away: she felt her heart was breaking, but she forced back her sobs, only letting herself go when she reached her room. Her eyes were still red when she was taken to meet General Xue's number-two concubine, his favorite, who ran the household. She was pretty, with a delicate face, and to my

⁹⁰ Ibid., 36.

grandmother's surprise she was quite sympathetic, but my grandmother restrained herself from having a good cry with her. In this strange new environment, she felt intuitively that the best policy was caution.⁹¹

พื้นที่มีส่วนในการปรับเปลี่ยนบทบาททางสังคมและความเป็นยายด้วยเช่นกัน การร้องไห้ของยายเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่ยายต้องการพื้นที่ในการแสดงออกและปลดปล่อยอารมณ์กับพลังที่พุ่งพล่านอยู่ในใจของยายให้ออกมา ยายจึงแสดงออกถึงธรรมชาติของผู้หญิงได้อย่างเต็มที่ แต่เมื่ออยู่ในพื้นที่สาธารณะ ยายบังคับตัวเองไม่ให้ร้องไห้ แม้ว่าพบเจอกับภรรยาคนที่สองของนายพลช่วยซึ่งมีความเห็นอกเห็นใจและดูแลยายเป็นอย่างดี แต่ยายยึดถือว่าต้องระวังตัว (caution) อยู่ตลอดเวลา ยายกลับมาเป็นผู้หญิงที่แข็งแกร่งและพร้อมรับมือทุกสถานการณ์อีกครั้งเมื่อตั้งสติได้ ยายจึงเป็นผู้หญิงที่ฉลาดและสามารถปรับเปลี่ยนตัวตนไปตามสถานการณ์ทางสังคมได้อย่างดี อีกตัวอย่างหนึ่งที่บ่งบอกว่ายายมีสติและความฉลาดรอบคอบในการเอาตัวรอด คือ การล่วงรู้ถึงโครงสร้างคฤหาสน์ของนายพลช่วยซึ่งเป็นแบบจิ้นโบราณและมีกำแพงชั้นในที่กันคนนอกไม่ให้มองเข้ามาในคฤหาสน์ได้ และป้องกันไม่ให้ใครโจมตีจากข้างนอกได้ด้วย⁹² จากคำอธิบายพื้นที่คฤหาสน์ดังกล่าวแฝงไปด้วยนัยทางการเมืองอยู่ตรงที่เป็นภาพจำลองสังคมจิ้นโบราณ ซึ่งมีกำแพงทางวัฒนธรรมขวางกั้นคนที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือคนนอก เช่น ผู้หญิงหรือผู้ที่ไม่มีอำนาจให้เข้ามาพื้นที่ดังกล่าว หรือหากเข้ามาได้ก็ต้องยอมรับการอยู่ใต้อำนาจของเจ้าบ้านยายไม่ต้องการผจญกับโลกที่มีแต่ภรณาน้อยที่ต้องดำเนินชีวิตภายใต้ความหวาดกลัวต่ออนาคตของตนเอง การที่ยายสามารถหนีออกไปได้เพราะอาศัยการศึกษาโครงสร้างของคฤหาสน์อย่างละเอียดตามที่ผู้วิจัยมาเป็นเหมือนกับการเล็ดรอดออกไปจากสังคมปีศาจไปโดยนั่นเอง ยายสามารถคิดพิจารณาถึงโครงสร้างของคฤหาสน์และตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ รอบบริเวณคฤหาสน์ และค้นพบว่าคฤหาสน์ออกแบบมาเพื่อไม่ให้ศัตรูบุกเข้ามา ดังนั้น ยายจึงมีการตระหนักรู้ถึงการกีดกันและโครงสร้างที่กักขังสตรีเอาไว้ไม่ให้หนีไปไหน สตรีจิ้นแบบยายจึงเป็นภาพแทนของสตรีที่รู้จักคิดและไม่ยอมจำนนต่อผู้ชายเพียงฝ่ายเดียว

⁹¹ Ibid., 38.

⁹² Ibid.

ในสภาพทรงชิ่งแห่งปีตารีปไตย สตรีจีนยังแสดงให้เห็นถึงความห่วงใย ความเข้าใจในความรู้สึกของผู้หญิงด้วยกันและการร่วมมือกันของผู้หญิงท่ามกลางบรรยากาศความตึงเครียดในคดีทาสี่ สายสัมพันธ์ระหว่างยายกับคนรับใช้ในคดีทาสี่ดังกล่าวยังเป็นประโยชน์ต่อการหลบหนีของยายเช่นกัน ยายและคนรับใช้ลำดับรองลงมาจากภรรยา นายพลช่วยเป็นมิตรกันและทั้งคู่ต่างมีลูกสาวกับนายพลช่วย⁹³ ความสัมพันธ์ การมีความรู้สึกร่วมกันหรือการเห็นใจกันในสถานการณ์ที่บีบคั้นเหมือนกันทำให้ยายและคนรับใช้คนดังกล่าวเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน ทั้งคู่ได้สร้างเครือข่ายทางอำนาจและสายสัมพันธ์พิเศษที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของระบอบปีตารีปไตย และสุดท้ายทำให้ยายสามารถหนีรอดมาจากคดีทาสี่ได้ด้วยการที่คนรับใช้ทำที่ป็นว่าประตูกถูกพังออกไป

ยายและคนรับใช้ใช้สิ่งที่เป็นยุทธวิธีที่การทำทนายพื้นที่แห่งอำนาจของผู้ชายโดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง⁹⁴ ยุทธวิธีดังกล่าวเป็นเหมือนพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวันที่สตรีสามารถร่วมมือกันนำมาใช้เพื่อหลบหนีจากอำนาจของระบอบปีตารีปไตย การส่งสัญญาณที่รู้จักกันเพียงแค่ 2 คนเป็นหนึ่งในวิธีการที่กีดกันบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป นอกจากนี้ ภรรยาคนที่สองผู้เป็นมิตรกับยายทำที่ป็นว่ามีคนหนีออกไปด้วยการเอาขวานจามไปที่ประตู การกระทำดังกล่าวของคนรับใช้ถือว่าเป็นการกระทำที่หลอกผู้มีอำนาจมากกว่าตน คนรับใช้คนดังกล่าวมีอำนาจเป็นรองเพียงแค่ภรรยา นายพลช่วย ดังนั้นจึงถือว่าเป็นการใช้ตำแหน่งในสังคมให้เกิดประโยชน์ด้วยการเปิดทางให้ผู้หญิงด้วยกันหนีไปเช่นกัน

ยายยังตอบโต้ชนบโบรมต่อไปด้วยการไม่ยอมจำนนต่อพ่อของตนเองอีกด้วย คุณตาหวดมองยายว่าเป็นคนที่นำพาโชคร้ายมาให้เพราะสามีเสียชีวิตและเป็นคนที่ขัดขวางความเจริญของตนและบังคับให้ยายแต่งงานใหม่ แต่ยายไม่ต้องการเป็นภรรยาของใครอีกเช่นกัน ยายเพียงแต่ต้องการเลี้ยงดูแม่ในวัยเด็กเท่านั้นและไม่ข้องเกี่ยวกับโลกของภรณยาน้อยที่มีแต่ความระทมทุกข์อีกต่อไป การเป็นภรรยาที่มีสามีที่ยากจนนั้นไม่เป็นที่พึงปรารถนาของคุณตาหวดที่ต้องการได้ทรัพย์สินสมบัติจากบรรดาคนที่มีฐานะดี แต่ยายมีจุดยืนเป็นของตนเองตรงที่การปฏิเสธความคาดหวังของคุณตาหวด ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสอนของขงจื้อ อีกทั้งการที่ยายต้องการเลี้ยงลูกสาวหรือแม่ในวัยเด็กยิ่งตอกย้ำว่ายายไม่สนใจการกดขี่ของผู้ชายอีกต่อไป โดยปกติหากสามีเสียชีวิต ผู้หญิงต้องเชื่อฟัง

⁹³ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China.*, 40.

⁹⁴ Michel de Certeau, *The Practice of Everyday Life*, trans. Steven Rendell (Berkeley: University of California Press, 1984). 37.

ลูกชายแต่ยายกลับทุ่มเทชีวิตในการเลี้ยงดูลูกสาวซึ่งเป็นการทำทายจารีตโบราณที่สถาปนาการสืบทอดความสัมพันธ์ในบ้านและสังคมผ่านทางผู้ชาย การกระทำดังกล่าวของยายถือเป็นการหักกัฏกับการเชื่อฟังผู้ชาย 3 คน คือ บิดา สามีและลูกชายอย่างสิ้นเชิง แม้ในเวลาต่อมายายแต่งงานกับหมอเซียและได้รับผลกระทบจากค่านิยมแมนจู แต่ผู้วิจัยคิดว่าการแต่งงานกับหมอเซีย คือ สิ่งที่ยายเต็มใจเลือกซึ่งต่างจากการบังคับให้แต่งงานกับนายพลช่วย

นอกจากนี้ การแสดงออกถึงการต่อต้านและการต่อรองอำนาจไม่ได้จำกัดเพียงแค่การละเมิดขนบธรรมเนียมโบราณแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่การทำกิจกรรมร่วมกันของสตรีจีนถือเป็นการถือปฏิบัติหนึ่งในการแสดงออกเรื่องดังกล่าว จุดประสงค์ของกิจกรรมและการกระทำแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี เช่น การจงใจละเลยกฎระเบียบเพื่อความพอใจของกลุ่มผู้หญิงเอง แม้กระทั่งเพื่อการเรียนรู้ชีวิต แลกเปลี่ยนความรู้และความเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม เรื่องดังกล่าวมักถูกครอบงำโดยผู้ชายหรือเป็นเรื่องที่ผู้ชายไม่ได้ให้ความสนใจ คาร์ลา แคปแลน (Carla Caplan) กล่าวถึงสิ่งที่เรียกว่าการเล่น (play) อันเป็นสิ่งที่ช่วยลดความเครียดและความกดดันจากขนบธรรมเนียมหรือสังคมที่เคร่งครัดและเป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กับปัจเจกบุคคลในการทำทาย ต่อรองหรือเปลี่ยนแปลงความหมายได้ด้วย⁹⁵ แนวคิดเรื่องการเล่นเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่ทำให้สตรีจีนหลุดพ้นไปจากความเครียดในชีวิตประจำวันและความอึดอัดของระบอบปีตาทิปไตย ดังสถานการณ์ที่ยายกับเพื่อนบ้านผู้หญิงสามารถร้องเพลงโดยไม่ต้องเกรงกลัวอำนาจการกดขี่ของสังคม เรื่องส่วนใหญ่ที่พวกเธอร้องเล่นและต่อคำกันเป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ หมอเซียก็เล่นด้วยและสร้างเสียงหัวเราะด้วยคำที่ตลกขบขัน

My grandmother loved these gatherings, and would often practice for them at home. She would sit on the *kang*, shaking the hand drums with her left hand and singing to the beat, composing the lyrics as she went along. Often Dr. Xia would suggest words.⁹⁶

⁹⁵ Carla Kaplan, "Women's Writing and Feminist Strategy," *American Literary* Vol.2 No.2 Oxford University Press (1990). 347.

⁹⁶ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 57.

การละเล่นดังกล่าวนอกจากจะทำให้ยายมีโอกาสได้พบปะกับเพื่อนๆ เพื่อไม่ให้ชีวิตมีแต่ความเจียบเหงาแต่เพียงอย่างเดียว ยังหมายถึงเป็นการเปิดพื้นที่ทางปัญญาให้ผู้หญิงที่ไม่มีโอกาสเข้าโรงเรียน และเรียนรู้เรื่องทางเพศสำหรับคนที่ยังเป็นพรหมจรรย์ที่อยากรู้ การกระทำดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นการปลดปล่อยตัวตนของผู้หญิงออกจากกฎเกณฑ์ต่างๆ การที่ผู้หญิงอยู่ด้วยกันโดยไม่มีเรื่องผู้ชายมากกรรยามาเกี่ยวข้องแต่มาร้องรำทำเพลงกัน หมายถึงความผ่อนคลายจากความกดดันทางสังคม และยังทำได้เรียนรู้เรื่องเพศและความรักซึ่งถูกนิยามโดยผู้ชาย สิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง คือ หมอเขี่ยเองร่วมวงเล่นด้วยความสนุกสนาน ตามธรรมเนียมของขงจื้อ ผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่และผู้ใต้ปกครองต้องเคารพผู้ปกครอง แต่เมื่อผู้ปกครองอย่างหมอเขี่ยสามารถร่วมกิจกรรมร่วมกับเหล่าผู้หญิงได้โดยไม่ถือตัวหรืออำนาจ การละเล่นดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่หลายข้อจำกัดของวัฒนธรรมจีนที่เน้นแต่ความแข็งแกร่งและทรงอำนาจแบบผู้ชาย การละเล่นของผู้หญิงจึงเหมือนกับสิ่งที่ต่อต้านระเบียบแบบแผนของสังคมได้เป็นอย่างดี อำนาจของผู้ปกครองผู้ชายยังถูกขยายทำลายด้วยการนั่งบนเก้าอี้ (kang) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจที่อยู่ในบ้านหมอเขี่ย หากยายยังอาศัยในบ้านหมอเขี่ย ยายต้องรีบลุกทันทีหลังจากลูกหลานทำความเคารพแล้ว แต่เก้าอี้ดังกล่าวถูกนำมาใช้เพื่อให้ยายได้ซ้อมการละเล่นและร้องเพลง ภาพดังกล่าวจึงเป็นการตอบโต้อำนาจปิตาธิปไตยด้วยการชี้ให้เห็นว่าเก้าอี้ไม่ใช่พื้นที่ทางอำนาจของผู้ชายเสมอไปและถูกปรับใช้เพื่อความประสงค์ของผู้หญิงแทน การย้ายออกจากบ้านหลังใหญ่ที่มีแต่ความรุนแรงมาสู่กระท่อมดินเหนียวทำให้ชีวิตลำบากมากขึ้น แต่ผลที่ตามมา คือ ความสุขของยายและหมอเขี่ยที่เพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลของการหลุดพ้นไปจากกรอบประเพณีแมนจู

นอกจากนี้ ยายแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถเป็นอิสระจากพรหมแดนทางสังคมและประเทศชาติ คือ ยายมีเพื่อนบ้านเป็นผู้หญิงญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นคนนี้นักจะมาเยี่ยมยายเพราะความเหงาอันเนื่องมาจากสามีไม่อยู่บ้าน เธอมักนำเหล้าสาเกมาให้และยายก็ได้เตรียมของกินเล่นและผักดองซีอิ๊ว ทั้งสองคนพอจะสื่อสารกันได้บ้าง ร้องเพลงด้วยกันและร้องให้ด้วยกันเมื่อมีอารมณ์เศร้า นอกจากนี้ทั้งคู่ยังทำสวนด้วยกัน ยายชอบเครื่องมือเครื่องมือทำสวนของบ้านหลังนั้นและแม่มักได้รับเชิญให้ไปเล่นในสวนบ้านนั้นบ่อยๆ⁹⁷

⁹⁷ Ibid., 64.

ภาพดังกล่าว คือ การที่คนสองชาติที่เป็นปรปักษ์กันในยามสงครามแสดงความเป็นมิตรกันกันในฐานะเพื่อนบ้านและมนุษย์คนหนึ่งที่ได้รับความสะดวกเหมือนกัน ดังนั้น หากรัฐชาติ คือ ชุมชนจินตกรรมทางการเมือง⁹⁸ กอปรกับการที่สามีของผู้หญิงญี่ปุ่นไม่อยู่บ้าน และยายสามารถเข้ากับผู้หญิงญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดีจึงหมายถึงผู้หญิงสองคนนี้กำลังก้าวข้ามพรมแดนเขตอำนาจรัฐที่พยายามแยกเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์และเพศออกจากกันและสถาปนาอำนาจรัฐหรือการเมืองใหม่ที่มีจินตนาการของผู้หญิงเป็นแกนหลัก เช่น อาหารที่ทั้งสองฝ่ายนำมาแบ่งกันรับประทานเป็นสิ่งยืนยันว่าวัฒนธรรมที่ต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยมีผู้หญิงเป็นคนเชื่อมความสัมพันธ์นั้น เครื่องมือทำสวนอันทันสมัยที่ยายขึ้นขอบบ่งบอกถึงรสนิยมของยายที่ผูกติดกับความก้าวหน้าแบบญี่ปุ่น การร้องเพลงและภาษาที่ต่างกันแต่สามารถร่วมร้องและสื่อสารด้วยกันได้ รวมไปถึงการร้องให้ด้วยกันยามเศร้าซึ่งเป็นอารมณ์ตามธรรมชาติของมนุษย์ และแม้ยังได้รับการชวนให้ไปเดินเล่นในสวนนั้นด้วย ดังนั้น ภาษาวัฒนธรรมและโครงสร้างทางสังคมที่ผูกติดกับชาติและความเป็นชายจึงถูกทำลายและถูกแทนที่ด้วยภาษาและโครงสร้างทางอำนาจแบบผู้หญิงสองชาติ การละเล่น การร้องเพลงหรือการรับประทานของกินเล่นร่วมกัน รวมไปถึงการเดินเล่นในสวนเป็นกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ผู้ชายอาจไม่ได้ให้ความสำคัญแต่ผู้หญิงร่วมกันกระทำขึ้นและส่งผลทำให้ผู้หญิงรวมกลุ่มกันเป็นสังคมที่กำหนดค่านิยมของผู้หญิงด้วยกันเองเพื่อลดความตึงเครียดจากความกดดันทางสังคมแบบผู้ชายและเป็นยุทธวิธี ที่การทำทนายพื้นที่แห่งอำนาจของผู้ชายโดยไม่ต้องใช้ความรุนแรงด้วย

3.1.4 ความทุกข์ยากของสตรี

สภาพสังคมจีนในยุคสาธารณรัฐทำร้ายผู้หญิงและสร้างบาดแผลทั้งทางกายและใจไว้มากมาย ผลกระทบดังกล่าวก่อให้เกิดความทุกข์ในหมู่ผู้หญิงด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการโหยหาความรักจากสามี การอดทนต่อการกดขี่ของค่านิยมปิตาธิปไตย ความไม่เข้าใจในความทุกข์ของผู้หญิงโดยผู้ชายหรือแม้แต่การไม่สามารถพูดระบายถึงสิ่งที่ตนต้องการได้ ภาพแทนของสตรีดังกล่าวเป็นการเผยด้านที่โหดร้ายของประวัติศาสตร์การต่อสู้ของประชาชนจีนที่ไม่ใช่เรื่องของการสร้างชาติ แต่เป็นชีวิตธรรมดาประจำวันของผู้หญิงต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

⁹⁸ เบน แอนเดอร์สัน, *ชุมชนจินตกรรม บทสะท้อนว่าด้วยการกำเนิดและการแพร่ขยายของชาตินิยม* ชาญวิทย์ เกษตรศิริ บรรณาธิการแปล(กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2550). 9.

คาโรล ซี. ฟาน กล่าวถึงการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานะของสตรีกับภาษาจีน และพบว่าตัวอักษรจีนที่หมายถึงผู้หญิงเป็นผลมาจากทั้งภาษาศาสตร์และวัฒนธรรม ตัวอักษรจีนของ คำดังกล่าวเป็นภาพของคนกำลังคุกเข่าพร้อมทำมือขอร้องซึ่งหมายถึงการยอมรับสภาพต่ออำนาจที่เหนือกว่า ความหมายและการใช้ตัวอักษรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงบ่งบอกยังแสดงให้เห็นว่าภาษามีอำนาจตอกย้ำความไม่เท่าเทียมกันทางเพศและพัฒนาไปสู่ระบอบปิตาธิปไตยในท้ายที่สุด

Central to the examination of the gendering of the Chinese language is how the Chinese character for woman...is semantically and culturally deployed. The Chinese character for female...consists of a pictographic representation of a person kneeling with hands folded, a pose seen as a form of submission. The etymology and applications of other characters that use the semantic stem of woman..., demonstrate the linguistic precedents that subsequently confirm gender inequality and the development of patriarchy.⁹⁹

ดังนั้น ภาพแทนของผู้หญิงจีนถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณและได้รับการผลิตซ้ำผ่าน กระบวนการทางสังคม วัฒนธรรมและภาษาจีนเองซึ่งสัมพันธ์กับจินตภาพของตัวอักษรทางภาษา ตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงจีนจึงถูกวางไว้ในตำแหน่งที่ต่ำต่อยกกว่าผู้ชายมาเป็นเวลานานแล้ว โครงสร้างทางสังคม ภาษาและวัฒนธรรมต่างสถาปนาระบอบปิตาธิปไตยที่กักขังสตรีจีนไว้ไม่ให้มีพื้นที่ทางสังคม

ผู้ประพันธ์บรรยายถึงชีวิตอันแสนลำเค็ญของสตรีจีนตั้งแต่เริ่มต้นเรื่องด้วยการเล่าถึงชีวิต คุณยายทวดซึ่งไม่มีชื่อเป็นของตนเองและได้รับการเรียกเพียงแค่ว่า “ลูกสาวคนที่สอง” เท่านั้น และเมื่อคุณยายทวดมีอายุ 6 ปี ลูกของคุณยายทวดตกลงกับเพื่อนไว้ว่าหากภรรยาของเพื่อนคลอดลูก

⁹⁹ Carol C. Fan, "Language, Gender, and Chinese Culture," *International Journal of Politics, Culture, and Society*, Vol. 10, No. 1 (Fall, 1996) Springer Stable (1996). 96.

ออกมาเป็นผู้ชาย คุณยายทวดต้องแต่งงานกับบุตรชายคนดังกล่าวของเพื่อน และท้ายที่สุดทั้งสองคนแต่งงานกันตามที่ตกลงไว้และกลายมาเป็นคุณตาทวดและคุณยายทวดของผู้ประพันธ์¹⁰⁰

เรื่องที่เกิดขึ้นถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาทั่วไปในสังคมจีน เพราะสตรีจีนไม่มีอำนาจทางสังคมที่จะต่อรองกับผู้ที่มีอำนาจได้ การไม่มีชื่อแต่มีแค่ตัวเลขลำดับกำกับไว้แสดงถึงการไม่มีตัวตนในสังคมของสตรีจีนและไม่มี ความแตกต่างจากผู้หญิงจีนคนอื่นอีกมากมายที่ประสบกับความเลวร้ายดังกล่าว เครือข่ายอำนาจปิตาธิปไตยสมคบคิดเพื่อผลประโยชน์และกีดกันผู้หญิงออกไปจากอำนาจในสังคมเพราะลุงและเพื่อนต่างตกลงกันว่าจะให้คุณยายทวดเข้าพิธีแต่งงานกับคุณตาทวดที่กำลังเกิดมาในช่วงนั้น การแต่งงานที่เกิดขึ้นจึงเป็นเรื่องของการบังคับแต่งงานเช่นกัน และการตกหลุมรักกันระหว่างคน 2 คนเป็นเรื่องต้องห้ามบ่งบอกว่าธรรมชาติของสตรีที่ถูกกดทอนลงเหลือแค่การทำตามที่ขนบธรรมเนียมกำหนดเท่านั้น

ประการต่อมา คือ ความเหลื่อมล้ำของอำนาจทางสังคมที่ผู้ชายมีเหนือกว่าผู้หญิงโดยมีเท้าเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจนั้นและนำมาสู่ความทุกข์ทรมานของสตรี คำพูดของคุณตาและคุณยายทวดที่บอกว่า “ผู้คนที่ปีกก็มักจะพูดกันว่าคราใดที่นายพลช่วยกระต๊อบเท้า นครปีกก็ก็จะสิ้นสะเทือนไปหมด”¹⁰¹ ผู้วิจัยคิดว่า ผู้ประพันธ์พยายามเปรียบเทียบเท่ากับพลังทางการเมืองซึ่งนายพลแสดงถึงอำนาจผู้ชายที่ปกครองสังคมแบบเบ็ดเสร็จ พื้นที่ยังสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมืองเช่นกัน ขณะที่นายพลสามารถทำให้ทั้งกรุงสะเทือนด้วยการกระต๊อบเท้าซึ่งแสดงถึงพลังในการทำอะไรก็ตามใจปรารถนาได้ แต่ยายและผู้หญิงกลับมีเท้าที่ถูกรัดแม่กระทั่งเคลื่อนไหวยังไม่สะดวกในบ้านซึ่งอยู่ต่างแคว้นและไม่มีอำนาจใด ๆ ในการต่อรองทั้งสิ้น เท้าจึงเป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองที่เผยถึงสถานภาพทางสังคมและร่างกายที่ถูกพันธนาการของสตรีจีนสิ้นอิสรภาพและต้องจมอยู่กับความเจ็บปวดตลอดไป

ความต้องการทางใจหรือความรู้สึกของสตรีจีนเป็นสิ่งที่ถูกกดทับในช่วงสังคมยุคสาธารณรัฐด้วยเช่นกัน นอกเหนือไปจากพันธนาการทางร่างกายที่ทำให้ยายไม่มีความสุขกับการใช้ชีวิตแล้ว ความในใจที่ยายต้องการระบายออกมาบ้างตามแบบอย่างของผู้หญิงจีนที่ได้รับการกดดันจากค่านิยมทางสังคมเผยให้เห็นออกมาผ่านคำพูด กริยาและการกระทำของยายด้วยเช่นกัน เมื่อยาย

¹⁰⁰ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 22.

¹⁰¹ *Ibid.*, 30.

กลับบ้านและระบายความอัดอั้นให้กับคุณตาหวดฟัง คุณตาหวดกลับบอกว่ายายไม่ควรพำนักถึงสามีของตนเอง¹⁰² สิ่งนี้พิสูจน์ได้ว่าระบอบปีตาริปีตัยเอื้อให้ผู้ชายสร้างสังคมที่มีแต่เครือข่ายของค่านิยมผู้ชายด้วยกัน ไม่ว่าจะเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้หญิงที่มีต่อสามี หรือแม้กระทั่งลูกสาวต้องการความเข้าใจจากพ่อไม่ได้อยู่ในสารบบความคิดของผู้ชายสมัยนั้น การระบายความอัดอั้นตันใจที่ยายเผชิญไม่อาจทำได้มากนัก สตรีที่ดี คือ สตรีที่เก็บงำความรู้สึกของตนและไม่แสดงออกให้ใครเห็น

ความยากแค้นของผู้หญิงอีกประการหนึ่ง คือ การที่มีเหล่าภรรยาอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกับตน การแลกเปลี่ยนสิ่งของหรือแม้แต่ผู้หญิงเพื่อแลกกับอำนาจหรือหน้าที่การงานเป็นความสุขของผู้ชาย แต่กลายเป็นความทุกข์สำหรับผู้หญิง เมื่อคุณตาหวดมีอำนาจในตำแหน่งทางราชการและทรัพย์สินสมบัติเหมือนนายพลช่วยแล้ว คุณตาหวดยังนิยมสะสมภรณยาน้อยซึ่งเป็นชาวมองโกเลีย ผู้หญิงที่คุณตาหวดได้รับเป็นตั้งของขวัญที่เหล่าเพื่อนร่วมงานมอบให้กับคนที่มีอนาคตไกล¹⁰³ ของขวัญเป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงผู้ชายจากต่างตำแหน่งหน้าที่การงานเข้าไว้ด้วยกัน เช่น จากเจ้านายสู่ลูกน้อง สังคมแบบชายเป็นใหญ่จึงไม่ได้เห็นความสำคัญกับจิตใจผู้หญิงมากไปกว่าภคทรัพย์ต่าง ที่ได้จากตำแหน่งหน้าที่การงาน สายสัมพันธ์ทางอำนาจที่นายพลช่วยมีต่อคุณตาหวดจึงไม่ได้จบลงแค่ที่การแต่งงานของยายเพียงอย่างเดียว แต่ผลที่ตามมา คือ คนที่เจ็บช้ำที่สุดกลายเป็นคุณยายหวดและยายที่ต้องรับการปฏิบัติที่เลวร้ายจากคุณตาหวด และแสดงถึงการแสวงหาความสุขบนความทุกข์ของคนอื่นโดยคุณตาหวดในการสะสมบรรดาภรณยาน้อยในบ้านตนเองและไม่ให้เกียรติภรรยาหลวง คุณตาหวดผิดหวังในตัวคุณยายหวดเพียงเพราะภรรยาตนเองอยู่ในบ้านและยายเป็นคนนำโชคร้ายมาให้เพราะสามีเสียชีวิต บ้านซึ่งเป็นสถานที่ที่ควรเป็นพื้นที่ปลอดภัยและกันคนนอกออกไปกลับกลายเป็นพื้นที่ไม่ปลอดภัยสำหรับคนทั้งสองไปแล้ว

ความลำบากใจของสตรีในการรับมือกับสามีและพ่อของตนเองยังเผยออกมาในรูปของคำอธิษฐานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อีกด้วย เหตุการณ์ดังกล่าว คือ การที่คุณยายหวดย้ายมาอยู่กับยายและหมอเซียหลังจากพบว่าคุณตาหวดแอบวางยาพิษในอาหาร คุณยายหวดขอพรจากพระพุทธรูปเพื่อให้ตนพ้นทุกข์ไม่ต้องเกิดมาเป็นผู้หญิงอีก¹⁰⁴ คุณยายหวดเป็นคนเคร่งศาสนาพุทธเป็นอย่างมากและทุก

¹⁰² Ibid., 34.

¹⁰³ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 25.

¹⁰⁴ Ibid., 42.

ๆวันคุณยายทวดตั้งจิตอธิษฐานภาวนาว่าขออย่าให้เกิดมาเป็นผู้หญิงอีกเลย ขอให้เกิดเป็นสุนัขหรือเป็นแมวเสียดีกว่าและทุก ๆ ก้าวคุณยายทวดมักกล่าวคำขอโทษต่อสิ่งที่เคยกระทำมา ภาพดังกล่าวเป็นภาพแทนของความทุกข์ระทมไม่มีทางออกจนต้องพึ่งพาเรื่องจิตวิญญาณ และการขอเป็นสัตว์มากกว่าเป็นผู้หญิงแสดงถึงความต่ำต้อยและไร้ค่าของสถานะสตรีเพศในสังคมจีนยุคดังกล่าวจนถึงกับต้องลดสถานะจากมนุษย์ลงมาอีกเพื่อเป็นสัตว์ซึ่งไม่ต้องรับผลกระทบจากโครงสร้างทางสังคม

และในช่วงบั้นปลายชีวิต ยายต้องทนทุกข์กับอาการเจ็บป่วยที่ไม่มีหมอคนใดให้การรักษาได้อย่างเต็มที่ จุง ซางเล่าถึงเหตุการณ์ช่วงเวลา 3 วันก่อนยายเสียชีวิตซึ่งเกี่ยวข้องกับแม่และเหตุการณ์ในอดีตที่ยายเคยทำมาก่อน เพื่อนบ้านของคุณนายเซากล่าวหายายว่าเป็นพวกนายทุนเพราะกลุ่มภักค์คนพบใบเสร็จแสดงการบริจาคเครื่องประดับของยายในสมัยสงครามเกาหลีและสงสัยว่าหากยายไม่ได้เป็นเช่นนั้นจริง ยายหาเครื่องประดับมาจากไหน และผู้ประพันธ์ยังเล่าต่อถึงการทำร้ายร่างกายยายโดยกลุ่มคนดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ประพันธ์กล่าวว่าไม่มีการประชุมดังกล่าว จินตนาการของความรุนแรงหลอกหลอนยายจนถึงวินาทีสุดท้าย¹⁰⁵ ผู้วิจัยคิดว่าความโหดร้ายทางการเมือง ความรุนแรงทางสังคมและอันตรายรอบตัวที่ยายและคนรอบข้างเผชิญทำให้เกิดภาพหลอนดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังอนุมานได้ว่าผลกระทบดังกล่าวมาจากความเลวร้ายทั้ง 3 ช่วงเวลาที่ยายประสบ เช่น การที่ยายถูกกล่าวหาว่าเป็นชนชั้นขูดรีดเพราะเครื่องประดับอันแสดงถึงค่านิยมศักดินา การบริจาคสมบัติให้รัฐบาลในช่วงสงครามเกาหลีหมายถึงช่วงเวลาที่ยุทธคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศและบังคับให้ประชาชนเสียสละ ช่วงเวลาต่อมา คือ การปฏิวัติวัฒนธรรมซึ่งเผยออกมาในรูปการประชุมและการทุบตีทำร้าย ภาพดังกล่าวเป็นภาพหลอนของยายก่อนสิ้นชีวิตซึ่งวิพากษ์สังคมจีนยุคทุกสมัยว่ามีแต่ความรุนแรงและการโกหกหลอกหลวง ภาพหลอนที่นำไปสู่ความตายของยายเป็นการเขียนประวัติศาสตร์อีกด้านสะท้อนด้านมืดของการเมืองและการต่อสู้ที่มีแต่สตรีผู้อดทนเท่านั้นที่รับรู้และเผยให้เห็นเรื่องดังกล่าวได้

สิ่งที่ตอกย้ำว่ายายมีชีวิตอยู่เพื่อความเจ็บปวดและความทุกข์ คือ เรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคนรอบตัวยาย จุง ซางเล่าว่ายายเป็นผู้หญิงที่เข้มแข็งแต่เรื่องเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับพ่อแม่ ความหวังไขในตัวละครหลานกับความน่ารังเกียจของพฤติกรรมคนในสังคมทำให้ยายอ่อนแอลง สิ่งที่ยายรับไม่ได้มาก

¹⁰⁵ Ibid.,

ที่สุด คือ ยายยึดถือคติที่ว่าความเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับแม่ คือ ความเจ็บปวดของยาย¹⁰⁶ ดังนั้น ความเจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นกับยายจึงอนุมานได้ว่าสตรีต้องประสบกับความโหดร้ายทางการเมืองเหมือนกันหมดทุกคน หากผู้หญิงคนหนึ่งได้รับผลกระทบหรือเจ็บปวด ผู้หญิงคนอื่น ๆ ก็มีชะตากรรมที่ไม่ต่างกัน ความเจ็บปวดของสตรีคนหนึ่งสามารถส่งผ่านไปยังสตรีอีกคนหนึ่งได้เพราะระบอบปิตาธิปไตยนั่นเอง

3.1.5 ยายในฐานะผู้นำครอบครัว

สตรีจีนแบบยายยังแสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตเพื่อครอบครัวอีกด้วย การแสดงออกของยายสื่อให้เห็นถึงการดูแล ความห่วงใยและความเป็นผู้นำครอบครัวในยามที่สมาชิกในบ้านไม่สามารถทำหน้าที่ในบ้านได้ เช่น การเลี้ยงดูลูกหลาน การทำอาหาร แม้กระทั่งการแสดงความรักเมตตาต่อพ่อของผู้ประพันธ์ซึ่งเข้มงวดต่ออุดมการณ์คอมมิวนิสต์จนขัดแย้งกับยาย

ในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์เรียกร้องให้ประชาชนทุ่มเททำงานเพื่อชาติ เวลาเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวย่อมน้อยลง พ่อและแม่ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พรรคไม่อาจสละเวลามาดูแลและทำหน้าที่ไม่ได้ดีพอ หน้าที่ดังกล่าวจึงตกมาอยู่ที่ยาย ยายไม่ชอบโรงเรียนเพราะยายคิดว่าโรงเรียนเด็กทำหน้าที่ไม่ดีพอ อีกทั้งพี่สาวและลุง ชางต่างร้องกลับบ้านเมื่อยายมาหา¹⁰⁷ ปฏิกริยาจากเด็ก ๆ บ่งบอกได้ว่าสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสุขหากยังอยู่ภายใต้การปกครองโดยรัฐ โรงเรียนเด็กเป็นสถานที่ที่พ่อแม่นำลูกของตนเองมาฝากระหว่างที่พวกเขาไปทำงานปฎิวัติ ดังนั้น อำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์จึงเป็นสิ่งที่ขวางกั้นครอบครัวให้แยกออกจากกัน ยายเป็นดั่งผู้นำครอบครัวและผู้ที่มาปลดปล่อยให้ลูกหลานพ้นไปจากพันธนาการของรัฐและกลับมาอยู่กันในฐานะครอบครัวอีกครั้ง นอกจากนี้ยายยังชวนป้าจุนหญิงญาติทางฝ่ายพ่อให้เข้ามาช่วยดูแลอีกด้วย¹⁰⁸ ความร่วมมือกันของผู้หญิงทำให้กิจการในบ้านเป็นไปด้วยความเรียบร้อยซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดูแลสมาชิกในบ้านให้ได้รับความเป็นอยู่ที่ดีไม่ได้เป็นหน้าที่ของผู้ชายเสมอไป

นอกจากการเลี้ยงหลานในยามที่พ่อแม่ออกไปทำงานและให้การศึกษาแล้ว ยายยังดูแลสมาชิกในบ้านให้แข็งแรงด้วยการทำอาหารอีกด้วย ในช่วงที่แม่ออกไปทำเนติจุง ชางนั้น ยายเตรียม

¹⁰⁶ Ibid., 409.

¹⁰⁷ Ibid., 314

¹⁰⁸ Ibid., 210

อาหารสำหรับผู้หญิงที่เพิ่มคลอตเพื่อให้ร่างกายกลับมาแข็งแรงอีกครั้งด้วยข้าวเหนียวหมักต้มไข่กับน้ำตาลดิบ¹⁰⁹ นอกจากนี้ยายยังเดินทางไปตลาดมืดเพื่อหาซื้อไก่และยาสมุนไพรจีนในตลาดมืดมาทำเป็นน้ำแกงบำรุงกำลังให้จุง ชาง¹¹⁰ ภาพสตรีจีนในแง่ของการเป็นผู้นำแบบยายจึงเป็นภาพที่ขัดกับความคาดหวังของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ที่ต้องการเห็นผู้หญิงทำงานหนักเพื่อบรรลุอุดมคติแห่งสังคมนิยมโดยละทิ้งความพึงพอใจส่วนบุคคล แต่สิ่งที่ยายกระทำไปเป็นไปเพื่อครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้ได้รับความสุขทางกายและทางใจ สิ่งที่น่าสังเกต คือ จุง ชางบรรยายภาพของยายในฐานะที่เป็นสตรีผู้ดูแลผู้หญิงที่เจ็บป่วยด้วยภูมิปัญญา ความรู้และการต่อสู้ทุกวิถีทางเพื่อให้ผู้หญิงด้วยกันมีสุขภาพที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการใช้จ่ายสมุนไพรจีนกับไก่ซึ่งต้องหาในตลาดมืดและอาหารที่พื้นหลังผู้หญิงหลังคลอต นอกจากนี้ สตรีจีนแบบยายจึงไม่ใช่สตรีจีนที่ดีตามแบบอย่างที่พรรคคอมมิวนิสต์ต้องการและไม่ใช้สตรีจีนที่ยอมสยบต่อแบบแผนดั้งเดิมที่คอยกดไม่ให้ผู้หญิงมีความรู้หรือการศึกษา แต่เป็นสตรีที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้และภาวะผู้นำไม่แพ้ผู้ชาย

ยายยังทำหน้าที่เป็นครูสอนกวีนิพนธ์และมอบการศึกษาให้กับผู้ประพันธ์ ในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์เริ่มปกครองประเทศ หลักการของพรรคเท่านั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนต้องเดินตาม การทำงานเพื่อส่วนรวมมาก่อนตนเองและครอบครัว ดังนั้น ยายจึงต้องดูแลบรรดาลูกหลานที่พ่อและแม่ผู้ประพันธ์ไม่อาจดูแลได้เต็มที่ นอกจากนิทานและเรื่องเล่า ยายอ่านบทกวีภาษาจีนโบราณให้ผู้ประพันธ์ในวัยเด็กฟังอีกด้วย แม้ว่าแม่จะห้ามยายอ่านเพราะจุง ชางในวัยเด็กไม่มีความรู้เกี่ยวกับบทกวีดังกล่าว แต่ยายอ่านต่อไปเพราะท่วงทำนองของบทกวีคล้ายเสียงดนตรีซึ่งทำให้เด็กหันมาสนใจได้¹¹¹ การสอนของยายจึงเป็นลักษณะการสอนที่ไม่ได้ยึดติดกับกระแสสังคมที่เน้นการศึกษาทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่ยังสอนให้ลูกหลานรู้จักเรื่องเล่าที่มาจากหนังสือจริง ๆ และบทกลอน กวี และเพลงต่าง ๆ ที่สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้กับเด็กในการเรียนรู้ได้ แม้ว่าเด็กไม่เข้าใจ แต่เสียงดนตรีที่เป็นจังหวะทำให้ผู้ประพันธ์ชอบและรู้สึกทิ้งไปกับเสียงของยาย ยายจึงมีหน้าที่เหมือนครูผู้ส่องทางในบ้านนอกเหนือไปจากบทบาทยาย และยังเป็นการวิพากษ์อุดมการณ์คอมมิวนิสต์อีกด้วย เพราะคำสอนของพรรคคอมมิวนิสต์ คือ ตัวแทนของผู้ชายที่สอนสอนในสิ่งที่ประชาชนต้องรู้เชื่อฟัง

¹⁰⁹ Ibid., 177.

¹¹⁰ Ibid., 388.

¹¹¹ Ibid., 209.

และเข้าใจเหมือนกันในสิ่งเดียว คือ การเชื่อฟังผู้นำ แต่บทกวีและเสียงเพลงประกอบไปด้วยหลากหลายเรื่องราวและหลายเสียงที่ทำให้ผู้ฟังผ่อนคลายและนำไปสู่จินตนาการที่ไม่สิ้นสุดได้ ภาพแทนดังกล่าวสร้างบุคลิกของยายให้เป็นเหมือนผู้นำแสงสว่างปัญญาให้แก่ผู้ประพันธ์ในวัยเด็ก พื้นที่ทางการศึกษาจึงไม่ใช่เรื่องของพ่อหรือผู้ชายแต่เพียงอย่างเดียว แต่ผู้หญิงสามารถเป็นผู้นำทางด้านนี้ได้เช่นกัน

3.1.6 ยายในฐานะภาพแทนสตรีจีนยุคสาธารณรัฐ

สตรีจีนยุคสาธารณรัฐ คือ ยายเป็นภาพแทนของผู้หญิงจีนที่ซึมซับค่านิยมแห่งยุคสาธารณรัฐที่มีผู้ชายแบบขุนศึกหลงไหลในการครอบครองผู้หญิงเป็นภรรยาบ่อย ภาพแทนดังกล่าวเป็นภาพของสตรีจีนที่ผูกกับความสวยงามของรูปลักษณ์ภายนอก ได้แก่ การแต่งกายและการรัดเท้า รวมไปถึงกิจกรรมยามว่างที่ชวนรื่นรมย์ของสังคมสมัยนั้นคาดหวังให้ผู้หญิงเดินตาม แต่ความสวยงามดังกล่าวไม่ได้ทำให้สตรีจีนมีฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น แต่ยิ่งทำให้สตรีจีนมีแต่ความทุกข์และแสดงออกถึงความอึดอั้นทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่สะดวกไปจนถึงการแต่งงานแบบบังคับเพียงเพื่อแลกกับทรัพย์สินของครอบครัว สตรีจีนยุคดังกล่าวโดยมียายเป็นภาพแทนจึงเป็นสตรีที่ต้องตกอยู่ภายใต้ความลำบากยากแค้นและการกดขี่ข่มเหงจากกรงทองแห่งระบอบปิตาธิปไตยโดยมีความสวยงามและอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นแกนหลักของการกดขี่เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ยายยังเผยภาพของสตรีจีนที่ไม่ปรากฏในประวัติศาสตร์กระแสหลัก คือ ภาพของผู้หญิงที่ไม่ยอมจำนนต่อภาวะทางสังคมดังกล่าว ภายในจิตใจของยายประกอบไปด้วยพลังแห่งความกระตือรือร้นและไม่ยอมต่อสังคมที่บีบให้ยายต้องเป็นเพียงแค่ม้าของนายท่านนั้น ยายต่อสู้กับขนบธรรมเนียมดังกล่าวด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ยายต้องยอมสงบนิ่งและปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับเวลาและสถานที่เพื่อมิให้ตนตกอยู่ในอันตรายก่อนจะหาหนทางเอาตัวรอด และการเป็นผู้นำครอบครัวรับภาระในการดูแลสมาชิกในบ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดีอีกด้วย ยายจึงเป็นภาพแทนของสตรีจีนที่ต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมของสังคมที่ไม่ได้รับการบันทึกในหน้าประวัติศาสตร์และเป็นการเผยภาพในชีวิตธรรมดาทั่วไปที่ไม่ใช่ภาพของวีรบุรุษหรือการต่อสู้เพื่อชาติตามการเขียนประวัติศาสตร์ทั่วไป ภาพแทนของสตรีจีนในยุคดังกล่าวโดยมียายเป็นผู้เผยภาพจึงเป็นภาพของสตรีจีนที่ทั้งรับค่านิยมแบบยุคสาธารณรัฐซึ่งเน้นเรื่องความสวยความงาม แต่อีกด้านหนึ่งเป็นภาพแทนของสตรีจีนที่ไม่ยอมรับการเอาตัวรอดเปรียบจากสังคมปิตาธิปไตยที่มีผู้ชายครองอำนาจเช่นกัน

3.2. แม่และพรรคคอมมิวนิสต์

ยุคสมัยของแม่เป็นช่วงเวลาพรรคคอมมิวนิสต์เริ่มมีอำนาจขึ้นมาในการช่วงชิงมวลชน เพื่อทำสงครามล้มล้างระบอบการปกครองของพรรคก๊กมินตั๋งและสถาปนาอุดมการณ์สังคมนิยม แม่เติบโตขึ้นเป็นวัยรุ่นและเผชิญกับสังคมที่เปลี่ยนผ่านในช่วงเวลานั้น พรรคคอมมิวนิสต์ต่อสู้กับพรรคก๊กมินตั๋งด้วยอาวุธพร้อมกับพยายามประโคมอุดมการณ์เรื่องความเท่าเทียมผ่านนโยบายทางสังคมและเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่รวมไปถึงเรื่องความเสมอภาคทางเพศ เป็นต้นว่า การเรียกชื่อต่างกับยุคสมัยสาธารณรัฐที่ใช้ตำแหน่งทางสังคมเป็นชื่อเรียก คำว่า “สหาย” ถูกนำมาใช้สำหรับหญิงชายเพื่อความเท่าเทียมดังกล่าวตั้งแต่ผู้นำไปจนถึงประชาชน¹¹² อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ห่อออกมาแล้วพบว่า แม่เป็นบุคคลที่ต้องต่อสู้กับระบอบปีศาจที่แฝงมากับยุคใหม่ของประเทศจีน เพราะพรรคคอมมิวนิสต์กลายเป็นระบอบผู้ชายเป็นใหญ่ในอีกรูปแบบหนึ่งที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อกดขี่ประชาชนและผู้หญิงผ่านกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแต่งงาน ความคาดหวังของพรรคที่ต้องการให้ผู้หญิงแข็งแกร่งเหมือนผู้ชาย การทำงานเพื่อส่วนรวมและเพื่อการปฏิวัติประเทศโดยมีพ่อและพรรคเป็นแกนหลักในการแสดงออกถึงอุดมการณ์ดังกล่าว แม่จึงต้องพบกับความท้าทายในรูปแบบใหม่ที่คาดหวังให้ผู้หญิงทำตามความต้องการของผู้ชายเหมือนกับที่ชายเคยประสบมา นอกจากนี้ แม่ในช่วงเวลาในวัยรุ่นยังต้องต่อสู้กับจารีตโบราณโดยมีนายทหารพรรคก๊กมินตั๋งเป็นตัวแทนของการกดขี่ การแต่งงานที่ไม่ได้มีความยินยอมพร้อมใจ การเลี้ยงดูผู้หญิงหลายคน การไม่ให้เสรีภาพกับผู้หญิงอีกด้วย การวิเคราะห์ในบทนี้จึงเป็นการวิเคราะห์ที่เผยให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมในยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านมาจนถึงยุคสาธารณรัฐประชาชนจีนและพลังแห่งอำนาจปีศาจที่แฝงฝังมากับอุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าวด้วย

แม่ถือว่าเป็นผลผลิตของสังคมคอมมิวนิสต์ในช่วงแรกเริ่ม เพราะแม่ไม่ต้องการเห็นการเอาเปรียบผู้หญิงในสังคมจีนที่เห็นผู้หญิงเป็นเพียงแค่ของเล่นของผู้ชายและต่อต้านขนบธรรมเนียมบางอย่างที่ขวางกั้นเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของแม่ ลักษณะบุคลิกของแม่จึงแสดงออกมาในเชิงรักอิสระ กล้าหาญและไม่ยอมต่อความอยุติธรรมของผู้มีอำนาจจนทำให้แม่เสี่ยงตกอยู่ในอันตรายบ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันต่อค่านิยมการเอาเปรียบผู้หญิงและความอยุติธรรมอันเกิดจากพรรค

¹¹² Croll, *Changing Identities of Chinese Women: Rhetoric, Experience and Self-Perception in Twentieth-Century China*. 70.

ก็กมินตั้ง การพิสูจน์ตนเองเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากพรรคคอมมิวนิสต์ การต่อรองอำนาจกับพ่อ การช่วยเหลือ ดังนั้น ภาพของแม่ในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านทางการเมืองจึงเป็นภาพของสตรีที่ไม่ยอมให้สังคมปีศาจปีศาจมารุกล้ำชีวิตส่วนตัวมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม่แสดงให้เห็นถึงด้านที่อ่อนโยนของผู้หญิงที่ต้องการความเข้าใจจากคนรักเช่นพ่อซึ่งเข้มงวดกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของพรรคและแม่ยังตั้งคำถามกับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ที่สร้างความผิดหวังให้กับแม่ในบางเรื่อง แต่ต้องเก็บความรู้สึกดังกล่าวไว้ในใจ แม่จึงเป็นตัวละครที่มีทั้งความเหมือนและต่างจากยายที่ไม่ยอมจำนนต่อกรงขังทางสังคม แต่ต้องรับความทุกข์ยากโดยไม่ปริปากบ่นถึงสิ่งที่ตนไม่พอใจในหลาย ๆ ครั้ง

3.2.1 แม่ผู้ต่อสู้เพื่อมวลชน

แม้ว่าแม่เป็นสตรีจีนที่เกิดในยุคของการกดขี่ผู้หญิง แต่แม่ไม่ได้ยอมจำนนต่อสภาพดังกล่าว ในทางกลับกัน แม่แสดงออกถึงการต่อต้านค่านิยมแบบจีนโบราณที่ผู้หญิงต้องตกเป็นเพียงวัตถุทางเพศ แม่ไม่ได้ต่อสู้กับค่านิยมผู้ชายเป็นใหญ่เพียงแค่ตัวแม่เองเท่านั้น แต่แม่ยังสนับสนุนและส่งเสริมผู้หญิงคนอื่นและคนธรรมดาให้ลุกขึ้นต่อต้านสภาพความไม่เป็นธรรมทางสังคมอีกด้วย ทำให้ภาพของแม่เป็นภาพของผู้หญิงกล้าหาญและเป็นแบบอย่างให้สตรีกับคนทั่วไปในการเรียกร้องพื้นที่ทางสังคมให้กับตนเอง เช่น การปฏิเสธค่าของแต่งงานของนายทหารก๊กมินตั้ง การตระหนักถึงความยากลำบากของสตรีและประชาชนทั่วไปที่รับผลกระทบจากค่านิยมเก่าแก่

นายทหารพรรคก๊กมินตั้งพยายามขอแม่แต่งงานผ่านหมอเซียและยาย แต่แม่แสดงออกถึงความกล้าหาญด้วยการเข้ามาขวางและพูดว่าขอยอมตายมากกว่ายอมอยู่อย่างจำใจแต่งงาน ความกล้าหาญชาญชัยอีกอย่างหนึ่ง คือ การถึงขั้นชุกกลับไปด้วยว่ายอมฆ่าตัวตายดีกว่าต้องไปอยู่กับนายทหารที่แม่ไม่ได้มีความรักด้วย ทศนคติของแม่ในเรื่องการฆ่าตัวตายไม่ต่างจากยุคของยายตรงที่ผู้หญิงจีนยอมฆ่าตัวตายเพื่อหลบหนีการแต่งงาน การแอบฟังนายทหารคุยกับหมอเซียและยายเพื่อสู้ขอแม่ รวมถึงการตัดสินใจเดินพรวดพราดเข้ามาในห้องเพื่อขวางการกระทำดังกล่าวเป็นสัญญาณบอกว่าค่านิยมยุคเก่าไม่สามารถทำอะไรกับผู้หญิงได้อีกต่อไป ซึ่งต่างจากยายที่รู้เรื่องการแต่งงานเพียงแค่ว่าไม่กั่วงก่อนงานเริ่ม สิ่งที่คล้ายคลึงกันอีกสิ่งหนึ่งระหว่างยุคของยายกับช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคของแม่ คือ การที่แม่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถแต่งงานได้เมื่ออายุได้เพียง 15 ปีเท่านั้น แต่การกระทำของแม่เป็นการตอบโต้ค่านิยมปีศาจปีศาจมารุกล้ำชีวิตส่วนตัวเรื่องการเมืองผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ

แม่ไม่ได้ต่อต้านค่านิยมปิตาธิปไตยเพียงเพื่อความต้องการของตนเองเท่านั้น แต่แม่มยังมีทัศนคติที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมและมีอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ในการทำเพื่อประชาชนและผู้หญิงด้วยกันอีกด้วย ตามเหตุการณ์ที่แม่ไม่อาจทนดูสภาพสังคมที่มีแต่การกดขี่ผู้หญิงได้อีก

The powerlessness of women, the barbarity of age-old customs, cloaked in “tradition” and “morality,” enraged her. Although there had been changes, they were buried by the still overwhelming prejudice. My mother was impatient for something more radical.¹¹³

สิ่งที่ทำให้แม่ไม่อาจทนกับสภาพสังคมที่มีแต่ความไม่เท่าเทียมได้อีก คือ การที่ถูกพี่ลูกน้องของแม่ชื่อหู่มีปัญหารื่องครอบครัว ภรรยาบ่อยในบ้านทำให้พ่อแม่ของหู่ผิดใจกันจนทำให้แม่ของหู่เป็นคนวิกลจริต เมื่อแม่ได้ยินเรื่องราวต่าง ๆ ทำให้แม่สงสารหู่เป็นอย่างมากและต้องการให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างในทันที แม้ว่าหู่เป็นคนที่ได้รับผลกระทบจากการที่แม่ของเขาถูกทำร้ายและเป็นคนวิกลจริต แต่ความคิดของแม่สะท้อนได้ว่าแม่ไม่ยอมต่อความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นกับสตรีจีนอันเป็นผลมาจากบรรดาผู้หญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาหลวง ผู้หญิงจีนล้วนแล้วแต่เป็นสตรีที่ถูกจองจำภายใต้กรงขังแห่งประเพณีและอุดมคติเรื่องผู้ที่ติดตามสังคมกำหนดทั้งนั้น คำกล่าวที่ยกมาบอกเป็นนัยว่าแม่สามารถเป็นกำลังหลักในการต่อสู้กับความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงในอนาคตได้

แม่ไม่ได้เพียงแค่ว่าต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อคนอื่นเท่านั้น แม่มยังมีมือปฏิบัติด้วยแม้ว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ขอเงินเพื่อช่วยเหลือครูผู้ได้รับผลกระทบจากระบอบการปกครองอันเลวร้ายของพรรคก๊กมินตั๋งด้วยการบุกเข้าไปถึงงานเลี้ยงของเหล่านายทหาร อีกทั้งแม่มยังแต่งกายเข้ากับตัวตนที่แม่ต้องการสื่อให้เห็นถึงความทุกข์ยากของประชาชนด้วยเสื้อผ้าสีเรียบ ๆ ท่ามกลางเสื้อผ้าสีฉูดฉาดของแขกในงาน¹¹⁴ สิ่งที่สำคัญ คือ แม่ไม่ได้กระทำการคนเดียว แม่มยังชวนเพื่อนผู้หญิงคนอื่นเข้าไปในงานเลี้ยงเพื่อขอเงินเช่นกัน ภาพดังกล่าวเป็นการรวมกลุ่มของผู้หญิงเพื่อต่อกรอำนาจรัฐซึ่งย่อมได้ผลมากกว่าการทำเพียงแค่มองคนเดียว การตัดสินใจโดยพิจารณาของแม่มเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยที่หละหลวมในงานเลี้ยงเพื่อเข้าถึงตัวนายทหารไม่ต่างจากการที่ยายใช้ความฉลาด

¹¹³ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 91.

¹¹⁴ *Ibid.*, 98.

และความเยือกเย็นหลบหนีออกจากคฤหาสน์ของนายพลช่วย การเลือกแต่งกายที่เรียบง่าย การคิดคำนวณสถานการณ์และการกล้าแสดงออกแบบไม่กลัวอำนาจฝ่ายตรงข้ามทำให้ภาพของแม่กลายเป็นสตรีผู้นำการเรียกร้องที่โดดเด่นต่างไปจากค่านิยมที่ผู้ชายคาดหวังอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ แม่ยังเป็นแกนนำในการต่อสู้และกำจัดผู้ชายที่ปฏิบัติไม่ดีต่อผู้หญิงอีกด้วย ช่วงเวลาดังกล่าวแม่เริ่มเข้าสู่กระบวนการการเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ด้วยการทำงานให้สหพันธ์สตรีและดูแลเรื่องสิทธิสตรีและการศึกษาของผู้หญิงในโรงงาน¹¹⁵ สตรีจีนแบบแม่เริ่มตระหนักถึงความเท่าเทียมกัน และได้รับหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับผู้หญิงในโรงงาน หัวหน้าคนงานซึ่งเป็นผู้ชายมักทำร้ายผู้หญิง แม่จึงปลดหัวหน้าคนงานและให้เหล่าคนงานผู้หญิงเลือกหัวหน้าคนงานผู้หญิงแทน การรวมกลุ่มกันของผู้หญิงทำให้สตรีที่ด้อยโอกาสมีอำนาจในการต่อรองที่มากขึ้น การเลือกหัวหน้าคนใหม่เป็นเหมือนการเลือกตั้งที่มอบสิทธิให้ประชาชนเลือกคนที่จะมาปกครองตนเอง และเมื่อสตรีมีสิทธิ์เลือกหัวหน้าคนใหม่ในหมู่สตรีด้วยกันได้ จึงยิ่งตอกย้ำว่าเสรีภาพทางการเมืองเป็นของผู้หญิงได้เช่นกัน ลักษณะดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าความเป็นหนึ่งเดียวกันของผู้หญิงสำคัญต่อการต่อสู้กับอคติทางเพศ¹¹⁶

ความเด็ดเดี่ยวของแม่ในการเรียกร้องความยุติธรรมเพื่อมวลชนยังเผยออกมาในรูปของการไม่กลัวสิ้นชีวิตเมื่อปะทะกับผู้ที่มีอำนาจอย่างนายพลชีวผู้ซึ่งออกคำสั่งสังหารนักศึกษาและโยนความผิดให้กับพรรคคอมมิวนิสต์พร้อมกับไล่แม่ให้กลับไปเรียน แม่ได้กลับด้วยอารมณ์ว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไม่ได้อยู่เบื้องหลังในการเดินขบวนดังกล่าวจนทำให้นายพลชีวสั่งให้ทหารจับแม่ไปขัง¹¹⁷ หากเป็นในช่วงสมัยสาธารณรัฐซึ่งเหล่าขุนศึกยังเรืองอำนาจ ผู้หญิงที่กล้าโต้เถียงผู้ชายแบบแม่อาจไม่มีชีวิตรอด อย่างไรก็ตาม การโต้เถียงกันไปมาระหว่างนายพลชีวแห่งพรรคก๊กมินตั๋งกับแม่เป็นภาพที่สังคมจีนที่ยังยึดติดกับคุณสมบัตินอบบนเนื้อหนังของผู้ชายทุกสิ่งไม่อาจยอมรับได้ นายพลชีวกับแม่จึงโต้เถียงกันอย่างรุนแรง สิ่งที่แม่โต้เถียงไม่ใช่เพียงแค่ปกป้องตนเองจากสิ่งที่นายพลชีวใส่ร้ายเท่านั้น แต่แม่ยังโต้เถียงแทนนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการปราบปรามเหล่าคอมมิวนิสต์อีกด้วย

¹¹⁵ Ibid., 133.

¹¹⁶ Patrocínio P. Schweickrat, "Reading Ourselves: Toward a Feminist Theory of Reading (1986)" *Feminisms: An Anthology of Literary Theory and Criticism*(Hampshire: Macmillan). 618.

¹¹⁷ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 101.

สตรีจีนสมัยใหม่แบบแม่จึงเป็นดังกระบอกเสียงสำหรับคนที่ไม่กล้าต่อกรกับอำนาจอันไม่เป็นธรรมของพรรคก๊กมินตั๋ง

3.2.2 ความอดทนของสตรียุคคอมมิวนิสต์

ส่วนนี้วิเคราะห์ถึงความยากลำบากของสตรีจีนที่ต้องเผชิญในยุคพรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศ แม้ว่าهماเจอตุงประกาศว่าชายหญิงมีความเท่าเทียมกันในสังคมและต้องทำงานปฏิบัติรับใช้ส่วนรวมเพื่อนำประเทศไปสู่ความเจริญในแบบสังคมนิยม แต่ความจริงที่ออกมา คือ การที่สตรีจีนต้องอดทนกับระบอบปิดตายที่เข้ามาในรูปแบบใหม่ซึ่งทำให้ผู้หญิงต้องลดทอนความเป็นหญิงลงไปเหลือเพียงแค่ส่วนหนึ่งของสังคมจีนเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งงานที่ไม่เน้นความสวยงามแต่เป็นเครื่องแบบ การใช้กำลังกายที่บางครั้งเกินกำลังของสตรี รวมไปถึงความทุกข์ทางใจที่แม่ต้องการจากพ่อบ้างแต่พ่อเข้มงวดกับระเบียบของพรรคกลายเป็นความเย็นชา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้สตรีจีนอย่างแม่ต้องอดทนต่อความไม่เท่าเทียมที่แฝงมากับอุดมการณ์ความเท่าเทียม สัญญาของการเอาเปรียบผู้หญิงในยุคจีนใหม่ที่แม่ต้องเผชิญ คือ ข้อกำหนดของการแต่งงานที่พรรคคอมมิวนิสต์กำหนดให้ต่างฝ่ายต่างพูดถึงความรักและเปิดเผยเรื่องราวในอดีตทั้งหมด อีกทั้งการแต่งงานต้องได้รับการยินยอมจากทางการเพราะถือว่าพรรคคอมมิวนิสต์ คือ ประมุขสูงสุดคนใหม่ (the new patriarch)¹¹⁸ ระบอบปิดตายไปเลยจึงยังไม่หายไปจากสังคมจีนแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงและประโคมอุดมการณ์ความเท่าเทียมแล้วก็ตาม นอกจากนี้แนวคิดโบราณแบบขงจื้อยังกลับมาหลอกหลอนสตรีจีนอีกด้วย แม่ถูกตำหนิเรื่องการเข้าไปเยี่ยมนายทหารพรรคก๊กมินตั๋งชื่อฮู่เกอผู้ซึ่งรักกับแม่และมีรายงานออกมาว่าทั้งคู่จับมือกันด้วย พ่อต่อว่าแม่ว่าการปฏิบัติยังไม่จบและการจับมือถือแขนไม่ได้ทำให้ฮู่เกอมีโอกาสรอดมากขึ้นตามคตินิยมขงจื้อ ชายหญิงจับมือกันได้ก็ต่อเมื่อแต่งงานแล้วเท่านั้น¹¹⁹ หากพรรคคอมมิวนิสต์ต้องการกำจัดค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนามนุษย์และประเทศชาติแล้ว ค่านิยมขงจื้อควรเป็นเป้าหมายแรกในการกำจัดแต่คติแห่งโลกโบราณดังกล่าวกลายเป็นหนึ่งในเครื่องมือกดขี่สตรีคู่กับพรรคคอมมิวนิสต์

สตรีที่ดีในสายตาของพรรคคอมมิวนิสต์จึงต้องเป็นสตรีที่มีความอดทนสูง มีลักษณะเยี่ยงชาย แข็งแรงและเชื่อฟังคำสั่งของพรรคอย่างเคร่งครัด สตรีที่ได้รับการปลดปล่อยจากค่านิยมโบราณ

¹¹⁸ Ibid., 127.

¹¹⁹ Ibid., 135.

จึงไม่ใช่สตรีที่ได้รับอิสรเสรีภาพตามอย่างโลกตะวันตก แต่เป็นสตรีที่ต้องแบกรับภาระของรัฐและถือว่าหน้าที่ดังกล่าวมีความสำคัญเหนือครอบครัว ความรักและเรื่องส่วนบุคคลจนผู้หญิงในยุคนี้กลายเป็น “บุตรแห่งพรรคคอมมิวนิสต์”¹²⁰ ดังนั้น แนวคิดเรื่องครอบครัวของรัฐจึงเป็นเรื่องของการทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจและเวลาให้กับส่วนรวมซึ่งถือว่ามีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นพ่อคนใหม่ พ่อและพรรคคอมมิวนิสต์จึงเป็นสิ่งที่หลอมรวมกันเป็นสิ่งเดียว

พ่อซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พรรคคอมมิวนิสต์ควรเป็นบุคคลที่คอยให้กำลังใจด้วยคำพูดที่ปลอบประโลมหรืออ่อนคลายกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้แม่รู้สึกสบายใจ แต่กฎเกณฑ์ของพรรคคอมมิวนิสต์และนิสัยส่วนตัวของพ่อที่เถรตรงและซื่อสัตย์กับพรรคอย่างมากเป็นสิ่งที่ขวางกั้นความเข้าใจของทั้งสองคน เหตุการณ์ดังกล่าว คือ แม่รำพันอนาคตของตนเองที่ต้องผูกติดกับการพิสูจน์ตนเองเพื่อการเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ แม่ต้องการความอาทรจากพ่อ แต่แม่คิดว่าแม่ไม่เคยได้รับเลย¹²¹ จากคำพูดดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าความคาดหวังของพ่อ คือ ความคาดหวังของพรรค ทั้งพ่อและพรรคต่างต้องการให้แม่ซึ่งเป็นเพียงแค่นักเรียนผู้เข้าร่วมกองกำลังปฏิวัติเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ 5 ประการ คือ การต้องยอมรับสภาพครอบครัวใหม่ อาชีพใหม่ ความรัก วิธีชีวิตและการทำงานหนัก แม่ได้ยินเรื่องราวของการกำจัดนิสัยเดิม ๆ และพวกกระฎุมพีมาหลายครั้งแล้ว แม่เขียนบทกลอนเกี่ยวกับพายุทรายหรือความลำบากในอนาคต บทกลอนดังกล่าวบ่งบอกถึงความอัดอั้นตันใจที่แม่ไม่อาจจะบอกรายให้พ่อฟังได้ กรณีดังกล่าวไม่ต่างจากยายที่ต้องการพูดถึงความทุกข์เมื่ออาศัยอยู่กับนายพลช่วยแต่ไม่อาจทำได้ จากสิ่งที่แม่เผชิญทำให้เกิดภาพของสตรีที่ต้องแบกรับความคาดหวังจากสังคมหลากหลายประการจนกว่าจะได้รับการเป็นสมาชิกพรรคอย่างถาวร และต้องมีหัวใจที่แข็งแกร่งเพราะแม่แต่คนรักไม่อาจมอบความรักและความเข้าใจได้

ความเถรตรงและความแน่วแน่ของพ่อในการสร้างสังคมอุดมคติยังบดบังความปรารถนาจากแม่ที่ต้องการให้พ่อหันมาเห็นถึงความยากลำบากของแม่บ้าง เหตุการณ์ดังกล่าว คือ แม่อยากให้พ่อช่วยอุ้มแม่หรือพาแม่ขึ้นรถหลังจากแม่เกือบจมน้ำเมื่อข้ามแม่น้ำ แต่พ่อกลับขึ้นรถออกไปกับ

¹²⁰ Yuk-Lin Renita Wong, "Dispersing the Public and the Private: Gender and the State in the Birth Planning Policy of China," *Gender and Society* Vol. 11, No. 4 (Aug., 1997) Sage Publications (1997). 515.

¹²¹ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 141.

เจ้าหน้าที่ชั้นสูงและอ้างว่าเป็นการเล่นพรรคเล่นพวกหากพ่อช่วยแม่ขึ้นรถไปด้วย¹²² เหตุการณ์ดังกล่าวมาจากการที่แม่เห็นผู้ชายคนหนึ่งที่เป็นเจ้าหน้าที่ชั้นสูงปฏิเสธการใช้สิทธิ์นั่งรถเพื่อมาเดินกับภรรยา แม่พ่อก็มีสิทธิ์ในการขอใช้รถม้าและรถยนต์ แต่พ่อยังคงยึดมั่นในกฎของพรรคอย่างเคร่งครัด และนั่งรถออกไปกับเจ้าหน้าที่โดยที่ไม่ได้สนใจแม่เลย จุง ชางบรรยายว่าพ่อคิดว่าตนมีหน้าที่ที่ต้องต่อสู้กับค่านิยมดังกล่าวที่ตกทอดมาตั้งแต่จีนในสมัยโบราณ ผู้หญิงจึงต้องทนลำบากกับการกระทำของพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีผู้ชายกุมอำนาจ ความเท่าเทียมกันของชายหญิงกลายเป็นภาพลวงตาสำหรับแม่ เพราะผู้หญิงควรได้รับการดูแลมากกว่านี้ในสายตาของแม่นั่นเอง ผู้วิจัยมองว่า นอกจากเป็นเรื่องการยึดถือกฎระเบียบของพ่อแล้ว คำกล่าวอ้างเรื่องการเล่นพรรคเล่นพวก การกระทำของพ่อที่นั่งรถไปกับเหล่าเจ้าหน้าที่ชั้นสูงนั้นไม่ต่างจากสังคมสมัยปัจจุบันที่ใครมีอำนาจมากกว่าย่อมได้รับการอำนวยความสะดวกหรือต้องมีคนติดตามดูแลอยู่เสมอ หากสังคมคอมมิวนิสต์ต้องการให้คนทุกคนเท่าเทียมกัน เหตุใดยังต้องมีระบบการแบ่งแยกชนชั้น และคนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ แม่เพราะแม่ยังไม่แข็งแกร่งพอที่จะรับมือกับความยากลำบาก ความมีอำนาจของพ่อจึงเป็นเส้นที่ถูกขีดขึ้นมากั้นระหว่างชายหญิงหรือผู้มีอำนาจกับผู้ไม่มีอำนาจ แม่จึงต้องฝึกตนเองให้มีร่างกายที่แข็งแกร่งเหมือนผู้ชายเพื่อโอกาสการเข้าเป็นสมาชิกพรรคด้วย

การฝึกฝนร่างกายให้ทนทานต่อสภาพความยากลำบากสำหรับแม่ในช่วงแรกเริ่มยังเป็นเรื่องยากและไม่ใช่อะไรที่จุดเด่นของแม่ แม่จึงต้องอดทนกับการใช้ร่างกายที่เกินกำลังความอดทนทางร่างกายที่ผู้หญิงต้องเผชิญเป็นสิ่งที่ไม่ดีในฐานะนักปฏิวัติ และเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งที่กำหนดตัวตนของผู้หญิงยุคใหม่ของจีนช่วงเวลานั้น การเดินทางไปยังเมืองหนานจิงซึ่งมีระยะทาง 700 ไมล์ลงมาทางใต้จากเมืองจิงโจว แม่และพรรคพวกต้องฝ่าฟันการลอบโจมตีของพรรคกมินตั๋ง อุณหภูมิที่ร้อนมาก และต้องฝึกทหารท่ามกลางสภาพอากาศที่ร้อนจัด เรียนรู้การมัดสัมภาระด้วยความว่องไว ต้องมีระเบียบวินัยเหมือนกับกองทัพ เสื้อผ้าที่ใส่ คือ ชุดฟอร์มสี kaki ติดกระดุมถึงคอและต้องใส่หมวก การแต่งกายเช่นนี้ทำให้เหงื่อของแม่ไหลจนทำให้ขอบหมวกเปียกอยู่เสมอ¹²³ เครื่องแบบทหารของผู้หญิงจึงเป็นเครื่องย้ำเตือนถึงวินัยแห่งพรรคคอมมิวนิสต์ที่ประทับความเป็นชายลงบนเรือนร่างของผู้หญิง และห้ามละเมิดกฎด้วยการปลดกระดุมคอออก ความอดทนต่อสภาพอากาศและเครื่องแบบจึงเป็น

¹²² Ibid., 143.

¹²³ Ibid., 144.

เครื่องบ่งบอกว่าหากผู้หญิงจะต้องละทิ้งความสวยงามเพื่อแลกกับพื้นที่ในสังคมที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการบอกด้วยว่าความสวยงามของอาภรณ์ในยุคสาธารณรัฐเปลี่ยนเป็นชุดที่แสดงถึงความแข็งแกร่งอย่างชายชาติทหารและมีระเบียบวินัยในการทำเพื่อชาติมากกว่าให้ผู้ชายได้ชื่นชม ไม่ว่าจะชุดแต่งกายของสตรีจะเป็นแบบใด ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องมือทางสังคมที่ใช้ควบคุมผู้หญิงด้วยกันทั้งนั้น

หากมหาบุรุษผู้เป็นศาสตราจารย์พระเยซูคริสต์ต้องทนอดอาหารเพื่อการเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณในทะเลทรายเป็นเวลา 40 วันแล้ว แม่ของผู้ประพันธ์ประสบกับชะตากรรมที่ไม่ต่างกันมากเพื่อการเป็นคอมมิวนิสต์ที่ดี เพราะหลังจากครบ 40 วันที่ต้องพบการโจมตีจากข้าศึก คณะเดินทางได้เดินทางมาถึงเมืองหนานจิง ความยากลำบากของเวลา 40 วันจึงสร้างให้ผู้หญิงกลายเป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐเพื่อการปฏิวัติในสายตาของคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้ เมืองหนานจิงยังเป็นดั่ง “เตาหลอมของจีน” ผู้วิจัยจึงคิดว่าผู้หญิงต้องอดทนและแข็งแกร่งเหมือนเหล็กด้วยเช่นกัน เตาหลอมหรือความร้อนดังกล่าวและการฝึกทหารเป็นบททดสอบขั้นดีที่พร้อมหลอมผู้หญิงธรรมดากลายเป็นหญิงเหล็กผู้แกร่งกล้าได้ หากเครื่องแต่งกายของผู้หญิงสมัยเย้ายายเป็นไปเพื่อความสวยงามตามประเพณี เครื่องแบบทหารและวินัยแบบกองทัพยิ่งตอกย้ำความคาดหวังของพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีต่อผู้หญิง นั่นคือ พรรคต้องการให้ผู้หญิงเป็นเหมือนชายชาติทหาร รับผิดชอบคอมมิวนิสต์และกองทัพในการปกป้องชาติมากกว่าความอ่อนไหวหรือความสวยงามแบบยุคก่อน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้หญิงเริ่มมีความแข็งแกร่งเยี่ยงชายและไม่ต้องตกอยู่ภายใต้ประเพณีเก่าแก่อย่างประเพณีรัดเท้าแล้ว แต่ไม่มีเสรีภาพในการเลือกเส้นทางเดินชีวิต หลักฐานสำคัญ คือ หนังสือ เนื่องจากผู้ประพันธ์บรรยายว่า แม่มีหนังสือโคลเปียกโชกอยู่บนหลังเหมือนกับคนอื่น ๆ¹²⁴ ทำให้คิดว่าทุกคนที่มาปฏิบัติหน้าที่เพื่อพรรคมีลักษณะเหมือนกันหมดและการฝึกหนักจนมีหนังสือท่วมตัว คือ สัญลักษณ์ที่บ่งบอกว่าพรรคได้ประทับตราความยากลำบากให้กับทุกคน ในขณะที่ยุคของยายนั้นเป็นชุดที่มีความสวยงามและต้องรัดเท้าไว้ด้วยซึ่งทำให้การเคลื่อนไหวยิ่งลำบากมากขึ้น ทั้งสองคนต่างเผชิญค่านิยมของการแต่งกายที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัยและอำนาจของผู้ปกครอง แต่สิ่งที่เหมือนกัน คือ พันธนาการที่ผู้หญิงทั้งสองคนได้รับและทำให้ไม่มี

¹²⁴ Ibid.

อิสระมากพอในการเดินได้อย่างสะดวกสบาย เพราะชุดทั้งสองชุดต่างเป็นชุดที่เสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเท่านั้น

ความอดทนทางกายภาพของผู้หญิงเพื่อส่วนรวมสะท้อนออกมาในรูปแบบการเสียสละให้กับผู้ชาย การมีลูก คือ การสืบทอดสายเลือดนักปฏิวัติเพื่อให้รัฐนำไปเป็นกำลังหลักของชาติ และผู้หญิงต้องเป็นผู้แบกภาระดังกล่าว แต่การสูญเสียลูกไปพร้อมกับความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นบ่งบอกว่าความแน่วแน่ในอุดมการณ์ของพ่อไม่ได้ให้ความสนใจถึงความเจ็บปวดของแม่ โดยนัยหนึ่ง ระเบิดปิตาธิปไตยที่เคร่งครัดกับกฎระเบียบมากเกินไป กอปรกับการที่แม่ไม่กล้าพูดความจริงที่เกิดขึ้นมีผลทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูกในท้องต้องขาดออกจากกัน การทำงานหนักจนแท้งลูกคนแรกเกิดจากความอดทนเพื่อส่วนรวมที่ถึงขีดจำกัด ระหว่างที่พ่อ แม่และพรรคพวกกำลังดูละครตอนค่านั้น แม่เจ็บท้องมากจนต้องขอให้พ่อเรียกคนขับรถพาแม่กลับโดยไม่ได้บอกถึงความเจ็บปวด แต่พ่อปฏิเสธ แม่จึงเดินกลับไปค่ายทหารเอง ร่างกายของแม่เต็มไปด้วยเลือดและหมดสติเมื่อไปถึงค่ายทหาร¹²⁵

นอกจากแม่แท้งลูกเพราะทำงานหนักเกินไปแล้ว สิ่งที่น่าเศร้ายิ่งกว่า คือ การอุ้มท้องออกทำภารกิจเพื่อพรรคในเขตชนบทที่มีแต่อันตราย และเรื่องดังกล่าวเกิดจากเจ้านายของแม่ คือ คุณนายหมี่ที่พยายามผลักดันให้แม่ออกไปทำภารกิจ ดูเหมือนว่าคุณนายหมี่ต้องการให้ผู้หญิงมีครรภ์ประสบชะตากรรมเดียวกับเธอเมื่อครั้งที่เธอจำต้องทิ้งลูกไว้ในสนามรบ คุณนายหมี่กล่าวว่า หากแม่ไม่ไป พรรคจะหวังให้คนอื่น ๆ ไปได้อย่างไรและพ่อเห็นด้วย

Any woman who was pregnant, therefore, was virtually bound to be a member of the elite. And if they did not go, how could the Party hope to persuade other people to go? My father agreed with her, and told my mother she ought to go¹²⁶

คำพูดของคุณนายหมี่สะท้อนว่าอุดมการณ์สังคมนิยมได้แยกผู้ชายกับผู้หญิงออกจากกันแล้ว ยังทำให้ผู้หญิงด้วยกันเองแตกแยกและต้องแย่งชิงอำนาจเพื่อล้มอีกฝ่ายให้ได้ทั้ง ๆ ที่ เรื่องการตั้งครรภ์ควรเป็นเรื่องที่ผู้หญิงด้วยกันเองเข้าใจ ทศนคติเช่นนี้ไม่ต่างจากยุคสมัยสาธารณรัฐที่บรรดาภรรยาต่างแย่งชิงดีด้วยความริษยาในบ้านหลังใหญ่ของผู้ชายทรงอำนาจ สภาพร่างกายของ

¹²⁵ Ibid., 145.

¹²⁶ Ibid., 159.

ผู้หญิงตั้งครุภไม่เหมาะกับการทำงานหนักอยู่แล้ว แต่อุดมการณ์สังคมนิยมโดยมีผู้ชายเป็นใหญ่ทำให้ผู้หญิงต้องกลายเป็นชายชาติทหารที่ต้องรับภาระหน้าที่ทุกสิ่ง อีกทั้ง คำว่า “ผู้นำ” หรือ elite ยิ่งตอกย้ำว่าการเป็นผู้นำของผู้หญิงในสังคมนิยมมิวนิสต์ไม่ใช่เรื่องง่ายตายหรือสบายแบบผู้ชายที่นั่งสั่งการ กลับกลายเป็นการทำงานหนักและยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นจากข้อกำหนดของพรรคให้ได้

การเป็นคอมมิวนิสต์ที่ดีไม่ได้หมายความว่าต้องเชื่อฟังคำสั่งเพียงอย่างเดียว และการมีร่างกายที่แข็งแรงอดทนไม่ได้เป็นหนทางการได้รับตำแหน่งในพรรคเสมอไป แต่ต้องขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้มีอำนาจด้วย แม้ได้รับการปฏิเสธสถานะการเป็นสมาชิกพรรคทั้ง ๆ ที่แม่คิดมาตลอดว่าแม่ทำงานหนักเพื่อส่วนรวมแต่ผู้มีอำนาจทั้งหลายกลับยกอ้างเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ในการปฏิเสธแม่¹²⁷ แม่ไม่อาจต่อว่าพรรคคอมมิวนิสต์ได้ แม่จึงต่อว่าพ่อแทนที่ไม่เห็นใจแม่ การถูกวิจารณ์และการถูกปฏิเสธการเป็นสมาชิกพรรค หลายครั้งทำให้แม่น้อยใจและคิดถึงการฆ่าตัวตายเพื่อทำให้พ่อรู้สึกผิด ทุกข์ทราใจของแม่เป็นเรื่องที่หนักหนาสาหัสสำหรับสตรีเพราะนอกจากร้องไห้ในที่สาธารณะไม่ได้แล้ว ยังต้องทนกับการไม่มีใครยื่นเคียงข้างยามต้องการกำลังใจอีกด้วย การฆ่าตัวตายจึงเป็นทางออกทางเดียวและทำให้นึกถึงผู้หญิงในยุคสมัยของยายที่ฆ่าตัวตายเพียงเพราะหนีการแต่งงานแบบบังคับและปัญหาชีวิตทั้งหมด การคิดฆ่าตัวตายของแม่จึงไม่ต่างจากการหาทางออกให้ชีวิตที่ถูกบีบคั้นโดยระบอบปีตาธิปไตยที่ไม่มีพื้นที่ว่างให้กับผู้หญิง ดังนั้น แม่จึงแสดงให้เห็นถึงด้านที่อดทนต่อความยากลำบากที่ไม่ใช่เพียงแค่เรื่องทางกาย แต่เป็นเรื่องทางความคิดและจิตใจที่ต้องเลือกว่าต้องการอยู่กับพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นหนทางของความยากลำบากหรือความสบายตามแบบอย่างประชาชนทั่วไป ความขัดแย้งในความรู้สึกจึงเป็นการปะทะกันระหว่างความรักและความเถรตรงจากพ่อ ความคาดหวังของสังคมและสิ่งที่แม่ต้องการคล้ายกับความคิดที่ขัดแย้งกันของยายในเรื่องความรักและการตกเป็นภรรยา น้อย คือ แม่ต้องอดทนต่อคำวิจารณ์และการไม่เห็นใจจากพ่อเพื่อฝึกตนให้เป็นนักปฏิวัติที่ดี แต่ในอีกด้านหนึ่งแม่ต้องการกำลังใจในการสู้ชีวิตจากพ่อบ้างแต่แม่ไม่เคยได้รับ ดังนั้น สตรีจีนแห่งกองทัพคอมมิวนิสต์จึงไม่ได้มีสถานะที่ดีไปกว่าสตรีจีนในยุคสาธารณรัฐ

¹²⁷ Ibid., 165.

3.2.3. สตรีผู้มีอำนาจและบารมี

ในยุคคอมมิวนิสต์ หากพ่อของจุง ขางทำงานปฏิบัติด้วยการยึดหลักความซื่อสัตย์และเคารพระเบียบของพรรคคอมมิวนิสต์อย่างเที่ยงตรงทุกข้อ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแม่ของผู้ประพันธ์มีลักษณะตรงกันข้ามกับพ่อ และค้นพบว่าสตรีจีนสมัยใหม่ไม่ได้มีเพียงแค่การทำงานปฏิบัติเพื่อประเทศชาติด้วยการเคารพกฎระเบียบของพรรคคอมมิวนิสต์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่สตรีจีนแบบแม่มังมีการต่อรองกับพ่อเพื่อให้เห็นอีกมุมหนึ่งของการทำงานปฏิบัติดังกล่าวรวมไปถึงการช่วยงานพรรคคอมมิวนิสต์ในเรื่องที่สมาชิกพรรคหรือพ่อไม่สามารถทำได้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องการผ่อนปรนกฎระเบียบของพรรคคอมมิวนิสต์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำอาหาร การเคารพความเชื่อทางศาสนา การช่วยเหลือคนที่ตกเป็นเหยื่อทางการเมือง รวมไปถึงการห้ามนักเรียนไม่ให้ทำร้ายผู้ใหญ่หรือแม้แต่การพูดชักชวนให้ชาวบ้านเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ ความสามารถของแม่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีอำนาจมากพอ ๆ กับผู้ชายและพ่อไม่สามารถควบคุมบงการแม่ได้ตลอดเวลาเช่นกัน ความสามารถในการเอาตัวรอด การต่อรองกับสังคมและการไม่ยอมใครง่าย ๆ ของแม่เป็นสิ่งที่แม่อาจได้รับมาจากยาย จูดิธ คีแกน การ์ดิเนอร์ (Judith Kegan Gardiner) กล่าวว่าความเป็นแม่สำคัญต่อการหล่อหลอมลูกสาวและทำให้ลูกสาวมีคุณสมบัติบางเรื่องตามอย่างแม่ผ่านสายสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสอง

In Chodorow's theory, the fluid and processual nature of female personality arises specifically from the mother's relationship with her daughter. The daughter acquires empathy...through her infantile identification with her mother. Discussions of female identity thus inevitably return to the special nature of the mother-daughter bond. The current, rapidly proliferating literature about motherhood stresses that the daughter's identification with and separation from the mother is crucial to the daughter's mature female identity.

ตามแนวคิดของโซโดโรว์ ธรรมชาติอันไหลลื่นของความเป็นสตรีเกิดขึ้นมาจากความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกสาว ลูกสาวรับความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นผ่านแม่ในช่วงที่ยังเป็นตนยังเป็นเด็ก การสนทนาของผู้หญิง คือ การกลับไปสู่ธรรมชาติของสายสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก

วรรณกรรมมากมายในปัจจุบันซึ่งเกี่ยวกับความเป็นแม่เน้นย้ำว่าการนิยามตนเองของลูกสาวและการแยกออกจากแม่เป็นสิ่งสำคัญต่อการความเป็นสตรีของลูกสาวด้วย ดังนั้น หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยายกับแม่แล้ว ยายถ่ายทอดคุณสมบัติบางประการ เช่น การต่อสู้กับการกดขี่ ความเข้าใจในหัวอกผู้อื่นหรือการเป็นผู้นำครอบครัวให้แม่ในช่วงที่แม่ยังเป็นเด็กหรือวัยรุ่นด้วยเช่นกัน

พ่อห้ามยายปรุงอาหารเพราะต้องการให้ปฏิบัติตามระเบียบของรัฐและทุกคนต้องรับประทานอาหารที่โรงอาหารของรัฐ และแม่ยังไม่มีตำแหน่งที่สูงพอในพรรคคอมมิวนิสต์ที่จะทำการประกอบอาหารเอง แต่ยายต้องการให้แม่ได้รับสารอาหารที่ดี แม่ขอร้องพ่อให้ยอมคลายกฎระเบียบโดยคำนึงถึงลูกในท้องแม่ว่าเป็นลูกของพ่อเหมือนกัน¹²⁸ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้วิเคราะห์ได้ว่า อาหารไม่ใช่สิ่งที่ช่วยคลายความหิวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่อาหารยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ต่อรองทางอำนาจกับผู้ชายได้ด้วย ในอีกมุมหนึ่ง การที่แม่เอ่ยอ้างถึงลูกที่เพิ่งคลอดด้วยการบอกความเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของพ่อเพื่อต่อรองความเข้มงวด จึงหมายความว่าลูกคนนั้นต้องสืบทอดสายเลือดแห่งการปฏิวัติด้วยเช่นกัน เด็กจะเติบโตมีร่างกายแข็งแรงและทำงานเพื่อประเทศได้นั้นจะต้องได้รับอาหารที่มีประโยชน์ด้วย ดังนั้นสตรีที่ไร้อำนาจสามารถลุกขึ้นมาต่อรองกับระบอบปิศาจไปโดยผ่านทางอาหารได้¹²⁹

การต่อรองกับพ่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจของผู้หญิงในการช่วยทำงานปฏิวัติโดยไม่ต้องเสียร่างกายหรือลดการปะทะกับผู้ที่มีอำนาจในเรื่องกฎระเบียบยังเผยออกมาในรูปของการศาสนา คนในครอบครัวของพ่อนับถือศาสนาพุทธอันรวมไปถึงการบูชาต้นไม้ใบหญ้าและกอไผ่เพื่อความโชคดีและแม่ทำตามเช่นกัน แม้ว่าพ่อก็จะไม่เห็นด้วย แต่แม่กลับบอกว่ามันเป็นเรื่องของการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อไม่ให้ศัตรูมาว่ารัฐบาลได้¹³⁰ แม่เป็นคนชี้ให้พ่อเห็นว่าหลักการของพ่อหรือความเข้มงวดของระบอบปิศาจไปโดยในแบบคอมมิวนิสต์ไม่อาจใช้ได้เสมอไปในทุกสถานการณ์ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ศัตรูพยายามล้มล้างอำนาจและโจมตีจุดอ่อนของพรรคคอมมิวนิสต์ การเปลี่ยนมุมมองทางความคิดให้กับพ่อในเรื่องศาสนาจึงเผยให้เห็นถึงความสามารถและความฉลาดของ

¹²⁸ Ibid., 162.

¹²⁹ สุทธิพรธณ ฉัตรารณณ์, อาหาร อารมณ์ และอำนาจของสตรี ในวรรณกรรมร้อยแก้วตะวันตกร่วมสมัย (กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550). 25.

¹³⁰ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 155.

ผู้หญิงในการช่วยผู้ชายทำงานปฎิวัติให้สำเร็จลุล่วง ผู้หญิงแบบแม่จึงเป็นสัญลักษณ์ของความยืดหยุ่น ความฉลาดและความเยือกเย็นในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นกัน

นอกจากแม่ทำการต่อรองอำนาจกับพ่อผ่านทางอาหารและประเพณีแล้ว แม่ยังแสดงความสามารถในฐานะผู้ที่เพิ่งเข้ามาทำงานกับพรรคคอมมิวนิสต์ด้วยการพูดกล่อมให้เหล่าชาวนายอมให้ความร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์ในนโยบายการปฏิรูปที่ดินอีกด้วย

Most of the peasants had inherited a traditional fear and suspicion of any officials. Many had only vaguely heard of Communists, and everything they had heard was bad; but my mother, having quickly modified her northern dialect with a local accent, was highly articulate and persuasive. Explaining the new policy turned out to be her forte...¹³¹

ภาพของแม่กลายเป็นสตรีที่เป็นตัวกลางระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์และชาวนาผู้ซึ่งหวาดกลัวและมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ การใช้ภาษาของแม่ที่ผสมผสานสำเนียงของทั้งทางเหนือและท้องถิ่นที่แม่ทำงานบ่งบอกถึงระดับความสามารถทางภาษาขั้นสูงที่สามารถชวนให้เหล่าชาวนาหันมาให้ความร่วมมือได้ ไม่มีใครทำงานนี้ได้ดีเท่ากับแม่ การอธิบายนโยบายใหม่ของพรรคจึงเป็นงานของแม่ หากภาษาเป็นตัวแทนของความคิดและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งแล้ว แม่เป็นบุคคลที่ไม่ยึดติดกับวัฒนธรรมหรือกฎระเบียบใด ๆ เป็นตัวเชื่อมวัฒนธรรมและความเข้าใจของมนุษย์และสามารถยืดหยุ่นปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้เป็นอย่างดีซึ่งต่างไปจากกฎระเบียบของพรรคที่ไม่อาจยืดหยุ่นได้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแม่ทำงานให้กับพรรคคอมมิวนิสต์มากเพียงใด แต่หากสมาชิกหรือผู้จงรักภักดีต่อพรรคทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แม่พร้อมที่จะขัดขวางทันที อำนาจของสตรีจึงมีไว้เพื่อทำให้สังคมหรือส่วนรวมสงบสุขและไม่ได้ทำตามความต้องการของผู้มีอำนาจเพียงอย่างเดียว แม่เผยให้เห็นถึงความกล้าหาญในการเผชิญหน้ากับเหล่าขุนเรดการ์ดที่พร้อมทำร้ายศัตรูทางการเมืองทุกคนด้วยการสั่งปิดห้องเรียนซึ่งเป็นที่ชุมนุมทางการเมืองของเหล่านักเรียนผู้ต้องการแก้แค้นบรรดาครูที่เคยทำ

¹³¹ Ibid., 157.

ให้พวกเขาเจ็บแค้น แม่สั่งพวกเรดการ์ดอย่างเด็ดขาดว่าห้องเรียนญาติผีร้ายต้องปิดลงในทันที¹³² ห้องเรียนญาติผีร้าย คือ ห้องเรียนที่ใช้เป็นที่คุมขังบรรดาครูที่เด็กนักเรียนไม่ชอบ บรรดาเยาวชนเรดการ์ดที่กระหายอำนาจตั้งขึ้นมาเพื่อทำร้ายผู้อื่น หากเป็นผู้อื่นเข้าไปคงไม่กล้าเข้าไปบอกให้ปล่อยครูออกมา แต่แม่กลับแสดงให้เห็นถึงอำนาจ ความกล้าหาญและความมีเหตุผลในการออกคำสั่งให้นักเรียนปิดห้องเรียนโดยที่ไม่มีใครกล้าคัดค้าน ดังที่จุง ชางได้บรรยายในบรรทัดต่อมาว่าแม่กล้าหาญมากที่กล้าทวนกระแส ในขณะที่คนอื่น ๆ ทำร้ายเหยื่อผู้บริสุทธิ์เพื่อรักษาชีวิตตนเองไว้¹³³ สตรีจีนแบบแม่จึงไม่ใช่บุคคลที่ไม่กล้าเสียงหรือทำอะไรเพียงเพื่อเอาใจสังคม แต่มีความเด็ดขาดและไม่ประนีประนอมต่อความไม่ถูกต้องเช่นกัน

คุณสมบัติดังกล่าวของแม่ได้ช่วยเหลือคนที่ตกเป็นเหยื่อทางการเมืองให้รอดพ้นจากข้อกล่าวหาและกลับมาทำงานได้ตามปกติอีกด้วย แม่ช่วยเหลือครูคนหนึ่งซึ่งตกเป็นเหยื่อทางการเมือง ครูคนนั้นชื่อครูต้าหลี่ซึ่งเป็นครูสอนวิทยาศาสตร์แต่กลับถูกกล่าวหาว่าเป็นศัตรูของรัฐหรือฝ่ายขวาเพราะเขียนบทความชื่นหนึ่งซึ่งกระทบกับรัฐบาลและถูกเนรเทศไปยังชนบท แต่แม่ช่วยเหลือครูคนนั้นให้กลับมาทำงานได้ตามปกติ จุง ชางบอกว่ามีเจ้าหน้าที่น้อยรายนักที่กล้าทำแบบแม่¹³⁴ แม่ยังปฏิเสธที่จะส่งตัวที่ปรึกษาทางการศึกษาคนหนึ่งซึ่งมีสามีเป็นเจ้าหน้าที่พรรคก๊กมินตั๋งไปอยู่ชนบท แล้วยังให้ตำแหน่งพิเศษอีกด้วย แม่กล้าที่จะทำเช่นนี้เพราะแม่เชื่อว่าตำแหน่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงของพ่อช่วยปกป้องแม่ไว้ได้¹³⁵ และหมอคณดังกล่าวช่วยเหลือแม่เป็นการตอบแทนในช่วงที่แม่ต้องอยู่ในค่ายแรงงาน เพราะแม่ช่วยเหลือเขาให้รอดพ้นจากข้อกล่าวหาและแอบไปพยายามรักษาแม่พร้อมกับอ้างกับผู้คุมเรื่องโรคเพื่อให้แม่ได้อยู่อย่างสบายอีกด้วย นอกจากนี้หลาย ๆ คนยังหาอาหารมาเพิ่มเติมให้กับแม่ พฤติกรรมของแม่แสดงให้เห็นว่าแม่รู้จักการใช้อำนาจ ความกล้า ความฉลาดและการเชื่อมั่นในสิ่งที่ถูกต้องของแม่ในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐต่อรองกับสิ่งที่ไม่ถูกต้องที่พรรคคอมมิวนิสต์กระทำไว้ แม่เป็นบุคคลที่มีอำนาจ บารมีและเข้าใจความรู้สึกของคนที่ตกทุกข์ได้ยากด้วยกันและทำให้ทุกคนต้องการมอบความ

¹³² Ibid., 281.

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Ibid., 241-242.

¹³⁵ Ibid., 242.

ช่วยเหลือแม่เป็นการตอบแทน และเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าสตรีจีนมีความสามารถสร้างบรรยากาศแห่งการช่วยเหลือขึ้นมาในช่วงที่การเมืองครอบงำวิถีชีวิตประชาชนได้

3.2.4 แม่พระแห่งครอบครัว

อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ครอบงำสตรีให้กลายเป็นบุคคลผู้ทำงานเพื่อประเทศชาติและลดความเป็นปัจเจกบุคคลลง พื้นที่ส่วนบุคคลและในบ้านกลายเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่ทำให้ผู้หญิงต้องทุ่มเทและสละเวลาให้กับประเทศชาติ ดังนั้น พรอคคอมมิวนิสต์จึงเป็นเหมือนสิ่งที่พรากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวออกไปจากชีวิตของผู้หญิง คำสั่งของพรรคไม่ว่าจะออกมาในรูปแบบใดสตรีต้องทำตามคำสั่งนั้นอย่างไม่มีเงื่อนไข อย่างไรก็ตาม แม่แสดงให้เห็นถึงด้านที่ไม่ยอมแพ้ให้กับอุดมการณ์ทางการเมืองจนละเลยความรักแท้ของคนในบ้านหรือพวกพ้อง และต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งครอบครัวที่เป็นสุข แม็กกี ฮัมม์ (Maggie Humm) กล่าวถึงแนวคิดของเอเดรียน ริช (Adrian Rich) ว่าภาพแทนของแม่ประกอบสร้างขึ้นจากอุดมการณ์ของผู้ชายเป็นหลัก แต่หากต้องการนิยามความเป็นแม่ใหม่ สัญลักษณ์ความเป็นแม่และตัวตนของผู้หญิงต้องเข้ามาแทนที่จารีตดั้งเดิมดังกล่าว

Rich writes about myths since she believes that the realities of motherhood are obscured by the literary associations brought to it by men. Traditional cultural icons, she claims, have to be displaced by the creation of a 'symbolic architecture' of feminism. Rich, therefore, like Daly, frequently focuses on Demeter and Persephone, or on mythical mother/daughter bonds. While refusing the idea of an historically specific golden age of matriarchy, Rich argues that a number of fertility and goddess myths are artifacts of female power.¹³⁶

ริชที่กล่าวถึงเทพปกรณัมกรีกเรื่องเทพีเดมิเตอร์และเพอร์เซโฟเน่เพราะเธอเชื่อว่าความเป็นแม่ถูกบดบังโดยองค์ประกอบทางวรรณกรรมแบบผู้ชาย สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมต้องถูกแทนที่ด้วยการสร้างสัญลักษณ์แบบผู้หญิง ดังนั้น ริชจึงให้ความสำคัญกับเทพีเดมิเตอร์และเพอร์เซโฟ

¹³⁶ Maggie Humm, *A Readers Guide to Contemporary Feminist Literary Criticism* (Hertfordshire: Biddles, 1994). 61.

เน่หรือตำนานเกี่ยวกับสายสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูก ริชปฏิบัติแนวคิดเรื่องยุคทองแห่งมาตาธิปไตย ในประวัติศาสตร์ช่วงเวลาใดช่วงเวลานี้ และกล่าวว่าเทพปกรณัมจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับเทพีและความอุดมสมบูรณ์ คือ วัตถุแห่งอำนาจ ริชแสดงให้เห็นว่าความเป็นแม่และความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูก มีการนิยามความหมายใหม่ด้วยการนำเทพนิยายกรีกซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความหวังใยระหว่างแม่ลูกมาชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถเป็นอิสระจากอำนาจของผู้ชายได้ด้วยความหวังใยและการเป็นผู้นำของแม่ทำให้ลูกสาวและสมาชิกคนอื่น ๆ สามารถหลุดพ้นไปจากอำนาจของระบอบปีตาธิปไตยที่เน้นแต่ความสำคัญของผู้ชาย

จุง ชางกล่าวถึงภาพของแม่ในช่วงที่อยู่ในค่ายกักกันที่ชนบทเมื่อเธอเดินทางไปเยี่ยมท่ามกลางความเลวร้ายของการปฏิวัติวัฒนธรรม การทำงานหนักในค่ายกักกันในชนบทเป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาสำหรับทุกคนไม่ว่าแม้แต่เหล่าผู้นิยมการปฏิวัติ และบางคนเริ่มเห็นความจริงว่าอำนาจที่ตนเคยมีอาจไม่หวนกลับมา แต่แม่กลับให้กำลังใจคนเหล่านั้นจนแม่ได้รับฉายาว่าเจ้าแม่กวนอินหรือกวนอิมนั่นเอง

“Within months of reaching the Flatland, depression replaced denunciations, and the Rebels sometimes had to be cheered up by my mother. She was given the nickname “Kuanyin” – the goddess of kindness.”¹³⁷

ความเป็นหญิงจีนในช่วงวิกฤตของการปฏิวัติวัฒนธรรมจึงไม่ใช่เพียงแค่ผู้หญิงที่ยอมจำนนต่ออุดมการณ์ แต่ผู้หญิงมีความเป็นหญิงที่เป็นตัวของตัวเองด้วยการเป็นเทพเจ้าหรือพระแม่ผู้เมตตาที่เห็นใจและเป็นที่พักพิงให้กับผู้ทุกข์ยากหรือแม้กระทั่งผู้หญิงด้วยกัน ภาพของสตรีจีนแบบแม่เป็นภาพของผู้โอบอ้อมซึ่งตรงกันข้ามกับภาพของความรุนแรงแบบผู้ชายที่เหมาเจ็ดตุ้ต้องการให้ผู้หญิงเดินตามเหล่ากบฏที่เห็นสังหารและยอมลดความรุนแรงลงหลังจากได้กำลังใจจากแม่เป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าคำพูดและอำนาจของแม่เป็นสิ่งที่ช่วยลดความตึงเครียดและล้างความความดำมืดอันเกิดจากความรุนแรงทางการเมืองให้กับมนุษย์ด้วยกันราวกับเป็นเทพเจ้าจากสวรรค์ ความเป็นแม่สามารถเผยด้านที่เมตตากรุณาต่อคนพวกเดียวกันเองและศัตรูได้ และทำให้มิตรภาพงอกเงยขึ้นมาจากความเป็นศัตรูกัน

¹³⁷ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 432.

มอบความหวังในยามสิ้นหวังซึ่งต่างไปจากพลังความรุนแรงของลัทธิคอมมิวนิสต์ ความเป็นแม่ยังทำให้เหล่าศัตรูเริ่มตระหนักถึงการกดขี่ของระบอบการเมืองและทำให้คนในค่ายเริ่มคิดถึงการมีชีวิตรอด ในแง่นี้ความเป็นแม่เป็นพลังทำให้เกิดการตระหนักถึงตัวตนที่มีอยู่¹³⁸

ภาพของความเป็นแม่ยังเด่นชัดในเรื่องการเป็นห่วงเป็นใยจุง ชางในช่วงที่อยู่ในค่าย จุง ชางเล่าว่าในขณะที่เธอกำลังรอให้แม่ของเธอนำอาหารเข้าในวันตรุษจีนหรือตั้งหยวนมาให้ รถบรรทุกที่จะพาเธอไปค่ายที่พ่อเธอทำงานอยู่มาถึงพอดี แต่แม่ของเธอยังอยู่ไกลและอีกนานกว่าจะมาถึง เธอคิดว่าไม่ควรปล่อยให้คนขับรถบรรทุกรอนาน เธอจึงรีบขึ้นรถและเห็นแม่วิ่งมาแต่ไกลแต่กลับไม่เห็นแม่ถือถ้วยไบนั่น¹³⁹ อย่างไรก็ตาม จุง ชางเล่าในภายหลังว่าแม่ทำถ้วยไบนั่นหลุดจากมือเมื่อเห็นเธอได้ขึ้นไปบนรถและแม่ยังคงวิ่งไปที่จุดที่ทั้งสองคนนั่งคุยกันเพื่อให้แน่ใจว่าจุง ชางไปแล้วจริง ๆ พฤติกรรมดังกล่าวของแม่แสดงให้เห็นถึงความทุ่มเทในฐานะคนเป็นแม่ที่เป็นห่วงลูก ต้องการให้ลูกปลอดภัยและไม่ต้องการให้ครอบครัวแยกออกจากกัน และตั้งหยวนหรืออาหารเข้าวันตรุษจีนเป็นสัญลักษณ์ของครอบครัว ดังนั้นการที่แม่พยายามนำอาหารดังกล่าวมาให้จุง ชางบอกได้ว่าแม่เป็นผู้นำที่พยายามรวบรวมครอบครัวให้เป็นปึกแผ่นในช่วงที่การปฏิวัติวัฒนธรรมพราศมาชิกในครอบครัวออกจากกัน แม้กระทั่งการเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย จุง ชางยังต้องพึ่งพาแม่ของเธอในการเข้าเรียนคณะในมหาวิทยาลัยที่เธอชอบเช่นกัน เธอกล่าวว่าเธอโชคดีมากที่มีแม่ที่คอยหาข้อมูลและเรียกร้องการสนับสนุนผู้ประพันธ์ให้เข้าเรียนได้โดยคุณสมบัติ¹⁴⁰ แม่ในสายตาของจุง ชางจึงไม่ใช่สตรีธรรมดา แต่เป็นดังแม่พระมาโปรดที่คอยบันดาลความปรารถนาของเธอให้เป็นจริงและมีอำนาจในการขออำนาจการสนับสนุนอีกด้วย

แม่ยังช่วยเหลือพ่อและปฏิเสธคำสั่งประณามพ่อ โดยเฉพาะพ่อซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ต่อพรรคคอมมิวนิสต์ที่มากเกินไปจนกระทั่งเป็นภัยแก่ตนเองซึ่งทำให้แม่ได้แสดงออกถึงความเป็นผู้นำของครอบครัวในยามที่พ่อต้องถูกคุมขัง เหตุการณ์ดังกล่าว คือ การที่พ่อเขียนจดหมายถึงประธานเหมาและได้รับการจับกุม แม่จึงเข้าร้องเรียนที่ปักกิ่งเพื่อปล่อยตัว กรณีการเขียนจดหมายถึง

¹³⁸ Charuchinda, "An Analysis of the Changing Identities of Chinese Women as Reflected in Contemporary Works of Diasporal Chinese Feminist Writers". 43.

¹³⁹ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 434.

¹⁴⁰ *Ibid.*, 457.

ร้องเรียนถึงประธานเหมานั้นไม่ได้มีมาก ทำให้หน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนสนใจแม่มากเป็นพิเศษ โดยปกติแล้ว ไม่ค่อยมีใครกล้าเข้ามาร้องเรียนแต่แม่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือเพื่อให้พ้นผิด และได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากรองนายกรัฐมนตรีเตาจูผู้ควบคุมดูแลกิจการสาธารณะอีกด้วย¹⁴¹ ภาพของแม่จึงกลายเป็นเหมือนวีรสตรีที่คอยช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวให้รอดพ้นจากอำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรม อีกทั้งการเข้าพบคนที่มีอำนาจอย่างรองนายกรัฐมนตรีเพื่อขอความเป็นธรรมเป็นเรื่องยากแต่แม่สามารถเข้าพบได้นั้นหมายความว่าสตรีจีนไม่ใช่บุคคลธรรมดาที่ต้องคอยความช่วยเหลืออย่างไร้ความหวัง

แม่มยังฉายให้เห็นถึงความเด็ดเดี่ยวที่ต้องเข้าพบกับผู้มีอำนาจอย่างโจวเอนไหล แม่ต้องยื่นคำร้องขอปล่อยตัวพ่ออีกครั้งในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมและผู้ประพันธ์บรรยายว่าการเข้ากับนายกรัฐมนตรีโจวเอนไหลเปรียบเสมือนการเข้าพบกับองค์พระสันตปาปา¹⁴² พระสันตปาปา คือ ผู้นำสูงสุดของอำนาจคริสตศาสนจักรและเป็นตัวแทนของพระเจ้าบนโลกมนุษย์ ในขณะที่นายกรัฐมนตรีโจวเอนไหล คือ ตัวแทนของเหมาเจ๋อตุงในการรับเรื่องทางการบริหารซึ่งไม่ต่างจากการเป็นตัวแทนองค์เทพเจ้าหรือจักรพรรดิ ดังนั้น การที่แม่สามารถเข้าพบกับบุคคลที่มีอำนาจล้นฟ้าเช่นนี้จึงเป็นการสร้างภาพผู้หญิงจีนที่มีความสามารถและบารมีที่เทียบเท่ากับผู้ชาย สถานะของสตรีจึงไม่ต่างไปจากแม่พระหรือเทพเจ้าเช่นกัน นอกจากความกล้าหาญและเด็ดเดี่ยวของแม่สามารถทำให้ผู้มีอำนาจทั้งหลายไม่สามารถทำอะไรแม่ได้แล้ว

แม่มยังมีส่วนช่วยให้พ่อเล็ดรอดออกมาจากความไม่ยุติธรรมที่มีการใส่ร้ายกันทางการเมืองได้อีกด้วย ความรักของแม่มยังแสดงออกมาในรูปของการไม่ยอมประณามพ่อเพียง และการรับข้อกล่าวหาว่าเป็นสายลับ¹⁴³ แม้ว่าแม่จะเซ็นรับสารภาพข้อกล่าวหาไปหลายครั้งแต่แม่ปฏิเสธที่จะประณามพ่อซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม่กลายเป็นสตรีที่แข็งข้อต่ออำนาจรัฐอย่างไม่เกรงกลัวผู้ใดและไม่หวังชีวิตของตนเองเพียงเพื่อไม่ให้พ่อตกอยู่ในอันตราย แม่มจึงเป็นภาพของสตรีที่มีความรักอยู่เต็มหัวใจ มีเลือดเนื้อและจิตวิญญาณที่ไม่ยอมแพ้ให้กับอำนาจมืดทางการเมืองเพียงเพื่อให้ตนเองได้แสดงความรักต่อคนที่รักได้อย่างเต็มภาคภูมิ อีกทั้งแม่มยังไม่ยอมรับข้อกล่าวหาว่าเป็นสายลับอีกด้วยเพื่อเลี่ยงการ

¹⁴¹ Ibid., 303

¹⁴² Ibid., 342

¹⁴³ Ibid., 360.

กล่าวโทษและนำมาซึ่งความเดือดร้อนให้กับบุคคลอื่น นับได้ว่าแม่เป็นผู้หญิงที่แกร่งโดยที่ระบอบ
 ปิตาธิปไตยไม่อาจข่มขู่สตรีได้แบบแต่ก่อนแล้ว ความรักและความปรารถนาดีของแม่ที่มีต่อพ่อยัง
 ติดตามไปจนถึงโลกหน้าหลังจากที่พ่อของจุง ชางเสียชีวิตไปแล้ว แม่เรียกร้องกับทางพรรคคอมมิวนิสต์
 ให้มีการเขียนคำสดุดีของพ่อว่าพ่อคือสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ที่ดีหลังจากที่คำอาลัยในครั้งแรกผิดไป
 จากความจริงซึ่งอาจมีผลต่ออนาคตของลูก ๆ จุง ชางเล่าว่าการใช้อำนาจผิด ๆ ของรัฐทำลายแม่อย่าง
 เต็มที่แต่แม่ยังรู้ว่ามีคน que เห็นใจพ่ออยู่เช่นกัน จุง ชางกล่าวว่าเหตุการณ์ครั้งนี้เป็นการใช้อารมณ์
 ความรู้สึกเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ แม่ล้มป่วยหลังจากที่พ่อเสียชีวิตลงแต่แม่เชื่อว่าจะประณามเหล่า
 เจ้าหน้าที่ในงานศพหากไม่ได้รับคำอาลัยพ่อในทางที่ดี พร้อมกันนั้นแม่ยังเรียกเพื่อนร่วมงานของพ่อมา
 รวมตัวกันเพื่อขอความช่วยเหลือและบอกว่าจะบอกอนาคตของลูก ๆ อยู่ในกำมือพวกเขา และเพื่อนร่วมงาน
 ทั้งหมดสัญญาว่าจะช่วยเหลือแม่¹⁴⁴

สิ่งที่แม่ทำสะท้อนให้เห็นภาพของการมีอำนาจและผู้นำที่เพื่อครอบครองอย่างไม่ลดละ
 ทั้งการใช้ความรู้สึกและอารมณ์ที่รุนแรงซึ่งครั้งหนึ่งถูกมองว่าเป็นข้อดีของผู้หญิงและเทียบไม่ได้กับ
 การใช้เหตุผลแบบผู้ชาย การขู่ประณามและการเรียกหาเพื่อนพ้องเพื่อเป็นปากเสียงให้กับคนไร้เสียง
 หรือไร้ชีวิตไปแล้วพร้อมกับบทความคาดหวังเรื่องอนาคตของสมาชิกในบ้านไว้เมื่อผู้มีอำนาจคนอื่นซึ่ง
 ขัดกับภาพแม่อ่อนปวยเบนเตียงและความเชื่อเรื่องสตรีจีนที่ครั้งหนึ่งถูกมองว่าด้อยค่ากว่าผู้ชาย
 นอกจากนี้การช่วยเหลือพ่อให้ได้รับคำสรรเสริญจากพรรคคอมมิวนิสต์แม้ว่าพ่อเสียชีวิตไปแล้วยังคง
 ย้ำถึงอำนาจความเป็นเทพของแม่ที่สามารถดลบันดาลให้ผู้เสียชีวิตไปแล้วหลุดพ้นจากตราบาปหรือ
 ความผิดที่ติดตัวไปยังปรโลกได้อีกด้วย

3.2.5 แม่ในฐานะภาพแทนของสตรียุคเปลี่ยนผ่าน

แม่เป็นบุคคลที่แสดงถึงประวัติศาสตร์การพัฒนาตัวตนของสตรีจีนจากยุคสาธารณรัฐมาสู่
 ยุคเปลี่ยนผ่านและช่วงเวลาพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นมาปกครองประเทศหลังจากต่อสู้กับพรรคก๊กมินตั๋ง
 แล้ว แม่เป็นภาพแทนของผู้หญิงจีนยุคดังกล่าวที่ได้รับอิทธิพลทางสังคมและการเมืองที่มีอุดมการณ์
 คอมมิวนิสต์เป็นแรงผลักดันให้ต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมของระบอบปิตาธิปไตยอันเกิดจากค่านิยมของ
 ยุคก่อนและเรียกร้องให้ประชาชนต่อสู้กับความไม่เท่าเทียมอันเกิดจากชนชั้นในสังคมและอคติทางเพศ

¹⁴⁴ Ibid., 480.

ที่ผู้หญิงด้อยค่ากว่าผู้ชาย อย่างไรก็ตาม อุดมการณ์คอมมิวนิสต์นำความลำบากในรูปแบบใหม่มาให้กับผู้หญิงเช่นกัน ด้วยรูปลักษณะภายนอกที่ไม่ได้เน้นความสวยงามเหมือนสตรีจีนในยุคสาธารณรัฐ พรรคคอมมิวนิสต์บังคับให้ผู้หญิงต้องละทิ้งความเป็นหญิงด้วยการแต่งกายเหมือนทหาร มีการใช้ร่างกายอย่างหนักไม่ต่างจากผู้ชายและทำงานปฎิวัติเพื่อชาติเคียงข้างผู้ชาย สถานะของสตรีจีนที่ดีขึ้นเพราะได้รับโอกาสให้ทำงานนอกบ้านกลายเป็นภาพลวงตาเพราะสตรีจีนยังต้องเชื่อฟังคำสั่งของผู้ชายไม่ต่างไปจากชายที่ต้องเชื่อฟังคุณตาทวดและนายพลช่วยในบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างแม่และพ่อโดยที่แม่ต้องเชื่อฟังคำสั่งของพ่อผู้ยึดมั่นในอุดมการณ์มากกว่าอารมณ์ความรู้สึกเป็นภาพแทนของสตรีจีนในรูปแบบดังกล่าวที่ต้องทนทุกข์กับการพิสูจน์ตนเองด้วยการเสียสละร่างกายและแรงใจเป็นอย่างมาก เพื่อให้ได้รับการยอมรับในสังคมคอมมิวนิสต์ ดังนั้น ครอบครัวและสถานะสตรีจีนในยุคของแม่จึงยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงเพราะความคาดหวังของสังคมในรูปแบบอุดมการณ์ความเท่าเทียมที่แปรสภาพให้ผู้หญิงเป็นเพียงแค่กลไกทางการเมืองเท่านั้น แม้ว่าแม่เผชิญกับความไม่พึงประสงค์ของระบอบดังกล่าว แต่อีกด้านหนึ่งแม่เป็นภาพแทนของผู้หญิงจีนที่ไม่ยอมให้พรรคคอมมิวนิสต์บังคับแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะแม่เผยให้เห็นอีกด้านของประวัติศาสตร์การต่อสู้ของสตรีจีนที่ไม่ได้รับการบันทึกในหน้าประวัติศาสตร์กระแสหลัก เช่น การไม่ยอมจำนนต่อความรุนแรงทางการเมือง การช่วยเหลือพ่อออกจากที่คุมขัง การเลือกที่จะเดินสวนทางกับกระแสสังคมไม่ว่าจะเป็นการปฏิเสธการทำร้ายและการประณามผู้อื่นโดยไม่มีหลักฐานและการผลักดันให้จาง ชางมีโอกาสไปต่างประเทศและพ่อให้ได้รับการยกย่องจากทางการ รวมไปถึงการเป็นแม่พระที่คอยปลอบประโลมผู้หญิงด้วยกัน ภาพแทนของสตรีจีนที่มีแม่เป็นผู้เผยให้เห็นจึงเป็นภาพของผู้หญิงที่ซึมซับอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ อดทนกับการกดขี่ในรูปแบบใหม่และต่อสู้เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการเช่นกัน

3.3 บุตรสาวกับการปฏิวัติวัฒนธรรม

จาง ชางได้บรรยายเรื่องเล่าเกี่ยวกับตนเองผ่านสรรพนามบุรุษที่ 1 เพื่อให้เห็นถึงชีวิตที่เธอต้องเผชิญในช่วงวัยเด็กจนถึงช่วงหลังการปฏิวัติวัฒนธรรม เธอแสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะหลายด้านไม่ว่าจะเป็นสตรีจีนที่มีความสามารถทางวิชาการ การเลือกที่จะยืนอยู่เคียงข้างครอบครัวในช่วงเวลาที่มีการปฏิวัติวัฒนธรรมทำร้ายพ่อแม่ของเธอ การแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองและรักในเสรีภาพ

อย่างไรก็ตาม ความทุกข์ของสตรีจีนในช่วงเวลาปฏิวัติวัฒนธรรมกลายเป็นเรื่องของการแสดงออกทางเพศและบุคลิกตัวตนของผู้หญิงซึ่งต้องทำให้ผู้หญิงต้องกลายเป็นบุคคลที่เก็บกดความ

ต้องการทางเพศและต้องแสดงออกถึงความรุนแรงตามอย่างเพศชาย เรื่องความปรารถนาทางเพศจึงกลายเป็นเรื่องต้องห้ามของจีนในยุคปฏิวัติวัฒนธรรม เอมิลี โฮนิค (Emily Honig) กล่าวว่าในช่วงเวลาดังกล่าวการถกเถียงเรื่องทางเพศการแสดงออกซึ่งเรื่องความรักและแม้กระทั่งการพูดคุยเรื่องส่วนบุคคลเป็นเรื่องต้องห้ามและมองว่าเป็นค่านิยมของกระฎุมพี

The discussion of sex, Chinese and Western scholarship suggests, is emblematic of the seemingly absolute distinction between the Cultural Revolution (1966-1976) and the subsequent post-Mao/economic reform period. During the Maoist Cultural Revolution, when politics was in command, to discuss any aspect of personal life, romantic relationships, or sex was considered bourgeois and hence taboo...¹⁴⁵

นักวิชาการของจีนและตะวันตกต่างพูดว่า การพูดถึงเรื่องทางเพศเป็นใจความหลักที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมกับยุคหลังเหมาหรือการปฏิรูปเศรษฐกิจ ช่วงที่เหมาใช้อำนาจในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมหรือการเมืองเป็นใหญ่ การพูดถึงเรื่องทางเพศ เรื่องส่วนตัวหรือความรักอันแสนหวานเป็นเรื่องต้องห้ามและเป็นนิสัยของพวกกระฎุมพี เรื่องหลักที่ต้องทำ คือ การทำเพื่อส่วนรวม การปฏิวัติ การกำจัดศัตรูทางชนชั้น การเล่าประสบการณ์ของสิ่งที่ตนประสบจึงไม่อาจทำได้อย่างง่ายดาย แม้กระทั่งในละครหรือการแสดงจิว การมาพบหน้ากันของตัวละครชายหญิงยังต้องใช้คำว่า “สหาย” เพื่อทักทายกัน¹⁴⁶ อีกทั้งอิทธิพลของเรดการ์ดและการประพฤติตัวเหมือนผู้ชายทำให้คุณลักษณะของผู้หญิง เช่น ความอ่อนโยนหรือการแสดงออกทางความรู้สึกลดทอนลงเหลือเพียงแค่การทำตามคำสั่งให้กำจัดศัตรูด้วยความรุนแรงเท่านั้น

ความคาดหวังของเหมาเจ๋อตุงนั้นต้องการให้ผู้หญิงกลายเป็นหนึ่งในกลไกทางการเมืองที่มีแต่ความรุนแรงและนำพาประเทศไปสู่ระบอบสังคมนิยมอย่างเต็มตัว ดังนั้นการละทิ้งความเป็นหญิงจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับลัทธิเหมาในการสร้างประเทศจีนให้มีความแข็งแกร่งเหมือนบุรุษเพศเพื่อต่อกร

¹⁴⁵ Emily Honig, "Socialist Sex the Cultural Revolution Revisited," *Modern China*, Vol. 29, No. 2 (Apr., 2003) Sage Publications (2003). 143.

¹⁴⁶ Ibid., 147.

กับค่านิยมล้าหลังและเหล่ากระฎุมพีที่เป็นศัตรูต่อการพัฒนาประเทศตามแบบคอมมิวนิสต์ จุง ชางเล่าถึงเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่ได้พูดคุยกับเหมาเจ๋อตุงและพบกับความคาดหวังที่มีต่อเด็กคนดังกล่าว

But Mao's insidious encouragement of atrocities was undeniable. On 18 August, at the first of the eight gigantic rallies which altogether were attended by thirteen million people, he asked a female Red Guard what her name was. When she answered "Bin-bin," which means "gentle," he said disapprovingly, "Be violent" (yao-wu-ma).¹⁴⁷

จุง ชางกล่าวว่า การกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงของเหมาเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาไม่ได้ ในวันที่ 18 สิงหาคมซึ่งมีการรวมตัวกันของเรดการ์ดกว่า 13 ล้านคน เหมาถามชื่อของเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง แต่เมื่อเด็กคนดังกล่าวตอบว่าชื่อ ปิ่นปิ่นซึ่งแปลว่าอ่อนโยน เหมากลับตอบด้วยความไม่พอใจว่าควรจะรุนแรง คำพูดของเหมาเจ๋อตุงที่ผู้ประพันธ์อ้างถึงบ่งบอกถึงความคาดหวังของสังคมในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมที่เน้นให้ทุกคนมีแต่ความแข็งแกร่งและความรุนแรงเพื่อพาดพิงกับศัตรูทางการเมือง เพราะเรดการ์ดมีชื่อเสียงในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น เหมาจึงไม่อาจรับได้หากกองทัพยุวชนของตนมีแต่ผู้หญิงที่มีความอ่อนโยนอยู่ การพูดกลับไปแบบไม่เห็นด้วยของเหมาจึงเป็นการบอกว่าตัวตนของผู้หญิงต้องเปลี่ยนไปภายใต้อิทธิพลของโครงสร้างทางอำนาจแบบผู้ชายและความรุนแรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จุง ชางไม่อาจหลีกเลี่ยงโฆษณาชวนเชื่อโดยรัฐที่ให้ผู้หญิงมีความแข็งแกร่งและต่อสู้กับศัตรูทางการเมืองได้เช่นกัน เธอเล่าว่าเธอมีความคิดที่ต้องการเป็นเรดการ์ดเช่นเดียวกัน เธอจึงไปขอร้องให้หัวหน้าหน่วยเรดการ์ดคนหนึ่งชื่อเกิงรับเธอเข้ากลุ่ม¹⁴⁸ ยุวชนที่สามารถเข้าเป็นเรดการ์ดได้ส่วนใหญ่เป็นลูกของเหล่าเจ้าหน้าที่ชั้นสูง และมีเพียงไม่กี่คนที่มีพ่อแม่มีตำแหน่งสูงกว่าพ่อของเธอ ดังนั้นเธอจึงควรได้รับการคัดเลือกเป็นเรดการ์ดด้วยเช่นกัน แต่เกิงกลับบอกกับเธอเป็นการส่วนตัวว่าเธอยังนุ่มนวลและเฉื่อยชาเกินกว่าที่จะเป็นเรดการ์ดและควรมีความแข็งแกร่งกับความรุนแรงมากกว่านี้ จากข้อความดังกล่าวเผยให้เห็นถึงตัวตนของเรดการ์ด ความเป็นหญิงและความเป็นจริงที่ขัดแย้งกันอยู่ในขณะที่จุง ชางควรได้รับการคัดเลือกให้เป็นเรดการ์ดได้ทันทีเพราะพ่อของเธอเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นสูง

¹⁴⁷ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 286.

¹⁴⁸ *Ibid.*, 287.

แต่ก็กลับปฏิเสธเพราะบุคลิกของเธอไม่มีความแข็งแกร่งมากพอ อีกทั้งความเป็นหญิงอย่างจุง ชางไม่อาจเข้ากันได้กับค่านิยมที่สังคมกำหนดให้มีความเป็นผู้ชาย ดังนั้น ฐานะทางสังคมที่มีพ่อแม่เป็นตัวกำหนดไม่ได้ทำให้สตรีมีอำนาจมากขึ้นกว่าเดิม แต่การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ตนเองด้วยการละทิ้งความอ่อนโยนแบบผู้หญิงให้มีลักษณะก้าวร้าวแบบชายเป็นข้อบังคับให้จุง ชางต้องปฏิบัติตาม

แม้กระทั่งความพยายามและความตั้งใจจริงของเธอในการเป็นเรดการ์ดยังล้มเหลวราวกับว่าเธอไม่ได้เกิดมาคู่ควรกับภารกิจหน้าที่อันยิ่งใหญ่ในการทำเพื่อชาติแม้ว่าเธอพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงแล้วก็ตาม เธอริบหาชุดมาใส่เพื่อให้เธอดูเหมือนกับเรดการ์ดและออกไปเดินสู้อย่างนอกเพื่อให้เธอรู้สึกเหมือนกับได้ทำตามความคาดหวังของพรรคคอมมิวนิสต์ที่เรียกร้องให้เหล่าวัยรุ่นทั้งหลายมาเป็นเรดการ์ด จุง ชางเล่าว่าเธอต้องการเดินตามรอยเหมาเจ๋อตุงเพราะเธอเห็นการแต่งตัวที่เป็นชุดทหารแบบเก่าและคาดเข็มขัดหนังพร้อมกับปลอกแขนสีแดงตัวอักษรสีทอง เธอจึงรับกลับบ้านและค้นเจอชุดของแม่เธอในช่วงปี 1950 หรือช่วงที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่งก่อตั้งได้เพียงแค่ปีเดียว แม้ว่าจะตัวใหญ่เล็กน้อยแต่ยายของเธอตัดเย็บใหม่จนเข้ากับรูปร่างพอดี อย่างไรก็ตาม เธอพบว่าชุดดังกล่าวไม่เหมาะกับเธอเลยเพราะทำให้ภาพของเธอดูรุนแรงเกินไป หากพิจารณาจากคำพูดดังกล่าวแล้วจะพบว่าเธอพยายามเปลี่ยนแปลงตัวตนให้เข้ากับค่านิยมทางสังคมที่มีเหมาเจ๋อตุงเป็นคนกำหนด แต่ไม่อาจทำได้จริงเพราะบุคลิกของเธอไม่เข้ากับค่านิยมดังกล่าว¹⁴⁹ เสื้อของแม่เธอที่มีขนาดใหญ่เกินไปบ่งบอกถึงภารกิจในการเดินตามรอยแม่ของเธอเป็นเรื่องที่หนักหนาเกินกว่าเธอแบกรับได้ แต่ในอีกด้านหนึ่งบ่งบอกได้ว่าจุง ชางเป็นภาพแทนของสตรีจีนที่ไม่จำเป็นต้องทำตามกระแสสังคมหรือเป็นเหมือนคนอื่น ดังนั้น ชุดทหารที่ไม่เหมาะกับบุคลิกของเธอจึงสะท้อนถึงความเป็นปัจเจกชนที่ทุกคนมีความแตกต่างกันและไม่ใช้สตรีทุกคนที่ซึ่มซั้บอุดมการณ์เหมาได้ จุง ชางกำลังชี้ให้เห็นว่าสัญลักษณ์ของเรดการ์ดและการปฏิวัติวัฒนธรรมที่ไปด้วยกัน นั่นคือ ความรุนแรงและเครื่องแบบทหารแห่งกองทัพประชาชน เอลิซาเบธ เพอร์รี่ (Elizabeth Perry) และหลี่ ซุน (Li Xun) กล่าวไว้ในหนังสือ *Twentieth Century China New Approaches Rewriting Histories* ในหัวข้อ *Revolutionary Rudeness The Language of Red Guards and rebel workers in China's Cultural Revolution*. ว่าในขณะที่พลังความรุนแรงผลักดันศัตรูทางการเมืองให้เป็นอื่น เหล่ายุวชนเรดการ์ด

¹⁴⁹ Ibid., 305.

ต่างสวมชุดทหารเพื่อทำการประกาศสงครามทางชนชั้น สิ่งที่ได้รับคามนิยมในหมู่ยุวชนเรดการ์ดที่ต้องการทำงานปฏิวัติเพื่อชาติ ความเป็นกรรมาชีพและชาวนายังมีส่วนผลักดันให้เหล่านักเรียนและยุวชนเหล่านี้เข้าร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำสงครามล้างระบอบชนชั้น เครื่องแบบทหารที่มาพร้อมกับเข็มขัดเหมือนที่จุง ชางนำเครื่องแบบของแม่และเข็มขัดจากพ่อมาใส่จึงเป็นดังมาตรฐานที่เหล่าหัวรุนแรงทุกคนต้องปฏิบัติตามเพื่อให้รู้สึกว่าเป็นหนึ่งในกองทัพประชาชน การเป็นจุดสนใจยิ่งมีมากขึ้นเมื่อประกอบกับคำพูดของเหมาว่าให้เรียนรู้จากกองทัพในช่วงก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรมองค์ประกอบทั้งหมดจึงเป็นการบอกว่าตัวตนของผู้หญิงในช่วงเวลาดังกล่าวมาจากความรุนแรงและการแต่งกายให้เหมือนกับชายชาติทหารนั่นเอง¹⁵⁰

สิ่งที่สะท้อนว่าจุง ชางไม่เหมาะกับการรับใช้ชาติหรืออุดมการณ์เหมือนสตรีและวัยรุ่นทั่วไปที่ต้องการเดินตามรอยบุคคลรุ่นเก่าในช่วงการก่อตั้งประเทศ คือ การที่จุง ชางไม่มีความถนัดในเรื่องกีฬาหรือการใช้กำลังกายแม้แต่น้อย จุง ชางเล่าว่ากีฬากลายเป็นการเมืองไปแล้วเพราะอุดมการณ์คอมมิวนิสต์สอนให้ประชาชนฝึกฝนร่างกายตนเองให้แข็งแกร่งเพื่อต่อสู้กับศัตรูที่มารุกรานประเทศ และเธอมักจินตนาการว่าทหารอเมริกันว่ายน้ำตามหลังเธอมาจนเธอเป็นตะคริวและเกือบจมน้ำ¹⁵¹ สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ จุง ชางใช้คำว่าประเทศชาติในภาษาอังกฤษด้วยคำว่า motherland ซึ่งมีหมายความหมายถึงแผ่นดินแม่ ดังนั้น การที่จุง ชางไม่อาจฝึกฝนตนเองได้จึงหมายความว่าเธอไม่อาจสืบสานปณิธานปกป้องแผ่นดินที่แม่ของเธอทำการปฏิวัติมาจากศัตรูทางการเมืองได้ การฝึกฝนร่างกายจึงเป็นวิธีหนึ่งที่พรรคคอมมิวนิสต์เห็นว่าจะต้องนำมาลบล้างภาพของประเทศจีนซึ่งอ่อนแอให้กลายเป็นคนที่เข้มแข็งเหมือนผู้ชายให้ได้ อีกทั้งเธอยังเล่าว่าเธอยังได้คะแนนรั้งท้ายในการฝึกปาระเบิดมือจนเพื่อน ๆ ต่างกล่าวหาเธอว่าเป็นพวกอเมริกัน ความแข็งแกร่งทางร่างกายจึงสะท้อนเรื่องการกดขี่โดยอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีต่อผู้หญิงให้เป็นทุกข์เพื่อลบล้างภาพความอ่อนแอและเสริมความเข้มแข็งในการกำจัดศัตรูทางการเมืองเท่านั้น

¹⁵⁰ Elizabeth J Perry and Li Xun, "Revolutionary Rudeness the Language of Red Guards and Rebel Workers in China's Cultural Revolution" in *Twentieth Century China New Approaches Rewriting Histories*, ed. Jeffrey N Wasserstrom (London: Routledge, 2003). 221.

¹⁵¹ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 269.

อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงดังกล่าวนำมาซึ่งการเก็บกดตัวตนของผู้หญิงไว้ข้างในไปพร้อมกับ การทำการต่อรอง ต่อต้านและตอบโต้อุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าวเช่นกัน เป็นต้นว่า จุง ขางมี จุดเด่นในเรื่องวิชาการ แม้เธอเป็นสตรีที่ได้รับการศึกษาตามแบบอย่างของโลกตะวันตกซึ่งต่างไปจาก ยุคของยายที่สตรีไม่จำเป็นต้องมีความรู้หรือยุคของแม่ที่ต้องอดทนและใช้ความฉลาดต่อรองกับผู้มี อำนาจ แต่สิ่งที่เป็นจุดร่วม คือ สตรีจีนเป็นบุคคลที่มีความคิดและปัญญาในการเอาตัวรอดและไม่ยอม ให้ค่านิยมของสังคมบังคับให้สตรีต้องจำยอมเพียงฝ่ายเดียว

3.3.1 บุตรสาวผู้ปิดกั้นตนเองจากความรัก

ผู้ประพันธ์เผยตัวตนที่ปิดกั้นและเก็บกดเรื่องทางเพศและความรักเพราะอุดมการณ์แบบ ชาติและชายเป็นใหญ่กดทับความเป็นหญิงและอารมณ์ตามธรรมชาติ ทั้ง ๆ ที่เธอแสดงออกหลายครั้ง ถึงความต้องการและความตื่นเต้นเมื่อได้พบเพื่อนต่างเพศ แต่กลับต้องกำจัดลงไปเพราะสถานการณ์ รอบข้างไม่เคยเอื้อให้เธอได้แสดงออกถึงความต้องการ จุง ขางเผยตัวตนที่ปิดกั้นและเก็บกดเรื่องทาง เพศและความรักเพราะอุดมการณ์แบบชาติและชายเป็นใหญ่กดทับความเป็นหญิงและอารมณ์ตาม ธรรมชาติ ทั้ง ๆ ที่เธอแสดงออกหลายครั้งถึงความต้องการและความตื่นเต้นเมื่อได้พบเพื่อนต่างเพศ แต่กลับต้องกำจัดลงไปเพราะสถานการณ์รอบข้างไม่เคยเอื้อให้เธอได้แสดงออกถึงความต้องการ ดังที่ เธออธิบายถึงช่วงที่เธอไปพบเหมาเจ๋อตุงที่ปักกิ่งและมีโอกาสได้ชักกวางเกงในของทหาร เธอบอกว่า ไม่ได้คิดถึงเรื่องทางเพศ เพราะบรรยากาศการปฏิวัติวัฒนธรรมกลบเรื่องดังกล่าว¹⁵² กวางเกงในถือว่าเป็นของต่ำและเป็นของส่วนบุคคลซึ่งขัดกับแนวคิดการปฏิวัติวัฒนธรรมทำให้จุง ขางต้องปิดกั้นเรื่อง ทางเพศตามหลักการของเหมา นอกจากนี้ เธอยังกล่าวถึงความเป็นหนุ่มสาวที่ต้องถูกเก็บกดเพียง เพราะความรุนแรงทางการเมืองจนเธอไม่มีเวลาทำสิ่งที่สนุกสนาน โดยนัยหนึ่งเหมือนกับเธอถูกบังคับ ให้โตเป็นผู้ใหญ่และไม่มีความเป็นวัยรุ่นที่รักสนุกสนาน¹⁵³ การเป็นวัยรุ่น หมายถึง การมีโอกาสได้ใช้ พลังและความคิดสร้างสรรค์ทำให้ชีวิตตนเองพัฒนาและเติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถ แต่ พลังดังกล่าวกลับถูกเก็บกดและต้องระบายออกมาในรูปของการใช้ความรุนแรงโจมตีใส่กันเท่านั้น เรื่องทางเพศและพลังการสร้างสรรค์ของวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ควรเรียนรู้ตามวัยและแสดงออกอย่างเหมาะสม จึงกลายเป็นเรื่องทางการเมือง

¹⁵² Ibid., 317.

¹⁵³ Ibid., 363.

การเก็บกดของเธอยังแสดงออกมาในรูปของการละเมอเพื่อพอกถึงผู้ชายชื่อใส่ที่เธอแอบชอบและหลงใหลเป็นอย่างมาก¹⁵⁴ การละเมอถึงคนที่เธอชอบยามหลับเป็นผลจากการเก็บกดความปรารถนาของเธอ อารมณ์และความรู้สึกที่เธอบรรยายออกมา เป็นต้นว่าความร้อนเร่าและการคุยกับใส่ในความคิดยามที่เธอรู้สึกกังวลหรือหวาดกลัวบ่งบอกว่าผลกระทบจากอุดมการณ์คอมมิวนิสต์และการปฏิวัติวัฒนธรรมทำให้เธอต้องซ่อนตัวตนของเธอเอาไว้ แม้กระทั่งเธอยังไม่กล้าเปิดเผยหรือพูดคุยกับตัวเองตอกย้ำว่าจุง ชางตรวตรวจสอบและปิดกั้นการนำเสนอตัวตนของเธอด้วยตัวเอง อีกทั้งความสำคัญของพ่อและแม่ยังอยู่เหนือกว่าเรื่องส่วนตัวของเธอทั้งหมด ในขณะเดียวกัน เธอยังปลื้มกับเพื่อนผู้ชายชื่อปิงจนเธอต้องรีบมองกระจกเพื่อจัดแต่งทรงผมและรูปร่างของเธอให้ดูดี การมองกระจกในที่สาธารณะถือเป็นนิสัยของกรรมพื แต่เธอกลับปฏิเสธความรู้สึกดังกล่าวลงไปทันทีที่พบกัน¹⁵⁵

การเก็บกดเรื่องทางเพศและความรักจากเพื่อนผู้ชายที่เธอชอบทั้งสองคนเป็นสิ่งสำคัญที่บ่งบอกว่าพรรคคอมมิวนิสต์และอุดมการณ์เหมาลัดทอนความเป็นหญิงจนต้องเก็บงำความต้องการและเรื่องธรรมชาติของตนเองเอาไว้ในจิตใจได้สำนึก การละเมอเพื่อพอกและการเปลี่ยนใจเก็บความรู้สึกดังกล่าวลงไปเป็นสัญลักษณ์ของความปรารถนาและสิ่งที่ต้องการเป็น ในอีกด้านหนึ่งเป็นการบอกว่าพรรคคอมมิวนิสต์และอุดมการณ์เหมาประสบความสำเร็จในการควบคุมประชาชนและผู้หญิงด้วยความรุนแรงและการกระตุ้นทางการเมือง เพราะผู้หญิงมีช่องทางในการระบายออกถึงความต้องการในรูปแบบของความฝันและจิตใจได้สำนึก ความรักและความปรารถนาเป็นเรื่องธรรมชาติที่ไม่อาจห้ามได้ การเมืองแบบผู้ชายที่เน้นแต่การทำลายล้างจึงพ่ายแพ้ความเป็นหญิงที่มีความปรารถนาเรื่องความรัก การเก็บกดเรื่องทางเพศและความปรารถนายังสะท้อนออกมาด้วยคำสั่งของเหมาให้ถอนหญ้าและดอกไม้เพราะถือว่าเป็นตัวแทนของทุนนิยม และสั่งให้ปลูกฝ้ายกับกระท้ำแทน จุง ชางเล่าว่าเธอพยายามถอนหญ้าแต่ไม่สามารถทำได้เพราะหญ้าที่เธอไปถอนยึดติดกับดินมากจนมือของเธอถูกขูดเป็นแผลลึกเมื่อพยายามดึงจนต้องเลิกพยายาม ในขณะที่ไม่มีใครอยากถอนดอกไม้ทั้งด้วยเช่นกัน¹⁵⁶ ต้นหญ้าและดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ของความปรารถนาซึ่งไม่อาจทำลายหรือกำจัดได้ง่าย ๆ เพราะเป็นธรรมชาติที่ติดอยู่กับมนุษย์ทุกคน เช่นเดียวกับความเป็นหญิงและเรื่องทางเพศซึ่งไม่อาจถูกแทนที่ด้วย

¹⁵⁴ Ibid., 365.

¹⁵⁵ Ibid., 394.

¹⁵⁶ Ibid., 270.

อุดมการณ์ของรัฐได้ ความพยายามที่ล้มเหลวในการตั้งต้นหญ้าจึงเปรียบได้กับความล้มเหลวของลัทธิ
 เหมาที่ต้องการฝืนธรรมชาติของมนุษย์ จุง ชางยังเล่าอีกว่าหากปล่อยหญ้าที่เหลือทิ้งไว้จนถูกฝนหรือ
 อุณหภูมิที่สูง หญ้าเหล่านั้นจะกลับมาโตและเธอต้องกลับไปทำลายอีก เรื่องดังกล่าวตอกย้ำว่าการพบ
 คนที่ถูกใจหรือความรักทำให้ชีวิตกลับมาสดใสได้ทุกครั้ง และลัทธิเหมาไม่อาจแก้ไขธรรมชาติของ
 มนุษย์ในส่วนนี้ได้

ในช่วงเวลาก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรมจะสิ้นสุดลง จุง ชางเข้าทำงานเป็นพนักงานใน
 โรงงานไฟฟ้าและรักกับผู้ชายชื่อเต้ แต่ความรักของพวกเขากลับไม่ยั่งยืนเพราะคำครหาว่าเธอเป็นลูก
 ของเจ้าหน้าที่รัฐและเต้ไม่คู่ควรกับเธอ¹⁵⁷ สายสัมพันธ์ระหว่างเต้กับเธอจึงต้องสั่นลงแม้ว่ายังเป็น
 เพื่อนกันหลังจากนั้น อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวบอกได้ว่าพรรคคอมมิวนิสต์และอุดมการณ์เหมา
 ยังมีส่วนเข้ามากำหนดวิถีชีวิตและความเป็นไปของประชาชน แม้กระทั่งเรื่องว่าใครควรรักกับใคร
 ช่วงเวลาดังกล่าวไม่ต้องมีการขออนุญาตจากพรรคคอมมิวนิสต์ในการพูดเกี่ยวกับเรื่องความรักอีกแล้ว
 แต่อิทธิพลของแนวคิดยศและตำแหน่งซึ่งยึดโยงกับความสัมพันธ์ของคน 2 คนยังมีอยู่จนทำให้สังคม
 รอบข้างตัดสินไปในทิศทางดังกล่าว การพูดคุยและเสียงจากสังคมเกี่ยวกับความเหมาะสมของความรัก
 ทำให้จุง ชางต้องยอมอ่อนตามคำติฉินนินทาและปล่อยให้ความรักกลายเป็นเรื่องของการเมืองอีกครั้ง

3.3.2 บุตรีผู้มีปัญญาและเสรีภาพ

บุคลิกลักษณะของจุง ชางมีความโดดเด่นส่วนที่เป็นผู้รักหนังสือและมีความสามารถทาง
 วิชาการที่เป็นเลิศกว่าบุคคลรอบข้างหรือเพื่อนในวัยเดียวกัน ภาพของผู้หญิงที่มีปัญญาและความรู้
 ดังกล่าวตรงข้ามกับความคาดหวังของสังคมจีนสมัยโบราณที่ไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเรียนรู้ตำรา
 เหมือนกับผู้ชาย ดังนั้นพื้นที่ทางความรู้จึงเป็นพื้นที่ที่ต้องห้ามสำหรับสตรี อีกทั้งพรรคคอมมิวนิสต์เน้น
 เรื่องคำสอนทางการเมืองมากกว่าความรู้ที่สามารถช่วยเพิ่มพูนสติปัญญาได้ ผู้วิจัยจึงคิดว่า จุง ชาง
 สะท้อนถึงค่านิยมและตัวตนที่เปลี่ยนแปลงไปจากโครงสร้างทางสังคมเดิมที่กดขี่ผู้หญิงและสิ่งที่จุง ชาง
 ใช้ในการเปลี่ยนตัวตน คือ การศึกษา ดังแนวคิดของเบ็ตตี ฟรายแดน (Betty Friedan) ที่กล่าวถึง
 การศึกษาว่าเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้หญิงหลุดพ้นจากอคติที่ครอบงำผู้หญิง

¹⁵⁷ Ibid., 449.

Education, only education has saved, and can continue to save [American] women from greater dangers of the feminine mystique.¹⁵⁸

คำว่า mystique หมายถึงคำสอน ความคิดหรือความเชื่อของสิ่งนั้น ๆ และหมายถึงความลึกลับของสิ่งดังกล่าว การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือแห่งการปลดพันธนาการผู้หญิงและสามารถทำลายม่านมายาคติที่สังคมกำหนดความหมายมาให้โดยไม่ต้องตั้งคำถาม

แม้ว่าจุง ชางพบกับการกดขี่และการกดทับความปรารถนาทางเพศในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม แต่จุง ชางเป็นผู้หญิงจีนที่มีทัศนคติและความคิดที่แตกต่างไปจากสังคมคอมมิวนิสต์อย่างเห็นได้ชัด สังเกตได้จากการที่เธอกล่าวถึงตัวเองว่าเธอเป็นตัวของตัวเองแม้ว่าคนอื่นต่อว่าเธอว่าเธอไม่ค่อยรวมกลุ่มกับใคร

We had exams every week and the result were put up on the notice board. I was always at the top of the class, which was rather resented by those behind me. They sometimes took their bitterness out on me by calling me “thousand-gold little precious” (qian-jin xiao jie), doing things like putting frog in my desk drawer, and trying the ends of my plaits to the back of my seat. They said I have no “collective spirit” and looked down on others. But I knew I simply liked being on my own.¹⁵⁹

เธอสอบได้คะแนนสูงสุดของห้องแต่กลับทำให้คนอื่นรู้สึกรังเกียจเธอกำลังดูแคลนและเหนือกว่าคนอื่น เธอจึงถูกตั้งสมญานามว่าแม่โคมยงทรงเสน่ห์ซึ่งเป็นคำล้อเลียนเธอ แม้จุง ชางมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าสมัยก่อนเพราะเธอไม่ต้องถูกบังคับให้แต่งงานหรือมองว่าเป็นวัตถุทางเพศ แต่ค่านิยมที่เปลี่ยนไปไม่ได้ทำให้ภาพของผู้หญิงดีขึ้นเพราะเธอกลับถูกกล่าวหาว่าไม่มีจิตใจสามัคคีหรือรวมกลุ่มกับผู้อื่นแบบที่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ต้องการ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาที่บุคลิกของจุง ชางที่มีโอกาสทางด้านการศึกษามากกว่าบุคคลอื่น เธอยังเป็นผู้หญิงที่สังคมไม่อาจครอบงำหรือควบคุมให้

¹⁵⁸ Betty Friedan, *The Feminine Mystique* (New York: W.W.Norton, 2001). 344.

¹⁵⁹ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 241.

อยู่ในฐานะบีบได้นั้นเองเพราะปัญญาและความรู้ของเธอซึ่งทำให้สตรีจีนไม่ต้องยอมจำนนต่อสังคมอีกต่อไป

แม้กระทั่งครูที่โรงเรียนตั้งเธอว่าเธอไม่ค่อยชอบเข้าสังคมและมีโลกส่วนตัว แต่พอกลับบอกว่าพอยอมรับในความเป็นผู้ประพันธ์ที่รักอิสระและถือว่าการที่ลูกมีอิสระบ้างถือเป็นสิ่งที่ดี¹⁶⁰ พ่อของเธอเห็นด้วยที่เธอควรมีอิสระและความเป็นตัวของตัวเองบ้างเพราะการเดินตามกระแสสังคมด้วยเหตุผลว่าทำให้ตนเองอยู่เหนือกว่าผู้อื่นเป็นสิ่งที่อันตรายอย่างยิ่ง และยังเน้นย้ำด้วยว่าเป็นสิ่งที่ดีที่แม่ยอมให้บรรดาลูก ๆ มีอิสระในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ดังนั้น จุง ชางจึงมีตัวตนแบบผู้หญิงจีนที่เริ่มแสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคลท่ามกลางค่านิยมการทำเพื่อส่วนรวม สิ่งที่น่าสังเกต คือ การที่พ่อของจุง ชางพูดถึงแม่ของเธอว่าเป็นการดีที่แม่ของเธอปล่อยให้เธอมีเสรีภาพในการทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงว่าอิสรภาพและการต่อสู้เพื่อตนเองเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากผู้หญิงสู่ผู้หญิงด้วยกันได้

ในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม การที่เด็กหรือเรดการ์ดทำร้ายผู้ใหญ่โดยเฉพาะครูและผู้มีอำนาจที่พวกตนไม่ชอบเป็นเรื่องปกติและหลายคนถือเอาช่วงเวลาดังกล่าวเป็นความชอบธรรมในการทำร้ายครูที่ทำให้ตนรู้สึกผิดหวังกับการเรียนและอ้างว่าครูคนดังกล่าวศัตรูทางการเมืองหรือฝ่ายขวา แต่จุง ชางกลับเลือกสวนกระแสสังคมด้วยการปฏิเสธการทรมาน¹⁶¹ ครูคนดังกล่าวเป็นครูที่ชื่นชอบจุง ชางเรื่องการเรียนในห้อง แต่เด็กคนอื่น ๆ ไม่ได้เป็นแบบเดียวกับจุง ชางโดยเฉพาะเด็กผู้ชาย และเมื่อการทรมานเริ่มต้นขึ้น คนอื่น ๆ จึงล้อมวงเข้ามาดูและชักชวนให้จุง ชางเข้าร่วมการทำร้ายด้วยแต่เธอปฏิเสธ การกระทำดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าเธอเคารพครูซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของปัญญาและนักปราชญ์ ภาพที่เกิดขึ้นเป็นภาพของสตรีที่รู้คิดซึ่งตรงข้ามกับการใช้กำลังกายและไม่ยอมให้ความรุนแรงทางการเมืองครอบงำได้อีกต่อไป

นอกจากนี้ ความรู้ความสามารถทางวิชาการของเธอยังทำให้เธอกลายเป็นปัจเจกชนที่หลุดพ้นไปจากงานหนักในชนบทอีกด้วย จุง ชางเล่าว่าชานาไม่ค่อยชอบนิสัยของเธอและไม่ยุ่งเกี่ยวกับเธอเพราะเธอมักหนีไปหาที่อ่านหนังสือเสมอ¹⁶² นอกจากนี้จุง ชางยังได้รับการชื่นชมจากผู้ชายคนหนึ่งในชนบทซึ่งชื่นชมเธอว่าเป็นคนมีเหตุผล ตัดสินได้อย่างยุติธรรมเนื่องมาจากการที่เธออ่านหนังสือ จุง ชา

¹⁶⁰ Ibid., 255.

¹⁶¹ Ibid., 204.

¹⁶² Ibid., 423

งบอกว่าผู้ชายคนนี้เล่าถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในชนบทจนเกิดผลกระทบกับตน¹⁶³ เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นในชนบทที่ซึ่งมีแต่การใช้แรงงานและนักโทษทางการเมือง แต่คุณลักษณะของจุง ชางทำให้เธอกลายเป็นคนที่โดดเด่นเพราะมีความรู้จนทำให้ชาวนาซึ่งเป็นตัวแทนของลัทธิเหมาในการใช้แรงงานไม่อาจคาดหวังอะไรกับเธอได้ อีกทั้งผู้ชายคนที่ชื่นชมเธอแสดงให้เห็นว่าสตรีจีนมีคุณสมบัติมากพอที่จะได้รับการยอมรับจากสังคม จุง ชางจึงเป็นภาพแทนของสตรีจีนในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมว่าสามารถคงความเป็นตัวของตัวเองได้โดยไม่ต้องสนใจกับสภาพพื้นที่ทางสังคม การเมืองหรือค่านิยมของยุคสมัยดังกล่าว

ความสามารถทางวิชาการของเธอยังทำให้เธอแตกต่างจากคนอื่นด้วยการสื่อสารกับชาวต่างชาติที่เมืองท่าทางตะวันออกของประเทศได้ด้วยจนसारวัตร์นักเรียนชื่อหมิงต้องถามเธอว่าเหตุใดเธอจึงเป็นที่ชื่นชอบของชาวต่างชาติ¹⁶⁴ จุง ชางมีความรู้ภาษาอังกฤษมากกว่าคนอื่นจนสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้เพราะผลจากการอ่านหนังสือและความสนใจในเรื่องโลกภายนอก สตรีจีนซึ่งเป็นภาพแทนโดยตัวเธอจึงเป็นภาพของสตรีผู้ก้าวล้ำสมัยสู่โลกที่เป็นสากลมากขึ้นและกำลังทิ้งโลกเก่าอย่างลัทธิคอมมิวนิสต์ไว้เบื้องหลัง เมืองท่าอันมีชาวต่างชาติอยู่เป็นจำนวนมากเป็นตัวแทนของความลักลั่นระหว่างการหนีออกสู่โลกภายนอกและการอยู่กับสิ่งเดิม ๆ ของเธอและยังบ่งบอกถึงสถานะของประเทศจีนสมัยนั้นซึ่งกำลังประสบกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสมัยใหม่มากขึ้น ในขณะที่จุง ชางมีความต้องการฝึกภาษาและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สารวัตร์นักเรียนหมิงเป็นตัวแทนของโลกเก่าที่ยังยึดติดกับชนบเดิม ๆ ที่มีแต่การเล่นงานทางการเมืองโดยที่ไม่ทราบถึงสภาพความเป็นจริงของโลก จุง ชางจึงเป็นทั้งตัวแทนแห่งปัญญาและความก้าวหน้าในร่างของสตรีจีนสมัยใหม่ เสรีภาพและการศึกษาจึงเป็นอาวุธสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงมีตัวตนเข้ากับยุคสมัยใหม่ที่ไม่ต้องยึดติดกับชนบธรรมเนียมดั้งเดิม ความสามารถทางวิชาการของจุง ชางนำพาเธอไปสู่ความเป็นเลิศของสตรีอย่างที่สุดด้วยการที่เธอสอบชิงทุนไปเรียนต่อที่สหราชอาณาจักรได้เป็นคนแรกของแคว้นซีอานนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 อีกทั้งการสอบครั้งนี้สำเร็จได้เพราะความสามารถของเธอโดยที่เธอไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ด้วย¹⁶⁵ ความสามารถทางวิชาการของจุง ชางนำพาเธอไปสู่ความเป็นเลิศของ

¹⁶³ Ibid., 421

¹⁶⁴ Ibid., 488.

¹⁶⁵ Ibid., 504.

สตรีอย่างที่สุดด้วยการที่เธอสอบชิงทุนไปเรียนต่อที่สหราชอาณาจักรได้เป็นคนแรกของแคว้นซื่อฉวน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 อีกทั้งการสอบครั้งนี้สำเร็จได้เพราะความสามารถของเธอโดยที่เธอไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ด้วย

การศึกษาเป็นเครื่องมือเดียวที่ทำให้สตรีสามารถต่อกรกับระบอบปีศาจไปตยที่มักสร้าง ผู้หญิงให้เป็นเพียงตุ๊กตาตัวหนึ่งในสังคมสำหรับผู้ชายไว้ดูเล่นเท่านั้น นับตั้งแต่ค่านิยมขงจื้อ พรรคคอมมิวนิสต์หรือแม้แต่การปฏิวัติวัฒนธรรมต่างไม่ได้ทำให้ผู้หญิงมีสถานภาพที่ดีขึ้นแม้ว่าผู้หญิงมีโอกาทำงานกับรัฐ แต่สิ่งที่จุง ชางแสดงออกมา คือ ความสามารถทางวิชาการและสอบชิงทุนได้เป็นคนแรกของแคว้นซึ่งมีประชากรมากกว่า 90 ล้านคน คนแรกของมหาวิทยาลัยที่เธอเรียนและเป็นการสอบด้วยความสามารถล้วน ๆ โดยที่เธอไม่ได้มีอำนาจในฐานะสมาชิกพรรคเป็นการตอบโต้ค่านิยมของพรรคคอมมิวนิสต์ที่กดทับผู้หญิงและปิดหูปิดตาประชาชนด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว จุง ชางแสดงให้เห็นว่าหากสตรีต้องการก้าวข้ามความเลวร้ายของระบอบปีศาจไปตยที่ฝังรากลึกมานานต้องหันหน้าเข้าสู่การศึกษาเท่านั้น

และสิ่งที่ตอกย้ำถึงค่านิยมดังกล่าว คือ เธอยังอ้างถึงความเป็นผู้หญิงจีนที่แนวคิดเหยียดเหยียดให้ผู้หญิงเป็นทั้ง ๆ ที่พ่อแม่ของเธอสอนและให้อิสระภาพในการดำเนินชีวิตแก่เธออย่างเต็มที่¹⁶⁶ สิ่งที่ผู้วิจัยยกมาอ้างเป็นการบอกได้ว่า จุง ชางมีบุคลิกภาพของผู้หญิงจีนที่เริ่มตระหนักถึงเสรีภาพและไม่ต้องการให้ค่านิยมทางสังคมจูงใจที่กดผู้หญิงให้อยู่ใต้อาณัติมาครอบงำเธออีกต่อไป แม้กระทั่งพ่อแม่ของเธอซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คอมมิวนิสต์ยังให้อิสระแก่เธอในการดำเนินชีวิต แต่อุดมการณ์หมากลับบอกผู้หญิงที่ทำท่าทางดีสนิทกับชาวชาติถือเป็นความผิดอันใหญ่หลวง จุง ชางจึงไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง และเห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์ควรกำจัดเรื่องดังกล่าวออกไปเมื่อครั้งทำการปฏิวัติแต่กลับกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่ใช้ตอบสนองความอิจฉาริษยาเท่านั้น เสรีภาพเท่านั้นจึงสำคัญกับเธอมากที่สุด

3.3.3 ผู้หญิงที่ยืนเคียงข้างครอบครัว

จุง ชางไม่ได้แสดงออกถึงเสรีภาพและการเห็นตัวเธอสำคัญแต่เพียงผู้เดียว เธอยังแสดงออกการยืนเคียงข้างครอบครัวและช่วยเหลือพ่อแม่ของเธอในยามยากลำบาก เหตุการณ์ดังกล่าว

¹⁶⁶ Ibid., 488.

คือ การที่เธอเลือกอยู่กับพ่อแม่เพื่อให้กำลังใจเมื่อพ่อของเธอถูกประณามในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม ในขณะที่อีกหลายครอบครัวนั้นพ่อแม่และลูกตัดขาดสัมพันธ์เพียงเพราะการเมือง¹⁶⁷

จุง ชางแสดงความกล้าหาญในการยืนเคียงข้างพ่อแม่ยามที่แม่ถูกบังคับให้หย่ากับพ่อ แต่เธอบอกว่าไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น เธอขอยืนอยู่เคียงข้างครอบครัวซึ่งทำให้แม่ของเธอดีใจและภูมิใจกับการตัดสินใจของเธอมาก ในขณะที่ครอบครัวอื่นประสบปัญหาเรื่องลูกตัดขาดและวิจารณ์พ่อแม่ตนเอง จุง ชางยึดโยงความเป็นตัวเธอกับแม่จนทำให้เกิดเป็นพื้นที่แห่งอำนาจของผู้หญิงที่ปกป้องพ่อจากความรุนแรงภายนอก อันแสดงให้เห็นถึงความอ่อนโยน ความเข้าใจและความกล้าหาญของผู้หญิงที่ลดกระแสความตึงเครียดจากการเมืองและการปฏิวัติวัฒนธรรม

เธอแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูด้วยการไปเยี่ยมแม่ของเธอในค่ายกักกันด้วยการหิ้วอาหารเต็มตะกร้าไปฝากแม่ของเธอด้วยจนคนในค่ายอิจฉาแม่ของเธอที่มีลูกที่แสนดีอย่างจุง ชาง เธอเล่าว่า ก่อนที่เธอจะมาถึง แม่ของเธอและเพื่อนร่วมค่ายต่างเห็นคนร่างเล็ก ๆ กำลังเดินตรงมาที่ค่ายและถือตะกร้ามาด้วย แม่หวังให้เป็นเธอที่เดินมา แต่แม่ของเธอคิดว่าคงจินตนาการไปเองจนกระทั่งเพื่อนร่วมค่ายบอกว่าจุง ชางมาจริง ๆ¹⁶⁸ จุง ชางจึงกลายเป็นคนที่ทำให้คนในค่ายรู้สึกดีและอิจฉาไปพร้อม ๆ กันเพราะความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูกที่ยังดีกันอยู่ และเธอยังเป็นคนแรกที่มาเยี่ยมค่ายแห่งนั้นพร้อมกับอาหารมากมาย ภาพดังกล่าวเป็นภาพที่ทำให้เธอกลายเป็นบุตรสาวผู้ทำเพื่อแม่ ความสัมพันธ์ที่ประกอบไปด้วยความรักและความเข้าใจทำให้ลดความเครียดทางการเมืองลงไปได้ จุง ชางจึงเป็นดังคนเชื่อมสายสัมพันธ์และความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันซึ่งต่างไปจากอุดมการณ์มหาที่ ทำให้ครอบครัวและมนุษย์ต้องแตกแยกกัน อีกทั้งวันที่เธอเดินทางไปเยี่ยมแม่เป็นช่วงเวลา 10 วันก่อนถึงวันตรุษจีน วันตรุษจีน คือ วันที่สมาชิกในบ้านและญาติพี่น้องมารวมกันเพื่อเฉลิมฉลองวันปีใหม่ตามความเชื่อของชาวจีนและบูชาบรรพบุรุษซึ่งแสดงให้เห็นว่าครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และจุง ชาง คือ ตัวแทนที่ทำให้ครอบครัวของเธอมาพบกันอีกครั้ง

นอกจากนี้ จุง ชางยังทำให้พ่อเป็นปลื้มกับการมาเยี่ยมของเธอและทำให้ทั้งสองคนวิ่งเข้าหากัน ทันทีที่พ่อเห็นจุง ชางมาเยี่ยม พ่อรีบวางของลงและวิ่งมาหาทันที¹⁶⁹ นอกจากจุง ชางเป็น

¹⁶⁷ Ibid., 363.

¹⁶⁸ Ibid., 433.

¹⁶⁹ Ibid., 435.

บุตรสาวผู้กตัญญูต่อพ่อแล้ว เธอเป็นผู้หญิงที่ทำให้พ่อของเธอมีความสุขจากการได้พบหน้าลูกสาว แม้ว่าวัฒนธรรมจีนไม่อนุญาตให้ใครกอดแสดงความรักกันในที่สาธารณะ สายตาของพ่อที่บ่งบอกถึงความสุขในการพบกับจุง ชางโดยไม่ต้องพึ่งภาษาตอกย้ำให้เห็นว่าโครงสร้างทางสังคมที่พันธนาการประชาชนไม่อาจพรากความสุขไปจากใครได้ สตรีจีนสามารถทำให้สถานการณ์ที่เลวร้ายลดความตึงเครียดลงด้วยการแค่ปรากฏตัวให้บุคคลอื่นเป็นที่รักเห็น นอกจากพ่อแม่ที่จุง ชางดูแลและไปเยี่ยมเยียนแล้ว เธอยังดูแลปู่ย่าหึง ยายและน้องชายในยามที่ไม่มีใครช่วยดูแลอีกด้วย

She could no longer walk without help, and even sitting up required a great effort. To prevent her getting bedsores, I would sit beside her so she could lean on me. She said I was a good nurse and that I must be tired and bored sitting there...¹⁷⁰

ปู่ย่าหึงไม่อาจเดินได้หากไม่มีคนช่วยพยุงและการลุกขึ้นยืนต้องใช้ความพยายามอย่างมาก จุง ชางจึงต้องอยู่ใกล้ ๆ เพื่อช่วยเหลือตลอดเวลา ปู่ย่าหึงบอกว่าเธอเป็นนางพยาบาลที่ดีได้ สิ่งที่น่าสนใจ คือ การเป็นนางพยาบาลที่ดีของจุง ชางบ่งบอกได้ว่าความเป็นสตรีจีนในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมไม่จำเป็นต้องเหมือนผู้ชายหรือใช้ความรุนแรง นางพยาบาล คือ ตัวแทนแห่งความอ่อนโยนและการรักษาซึ่งตรงข้ามกับอุดมการณ์เหมาที่เรียกร้องให้ทำลายอย่างไม่มีเหตุผล การเป็นผู้ดูแลที่ดีของจุง ชางยังเผยออกมาในช่วงที่เธอต้องดูแลยายในโรงพยาบาล¹⁷¹ และการดูแลเสี่ยวฟางน้องชายคนเล็กที่ร้องไห้แอมเพราะต้องการขนมและของเล่นอีกด้วย¹⁷²

จุง ชางเป็นภาพแทนของสตรีจีนในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์และเหมาเจ๋อตุงเรียกร้องให้มีการปฏิวัติวัฒนธรรม ภาพแทนดังกล่าวมีเป็นภาพของผู้หญิงที่เริ่มแสวงหาตัวตน เสรีภาพและอัตลักษณ์ที่ต่างไปจากความคาดหวังของอุดมการณ์เหมาที่ต้องการให้ประเทศชาติแสดงออกถึงความยิ่งใหญ่ทางประวัติศาสตร์การต่อสู้กับศัตรูทางการเมืองและการล้มล้างค่านิยมดั้งเดิม สตรีจีนรูปแบบดังกล่าวมีเสรีภาพและการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลมาจากโลกตะวันตก มีความเป็นตัวของตัวเองและหา

¹⁷⁰ Ibid., 389.

¹⁷¹ Ibid., 393.

¹⁷² Ibid., 389.

หนทางในการพัฒนาตัวตนไปสู่โลกภายนอก จุง ซางจึงเป็นตัวแทนของผู้หญิงจีนที่ไม่ยอมจำนนต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากลัทธิเหมา ปฏิเสธการใช้แรงงานหรือกำลังกายในการทำงานปฏิวัติและมุ่งเน้นเรื่องการใช้ปัญญา ตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพที่ตนต้องได้รับ และยังโยยหาความเป็นปัจเจกบุคคลและอารมณ์ความรู้สึกที่ถูกรีดรอนภายใต้แนวความคิดการปฏิเสธเรื่องส่วนตัวโดยลัทธิเหมา ในช่วงเริ่มต้นการปฏิวัติวัฒนธรรม จุง ซางเป็นเหมือนวัยรุ่นและหญิงสาวทั่วไปที่หลงไปกับการเป็นยุวชนแดงหรือเรดการ์ดและคิดว่าการแสดงออกซึ่งความรุนแรงแบบผู้ชายเป็นหนทางนำไปสู่ตัวตนใหม่ของสตรี มีการแต่งกายแบบทหารเหมือนในช่วงที่แม่ทำงานปฏิวัติกับพ่อ อย่างไรก็ตาม ด้วยความโดดเด่นของเธอในเรื่องความฉลาดทางวิชาการ การตั้งคำถามกับสังคมนิยมและความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นกับครอบครัวผลักดันให้เธอหันกลับมาต่อต้านอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ตัดสินใจอยู่เคียงข้างครอบครัวในยามวิกฤติและทุ่มเทให้กับการศึกษาแทนที่จะเป็นเรื่องทางการเมือง คุณสมบัติดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าอุดมการณ์ที่ครอบงำเหล่าสตรีจีนยุคปฏิวัติวัฒนธรรมในช่วงแรกเป็นดังภาพลวงตา และจุง ซางเป็นภาพแทนของผู้หญิงกลุ่มดังกล่าวว่าการศึกษาและครอบครัวเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้หญิงทั้งหลายมีเสรีภาพพื้นที่ทางการเมืองและความเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริง

3.4 ลักษณะร่วมของสตรีจีน 3 ช่วง

คุณลักษณะของสตรีจีนที่เผยแพร่ผ่านผู้หญิงทั้ง 3 รุ่น คือ ยาย แม่และผู้ประพันธ์มีลักษณะที่ร่วมกัน 4 ประการแม้ว่ายุคสมัยทางสังคมจะแตกต่างกัน ได้แก่ ความงามของสตรี ความทุกข์ยากของสตรี การไม่ยอมจำนนต่อสังคมและสตรีจีนผู้มีปัญญา

ประการแรก ความงามของสตรีจีนในยุคสาธารณรัฐนั้น ยายเป็นภาพแทนของสตรีที่ต้องมีความงามตามขนบของสังคม เช่น การรัดเท้า การแต่งกายด้วยอาภรณ์ที่สวยงามและต้องมีการียามารยาทอันสำรวมเพื่อให้ผู้ชายชื่นชมและสังคมยอมรับ แต่มาตรฐานความงามดังกล่าวมิไว้เพื่อตอบสนองอุดมการณ์ปิตาธิปไตยซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ชายครอบครองผู้หญิงเอาไว้ในฐานะภรรยาหรือครอบครัวฝ่ายหญิงบีบให้ลูกสาวของตนแต่งงานเพื่อแลกกับทรัพย์สินสมบัติและยศทางราชการ ความงามของสตรีจึงมีไว้เพียงเพื่อรับใช้สังคมเงินที่มีผู้ชายเป็นใหญ่เท่านั้น หากสตรีจีนคนใดไม่ยอมปฏิบัติตาม ถือว่าเป็นการขัดกับธรรมเนียมของสังคม ขณะที่ยุคคอมมิวนิสต์เรียกร้องให้สตรีแต่งกายด้วยเครื่องแบบทหาร แม้ว่าความสวยงามตามอย่างยุคสาธารณรัฐถูกกำจัดออกไปและทดแทนด้วยความแข็งแกร่งแบบผู้ชาย แต่การแต่งกายด้วยเครื่องแบบถือเป็นวินัยของพรรคคอมมิวนิสต์และ

กองทัพ หากใครฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ กรณีดังกล่าวจึงไม่ต่างไปจากขนบธรรมเนียมของสังคมในสมัย
 สาธารณรัฐที่มีธรรมเนียมการแต่งกายสำหรับสตรี ส่วนลุง ชางต้องประสบกับการปฏิวัติวัฒนธรรมโดย
 เหมาเจ๋อตุงซึ่งเรียกร้องให้ผู้หญิงแสดงออกซึ่งความห้าวหาญตามอย่างของผู้ชาย มีการนำชุดทหารมา
 ใส่และแต่งกายคล้ายผู้ชายเพื่อส่งเสริมให้สตรีมีความแข็งแกร่งและกวาดล้างค่านิยมดั้งเดิมอันเป็น
 อุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ความงามในแต่ละยุคสมัยจึงมีความแตกต่างกันไปในเรื่องของเครื่อง
 แต่งกาย แต่สิ่งที่เหมือนกัน คือ อารมณ์และความงามเป็นเครื่องมือของระบอบปิตาธิปไตยในการ
 ควบคุมผู้หญิง

ประการที่สอง คือ ความทุกข์ยากของสตรี ค่านิยมโบราณแบบขงจื้อยังคงยึดถึงความ
 ด้อยค่าของผู้หญิงเพราะผู้หญิงต้องเชื่อฟังพ่อแม่เมื่ออาศัยอยู่ในบ้าน เชื่อฟังสามีเมื่อแต่งงานและเชื่อฟัง
 ลูกชายหากสามีล่วงลับ ดังนั้น อาณาเขตและอำนาจของผู้หญิงถือว่าแคบและน้อยมากเมื่อเทียบกับ
 ผู้ชายที่สามารถเดินทางออกนอกบ้านพร้อมกับการสะสมอำนาจทางการเมืองได้ อีกทั้งผู้หญิงไม่อาจมี
 ความคิดเห็นเป็นของตนเองได้ และไม่อาจบ่นว่าหรือระบายสิ่งใดให้ใครฟัง สตรีจีนยุคสาธารณรัฐแบบ
 ยายจึงต้องเก็บอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เมื่อมาถึงช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศ แม่
 ต้องผจญกับความลำบากในการฝึกตนเป็นคอมมิวนิสต์ที่ดี ต้องมีร่างกายที่แข็งแกร่งเพื่อรับมือกับ
 สภาพอากาศและการโจมตีจากศัตรู และต้องเชื่อฟังพรรคคอมมิวนิสต์และพ่อหรือหัวหน้าครอบครัวซึ่ง
 ถือว่าเป็นคำสั่งเด็ดขาด หากไม่ปฏิบัติตาม แม่ไม่อาจได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกพรรคหรือได้รับการ
 ยอมรับจากสังคม อารมณ์ความรู้สึกที่แม่ต้องการให้พ่อเห็นใจ จึงถูกกดทอนลงให้เหลือเพียงแต่การ
 ปฏิบัติตามระเบียบ และเมื่อการปฏิวัติวัฒนธรรมดำเนินมาถึง เหมาเจ๋อตุงเรียกร้องให้สตรีจีนประพฤติ
 ตนเหมือนผู้ชายและกวาดล้างศัตรูทางการเมืองเพื่อสังคมส่วนรวม เรื่องส่วนตัว อารมณ์ ความรู้สึก
 และเรื่องทางเพศต้องได้รับการกำจัดออกไปเพื่อการทำงานปฏิวัติเพียงอย่างเดียว สตรีจีนแบบลุง ชาง
 จึงต้องเก็บกดเรื่องความรักลงไปเพื่อไม่ให้สังคมประณามหรือทำให้ครอบครัวที่เธอดูแลต้องเดือดร้อน
 ความทุกข์ยากของสตรีจึงเป็นสิ่งที่ทำให้สตรีไม่มีตัวตน ไม่อาจพูดถึงความรู้สึกและความคิดเห็นของ
 ตนเองได้ ไม่ว่าจะยุคสมัยใด ระบอบปิตาธิปไตยบังคับให้สตรีต้องยอมจำนนต่อสังคมเท่านั้น

ประการที่สาม คือ การไม่ยอมจำนนต่อสังคม ภาพแทนของสตรีจีนที่ไม่ยอมให้สังคมกด
 ซ้ำแต่เพียงฝ่ายเดียวยังเป็นจุดร่วมกันของสตรีทั้ง 3 รุ่น ยายในยุคสาธารณรัฐไม่ยอมเชื่อฟังคุณตาหวดที่
 บังคับให้ยายแต่งงานใหม่หลังจากที่นายพลช่วยเสียชีวิต แต่ยายเลือกที่จะเลี้ยงดูแม่ในวัยเด็กและ

แต่งงานกับหมอเซียซึ่งย้ายรักจากใจจริง ยายยังหลบหนีออกจากคุกหาสน์ของนายพลช่วยซึ่งเป็นสถานที่ที่มีแต่การเอาเปรียบผู้หญิงเพราะบรรดาภรรยาอยู่ในบ้านต่างแก่งแย่งชิงดีกันเองพร้อมกับโกหกว่าแม่เสียชีวิตแล้วเพื่อไม่ให้ใครมาตามลูกกับยายกลับไป และยายยังปฏิเสธการเข้าร่วมพิธีฝังศพนายพลช่วยอีกด้วย ส่วนแม่ในยุคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศไม่ยอมให้ความยุติธรรมและความรุนแรงทางการเมืองโจมตีใส่แม่ฝ่ายเดียว ในทางกลับกันแม่แสดงความกล้าหาญด้วยการยังยืนไม่ให้นักบริสุทธ์หลายคนต้องออกไปอยู่ค่ายชนบท การห้ามเรดการ์ดกระทำการรุนแรงรวมไปถึงการต่อรองกับพ่อในเรื่องกฎระเบียบบางด้านอีกด้วย ขณะที่จุง ขางใช้จุดเด่นเรื่องวิชาการและความสนใจในเรื่องราวของโลกตะวันตกต่อต้านอุดมการณ์คอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาที่ครอบงำความคิดประชาชนให้สนใจแต่การโจมตีศัตรูทางการเมือง ความใฝ่รู้และการศึกษาแบบโลกสมัยใหม่ทำให้จุง ขางสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติ สอบเข้ามหาวิทยาลัย และได้ไปศึกษาต่อที่สหราชอาณาจักร การศึกษาทำให้สตรีจีนหลุดพ้นไปจากกรอบของสังคมที่มีแต่การลดคุณค่าของผู้หญิง สตรีทั้ง 3 รุ่นจึงแสดงให้เห็นว่าสตรีจีนสามารถใช้ความฉลาดและความสามารถให้ตนเองหลุดพ้นไปจากระบอบปีศาจได้ในทุกยุคทุกสมัยได้เช่นกัน

ประการสุดท้าย สตรีจีนยังเป็นผู้นำครอบครัวที่นำพาสมาชิกไปสู่การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและรอดพ้นจากภัยอันตรายได้ด้วย ยายสามารถเลี้ยงดูบุตรหลานและจุง ขางให้ได้รับความอบอุ่นและการศึกษาในช่วงที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานปฏิวัตินอกบ้าน และยายยังชวนป้าจุนหยิงให้มาร่วมดูแลอีกด้วย ภาพแทนของสตรีจีนจึงเป็นภาพของกลุ่มผู้หญิงที่สามารถให้ความรักและความมั่นคงกับสมาชิกแม้ว่าผู้ชายไม่ได้อยู่เป็นเสาหลักในการดูแล ภาพของสตรีในฐานะผู้นำครอบครัวยังเผยออกมาผ่านความสามารถของแม่ซึ่งช่วยให้พ่อพ้นผิดจากการใส่ร้ายทางการเมืองด้วยการยื่นเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีโจวเินไห่ และแม่พ่อเสียชีวิตไปแล้วแต่ยังไม่ได้รับคำสรรเสริญที่ดี แม่ยังต่อสู้เพื่อให้พ่อได้รับความยุติธรรมจากพรรคคอมมิวนิสต์เพราะพ่อเป็นคนที่ทุ่มเททำงานให้กับพรรคมาโดยตลอด นอกจากนี้แม่ยังช่วยเหลือจุง ขางให้ได้เข้าเรียนมหาวิทยาลัยโดยให้เจ้าหน้าที่รัฐพิจารณาความสามารถแทนที่จะเป็นการใช้เส้นสายหรือพฤติกรรมทางการเมือง และในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม จุง ขางเป็นผู้นำครอบครัวด้วยการยื่นเคียงข้างพ่อแม่ซึ่งถูกสังคมกดดันซึ่งแตกต่างจากเรดการ์ดคนอื่น ๆ ที่ตัดความเป็นพ่อแม่ลูกเพียงเพราะบูชาลัทธิเหมา จุง ขางยังดูแลยาย ป้าจุนหยิงและเสี่ยวฟางน้องชายคนเล็ก รวมไปถึงการเดินทางไปเยี่ยมพ่อแม่ในค่ายแรงงานชนบทจนนักโทษคนอื่นอิจฉาที่จุง ขางเป็นลูก

สาวกตัณฺณในยามที่การปฏิวัติวัฒนธรรมได้ปรากฏความเป็นครอบครัวไปหมดแล้ว ความเป็นผู้นำครอบครัวของสตรีจีนจึงเป็นจุดร่วมกันที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวให้เป็นสุขโดยไม่ต้องพึ่งพาความสามารถของผู้ชายได้

3.5 ลู่อัตลักษณ์ใหม่ของสตรีจีน: บทวิพากษ์ความย้อนแย้ง

แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแต่ละยุคแต่ละสมัย ตั้งแต่การล้มล้างราชวงศ์ชิง และเปลี่ยนเป็นระบอบสาธารณรัฐจีนมาจนถึงสาธารณรัฐประชาชนจีนและการปฏิวัติวัฒนธรรม การกตขี้ยังมืออยู่และผู้หญิงต่างต้องดิ้นรนเอาตัวรอดจากระบอบสังคมนั่งกล่าว ระบอบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ได้รับประกันว่าสตรีจีนจะอยู่อย่างมีความสุข ดังนั้น ลักษณะร่วมกันประการหนึ่งที่สตรีจีนต้องพบเจอร่วมกันในยุคสมัยที่ต่างกัน คือ ความทุกข์หรือความกดดันทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้หญิง เห็นได้ว่าความทุกข์ของสตรีมีอยู่ทุกช่วงเวลาทางการเมือง ไม่ว่าจะ เป็นระบอบสาธารณรัฐ พรรคคอมมิวนิสต์ หรือแม้กระทั่งการปฏิวัติวัฒนธรรม

จุง ชาง แสดงให้เห็นว่าการเมืองที่เปลี่ยนไปไม่ได้ให้ความมั่นคงทางสังคมกับผู้หญิงจีน ระบอบสาธารณรัฐซึ่งเหล่านักปฏิวัติต่างกล่าวอ้างถึงความเท่าเทียมกันในสังคมนวมไปถึงการเดินขบวนเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงประเทศกลายเป็นการสถาปนาระบอบประชาธิปไตยใหม่โดยมีเหล่าขุนศึกและนายทหารเป็นใหญ่ การกระทำดังกล่าวจึงไม่อาจนำพาสตรีให้หลุดไปจากวังวนของการกตขี้โดยผู้ชาย เหล่านายทหารและขุนศึกที่ตั้งตนเป็นใหญ่ในแต่ละแคว้นต่างสะสมโภคทรัพย์ และผู้หญิงไว้ในครอบครองราวกับเป็นเครื่องประดับบาร์มี แต่ในอีกด้านหนึ่ง จุง ชางชี้ให้เห็นถึงความพยายามของสตรีในการเอาตัวรอดจากสังคมนิตาธิปไตยในยุคสาธารณรัฐเช่นกัน แม้ระบอบการเมือง และผู้ชายที่ทรงอำนาจไม่อาจให้ความสุขหรือความเท่าเทียมกับผู้หญิงได้ แต่ผู้หญิงจีนไม่ได้เป็นบุคคลที่รอคอยแต่สังคมช่วยเหลือ สตรีจีนในยุคสาธารณรัฐแสดงให้เห็นถึงการต่อรองและต่อต้านระบอบ นิตาธิปไตยและยังเป็นการบอกด้วยว่าสตรีจีนเท่านั้นที่จะปลดปล่อยสตรีด้วยกันออกจากบ่วงทางสังคมได้

เมื่อมาถึงช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศ แม่มิบบทบาทกับการแสดงออกทางการเมืองเพื่อเรียกร้องให้ผู้หญิงมีความเท่าเทียมกัน บุคลิกลักษณะของแม่เป็นผู้หญิงที่ไม่ยอมให้กับ สังคมและต่อต้านขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่ข่มเหงผู้หญิง แม่จึงตัดสินใจเข้าร่วมงานกับพรรคคอมมิวนิสต์และพบรักกับพ่อ อย่างไรก็ตาม นโยบายความเท่าเทียมของพรรคคอมมิวนิสต์ที่แม่

เผ่าคอยมานานกลับหมายถึงผู้หญิงต้องทนความยากลำบากให้ได้เท่ากับผู้ชาย ทำงานปฎิวัติเคียงข้างผู้ชายและต้องฝึกตนให้อดทนกับทุกสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการรับเข้าเป็นสมาชิกพรรค และทดสอบศรัทธาที่มีต่อรัฐและยังเป็นการล้างพฤติกรรมกระฎุมพีที่เน้นความสะดวกสบายกับความฟุ่มเฟือยออกไปจากสังคม การแต่งกายที่แม้ไม่ได้สวยงามเหมือนยายในยุคสาธารณรัฐเพราะสตรีต้องสวมชุดทหาร แต่เครื่องแบบกลายเป็นเครื่องมือควบคุมผู้หญิงให้อยู่ในระเบียบวินัยของกองทัพ หากไม่ทำตามถือว่าฝ่าฝืนสังคมซึ่งไม่ต่างจากอาภรณ์และความงามของยายที่มีไว้เพื่อให้สังคมได้กำหนดความเป็นหญิงเท่านั้น สถานภาพของผู้หญิงยังเป็นเพียงแค่ผู้ที่ฟังคำสั่งจากผู้ชายเท่านั้น จุง ชางวิพากษ์ว่าระบอบปิตาธิปไตยที่เอื้อให้ผู้ชายมีอำนาจจากยุคก่อนไม่ได้หายไปพร้อมกับการปฏิวัติหรือโฆษณาทางการเมืองและความเท่าเทียมไม่ได้เกิดขึ้นจริง แต่กลายเป็นรูปแบบปิตาธิปไตยใหม่ที่มีอำนาจของพ่อและพรรคควบคุมพฤติกรรม ความคิดและออกคำสั่งให้ผู้หญิงอยู่ใต้อาณัติไม่ต่างไปจากที่ชายที่ต้องเชื่อฟังคุณตาทวดและสามี นอกจากนี้ระบอบดังกล่าวยังพัฒนาจนกลายเป็นเครื่องมือและอาวุธทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนเริ่มหันมาหวาดระแวงกันเองอีกด้วย แต่ในอีกด้านหนึ่ง แม่แสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมจำนนต่อความรุนแรงทางการเมืองด้วยการหาหนทางให้ตนเองและครอบครัวรอดพ้นจากการใส่ร้ายทางการเมือง และไม่ได้ยอมรับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์อย่างเต็มตัว แม่จึงแสดงให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไม่ได้เป็นที่พึ่งให้สตรีจีนได้จริงตามที่ประกาศไว้ และสตรีจีนยังต้องพึ่งพาตนเองเพื่อให้ตนเองและครอบครัวอยู่รอดปลอดภัย

การปฏิวัติวัฒนธรรมไม่ได้ทำให้สถานะสตรีจีนดีขึ้นเช่นกัน แต่ทำให้คุณค่าของสตรีลดลงเหลือเพียงแค่เป็นกลไกทางการเมืองเท่านั้น การล้มล้างค่านิยมดั้งเดิมและขนบธรรมเนียมโบราณด้วยการอ้างว่าจะทำให้ประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้ากลับทำให้สังคมถอยหลัง ผู้หญิงยังต้องติดอยู่ในขอบเดิมของสังคมยุคเก่า ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อฟังอำนาจรัฐหรือผู้ชายโดยไม่ตั้งคำถาม หากใครประพฤติตนเป็นผู้หญิง อ่อนโยน หรือแสดงอารมณ์ความรู้สึกจะถูกประณาม สตรีจีนจึงไม่ได้มีพื้นที่ทางสังคมหรือมีตัวตนใหม่อย่างแท้จริง จุง ชางวิพากษ์ความขัดแย้งกันเองของนโยบายดังกล่าวด้วยการนำเสนอภาพของสตรีที่มีปัญญาด้วยการบอกว่าปัญญาและความรู้ทำให้สตรีจีนหลุดพ้นไปจากค่านิยมดั้งเดิม ไม่ใช่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์หรือลัทธิเหมาที่คอยพันธนาการสตรีเหมือนกับยุคที่ผ่านมา

บทที่ 4

ประวัติศาสตร์จากมุมมองของสตรีจีน

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นเรื่องประวัติศาสตร์สตรีจีน สิ่งที่น่าสนใจน่าวิเคราะห์เป็นเรื่องราวของจุ๋ ชางในด้านที่นำเสนอทัศนคติและโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์และตัวละครต่าง ๆ ที่มีต่อสังคมจีน พรรคคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาในฐานะที่เป็นการนำเสนอประวัติศาสตร์อีกด้านของสังคมจีนในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นปกครองประเทศ ผู้วิจัยค้นพบว่าสิ่งที่จุ๋ ชางประพันธ์ไว้เป็นการวิพากษ์ความเสมอภาคที่ไม่มีอยู่จริงของพรรคคอมมิวนิสต์ การฉ้อฉลและโกหกหลอกลวงของรัฐ การตั้งคำถามกับพรรคคอมมิวนิสต์และการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมผ่านประสบการณ์ของผู้ประพันธ์และตัวละครอื่น ๆ ที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐที่พรรคคอมมิวนิสต์สัญญาว่าจะนำพาประเทศจีนไปสู่สังคมนิยม การประณามศัตรูทางการเมืองรวมถึงการตั้งคำถามกับอุดมการณ์และความจริงที่เกิดขึ้น หนึ่งในแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ คือ นวประวัติศาสตร์ (New Historicism)

การเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชาติตามแบบดั้งเดิมมักกล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของชาติที่มีผู้ชายเป็นผู้นำและมักมีเรื่องราวของตำนานการสร้างชาติ จากประเด็นดังกล่าวทำให้ประวัติศาสตร์ของชนชาติหนึ่ง ๆ ผูกติดกับเรื่องเล่าตามแบบฉบับของทางการที่มักเชิดชูอุดมการณ์ความเป็นชาติและไม่เปิดโอกาสให้กับบุคคลภายนอกหรือแนวคิดอื่น ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขได้ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์แบบทางการจึงกดทับความจริงอีกด้านที่ไม่ได้รับการเปิดเผย มาร์ค เคอร์รี่ (Mark Currie) อ้างถึงสติเฟิ่น กรีนแบล็ตต์ (Stephen Greenblatt) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านแนวคิดนวประวัติศาสตร์ว่า สำหรับนักวิจารณ์อย่างกรีนแบล็ตต์ นวประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับอำนาจและการเมืองใน 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ การตระหนักว่าตัวบททางประวัติศาสตร์เป็นตัวบทแบบปิด มีการคัดเลือกเรื่องที่จะเล่าและตัดเรื่องบางเรื่องทิ้งไปตามแนวคิดที่ได้รับมาจากคติหลังโครงสร้างนิยม ในคำนำของหนังสือเรื่อง **Shakespeare Negotiation** กรีนแบล็ตต์ กล่าวว่าประวัติศาสตร์ต้องหันเหออกจากแนวทางแบบสังคมนิยมที่มองว่าประวัติศาสตร์เป็นความจริงมาสู่การตระหนักว่าประวัติศาสตร์และวรรณกรรมเป็นวาทกรรมซึ่งประกอบสร้างขึ้นมากกว่าสะท้อนความเป็นจริง และเป็นการสร้างอดีตมากกว่าการค้นพบความถูกต้องของอดีต อีก

ประเด็นหนึ่ง คือ ตัวบททางประวัติศาสตร์แฝงค่านิยมของผู้ตีความอีกชั้นหนึ่งเสมอ¹⁷³ นอกจากนี้ เป้าหมายของแนวคิดทฤษฎีประวัติศาสตร์ คือ การนำประวัติศาสตร์มาเขียนอีกครั้งในมุมมองของตนเอง ในฐานะที่เป็นการประกอบสร้างอดีตซึ่งแสดงถึงจุดยืนทางการเมืองของผู้ประพันธ์หรือผู้ตีความ¹⁷⁴ หากพิจารณาว่างานเขียนทางประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าประเภทอื่น ๆ ต่างมีอคติเหมือนกันและไม่มีงานชิ้นใดมีคุณค่ามากกว่าในแง่ของการนำเสนอความจริง อาจกล่าวได้ว่าการเขียนประวัติศาสตร์ผ่าน ตัวบทวรรณกรรมและอัตชีวประวัติสามารถนำเสนอความจริงอีกด้านที่ประวัติศาสตร์แบบทางการไม่อาจนำเสนอได้ ดังนั้นหากพิจารณาทัศนคติของจุ ช่างในการเขียนวิพากษ์พรรคคอมมิวนิสต์แล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จุ ช่างใช้เรื่องเล่าและวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ มาเป็นเครื่องมือในการเขียน ประวัติศาสตร์และสังคมจีนในอีกแง่มุมหนึ่งเพื่อให้เห็นถึงการกดขี่และการหลงใหลในอำนาจของ พรรคคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาที่อวดอ้างว่าทำให้สังคมจีนไร้ชนชั้นและปราศจากการกดขี่ขูดรีดแบบ ทุนนิยมกับศักดินา ดังนั้น Wild Swans จึงไม่ได้เป็นเพียงอัตชีวประวัติทั่วไป แต่เป็นเอกสารที่ นำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในสายตาของประชาชนธรรมดาและสตรีที่ไม่ผูกติดกับอุดมการณ์ ความเป็นชาติ และผู้ประพันธ์ยังแสดงจุดยืนอันเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลจีนอีกด้วย

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ในบทนี้ อีกแนวคิดหนึ่ง คือ แนวคิดเรื่องเสียงที่ได้ตอบ กัน (dialogism) ซึ่งเผยให้เห็นถึงความคิดของตัวละครหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่ได้ตอบกันไปมา ในตัวบทและต่างฝ่ายต่างพยายามคานอำนาจเพื่อช่วงชิงพื้นที่ทางความหมาย แนวคิดดังกล่าวได้รับการคิดค้นจากนักวรรณคดีชาวรัสเซียชื่อ มิคาอิล บัคติน (Mikhail Bakhtin) สำหรับบัคตินแล้ว ความคิดหรือวาทกรรมอันมากมายที่สื่อสารอยู่ในตัวบทนั้นถือเป็นองค์ประกอบขั้นต้นของงาน วรรณกรรม¹⁷⁵ ในเวลาต่อมา ปอล เดอ มง (Paul de Man) ได้ศึกษาแนวคิดดังกล่าวและให้ความหมายดังต่อไปนี้ว่าการตอบโต้กันไปมาของคำพูดและเสียงดังกล่าวเป็นเหมือนการเปิดพื้นที่ให้บท สนทนา มีเสียงหลายเสียงเข้ามาปะทะกันสังสรรค์กันมากกว่าเป็นการแข่งขันเพื่อหาว่าใครคือผู้ชนะ หรือแพ้ รูปแบบดังกล่าวเป็นการตอบโต้กันไปมาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พูดสามารถพูดในสิ่งที่ไม่ห้ามพูด

¹⁷³ Mark Currie, *Postmodern Narrative Theory*, 2 ed.(New York: Palgrave Macmillan, 2011). 93.

¹⁷⁴ Ibid.

¹⁷⁵ Maria Shevtsova, "Dialogism in the Novel and Bakhtins Theory of Culture," *New Literary History*, Vol. 23, No. 3, *History, Politics, and Culture* (1992). 753.

หรือไม่เคยมีโอกาสดูได้เผยความจริงออกมา¹⁷⁶ ดังนั้น หากพิจารณาจากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าอัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** มีบทสนทนาดังกล่าวที่เผยให้เห็นถึงความพยายามในการพูดสิ่งต้องห้ามหรือสิ่งที่พรรคคอมมิวนิสต์ไม่ต้องการได้ยินออกมา

นอกจากแนวคิดเรื่องการตอบโต้กันไปมาของเสียงแล้ว แนวคิดเรื่องเสียงอันหลากหลายหรือเสียงของผู้อื่น (heteroglossia) ยังแสดงให้เห็นถึงพื้นที่ในตัวบทวรรณกรรมเป็นเหมือนสนามทางภาษาและความคิดอันหลากหลายที่ไหลเวียนในตัวบทหรือสังคมมาปะทะกัน ภาษาประกอบไปด้วยเสียงอันหลากหลายซึ่งมีทั้งเสียงของตนเองและเสียงของผู้อื่น เสียงดังกล่าวทำหน้าที่แสดงให้เห็นถึงการปะทะกันทางอุดมการณ์และภาษาพูดของตัวละครมักมีหลายเสียงหรืออย่างน้อยสองเสียง เสียงแรกเป็นเสียงของผู้พูดหรือผู้ประพันธ์ ส่วนอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงของผู้อื่น เสียงที่ปะทะกันไปมาหรืออุดมการณ์สองจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่าลักษณะการตอบโต้ดังกล่าวเป็นแบบบทสนทนาอันเป็นธรรมชาติของภาษาซึ่งเกี่ยวเนื่องกับประเด็นและความขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคม¹⁷⁷

นพพร ประชากุลกล่าวว่าความหลากหลายของเสียงพูด ไม่ว่าจะเป็นเสียงพูดของชนชั้นต่าง ๆ ของวงการอาชีพต่าง ๆ หรือของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งมาประชันกันอย่างแข็งขันในนวนิยาย ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่บักดินเรียกว่าพหุโชนะ (polyphony) นวนิยายเรื่องหนึ่ง ๆ ที่ได้รับการหล่อเลี้ยงด้วยพหุโชนะจะเป็นเสมือนซิมโฟนีที่ผ่านการเรียบเรียงเสียงประสานอย่างดีเยี่ยม¹⁷⁸ และยังกล่าวด้วยว่า ข้อความหนึ่ง ๆ บรรจุคำพูดปะปนกันสองคำพูดหรือผสมวิธีพูดสองแบบ สองภาษา สองสไตล์ แม้แต่คำคำเดียวกันก็ยังสามารถขึ้นตรงต่อภาษาสองแบบหรือสองระบบความเชื่อพร้อมกัน¹⁷⁹ แนวคิดเรื่องภาษาหรือเสียงที่ประกอบไปด้วยเสียงของตนเองและผู้อื่นทำให้เราเข้าใจเรื่องการปะทะกันทางอุดมการณ์และคำพูด เสียงแรกอาจเป็นเสียงของผู้พูดหรือผู้ประพันธ์ ส่วนอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงของคนอื่นซึ่งแตกต่างออกไปจากเสียงของผู้ประพันธ์

แนวคิดข้างต้นที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์นั้นสามารถเผยให้เห็นถึงการปะทะกันของเสียง ตัวละคร อุดมการณ์ทางการเมืองและโลกทัศน์ที่แฝงอยู่ในตัวบทที่พยายามคานอำนาจและนำเสนอ

¹⁷⁶ Paul de Man, "Dialogue and Dialogism," *Poetics Today*, Vol. 4, No. 1 (1983) Duke University Press (1983). 100.

¹⁷⁷ ตรีศิลป์ บุญขจร, *ด้วยแสงแห่งวรรณคดีเปรียบเทียบ* (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วรรณคดีศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553). 135.

¹⁷⁸ นพพร ประชากุล, *ยกอักษรร ย้อนความคิด เล่ม 1 ว่าด้วยวรรณกรรม* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2552). 80.

¹⁷⁹ เรื่องเดียวกัน 81.

แง่มุมทางประวัติศาสตร์และความจริงของแต่ละฝ่าย นอกจากนี้ทฤษฎีดังกล่าวยังเปิดพื้นที่และโอกาสให้กับกลุ่มคนธรรมดา ผู้หญิงและคนที่ถูกกดขี่สามารถมีเสียงเป็นของตนเองเพื่อทำการวิพากษ์ประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่ถูกควบคุมโดยผู้มีอำนาจของรัฐได้

จุง ชางแสดงถึงความสงสัยต่อการเมืองและสังคมจีนยุคปฏิวัติวัฒนธรรมซึ่งแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งในใจของเธอ จุง ชางเคยเป็นผู้ที่ศรัทธาเพื่อเหมาเจ๋อตุงและต้องการเข้าเป็นยุวชนเรดการ์ด แต่เมื่อเธอเผชิญกับความรุนแรงและความวุ่นวายที่ประชาชนคนจีนเข้าทำหั่นกันเองในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม ต้องทนฟังทั้งเสียงปืนและเสียงประกาศโจมตีฝ่ายตรงข้ามดังไปทั่วในคืนวันเกิดครบรอบ 16 ปี และช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของเธอกับพ่อแม่ถูกคุมขังทำให้จุง ชางมองสังคมจีน พรรคคอมมิวนิสต์และเหมาเจ๋อตุงด้วยสายตาที่เปลี่ยนไป เธอเกิดความสับสนในจิตใจกับคำสอนที่กล่าวว่า โลกทุนนิยมคือนรก ประเทศจีนคือสวรรค์ เธอจึงตั้งคำถามว่าถ้าการนองเลือดที่เธอพบอยู่คือสวรรค์ แล้วนรกคือสิ่งใดกัน เธอสารภาพว่าเป็นครั้งแรกที่เธอเกลียดชังรัฐบาลของประเทศนี้ เธอตั้งใจว่าจะขอเห็นด้วยตาตนเองว่ายังมีที่ใดในโลกที่เต็มไปด้วยความเจ็บปวดมากกว่านี้ แต่เธอยังคงไว้วางใจเหมาเจ๋อตุงอยู่¹⁸⁰ จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงเสียงที่ตอบโต้กันไปมาระหว่างสองอุดมการณ์และความขัดแย้งกันเองในจิตใจของเธอ เสียงที่อยู่ในข้อความดังกล่าวมีทั้งเสียงของเธอที่รำพันถึงวันเกิดของเธอที่ไม่ได้จัดฉลองและพ่อแม่ของเธอถูกจำขัง รวมไปถึงเสียงของการยิงปะทะและเสียงจากเครื่องขยายเสียงของกลุ่มกบฏกระตุ้นให้ต่อสู้กับศัตรูซึ่งแสดงให้เห็นถึงการตอบโต้กันไปมาระหว่างเรื่องส่วนบุคคล ความรุนแรงและเรื่องส่วนรวม นอกจากนี้ คำพูดของเธอที่กล่าวว่าเธอได้รับการสอนมาตลอดว่าเงินสังคมนิยม คือ สวรรค์บนดินและโลกทุนนิยม คือ นรก เธอจึงตั้งคำถามกับตนเองว่า หากที่นี้ คือ สวรรค์ แล้วนรกอะไรคือ สิ่งใดกัน คำพูดที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงเสียงหลายเสียงที่มาพบกันแม้ว่ามาจากคนพูดคนเดียวกัน คือ ผู้ประพันธ์ สิ่งที่ได้รับคือการบอกกล่าวแม้จะออกจากคำพูดเธอแต่สะท้อนถึงเสียงจากทางการที่ครอบงำความคิดของเธอ แม้กระทั่งคำถามที่เธอถามกับตนเองยังเป็นการปะทะกันระหว่างเสียงของทางการและเสียงของเธอเอง คำว่า สวรรค์ (paradise) สามารถแทนได้ด้วยคำว่า heaven ซึ่งมีนัยของประเทศจีนในยุคโบราณที่มองว่าจักรพรรดิหรือฮ่องเต้ได้รับอำนาจจากสวรรค์ให้ลงมาปกครองอาณาจักร ส่วนนรกอะไรคือซึ่งเป็นคำพูดของเธอเป็นเสียงที่

¹⁸⁰ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 366.

โต้ตอบกลับไปถึงความจริงที่เกิดขึ้นและตั้งคำถามกับอำนาจรัฐ จากนั้นเธอจึงระบายถึงความเกลียดชังที่เธอมีต่อระบอบคอมมิวนิสต์

อย่างไรก็ตาม ประโยคถัดมา เสียงของเธอกลับบอกว่าเธอหลีกเลี่ยงที่จะวิจารณ์เหมา เพราะเธอยังมองว่าเหมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตตั้งแต่เด็ก เหมายังทั้งเป็นวีรบุรุษ เทพเจ้าและแรงบันดาลใจ บันดาลใจ ต่อจากนั้นเธอกลับบอกว่า แม้ว่าพลังอำนาจของเหมาหายไปจากใจเธอแล้ว เหมายังศักดิ์สิทธิ์และอยู่เหนือความสงสัยใด ๆ ทั้งปวง คำว่า “พลังอำนาจ” ผู้ประพันธ์ใช้ภาษาอังกฤษว่า “magic power” ซึ่งสามารถตีความอีกนัยหนึ่งว่าการหลอกลวงได้ นอกจากเสียงที่โต้ตอบกลับไปกลับมาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความความลังเลใจและตัวตนที่ขัดแย้งกันเองในจิตใจ เสียงของผู้ประพันธ์ยังแอบแฝงความเปราะบางต่อการกระทำของเหมาอีกด้วย แม้จุง ชางกล่าวว่าเธอยังไม่ได้ทำลายเหมาโดยตรงก็ตาม แต่ย่อหน้าที่ตามมาหลังจากนั้น คือ ผู้ประพันธ์บรรยายบทกวีที่เธอเขียนขึ้นเองเกี่ยวกับการสิ้นสุดของอดีตที่ไร้เดียงสาและรอรับแต่การสั่งสอน เหมือนใบไม้ที่ถูกลมพัดไปแบบไม่มีวันกลับ เธอบรรยายโลกใหม่ที่นำอศรรยโง่สำหรับเธอ ทั้งๆที่เธอยังไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร การเขียนบทกวีเป็นเหมือนการเสาะแสวงหาหนทางเดินต่อไปในความมืดมิด¹⁸¹

ผู้ประพันธ์พยายามจะบอกว่า เธอกำลังหลบหนีไปจากความไร้ชีวิตชีวาของสังคมนั้นไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ดังนั้นเสียงที่เปล่งออกมาตอบโต้กันแบบย่อหน้าต่อย่อหน้าจึงเป็นเสียงที่เริ่มเรียกร้องหาเสรีภาพและหลุดไปจากพันธนาการของสังคมนั้นแม้ว่าเธอไม่ได้พูดถึงการวิพากษ์ระบอบคอมมิวนิสต์ออกมาโดยตรง อีกทั้งบทกวีที่เธอเขียนยังชี้ให้เห็นถึงแนวคิดการเขียนบทกวีของผู้หญิงซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ระบายถึงความรู้สึก จุดยืนทางการเมืองและตัวตนที่พ้นไปจากพันธนาการของสังคมนั้นอีกด้วย เสียงดังกล่าวจึงแสดงถึงตัวตนของจุง ชางที่ค่อย ๆ พัฒนาจากตัวตนหนึ่งไปสู่อีกตัวตนหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนจากตัวตนเดิมที่คิดว่าเหมาเจ๋อตุงเป็นดังบุคคลต้นแบบที่เธอต้องการเดินตามเปลี่ยนไปสู่การตั้งคำถามถึงการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ และลัทธิเหมาจนถึงการปฏิเสธและวิพากษ์วิจารณ์ค่านิยมของสังคมนั้นดังกล่าวอย่างเปิดเผยซึ่งเป็นการประกาศจุดยืนทางการเมืองของผู้ประพันธ์ที่นิยมเสรีภาพ ประชาธิปไตย ความเท่าเทียมกันและความปรารถนาในการออกไปสู่โลกภายนอกเพื่อพิสูจน์ความจริงของโลกทุนนิยมที่เธอถูกสอนให้เชื่อว่าเลวร้ายมาโดยตลอด

¹⁸¹ Ibid.

แม้ว่าเสียงทั้งหลายที่ออกมาจะเป็นเสียงที่ปะทะกันหรือแตกต่างกัน แต่ทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าเธอกำลังแสดงให้เห็นถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและพยายามหลบหนีไปจากอำนาจเผด็จการที่ครอบงำสังคม การเขียนบทกวีหรือระบายสิ่งที่อยู่ในใจออกมายังเป็นการประกอบสร้างตัวตนของเธอผ่านการเขียนซึ่งผูกติดกับค่านิยมตะวันตก โลกใบใหม่ที่มีแต่ความอัศจรรย์และการไม่มีวันหวนกลับมาเป็นการบอกว่าเธอปรารถนาจะอยู่กับความสนุกและความสะดวกสบายของสังคมตะวันตกมากกว่าอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ ดังนั้น นอกจากจุง ชางแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อีกด้านหนึ่งของสังคมจีนในสายตาของสตรีแล้ว ยังเป็นการปลุกฝังค่านิยมเสรีภาพทางการเมืองแบบตะวันตกลงใน **Wild Swans** ให้กับผู้อ่านอีกด้วย

4.1 จุดยืนของจุง ชางในการนำเสนอประวัติศาสตร์

งานอัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** เปรียบได้กับเอกสารทางประวัติศาสตร์และสังคมที่บันทึกเรื่องราวการต่อสู้และบอกเล่าถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้ประพันธ์อีกด้วย กล่าวคือ จุง ชางไม่ได้เพียงแค่วิพากษ์หรือนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อีกด้านที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการประกาศตัวตนและจุดยืนด้านตรงข้ามกับรัฐบาลจีนที่เธอเห็นว่าไม่ได้มอบเสรีภาพและพื้นที่ทางการเมืองให้กับสตรีและประชาชน การเขียนอัตชีวประวัติเกี่ยวกับตนเองและบอกเล่าเรื่องราวของคนอื่นจึงเป็นการประกาศถึงสิ่งที่ผู้ประพันธ์คิดเกี่ยวกับโลกทัศน์ สังคมและสภาพแวดล้อมทางการเมืองรอบข้างเพื่อนิยามความหมายของตนเองผ่านการบอกเล่าสิ่งที่พูดออกมาไม่ได้ในช่วงเวลาดังกล่าว ดังที่ สมิธและวัตสัน กล่าวถึงตัวตนของผู้เล่าในแบบ “ฉันในฐานะอุดมการณ์” (Ideological “I”) ว่าแนวคิดดังกล่าวเผยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนของผู้เล่าที่เป็นกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่หล่อหลอมผู้เล่าขึ้นมา ฉันในฐานะอุดมการณ์เป็นช่องทางที่ทำให้ผู้เล่าหรือผู้ประพันธ์ได้เล่าเรื่องราวของตนเองออกมา อุดมการณ์ผ่านเรื่องเล่าทำให้เข้าใจได้ถึงหลายสิ่งที่อยู่รายล้อมผู้เล่า เช่น สถานที่ ความสัมพันธ์ของผู้เล่ากับคนอื่นหรือกลุ่มสังคมอื่น ช่วงเวลาในชีวิต อิทธิพลของบริบททางสังคม แรงจูงใจของการกระทำ ความรุนแรงต่าง ๆ รวมไปถึงความหมายของจักรวาล ดังนั้นเมื่ออัตชีวประวัติได้รับอิทธิพลจากประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เรื่องเล่าที่เกิดขึ้นจึงเกี่ยวกับกับสถานที่หรือเวลาใดเวลาหนึ่งเสมอ และผู้เล่าย่อมหล่อหลอมตัวตนจากประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนั้น ๆ รวมไปถึงความหมายของชีวิตในช่วงเวลาที่ทำการประพันธ์งานอยู่

¹⁸² ดังนั้น หากพิจารณาจากสิ่งที่จุง ชางประสบในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นปกครองประเทศไปจนถึงช่วงหลังปฏิวัติวัฒนธรรม ผู้วิจัยสามารถอนุมานได้ว่าจุง ชางพบกับการหล่อหลอมทางอุดมการณ์ของรัฐที่บังคับประชาชนให้เชื่อฟังผู้มีอำนาจอย่างไม่มีข้อแม้และสะท้อนถึงตัวตนของผู้ประพันธ์ที่เรียกร้องหาเสรีภาพและพื้นที่ทางการเมืองเพื่อแสดงออกถึงความคิดเห็นที่ต่างออกไปจากที่รัฐบาลพยายามพร่ำสอนอุดมการณ์ผ่านกลไกด้านการควบคุมความคิดและการแสดงออกถึงความรุนแรงต่าง ๆ

บทสัมภาษณ์ของจุง ชางในหนังสือพิมพ์ลอนดอน อีฟนิง สแตนดาร์ด (London Evening Standard) เมื่อปี ค.ศ. 2012 ตอกย้ำประเด็นที่ว่าอัตชีวประวัติสามารถบอกจุดยืนหรืออุดมการณ์ทางการเมืองของตัวผู้ประพันธ์ได้ จุง ชางพูดถึงสังคมจีนในประเด็นที่รัฐบาลต้องการให้ประชาชนลืมอดีตส่งผลให้ประชาชนมีบาดแผลในใจ แต่จุง ชางคิดว่าเธอโชคดีที่ประพันธ์ **Wild Swans** ออกมาซึ่งทำให้เธอคิดถึงอดีตโดยไม่ต้องเจ็บปวดอีกต่อไป จุง ชางกล่าวว่ารัฐบาลจีนพยายามไม่ให้ประชาชนคิดถึงอดีตที่ผ่านมา ทำให้ประชาชนไม่ได้จดจำเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้น จุง ชางยังกล่าวอีกว่าเธอเป็นคนโชคดีที่ได้เขียนอัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** ขึ้นมาซึ่งทำให้เธอสามารถย้อนนึกถึงอดีตได้โดยไม่ต้องรู้สึกถึงบาดแผลและความเจ็บปวดอีกต่อไป เธอยังบอกอีกว่าคนอื่น ๆ ที่เธอพบเจอในประเทศจีนนั้น แม้พวกเขาดูร่าเริงแจ่มใส แต่กลับมีความทุกข์ระทมฝังลึกลงไปภายในจิตใจ¹⁸³ เมื่อพิจารณาคำกล่าวนี้ ผู้วิจัยมองว่าจุง ชางต้องการให้ประชาชนจีนและตัวเธอมีเสรีภาพมากขึ้นในการแสดงความคิดเห็นและเปิดเผยถึงเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีต บาดแผลและความทุกข์ระทมอันเกิดจากความรุนแรงทางการเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นดังข้อห้ามที่รัฐบาลจีนตั้งไว้ไม่ให้คนจีนพูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและต้องเก็บงำความรู้สึกเจ็บปวดดังกล่าวลงไป เธอเป็นอิสระจากข้อห้ามหรือความระทมที่เกิดขึ้นเพราะงานเขียนของเธอได้ชำระล้างความรู้สึกในใจและช่วยให้เธอก้าวข้ามอดีตไปสู่เสรีภาพในการแสดงออกอย่างแท้จริง ดังนั้น ประวัติศาสตร์ที่เธอนำเสนอในงานเขียนจึงไม่ใช่ประวัติศาสตร์ที่เชิดชูอุดมการณ์ของรัฐ แต่เป็นประวัติศาสตร์ตามมุมมองของคนที่ตระหนักถึงเสรีภาพในการเปิดเผย

¹⁸² Smith and Watson, *Reading Autobiography: A Guide for Interpreting Life Narratives*. 76-77.

¹⁸³ Alison Roberts, "Wild Swans Author Jung Chang: 'Censorship in China Is Worse Now Than It Was 10 Years Ago'," London Evening Standard, www.standard.co.uk/lifestyle/london-life/wild-swans-author-jung-chang-censorship-in-china-is-worse-now-than-it-was-10-years-ago-7657123.html.

เรื่องราวโดยที่ไม่จำเป็นต้องกลัวอำนาจของรัฐบาลจีนอีกต่อไป บาดแผลหรือความระทมที่เกิดขึ้นเป็นเหมือนกับการปิดกั้นของรัฐบาลจีนไม่ให้ผู้คนที่เจ็บปวดจากเหตุการณ์ทางการเมืองในอดีตเปล่งเสียงออกมา แต่ **Wild Swans** เป็นอัตชีวประวัติที่เป็นดั่งเครื่องมือที่มอบเสรีภาพให้กับจุง ชางในการพูดสิ่งที่รัฐบาลจีนห้ามพูด ประวัติศาสตร์และสังคมจีนที่อยู่ในงานประพันธ์เล่มดังกล่าวจึงแฝงไปด้วยจุดยืนด้านเสรีภาพทางการเมืองและต่อต้านรัฐบาลจีน นอกจากนี้จุง ชางยังประพันธ์หนังสืออีกเล่มที่ชื่อว่า **Mao: The Unknown Story** หรือในฉบับแปลเป็นภาษาไทยว่า **เหมา: เรื่องที่คุณไม่รู้** อันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของเหมาเจ๋อตุงและประเทศจีนในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งจุง ชางค้นหาข้อมูลจากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็นจากเพื่อนร่วมงานของเหมา ประจักษ์พยาน เลขา บุคคลสำคัญและผู้นำทางการเมืองที่เคยพบเหมาหรือแม้กระทั่งคนที่ชักเสื้อผ้า งานดังกล่าวจึงฉายให้เห็นภาพอีกด้านหนึ่งของเหมาในแง่ที่ต่างออกไปจากภาพของผู้นำที่ยิ่งใหญ่ซึ่งรัฐบาลพยายามเชิดชูก่อคือ เป็นภาพของคนทั่วไปที่กระหายอำนาจ ทำทุกอย่างเพื่อให้ตนได้เป็นผู้นำ ไม่ได้รักหรือหวังดีต่อชาวนาอย่างแท้จริง และนำพาประเทศไปสู่ความหายนะรวมไปถึงการไม่มีคุณสมบัติของการเป็นนักปฏิวัติ¹⁸⁴ สิ่งที่เธอก่อกล่าวมาเป็นการวิพากษ์ลัทธิเหมาในฐานะที่เป็นชุดความคิดครอบงำประชาชนให้เดิมตามคำสั่งของผู้นำและความกลัวในอำนาจเผด็จการซึ่งทำให้สังคมจีนในยุคของเหมาเกิดความวุ่นวายเพราะหากใครไม่เชื่อหรือไม่ทำตามคำสั่งของรัฐจะพบแต่ความเดือดร้อน คนทุกคนจึงต้องหันมาล่าศัตรูทางการเมืองเพื่อความพอใจของเหล่าผู้นำ และเหมาไม่ได้เป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่อย่างที่ใคร ๆ คิดอันเป็นการลดทอนอำนาจประวัติศาสตร์แบบทางการ งานเขียนดังกล่าวบ่งบอกถึงจุดยืนทางการเมืองของเธอได้ว่าเธอไม่ยอมรับอำนาจของทางการซึ่งบังคับให้ประชาชนเชื่อมั่นหรือบูชาผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์โดยไม่ตั้งคำถาม หนังสือเล่มดังกล่าวของเธอจึงแฝงไปด้วยทัศนคติหรือโลกทัศน์อันเสรีและต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ที่รัฐบาลจีนไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคม

4.2 การวิพากษ์ความล้มเหลวของสังคมและการเมืองจีน

ในเรื่อง **Wild Swans** ผู้ประพันธ์ใช้กลวิธีการประพันธ์เพื่อการวิพากษ์ในประเด็นที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ข้างต้นและเพื่อให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างตัวละครต่าง ๆ ที่อยู่ในอัตชีวประวัติ ผู้วิจัยพบว่า กลวิธีหลักที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ในอัตชีวประวัติ **Wild Swans** คือ การนำเสียงของตัวละครหลาย ๆ

¹⁸⁴ Michael Yahuda, "Bad Element," The Guardian

<http://www.theguardian.com/books/2005/jun/04/featuresreviews.guardianreview10>.

เสียงมาโต้ตอบกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงการปะทะกันของมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีการตั้งคำถามกับความจริงที่เกิดขึ้น การนำเรื่องเล่าพื้นบ้านหรือบทกวีมาเล่าเรื่อง การประชดประชันและเสียดสีมาวิพากษ์ประวัติศาสตร์ของทางการเมืองที่นำเสนอแต่เรื่องราวของส่วนรวมและความยิ่งใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์

4.1.1 ความหลงมกมายแห่งการบูชาผู้นำ

ผู้วิจัยวิเคราะห์สิ่งที่จุง ชางนำเสนอในประเด็นเรื่องความมีขอบเขตทางปัญญาและคำสอนต่าง ๆ ที่พรรคคอมมิวนิสต์พยายามใช้เป็นเครื่องมือในการครอบงำประชาชนในช่วงเวลาที่พรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นปกครองประเทศไปจนถึงช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม จุง ชางวิพากษ์ถึงเรื่องดังกล่าวโดยการใช่วิธีการอ้างนักคิดสำคัญ ๆ ของตะวันตกและของจีนในการวิจารณ์อำนาจรัฐและประวัติศาสตร์ของชาติ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้การตั้งคำถามเพื่อแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งในจิตใจของผู้ประพันธ์ที่พยายามหาเหตุผลในการวิพากษ์รัฐบาลจีนไปพร้อม ๆ กับการรักษาศรัทธาในพรรคคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาและจุง ชางยังเปิดเผยให้เห็นถึงการปะทะกันของเสียงอันเป็นตัวแทนของชนชั้นได้ปกครองกับชนชั้นปกครองเพื่อแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองที่ขัดแย้งกัน ลักษณะดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าจุง ชางกำลังเผยให้เห็นอีกด้านของประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้มีเพียงแค่ชนชั้นปกครองเท่านั้นที่มีสิทธิอำนาจในการพูด แต่ยังหมายถึงสตรีและคนธรรมดาทั่วไปในการบอกเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมได้เช่นกัน

ในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์รณรงค์นโยบายก้าวกระโดดเพื่อการหลอมโลหะใช้ในอุตสาหกรรม ระบบสหกรณ์การเกษตรเพื่อผลิตอาหารอันเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเศรษฐกิจจากส่วนกลาง มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ใช้ชีวิตแบบรวมหมู่และมีหน่วยการผลิต ระบบนี้เรียกว่า ระบบคอมมูนประชาชน¹⁸⁵ อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่ใช้โหมประโคมให้ประชาชนมีศรัทธาทางการเมืองต่อพรรคคอมมิวนิสต์ด้วยการป่าวประกาศถึงผลผลิตที่เกินความเป็นจริง ดังที่ผู้ประพันธ์กล่าวไว้ว่าการหลอกลวงตนเองกับผู้อื่นกำลังมีอิทธิพลเหนือประเทศชาติทั้งหมด¹⁸⁶ แม้ว่าจะมีการโฆษณาหลอกลวงประชาชนเพียงใด แต่จุง ชางเปิดเผยให้เห็นถึงความ

¹⁸⁵ โจวหยางหรง, ประวัติศาสตร์จีน วิล ลิมถาวรานันต์ ศรีวิภาญจน์ กุลยานนท์ และเอกสัณห์ ชินอัครพงศ์ แปล ปกรณ์ ลิ้มปสุธรรม บรรณาธิการ(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2547). 368.

¹⁸⁶ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 224.

โหดร้ายที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำต่อชาวนาหากชาวนาไม่ให้ความร่วมมือกับทางการดังบทสนทนา ระหว่างชาวนาที่บอกตัวเลขผลผลิต แต่เจ้าหน้าที่รัฐกลับทุบตีเพราะต้องการให้ชาวนาเพิ่มตัวเลขให้ เกินความเป็นจริงจนกว่าเจ้าหน้าที่จะยอมรับ ชาวนาบางคนถูกแขวนคอเพราะไม่ยอมเพิ่มตัวเลข หรือไม่ก็ถูกทุบตีจนตายเสียก่อนที่ตัวเลขจะเป็นที่พอใจ สุดท้ายชาวนาคงกล่าวจึงบอกกับ เจ้าหน้าที่ว่าได้ข้าวสาละมีมา 10,000 จิน¹⁸⁷ บทสนทนาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าจุง ชางต้องการวิพากษ์ฝ่าย เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้บังคับให้ชาวนาโกหกเรื่องผลผลิตทั้ง ๆ ที่ไม่สามารถผลิตได้จริงตามที่รัฐบาล ต้องการอุปโลกน์ตัวเลข นโยบายดังกล่าวมาจากความหลงในอำนาจของลัทธิเหมาจนต้องปกปิดความ ล้มเหลวของนโยบายทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศที่มาจากความบ้าคลั่งและไม่ได้ ยืนอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง การทุบตีของเจ้าหน้าที่รัฐบ่งบอกได้ถึงพฤติกรรมความรุนแรงที่ไม่ได้ ต่างจากกลุ่มคนที่คลั่งลัทธิทางการเมืองหัวรุนแรงแบบเพียงเพื่อประโลมตนเองเท่านั้น

แม้ว่าชาวนา คือ ตัวแทนของชนชั้นที่ถูกกดขี่ข่มเหงอันเนื่องมาจากการไม่ให้ความร่วมมือ ในการบอกตัวเลขผลผลิตที่เกินจริง แต่ชนชั้นปกครองบางส่วนได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย ที่หลอกลวงประชาชนและประเทศชาติเช่นกัน เสียงของเจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าวจึงไม่ต่างจากกลุ่มคนที่ ไม่อาจพูดความจริงออกมาได้แม้ว่าตนเองมีอำนาจมากกว่าชาวนาก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นช่วงที่ เลขาธิการของเหมา นายพลจูเต๋อ เลขาธิการของเหมาเจ๋อตุงและแม่ของจุง ชางระบายนโยบายการเกษตรดังกล่าว บุคคลทั้งสามคนเป็นตัวแทนของเจ้าหน้าที่รัฐชั้นสูงที่เปื้อนหน้ากับการ ดำเนินนโยบายโกหกหลอกลวงและทำลายทรัพยากรแบบไม่จำเป็น นายพลจูเต๋อพูดออกมาใน รูปแบบบทกวีว่าชื่อฉวนเป็นเหมือนสวรรค์ เลขาธิการของเหมาต่อบทกวีในเชิงต่อว่าพรรค คอมมิวนิสต์ที่ฉ้อฉล ส่วนแม่คิดในใจว่าเห็นด้วยจนหมดหัวใจ¹⁸⁸ การต่อบทกลอนและเอ่ยถึงความไม่ พอใจที่มีต่อรัฐบาลคอมมิวนิสต์เป็นเสียงประสานกันของการต่อต้านลัทธิเหมา

ผู้ประพันธ์ยังใช้กลวิธีการตั้งคำถามกับตนเองถึงสังคมรอบข้างเพื่อแสดงให้เห็นถึงความไม่ พอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นและความขัดแย้งในจิตใจของตนว่าจะสนับสนุนความคิดทางการเมืองในแบบของ เหมาต่อไปดีหรือไม่ การตั้งคำถามดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นต่อสิ่งที่เคยได้รับการสั่งสอน

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ Ibid., 231.

อบรมมาเริ่มเปลี่ยนแปลงไป คำว่าปีศาจหรือสัตว์ร้าย (monsters)¹⁸⁹ เป็นการเปรียบเปรยว่าบรรดาผู้คนในสังคมกลายเป็นคนที่ไร้จิตใจ ไร้ความคิดและถูกรอบงำโดยสัญชาตญาณความรุนแรงอันเกิดจากลัทธิทหารเมือง คำถามต่อมาที่จุง ชางตั้ง คือ อะไรคือเหตุผลสำหรับความป่าเถื่อนที่ไร้จุดหมายเช่นนี้

คำถามดังกล่าวบ่งบอกถึงการเริ่มหลุดจากมายาภาพทางการเมืองเพราะถือเป็นการตั้งคำถามแรกที่ผู้ประพันธ์ตั้งในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมถึงความชอบธรรมของความโหดร้ายทั้งหมดที่เกิดขึ้น ประโยคต่อมาบ่งบอกถึงพัฒนาการของเธอเองในการหลุดจากความมัวเมาของลัทธิเหมาเพราะความศรัทธาในตัวผู้นำเริ่มเสื่อมลง เพราะเธอบอกว่าก่อนหน้านี้เมื่อเกิดการกล่าวหากันขึ้น เธอไม่แน่ใจถึงความบริสุทธิ์ของแต่ละคนซึ่งเป็นการบอกเป็นนัยว่า ณ บัดนี้เธอเริ่มแยกแยะออกแล้วว่าอาจมีผู้บริสุทธิ์อยู่จริง ๆ เธอรู้ว่าพ่อแม่ของเธอไม่ใช่คนผิดอันเป็นการตอกย้ำว่าคนในสังคมสร้างแพะรับบาปเพื่อนำมาบูชาลัทธิเหมา การตั้งคำถามถึงสิ่งรอบตัวและการรับรู้ถึงความศรัทธาที่ถดถอยเป็นดังการพัฒนาตัวตนที่ค่อย ๆ ตื่นรู้จากความหลงไปสู่ความจริง อย่างไรก็ตาม แม้เธอมีความเคลือบแคลงใจแต่เสียงของเธอก่อนจะยอหน้าทีผู้วิจัยยกมานั้นกลับกลายเป็นว่าเธอยังเหมือนคนอื่น ๆ ที่ต่อว่ามาตามเจียงชิงในฐานะต้นเหตุทั้งหมดและเห็นเหมาเป็นเทพเจ้าอยู่ เสียงดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการต่อสู้กับตนเองและความขัดแย้งในจิตใจที่ยังไม่อาจสลัดอิทธิพลของเหมาออกไปได้อย่างแท้จริง

จุง ชางยังวิพากษ์คำสอนของพรรคคอมมิวนิสต์ว่าไม่ใช่สิ่งที่น่าสนใจทางประชาชนไปสู่ความสำเร็จได้เสมอไป บางครั้งมีความขัดแย้งกันอยู่ ผู้นำคำสอนไปปฏิบัติตามอาจหลงทางหรือไม่สามารถรู้ความหมายและจุดประสงค์ที่แท้จริงได้ ดังกรณีของเหลยเฟิงที่เหมาเจ๋อตุงต้องการให้ประชาชนได้เรียนรู้ เมื่อผู้ประพันธ์ได้เรียนรู้เรื่องความดีของ “เหลยเฟิง” ผู้ที่จงรักภักดีเหมาเจ๋อตุง เธอจึงทราบว่าเหลยเฟิงทำความดีหลายอย่าง เช่น ช่วยเหลือคนยากจน คนป่วยและคนชรา เหมาต้องการให้ประชาชนจินตนาการจากเหลยเฟิงจนถึงขนาดที่คำสอน หลักศีลธรรมและแบบอย่างที่ดีได้แทรกเข้าไปอยู่ในบทเรียน ครูประจำชั้นของผู้ประพันธ์จึงแนะนำให้นักเรียนทำตาม แต่ไม่ควรช่วยเหลือศัตรูทางชนชั้น¹⁹⁰

¹⁸⁹ Ibid., 352.

¹⁹⁰ Ibid., 258.

ผู้ประพันธ์เกิดคำถามขึ้นมาทันทีว่า แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าใครคือคนที่ช่วยเหลือได้ และใครเป็นศัตรูต่อการปฏิวัติ ผู้ประพันธ์สารภาพว่าเธอมองคนไม่ออกและจะเป็นสิ่งดีหรือหากเธอเข้าไปถามหญิงชราคนหนึ่งอย่างตรงไปตรงมาว่าเป็นศัตรูทางชนชั้นหรือไม่ สิ่งที่ผู้ประพันธ์ตั้งคำถามและบรรยายออกมาแสดงถึงความไร้เดียงสาของเด็กวัยรุ่นที่เกิดจากโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง และไม่สามารถหาเหตุผลหรือคิดได้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์หนึ่ง ๆ สิ่งที่น่ามาวิเคราะห์ต่อได้ คือ การที่ผู้ประพันธ์สงสัยว่าการคว่ำกระเป๋ามาจากหญิงชราแล้วถามก่อนช่วยเหลือว่าเป็นศัตรูทางชนชั้นหรือไม่ แม้ผู้ประพันธ์ไม่ได้ถามออกไป แต่เป็นคำถามที่แสดงถึงวุฒิภาวะทางความคิดที่วิพากษ์พรรคคอมมิวนิสต์ว่าไม่ได้ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนตามอย่างที่ติมากพอ การทำหน้าที่เป็นตามแบบอย่างที่เหมาะสมคาดหวังว่าประชาชนทำตามแบบเหลยเฟิงจึงไม่ได้ผลเมื่อวิจารณ์ญาณของเด็กกับคำสอนไม่อาจไปด้วยกันได้ เพราะพรรคคอมมิวนิสต์เองไม่ได้ให้คำตอบหรือวิธีการวิเคราะห์ว่าคนใดสมควรช่วยหรือไม่สมควรช่วย การเชื่อฟังคำสอนในบางโอกาสกลายเป็นสิ่งที่สร้างความแตกแยกมากกว่าการสร้างสังคมอุดมคติได้เช่นกัน ทั้งครูและพ่อแม่ของผู้ประพันธ์ไม่สามารถให้คำตอบได้กระจ่างชัดเช่นกัน ทั้ง ๆ ที่ทั้งพวกเขาเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศและควรชี้แนะเยาวชนไปสู่สิ่งที่ถูกต้อง คำตอบของพวกเขาที่ว่าเหมือนกับพวกผู้ร้ายในหนังทำให้ผู้วิจัยมองว่าเป็นคำตอบที่พยายามลดความยุ่งยากของการคิดพิจารณาเพื่อให้กระบวนการกวาดล้างศัตรูทางชนชั้นเป็นไปได้โดยง่ายขึ้น แต่โลกแห่งความเป็นจริงนั้นซับซ้อนเกินกว่าที่เด็กจะเข้าใจอย่างชัดเจนโดยผ่านเพียงตัวละครในภาพยนตร์เท่านั้น ความไม่แน่ใจของผู้ประพันธ์ว่าจะช่วยผู้หญิงชราดีหรือไม่กลายเป็นจุดอ่อนของคำสอนดังกล่าวที่มุ่งวิพากษ์พรรคคอมมิวนิสต์โดยตรงว่าบั่นทอนความคิดของเยาวชนมากกว่าทำให้สังคมโดยรวมมั่นคงขึ้น

หนังสืออันเป็นสัญลักษณ์ของปัญญามีบทบาทต่อการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและแสดงให้เห็นถึงการกดขี่ทางความคิดของลัทธิเหมาซึ่งเผยออกมาในรูปของการอ้างอิงถึงงานเขียนของสตาลิน มาร์กซ์และหลูซินและเป็นเหตุการณ์เดียวกันกับที่เหมาสั่งให้เผาหนังสือที่ไม่เกี่ยวข้องกับลัทธิสังคมนิยม หนังสือจึงเป็นสัญลักษณ์ของความรู้และปัญญาท่ามกลางความมัวเมาในความรุนแรงทางการเมือง

Books were major targets of Mao's order to destroy. Because they had not been written within the last few months and

therefore did not quote Mao on every page, some Red guards declared that they were all “poisonous weeds.” With the exception of Marxist classics and the works of Stalin, Mao, and the late Lu Xun, whose name Mme. Mao was using for her personal vendetta, books were burning all across China.¹⁹¹

จุง ขางเล่าว่าหนังสือกลายเป็นเป้าหมายหลักของเหมาในการสั่งให้เผา เพราะหนังสือพวกนั้นไม่ได้เขียนขึ้นในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา ดังนั้นจึงไม่ได้มีคำกล่าวถึงเหมาในทุก ๆ หน้า และพวกเรดการ์ดประกาศว่าหนังสือกลุ่มดังกล่าวเป็น “วัชพืชที่มีพิษ” ยกเว้นงานเขียนของมาร์กซ์ สตาลินและหลูซันช่วงหลังซึ่งมาตามเหมาใช้เป็นเครื่องมือแก้แค้นเรื่องส่วนตัว หนังสือจึงถูกเผาไปทั่วทั้งประเทศจีน จากคำกล่าวดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามาตามเหมาผู้มีอำนาจในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมนำแนวคิดสังคมนิยมมาบิดเบือนเพื่อใช้ประโยชน์ในการโจมตีศัตรูทางการเมือง และเหล่าเรดการ์ดที่คล้อยตามกับโฆษณาชวนเชื่อว่าเป็นวัชพืชมีพิษแสดงให้เห็นว่าอำนาจและการบูชาผู้นำทำให้ประชาชนไม่อาจมีความคิดเห็นเป็นของตนเองได้ การนำหนังสือมาโจมตีแก้แค้นเรื่องส่วนตัว (personal vendetta) ของมาตามเหมาตอกย้ำว่าผู้นำไม่ได้มีจุดประสงค์ที่ดีในการนำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่นำมาใช้เพื่อให้เกิดความน่าสะพรึงกลัวในสังคมให้คนหันมาเชื่อผู้มีอำนาจเท่านั้น หากใครไม่ทำตามถือว่าผิด การบูชาผู้นำและความมั่งงายโดยมีหนังสือเป็นสัญลักษณ์สะท้อนว่าแม้งานเขียนมีคุณค่ามากเพียงใด แต่หากผู้นำไปใช้ไม่ได้มีเจตนาดีหรือรู้จักคิดวิเคราะห์หนังสือต่าง ๆ ก็เป็นเพียงแค่เครื่องมือที่สร้างความมึนบอดทางปัญญาเท่านั้น

นักคิดทางการเมืองของตะวันตกยังนำมาเป็นเครื่องมือวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลคอมมิวนิสต์ด้วยเช่นกัน คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) บิดาแห่งความคิดสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์เป็นบุคคลที่จุง ขางอ้างถึงว่าเธอไม่เข้าใจว่าความคิดของนักปรัชญาการเมืองชาวเยอรมันผู้นี้เกี่ยวข้องกับประเทศจีนในศตวรรษนั้น แต่เธอบอกว่าแนวคิดของมาร์กซ์ทำให้เธอคิดได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลซึ่งไม่มีในจีนช่วงเวลานั้น¹⁹² ผู้วิจัยคิดว่าแนวคิดดังกล่าวถูกบิดเบือนไปเป็นอาวุธทางการเมืองหมดแล้ว ประชาชนจึงไม่อาจเข้าใจและเข้าถึงความจริงแท้ของลัทธิสังคมนิยมได้ การอ่านของจุง ขางตอกย้ำว่าปัญญา

¹⁹¹ Ibid., 422.

¹⁹² Ibid.

จากหนังสือเท่านั้นที่ทำให้บุคคลสามารถหลุดไปจากการโกหกหลอกลวงประชาชนได้ อีกทั้งยังเป็นการวิจารณ์ว่ามาร์กซ์คือตัวแทนจากสังคมตะวันตก โลกแห่งแสงสว่างทางปัญญา การหลุดไปจากอคติ และเป็นสัญลักษณ์ของการปลดแอกจากโซ่ตรวนแห่งลัทธิเหมา ในขณะที่เหมาเป็นตัวแทนของความมัวเมาเพราะมาร์กซ์ทำให้เธอคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบซึ่งหาได้ยากมากในจีนยุคนั้น จุง ชาง กำลังวิจารณ์ว่าสังคมนิยมในแบบเหมาไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับข้อถกเถียงของมาร์กซ์เลยแม้แต่หน่อย เพราะแนวคิดดังกล่าวถูกบิดเบือนไปเป็นอาวุธทางการเมืองหมดแล้ว ประชาชนจึงไม่อาจเข้าใจและเข้าถึงความจริงแท้ของลัทธิสังคมนิยมได้

เรื่องราวของประเทศทางตะวันตกเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ถึงการปิดบังซ่อนเร้นประชาชนจากโลกภายนอกโดยลัทธิเหมา จุง ชางสรุปได้ว่าประเทศทางแถบนั้นมีสิ่งที่ตั้งงามอยู่จริงซึ่งตรงข้ามกับสิ่งที่เหมาและรัฐบาลพยายามกล่อมให้เชื่อ ไม่ว่าจะเป็นการประณามความเลวร้ายทั้งหลายมาจากตะวันตก เช่น สิ่งสวยงาม สิ่งบันเทิง หนังสือ ความสุภาพ ความนุ่มนวล เสรีภาพ การละเว้นจากความโหดร้าย รุนแรง ความรัก แทนที่จะเป็น “ความเกลียดชังทางชนชั้น” เธอคิดว่า ทำไมผู้คนไม่ชอบประเทศตะวันตก โลกตะวันตกที่เธอสร้างขึ้นในความคิดและจากการพูดคุยกับเพื่อน ๆ เป็นภาพที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่รัฐบาลและลัทธิเหมาพยายามปลูกฝังใส่ในจิตใจของเธอ สิ่งที่เธออธิบายมาไม่ว่าจะเป็นความบันเทิง หนังสือ ดอกไม้ เสื้อผ้า ความสุภาพ ความอ่อนโยน ความเมตตา เสรีภาพและการละเว้นความรุนแรง การมีความรักให้กันแทนที่จะเป็นความเกลียดชังทางชนชั้นบ่งบอกได้ถึงด้านตรงข้ามของภาพความเลวร้ายของโลกทุนนิยมที่พรรคคอมมิวนิสต์ประณามมาโดยตลอด¹⁹³

โลกตะวันตกที่เธอสร้างขึ้นในความคิดและจากการพูดคุยกับเพื่อน ๆ เป็นภาพที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่รัฐบาลและลัทธิเหมาพยายามปลูกฝังใส่ในจิตใจของเธอ สิ่งที่เธออธิบายมาไม่ว่าจะเป็นความบันเทิง หนังสือ ดอกไม้ เสื้อผ้า ความสุภาพ ความอ่อนโยน ความเมตตา เสรีภาพและการละเว้นความรุนแรง การมีความรักให้กันแทนที่จะเป็นความเกลียดชังทางชนชั้นบ่งบอกได้ถึงด้านตรงข้ามของภาพความเลวร้ายของโลกทุนนิยมที่พรรคคอมมิวนิสต์ประณามมาโดยตลอด สิ่งที่เธอคิดเกี่ยวกับตะวันตกเป็นเหมือนแสงสว่างทางปัญญาซึ่งตรงข้ามกับความมืดบอดของรัฐบาล ภาพของโลกตะวันตกในฐานะที่เป็นภาพอุดมคติของการใช้ชีวิตสำหรับเธอแฝงไปด้วยอุดมการณ์เสรีนิยมที่นำมาเปรียบเทียบกับ

¹⁹³ Ibid., 471.

ประเทศจีนช่วงนั้นจนเกิดภาพแทนว่าโลกตะวันตก คือ สิ่งที่น่าปรารถนาและประชาชนมีสิทธิ์ในการกำหนดชีวิตตนเองแต่ประเทศจีนแบบสังคมนิยมเป็นสังคมที่มีแต่ความรุนแรงและความมืดทางปัญญาที่ประชาชนต้องเดินตามรอยผู้นำอย่างเดียว ดังนั้น

นิตยสารภาษาอังกฤษยังเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือของตะวันตกในการทำลายอำนาจรัฐที่ครอบงำประชาชน นิตยสารที่เธอกำลังถึง คือ นิวส์วีคซึ่งมีรูปภาพเหมาเจ๋อตุงและมาตามเหมา เพื่อนของเธอซึ่งอ่านภาษาอังกฤษไม่ออกแอบนำมามาให้เธอ นิตยสารนิวส์วีคเผยให้เห็นความจริงว่ามาตามเหมาและเหมาคือผู้อยู่เบื้องหลังการทำลายล้างทั้งหมด และจุง ชางพร้อมลอบเหมาออกไปจากจิตใจได้อย่างไม่เกรงกลัวอีกต่อไป¹⁹⁴

ภาพลักษณ์ของเหมาที่เธอเคยไม่แน่ใจมาก่อนกลายเป็นความมั่นใจว่าเหมาคือต้นเหตุแห่งความรุนแรงเป็นสิ่งตอกย้ำว่าพรรคคอมมิวนิสต์เก่งในเรื่องการสร้างควมลึกลับและปิดบังความจริงจากประชาชน การต่อต้านเหมาได้ในใจเป็นครั้งแรกบ่งบอกถึงเสียงได้อีกเช่นกัน เพราะก่อนหน้านี้เสียงในจิตใจเธอเป็นเสียงแห่งความไม่แน่ใจ เสียงแห่งการถูกกดทับและเสียงของคนที่ยังเชื่อในตัวเหมาเจ๋อตุงอยู่จนไม่กล้าทำลาย หากมาตามเหมา คือ หู ตาและเสียงของเหมาที่ทำให้เสียงของการเปล่งออกมาได้ นิตยสารนิวส์วีคมีหน้าที่เดียวกัน คือ เป็นเหมือนเครื่องขยายเสียงของจุง ชางให้เด่นชัดออกมาในการต่อต้านเหมาได้อย่างมั่นใจ

จุง ชางยกประเด็นเรื่องการศึกษาเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์ความมัวเมาทางปัญญาที่รัฐบาลยึดเยียดให้ประชาชนอีกด้วย เธอได้รับหน้าที่ในการสอนหนังสือเมื่อเธอต้องออกชนบท เธอดีใจเป็นอย่างมากแต่ต้องผิดหวังในเวลาต่อมาเพราะไม่ใช่การศึกษาดังกล่าวนี่ไม่ใช่การสอนหนังสือที่มีประโยชน์¹⁹⁵ หัวหน้าหน่วยผลิตของชาวนาสั่งให้พวกเธออ่านบทความของเหมาจากหนังสือพิมพ์พีเพิลส์ เดลีให้พวกชาวนาฟัง หรือบางครั้งหัวหน้าคนดังกล่าวพูดประโยคยาว ๆ ที่มีแต่ศัพท์ทางการเมืองร่วมหัวโหม่งพร้อมออกคำสั่งอย่างเคร่งขมด้วยการอ้างถึงเหมา เช่น ประธานเหมาสั่งว่าให้กินข้าวต้มสองมือและข้าวสวยอีกวันละมือและห้ามให้หัวมันหวานกับสุกร¹⁹⁶

¹⁹⁴ Ibid., 474.

¹⁹⁵ Ibid., 419.

¹⁹⁶ Ibid.

คำพูดดังกล่าวไม่มีความหมายใด ๆ ทั้งสิ้นและจุง ชางมองไม่เห็นว่าเป็นการศึกษาอย่างไร อีกทั้งการศึกษาคำดังกล่าวบ่งบอกถึงความมืดบอดทางปัญญาได้เป็นอย่างดี เพราะภาคคำสื่อถึงความมืดมิดเปรียบได้กับความมัวเมาทางความคิดของลัทธิเหมาที่ทุกคนต้องเข้าชั้นเรียนเพื่อปลูกฝังความคิดทางการเมืองมากกว่าเพิ่มพูนแสงสว่างทางปัญญา สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การที่หัวหน้าหน่วยผลิตซึ่งเป็นเหมือนชานาจัดตั้งการศึกษานี้ขึ้นมาแต่กลับใช้ศัพท์ทางการเมือง และคำพูดที่ฟังยากและไม่ได้สรุปให้เข้าใจได้ง่ายมาก่อน เป็นความขัดแย้งที่ชานาผู้หนึ่งสามารถพูดคำของทางการเมืองและศัพท์ชั้นสูงได้ กลวิธีดังกล่าวคล้ายกับสิ่งที่นพพร ประชากุลกล่าวว่าเป็นการเข้าไปยึดครองคำพูดของตัวละครซึ่งมักจะใช้วิธีหยาบฉวยคำพูดของทางราชการและภาววิชาการใส่ตัวละคร และเห็นได้ว่าถ้อยคำที่ใช้ไม่อาจเป็นถ้อยคำที่มาจากชาวบ้านจริง ๆ¹⁹⁷ เสียงที่เปล่งออกมาด้วยความเคร่งขรึมจึงบ่งบอกได้ถึงระบบการศึกษาที่มีอำนาจครอบงำผ่านสื่อและอุดมการณ์แต่ชานาไม่เข้าใจ และยังเป็นบอกรบอกระบบคอมมิวนิสต์ใช้อุดมการณ์ทางการเมืองมาปิดบังความล้มเหลวเรื่องการศึกษาและการบริหารสังคมของรัฐบาลที่ประชาชนทั่วไปไม่อาจรู้ได้

ลัทธิเหมายังดำเนินนโยบายการศึกษาที่ผิดพลาดต่อไปในสายตาของจุง ชาง การศึกษาที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่เหมาเรียกร้องให้มีมากขึ้น คือ อาชีพหมอดินเปล่า (barefoot doctors) ซึ่งเป็นหมอที่ต้องเดินทางไปรักษาชานาในพื้นที่ห่างไกล แต่เหมากลับพูดถึงอาชีพนี้ว่าไม่จำเป็นต้องฝึกฝนหรืออ่านอะไร¹⁹⁸ จากคำพูดที่ยกมาพบว่าเหมาไม่ได้สั่งให้มีการฝึกฝนหรืออ่านหนังสืออย่างเป็นทางการในการเป็นหมอซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องการการรับรองจากทางการ แต่เหมากลับบอกว่าไม่ต้องฝึกฝนและไม่ต้องอ่านสิ่งใด ๆ นอกจากฝึกตามมาตรฐานของตนเองพร้อมกับทั้งทำอย่างอ่านยั้งง จุง ชางจึงไปทำงานเป็นหมอด้วยการไม่ได้ฝึกฝนใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากเป็นการวิพากษ์ความไม่รู้จริงในเรื่องการศึกษาของเหมาและความเขลาที่พรรคคอมมิวนิสต์หวังให้ประชาชนรับแล้ว เสียงในตอนที่จุง ชางยังเป็นเสียงของการตอบโต้อุดมการณ์เหมาที่ครอบงำวงการการศึกษาอีกด้วย เสียงดังกล่าวยังบ่งบอกถึงการเสียดสีเหมาในเชิงทำนองว่าเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ต้องการหมอที่ไม่รู้วิชาชีพของตนจริง ๆ เธอจะเป็นหมอคนนั้นให้เอง

¹⁹⁷ นพพร ประชากุล, ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 1 ว่าด้วยวรรณกรรม . 83.

¹⁹⁸ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 426.

ความเสื่อมถอยในวงวิชาการและความรู้ยังเผยให้เห็นออกมาในรูปของการโต้เถียงกันในห้องเรียนระหว่างลุง ชางและเพื่อนร่วมห้องที่ชื่อคุณยี่เรื่องการใช้พลังงานปรมาณูเพื่อสันติของสหรัฐอเมริกา

One day the text about the use of atomic energy in U.S. industry. After Professor Lo explained the meaning of the article, Miss Yee looked up, straightened her back, and said with great indignation, "This article has to be read critically! How can the American imperialist use atomic energy peacefully?" I felt my irritation flaring up at Miss Yee's parroting of the propaganda line. Impulsively I retorted, "But how do you know they can't?" Miss Yee and most of the class stared at me incredulously. To them, a question like mine was still inconceivable, even blasphemous. Then I saw the sparkle in Professor Lo's eyes, the smile of appreciation only I could detect. I felt understood and fortified.¹⁹⁹

ลุง ชางเล่าว่าอาจารย์โหลสอนเรื่องการใช้พลังงานปรมาณูเพื่อสันติของสหรัฐอเมริกา หลังจากที่อาจารย์โหลอธิบายเรื่องดังกล่าวเสร็จ คุณยี่ลุกขึ้นมาได้อย่างรุนแรงว่าบทความดังกล่าวต้องอ่านอย่างพิถีพิถันเพราะเป็นไปได้อย่างไรว่าสหรัฐอเมริกาใช้พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ แต่ ลุง ชางบอกว่าเธอรู้อีกว่าค่ากับการท่องเที่ยวของพระค้อย่างนกแก้วนกคุณทองของคุณยี่และถามกลับไปอย่างทันทีว่าแล้วคุณยี่รู้ได้อย่างไรว่าใช้ไม่ได้ สำหรับคุณยี่และเพื่อนในห้องแล้วคำถามของผู้ประพันธ์ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันและถูกมองได้ว่าเป็นการลบหลู่หรือดูหมิ่นเหยียดหยามอีกด้วย แต่อาจารย์โหลเข้าใจและชื่นชมกับความกล้าหาญของลุง ชางซึ่งเธอเท่านั้นที่สัมผัสได้ ในย่อหน้าเดียวกันนี้แสดงถึงสองความคิดที่ขัดแย้งกันและการต่อรองกับอำนาจรัฐที่ครอบงำคุณยี่ให้พูดสิ่งที่รัฐต้องการกับการไม่เห็นด้วยของลุง ชาง คุณยี่พูดว่าต้องอ่านอย่างพิถีพิถันแต่เสียงของผู้ประพันธ์

¹⁹⁹ Ibid., 501.

กลับบอกว่าเป็นเสียงนกแก้วนกขุนทองที่ชอบพูดซ้ำโฆษณาชวนเชื่อ การปะทะกันของเสียงดังกล่าวจึงช่างชี้ให้เห็นถึงความหลงผิดและความขัดแย้งในตัวของคุณยี่ซึ่งอ้างถึงความมีเหตุมีผลและการคิดวิเคราะห์แต่สิ่งที่พูดออกมากลายเป็นการพูดในนามอุดมการณ์ของรัฐเท่านั้น นอกจากนี้แม้ทั้งห้องเรียนจะเงิบและมองมาที่จุง ชางอย่างไม่เชื่อหูกับสิ่งที่เธอพูด แต่การที่เธอใช้คำว่าลบหลู่หรือดูหมิ่น (blasphemous) ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในการอธิบายถึงบุคคลที่เป็นปฏิปักษ์ต่อศาสนานั้น คือ การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำดังกล่าวแทนสิ่งที่คนทั้งห้องคิดกับเธอเพื่อตอกย้ำว่าความเงิบที่ต่อต้านเธอนั้นเป็นเหมือนเสียงที่กำลังประณามเธอว่าเป็นพวกนอกรีต แต่อีกด้านหนึ่งเป็นการเสียดสีพรรคคอมมิวนิสต์ไปในในตัวด้วยว่าไม่ต่างอะไรกับองค์กรทางศาสนาที่พยายามครอบงำประชาชนผ่านคำสอนที่ไม่อาจพิสูจน์ความจริงได้ อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ อาจารย์โหลซึ่งเป็นตัวแทนของวิชาการถูกครอบงำด้วยอุดมการณ์ของพรรคเช่นกัน เพราะเธอไม่อาจพูดสนับสนุนความคิดของจุง ชางอย่างชัดเจนได้ แต่อาจารย์โหลกลับมีแววตาที่เป็นประกายที่จุง ชางกล้าที่จะพูดและมีจุง ชางเพียงคนเดียวเท่านั้นที่เห็นแววตานั้นได้แสดงให้เห็นว่าอาจารย์โหลเองไม่ได้ยอมรับหรือเชื่อฟังอุดมการณ์ของพรรคไปเสียหมด กรณีดังกล่าวจึงบอกได้ว่าวงวิชาการและปัญญาชนมีช่องทางในการต่อต้านอำนาจรัฐอยู่เสมอแม้ว่าจะถูกตบตีไว้ไม่ให้พูดออกมา นอกจากนี้การที่จุง ชางอ้างว่ามีเธอเพียงคนเดียวเท่านั้นที่เห็นแววตานั้นได้บอกได้ว่าจุง ชางกำลังนิยามตนเองเข้ากับอุดมการณ์เสรีนิยมต่อต้านอำนาจเผด็จการของรัฐบาล โดยนำผู้ใหญ่ที่เห็นด้วยกับเธอมาเป็นตัวแทนของอุดมการณ์ดังกล่าวและสร้างให้นักเรียนคนอื่นในห้องที่ไม่เชื่อในคำพูดของเธอเป็นภาพแทนของคนที่ถูกเป็นเหยื่อของโฆษณาชวนเชื่อของพรรค

แม้กระทั่งข้อสอบชิงทุนไปต่างประเทศยังถูกครอบงำด้วยความคิดของพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งจุง ชางเล่าว่าเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายที่สุดเมื่อต้องรัฐบาลบังคับให้บรรยายบ้านเมืองตนเองผ่านข้อสอบชิงทุน แต่ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่เติ้งเสี่ยวผิงขึ้นมามีอำนาจแทนเหมาเจ๋อตงและดำเนินนโยบายเสรีมากขึ้น เธอจึงเขียนออกมาด้วยความเต็มใจ ม้วนข้อสอบที่เธอจับได้มีคำถามว่าอะไรคือใจความสำคัญของการประชุมรัฐสภาครั้งที่สองของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เธอบอกว่าเธอไม่รู้เรื่องดังกล่าวแม้แต่น้อยและยืนนิ่งอยู่ตรงนั้น อาจารย์โหลมองหน้าและหยิบกระดาษข้อสอบไปจากเธอให้อาจารย์อีกท่านหนึ่งก่อนจะเก็บใส่กระเป๋าและสั่งด้วยสายตาให้หยิบกระดาษข้อสอบอีกใบหนึ่ง คราวนี้เป็นการให้อธิบายถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองของเธอเอง เธอคิดการว่าที่การบังคับให้ชื่นชม

ความเจริญของบ้านเมืองช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นสิ่งที่น่าเบื่อที่สุด แต่คราวนี้เธอคิดว่าเธอมีหลายสิ่งที่ต้องการพูดและเธอเพิ่งเขียนบทกวีบรรยายความงามของฤดูใบไม้ผลิในปี 1978 ไปหมดๆ²⁰⁰

ม้วนข้อสอบที่เธอจับได้มีคำถามว่าอะไรคือใจความสำคัญของการประชุมรัฐสภาครั้งที่สองของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เธอบอกว่าเธอไม่รู้เรื่องดังกล่าวแม้แต่น้อย อาจารย์โหลมองหน้าและหยิบกระดาษข้อสอบไปจากเธอให้อาจารย์อีกท่านหนึ่งก่อนจะเก็บใส่กระเป๋าและสั่งด้วยสายตาให้หยิบกระดาษข้อสอบอีกใบหนึ่ง คราวนี้เป็นการให้อธิบายถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองของเธอเอง เธอกล่าวว่าเธอเบื่อกับการบังคับให้ชื่นชมบ้านเมืองมาตลอด แต่คราวนี้เธอคิดว่าเธอมีหลายสิ่งที่ต้องการพูดและเธอเพิ่งเขียนบทกวีบรรยายความงามของฤดูใบไม้ผลิในปี 1978 ไปหมดๆ ข้อความที่ยกมาเป็นการตอบโต้อุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ที่พยายามยึดเย็ดความหวังให้กับเธอเพื่อบรรยายสิ่งที่เธอไม่ต้องการบรรยาย บังคับให้เธอเป็นในสิ่งที่เธอไม่ต้องการเป็น ข้อสอบชุดแรกเป็นเหมือนเสียงของทางการที่ทำให้เธอยืนนิ่งเงียบและไร้ตัวตนเหมือนกับอำนาจรัฐกดทับความเป็นเธอไว้ แต่ความเงียบและภาษากายของอาจารย์ทั้งสองคนและตัวเธอกลับเป็นเครื่องมือที่ใช้ตอบโต้เสียงดังกล่าวเปรียบได้กับการไม่ใช้ความรุนแรงในการต่อต้านซึ่งตรงข้ามกับความรุนแรงและการบังคับขู่ขู่ที่พรรคคอมมิวนิสต์ใช้เป็นเครื่องมือปกครองประชาชนมาโดยตลอด ในขณะที่ข้อสอบชุดสองและย่อหน้าต่อมาเปรียบได้กับเสียงที่สะท้อนตัวตนจริง ๆ ของผู้ประพันธ์ผู้ซึ่งแสดงออกถึงความเบื่อหน่ายกับการยึดเย็ดให้ทำในสิ่งที่ไม่ต้องการ ส่วนบทกวีที่เธอบรรยายเกี่ยวกับความงามของฤดูใบไม้ผลิในปี 1978 เป็นสัญลักษณ์ของความปลดปล่อย เป็นอิสระจากพันธนาการและความเริ่มต้นกับชีวิตใหม่ บทกวีที่เธอเขียนขึ้นมายังบ่งบอกถึงการต่อต้านอำนาจรัฐที่ครอบงำความคิดและตัวตนของผู้หญิงอีกด้วย แจน มอนติฟีเออร์ (Jan Montefiore) กล่าวถึงการเขียนบทกวีของผู้หญิงไว้ดังนี้ว่า

Poetry is, primarily, the stuff of experience rendered into speech; a woman's poems are the authentic speech of her life and being. In reading or listening to a woman's poem, we share the poet's experience, which is the experience of suffering and resistance common to all women, and we enter into her mind.

²⁰⁰ Ibid., 502.

Women's poetry is a huge resource of both female and feminist meaning...²⁰¹

บทกวีเป็นเหมือนกับวัตุดิบในการนำประสบการณ์มาบอกเล่าในรูปของคำพูด บทกวีของผู้หญิงเป็นสิ่งดังคำพูดที่แท้จริงของเหล่าสตรีด้วยกันในการเปิดเผยชีวิต การอ่านหรือฟังบทกวีของผู้หญิงจึงเป็นการเข้าถึงประสบการณ์และจิตใจของผู้หญิงที่มีแต่ความเจ็บปวดและการต่อต้านค่านิยมทางสังคมในหมู่ผู้หญิงด้วยกัน ดังนั้นแล้ว บทกวีจึงเป็นดังชุมพลอันยิ่งใหญ่ที่ทำให้สตรีทั้งหลายมีตัวตนขึ้นมา หากพิจารณาจากแนวคิดดังกล่าว จุง ชางกำลังเปิดเผยให้เห็นถึงความอัดอั้นตันใจอันเกิดลัทธิเหมาและพรรคคอมมิวนิสต์ที่ครอบงำพื้นที่ทางปัญญาและการสร้างสรรค์ของผู้หญิงมาโดยตลอด บทกวีถูกไปไม่ผลอันสวยงามของเธอจึงเป็นเหมือนเครื่องมือปลดปล่อยให้ผู้หญิงมีพื้นที่และอำนาจในการพูดในสิ่งที่ไม่อาจพูดได้ในยุคของเหมาเจ๋อตุง

จุดที่ผู้วิจัยคิดว่าเป็นดังฟางเส้นสุดท้ายระหว่างเธอกับคำสอนของพรรคคอมมิวนิสต์ คือ การเสียชีวิตของพ่อเธอ แม้ว่าเธอรักและเคารพพ่อของเธอเป็นอย่างมาก แต่เธอแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งกับพ่ออย่างชัดเจน ในช่วงวัยเด็ก เธอถามพ่อของเธอเกี่ยวกับการไปล่องแม่น้ำแยงซี และประกาศขึ้นมาว่าสิ่งสำคัญที่เธออยากทำในชีวิต คือ การใช้ชีวิตอย่างสนุกสนาน²⁰² แต่พ่อของเธอไม่เห็นด้วยและพูดว่าเมื่อยังเล็ก ควรเรียนและทำงานก่อน²⁰³ นอกจากนี้ ระหว่างที่รอรถไฟ พ่อและเธอเห็นความเป็นอยู่ของบรรดาคนยากจน คนกวาดพื้นถนนกวาดเศษฝุ่นละอองผ่านแม่และลูกอีก 3 คนที่ นั่งอยู่บนพื้นราวกับว่าพวกเขาไม่ได้นั่งอยู่ตรงนั้น พ่อของเธอจึงตั้งคำถามกับจุง ชางถึงการใช้ชีวิตให้สนุกสนาน

My father turned to me and said, "With people living like this all around you, how can you possibly have fun?"...I have been brought up in the tradition of "regarding the interest of the whole nations as my own duty" (yi tian-xia wei ji-ren).²⁰⁴

²⁰¹ Jan Montefiore, *Feminism and Poetry: Language, Experience, Identity in Women's Writing* (London: Pandora Press, 2004). 3.

²⁰² Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 481.

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ Ibid., 481-482.

Now, in the emptiness I felt after my father's death, I began to question all such precepts. I wanted no grand mission, no "causes," just a life- a quiet, perhaps a frivolous life- of my own. I told my mother that when the summer vacation came I wanted to travel down the Yangtze²⁰⁵

การตอบโต้กันไปมาของเสียงพ่อและลูกทั้งหมดที่ผู้วิจัยนำมาแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองและการใช้ชีวิตที่ขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง ในขณะที่เธอต้องการความสนุกสนานและการล่องไปในแม่น้ำแยงซี พ่อของเธอกลับบอกให้เรียนและทำงาน นอกจากนี้พ่อของเธอยังตั้งคำถามถึงเธอเกี่ยวกับความสนุกดังกล่าวโดยใช้ความจริงของชีวิตคนยากจนรอบตัวเธอมาเตือนถึงหน้าที่ที่เธอต้องทำเพื่อส่วนรวม การตอบโต้กันไปมาแบบบรรทัดต่อบรรทัดและย่อหน้าต่อย่อหน้าจึงทำให้เห็นว่าเธอพยายามต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพทางความคิดและการมีตัวตนเป็นของตนเอง เสียงที่ตอบโต้ไปมาอย่างแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งในจิตใจและตัวตนที่ไม่แน่นอนของผู้ประพันธ์ด้วยเช่นกัน ช่วงที่เธอเล่าว่าเธอได้รับการเลี้ยงดูแบบเสียสละเพื่อส่วนรวม เธอใช้ความหมายดังกล่าวในภาษาจีนควบคู่ไปด้วยเพื่อตอกย้ำให้เห็นถึงค่านิยมของสังคมจีนช่วงเวลาดังกล่าวที่ทำให้เธอขัดแย้งกับจารีตดั้งเดิมทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้เธอเขียนภาษาอังกฤษอันเป็นภาษาของโลกตะวันตกซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเสรีภาพ แต่การเสียชีวิตของพ่อเธอ เป็นความว่างเปล่าและไร้ความหมายใด ๆ ในการดำเนินชีวิตเพื่อส่วนรวม การจากไปของพ่ออันเป็นที่รักเหมือนการตัดขาดจากคำสอนของพรรคคอมมิวนิสต์โดยสิ้นเชิง ดังนั้น การขออนุญาตแม่เพื่อไปล่องแม่น้ำแยงซีในหน้าร้อนซึ่งล้มเหลวเมื่อครั้งที่ขออนุญาตจากพ่อจึงบ่งบอกได้อีกว่าเสียงของผู้หญิงด้วยกันทำลายกรอบแห่งกรอบแห่งประเพณีดั้งเดิมและสร้างทางเลือกใหม่ได้

ความหลงมกมายของการบูชาผู้นำที่ผู้วิจัยนำเสนอเป็นการวิพากษ์สังคมคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาที่สร้างการบูชาผู้นำจนเกิดความรุนแรงทางการเมืองและการไม่ตั้งคำถาม และจุง ขางตอบโต้ประเด็นดังกล่าวด้วยการนำเสนอกลวิธีและเหตุการณ์ที่เป็นเสียงโต้ตอบอุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการอ้างถึงหนังสือ นักคิดทางการเมืองและบทสนทนาระหว่างตัวละครที่แสดงถึง

²⁰⁵ Ibid., 482.

ความขัดแย้งระหว่าง 2 แนวคิด คือ การกดขี่ทางปัญญาและการต่อต้านการกดขี่ซึ่งแฝงด้วยอุดมการณ์เสรีภาพ

4.1.2 อำนาจเผด็จการโดยผู้นำและชนชั้นที่ยังเหลืออยู่

การวิเคราะห์ส่วนนี้ศึกษาการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจีนโดยผู้ประพันธ์ในประเด็นเรื่องทางชนชั้นและการหลงใหลในอำนาจการกดขี่ประชาชน พรรคคอมมิวนิสต์ต้องการล้มล้างระบอบชนชั้นและเจ้าขุนมูลนายให้หายไปพร้อม ๆ กับธรรมเนียมประเพณีโบราณและต้องการให้ประชาชนในประเทศมีความเท่าเทียมกันด้วยปรัชญาสังคมนิยม อย่างไรก็ตาม ผู้ประพันธ์เผยให้เห็นถึงการหลงใหลในอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์ที่ต้องการปกครองประชาชนแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดไม่ต่างจากเหล่าชนชั้นปกครองในอดีตที่กดขี่ข่มเหงประชาชน ประวัติศาสตร์และสังคมในสายตาสตรีจีนและประชาชนทั่วไปจึงแสดงออกมาให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างอุดมคติของรัฐและความเป็นจริงที่ประชาชนต้องเผชิญ วิธีการเล่าเรื่องโดยประชาชนจึงมีความแตกต่างไปด้วยเช่นกัน การวิพากษ์ประวัติศาสตร์และสังคมจีนของจุง ชางไม่ได้ใช้เรื่องราวในลักษณะเดียวกับการเขียนแบบทางการ ในทางกลับกัน **Wild Swans** มีการเล่าเรื่องโดยใช้นิทาน เรื่องเล่าพื้นบ้าน นวนิยายตะวันตก การเล่าถึงสถานการณ์การเลือกใช้คำที่ขัดแย้งหรือตรงข้ามกับความเป็นจริงเพื่อชี้ให้เห็นถึงการกดขี่ทางชนชั้นซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาที่ยึดถืออยู่

พรรคคอมมิวนิสต์สัญญากับประชาชนว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันในสังคม โดยเฉพาะเหล่าผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากสังคมยุคสาธารณรัฐเพราะตกเป็นสมบัติหรือเป็นภรรยาซื้อขายของบรรดาขุนศึก สหพันธ์สตรีจึงตั้งขึ้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือบรรดาผู้หญิงให้ได้รับความเท่าเทียมและการยอมรับจากสังคมไม่ว่าผู้หญิงคนนั้นอยู่ในสถานะใดมาก่อน อย่างไรก็ตาม สหพันธ์สตรีกลับไม่ได้ทำหน้าที่นี้ให้ดีเท่าที่ควรเพราะพวกเขาพากันนินทาถึงยายของผู้ประพันธ์ว่าเคยเป็นสมบัติของเหล่าขุนศึกมาก่อน²⁰⁶ สำหรับสหพันธ์สตรีที่มีกลุ่มคนจากชนชั้นกรรมาชีพและชาวนานั้น ผู้หญิงที่ดีจะต้องไม่เคยตกเป็นภรรยาซื้อขายมาก่อน แม้ว่าพรรคคอมมิวนิสต์มอบสิทธิให้กับเหล่าผู้หญิงในการแต่งงานและหย่าร้างได้อย่างเสรี แต่คนที่ทำงานในหน่วยงานดังกล่าวกลับมีทัศนคติที่ล้าหลังซึ่งไม่เหมาะสมกับการปลดปล่อยสตรีสู่อิสรภาพทางสังคมอย่างแท้จริง การแบ่งแยกผู้หญิงที่ดีและผู้หญิงที่ไม่ดีโดยใช้

²⁰⁶ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 133.

ความคิดแบบเดิม ๆ บ่งบอกว่านอกจากเป็นการตอกย้ำบาดแผลให้กับสตรีที่เคยประสบความเลวร้ายมาก่อนแล้ว ยังเป็นการตั้งมาตรฐานและแบ่งแยกชนชั้นว่าสตรีผู้ใดควรได้รับการปกป้องหรือสิทธิพิเศษจากรัฐซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ในการทำให้ผู้หญิงมีความเท่าเทียมกัน สหพันธ์สตรีจึงเป็นแค่เครื่องมือทางการเมืองในการจัดระเบียบและแยกแยะคนดีออกไปจากคนไม่ดี โดยใช้อคติเป็นเกณฑ์เท่านั้น

จุง ชางยังวิพากษ์อำนาจเผด็จการโดยรัฐที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีความคิดเห็นเป็นของตนเองด้วยเช่นกันโดยใช้กรณีการยึดร้านยาของหมอเซียมาเสียดสีรัฐบาล

In Soviet Union, they had heard, businesses were confiscated outright. Here in China the owners were being indemnified, and what was more, the state did not just order them to hand over their businesses. They had to be willing. Of course, everyone was.²⁰⁷

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ต้องการรวบอำนาจทางการเมืองและกิจการส่วนบุคคลของคนจีนทางการเมืองต้องใช้ความรุนแรงและการกดดันให้ประชาชนยอมสละสิทธิ์ส่วนบุคคลเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ผลคือ นายทุนที่รัฐบาลมองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงได้เสียผลประโยชน์เนื่องจากธุรกิจของพวกเขาถูกยึด รวมไปถึงยายของผู้ประพันธ์ที่รับกิจการร้านขายยาจากหมอเซียผู้ล่วงลับ ผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นความโหดร้ายของวิธีการยึดกิจการของสองประเทศคอมมิวนิสต์ คือ สหภาพโซเวียตและจีน ด้วยการเปรียบเทียบว่า การยึดกิจการในโซเวียตนั้นทำไปโดยไม่ถามประชาชนแต่ในจีนนั้น รัฐบาลจ่ายค่าชดเชยด้วยราคาต่ำสุด รัฐบาลไม่ได้เพียงแค่อำนาจ แต่ประชาชนต้องเต็มใจให้ยึดด้วย (they had to be willing) ก่อนที่ผู้ประพันธ์จะตอบโต้กลับมาว่า “แน่ล่ะ ทุกคนเต็มใจทั้งนั้น” (Of course, everyone was) สิ่งที่น่าสนใจ คือ เสียงที่ผู้ประพันธ์ใช้ตอบโต้กลับมาตีความในเชิงประชดประชันหรือเสียดสีได้ว่าท้ายที่สุดแล้วประชาชนต้องเต็มใจยอมรับการกระทำของรัฐบาลแม้ว่าจะไม่เต็มใจก็ตาม ความขัดแย้งกันเองในย่อหน้าดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าความเต็มใจของประชาชนไม่มีอยู่จริง สิ่งที่มีอยู่จริงมีเพียงแค่การฝืนใจและไม่ปริปากบ่นถึงการยึดธุรกิจของพรรคคอมมิวนิสต์

²⁰⁷ Ibid., 205.

เท่านั้น และเปรียบเทียบกับโซเวียตรัสเซียว่ารัฐบาลโซเวียตยึดโดยไม่ถามสิ่งใดทั้งนั้น ดังนั้น ไม่ว่า รัฐบาลจีนหรือรัฐบาลโซเวียต ประชาชนไม่มีสิทธิ์ในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินส่วนตัว

จุง ชางเล่าถึงช่วงเวลาที่ยังเป็นเด็กวัยรุ่นและค้นพบว่าลัทธิเหมาครอบงำความคิดของคนในสังคมรวมไปถึงผู้ใหญ่อย่างพ่อแม่ที่เธอเคารพรัก เธอกล่าวว่าเหมาเจอตุงประสบความสำเร็จในการปลูกฝังความคิดว่าผู้นำคือเทพเจ้าและคนทุกคนในยุคนี้เชื่อฟังกันเป็นอย่างดี

At the same time, Mao was sowing the seeds for his own deification, and my contemporaries and I were immersed in this crude yet effective indoctrination. It worked partly because Mao adroitly occupied the moral high ground: just as harshness to class enemies was presented as loyalty to the people, so total submission to him was cloaked in a deceptive appeal to be selfless...²⁰⁸

ลักษณะดังกล่าวบ่งบอกได้ว่านอกจากประชาชนในสมัยนั้นไม่มีทางเลือกอื่นใดมากไปกว่าการเชื่อฟังและเห็นด้วยว่าเหมาเป็นเทพเจ้าสูงสุดทางการเมือง ยังชี้ให้เห็นอีกว่าภาพของชนชั้นยังปรากฏในสังคมคอมมิวนิสต์ที่อ้างว่าได้ล้มชนชั้นไปแล้วเพราะการเคารพเชื่อฟังผู้ปกครองประเทศแบบเบ็ดเสร็จยังมีอยู่ซึ่งไม่ต่างไปจากการเชื่อฟังองค์จักรพรรดิที่ไม่อาจทัดทานได้ คำว่าทำให้เป็นเทพเจ้า (deification) คำสอน (indoctrination) แม้กระทั่งคำว่า ความจงรักภักดี (loyalty) รวมไปถึงการเรียกร้องให้เสียสละ (appeal to be selfless) บ่งบอกถึงคุณลักษณะทางการเมืองแบบผู้นำมีอำนาจเหนือชีวิตประชาชน คือ ประชาชนต้องเดินตามอย่างไม่มีข้อแม้ นอกจากนี้ จุง ชางยังตอกย้ำถึงค่านิยมดังกล่าวด้วยการเปรียบเทียบระบอบสังคมนิยมแบบจีนด้วยระบอบจักรพรรดิเมื่อสองพันปีก่อน²⁰⁹ การพูดถึงระบอบจักรพรรดิในอดีตถัดจากการพูดถึงระบอบเหมาในฐานะเทพเจ้าเป็นการยืนยันถึงโลกทัศน์ของจุง ชางว่าระบอบเจ้าขุนมูลนายไม่ได้หายไปพร้อมกับการปฏิวัติคอมมิวนิสต์ ในทางกลับกันพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้สืบสานประเพณีโบราณดังกล่าวและกลายเป็นระบอบจักรพรรดิสมัยใหม่ที่มีพรรคการเมืองและอุดมการณ์ทำเพื่อส่วนรวมบังหน้าเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นการเคารพทำการ

²⁰⁸ Ibid., 261.

²⁰⁹ Ibid., 261-262.

เคารพเหมาด้วยคำพูดหมิ่นปีและอีกหมิ่น ๆ ปีซึ่งเป็นคำพูดของเหล่าขุนนางเมื่อถวายนามเคารพฮ่องเต้หรือองค์จักรพรรดิ²¹⁰ คำพูดดังกล่าวเป็นคำพูดของบรรดาเรดการ์ดที่บูชาเหมาเป็นตั้งผู้นำและเทพเจ้าแต่พ่อของจุง ชางไม่เห็นด้วยเพราะเหมาเป็นคอมมิวนิสต์ ความขัดแย้งกันเองในตัวละครบอบการเมืองและสถานะของผู้นำต่อกันถึงการสถาปนาชนชั้นเจ้าศักดินาที่เคยหายไปแล้วในช่วงก่อนหน้านี้ กลับมาในรูปของเผด็จการอำนาจนิยมแบบเบ็ดเสร็จของพรรคคอมมิวนิสต์ตั้งที่ผู้ประพันธ์อ้างถึง “เผด็จการสมัยใหม่” ในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมซึ่งไม่ได้ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมแบบ “ยุคกลาง” ของจีน แต่กลับเพิ่มความน่ากลัวทางการเมืองเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากใครวิจารณ์ค่านิยมโบราณดังกล่าวมักตกเป็นเหยื่อทางการเมืองเสมอ²¹¹

อีกทั้งการที่ผู้ประพันธ์พูดถึงจักรพรรดิว่าเป็นศูนย์กลางทางอำนาจการปกครองและจิตวิญญาณพร้อมกับเปรียบเทียบการนับถือเทพเจ้าในประเทศอื่น ๆ กับการเคารพจักรพรรดิของจีนเป็นการวิพากษ์ลัทธิเหมาในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจไม่ต่างจากศาสนาและระบอบกษัตริย์ทั้ง ๆ ที่พรรคคอมมิวนิสต์ไม่เชื่อในเรื่องศาสนาและต้องการล้มอำนาจเทวสิทธิ์และศักดินาที่เป็นต้นเหตุของชนชั้นให้หมดไป จุง ชางบอกว่าพ่อแม่ของเธอเป็นเหมือนกับคนนับล้าน ๆ ในประเทศจีนที่ได้รับอิทธิพลมาจากการเคารพเชื่อฟังระบอบการเมืองเช่นนี้ นอกจากนี้จุง ชางยังเล่าถึงประวัติศาสตร์และโครงสร้างสังคมจีนที่เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่ง “จักรพรรดิ” ของเหมาเจ๋อตุง เหมาเจ๋อตุงเหมาะสมกับประวัติศาสตร์จีนซึ่งผูกติดกับแนวคิดแบบจักรพรรดิและราชวงศ์มานาน จุง ชางเลือกใช้คำว่าจักรพรรดิ (emperor) กับเหมานั้นเป็นการใช้คำบอกตำแหน่งทางการเมืองที่ตรงข้ามกับความเป็นจริง เพราะเหมาเจ๋อตุงไม่ได้เป็นจักรพรรดิและเป็นการวิพากษ์วิจารณ์สังคมจีนที่มีลักษณะบูชาผู้นำและผู้ปกครองหลงใหลในอำนาจมาตั้งแต่สมัยโบราณพร้อมกับลัทธิทางการเมืองที่สถาปนาผู้นำประเทศเป็นจักรพรรดิสมัยใหม่ ในประโยคถัดมา คือ เหมาเป็นผู้นำชาวนาทั่วประเทศในการล้มล้างราชวงศ์ที่เหลวแหลกและตั้งตนเป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจสูงสุด²¹² แสดงให้เห็นถึงวงจรรันเลวร้ายทางการเมืองซึ่งผู้นำประเทศล้มศัตรูทางการเมืองเพื่อให้ตนมีความชอบธรรมในการปกครองประเทศและประพฤติตน

²¹⁰ Ibid., 331.

²¹¹ Ibid., 413.

²¹² Ibid., 262.

ไม่ต่างไปจากผู้ปกครองคนเก่า และยังขัดแย้งกันเองอีกด้วยเพราะตามแนวคิดสังคมนิยมนิสต์ สังคมที่เกิดขึ้นมาใหม่หลังจากการร่วมมือกันล้มล้างสังคมนิยมเก่าโดยกรรมาชีพและชาวนาจะต้องเป็นสังคมของเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพก่อนจะกลายเป็นสังคมที่ไร้ชนชั้น แต่จุง ชางตั้งใจให้เหมาเป็นผู้นำชาวนาก่อนกลายเป็นจักรพรรดิเพราะต้องการวิจารณ์สังคมนิยมว่าไม่อาจเข้ากับแนวคิดคอมมิวนิสต์ได้นอกเสียจากเรื่องการหลงใหลในอำนาจเผด็จการของชนชั้นปกครองซึ่งทำให้ประชาชนไม่มีเสียงเป็นของตนเองตามที่ผู้ประพันธ์พูดต่อว่าพ่อกับแม่เหมือนกับคนอื่น ๆ ในจีนที่ไม่พูดถึงแปลกปลอมใด ๆ ให้ลูกฟัง²¹³

อย่างไรก็ตาม ในย่อหน้าถัดมาแสดงให้เห็นถึงแม้ไม่มีใครกล้าทัดทานระบอบจักรพรรดิเหมา แต่จุง ชางเปิดเผยให้เห็นถึงความกล้าหาญของสตรีผู้หนึ่งที่ออกมาพูดในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับพรรคคอมมิวนิสต์คาดหวังให้ประชาชนพูด บุคคลผู้นั้น คือ ป้าของเต็งเสี่ยวผิงเมื่อครั้งที่ผู้ประพันธ์ถามถึงความเลวร้ายและการทุจริตของพรรคก๊กมินตั๋งซึ่งเหมาเจ๋อตุงประณามมาโดยตลอด²¹⁴

จากข้อความที่ยกมาพิสูจน์ได้ว่าในอัตชีวประวัติเรื่อง *Wild Swans* มีเสียงที่โต้กลับไปได้กลับมาระหว่างอุดมการณ์และความคิดของตัวละครซึ่งแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งและมุมมองทางด้านประวัติศาสตร์ที่ไม่เหมือนกันและไม่ได้ผูกขาดโดยเรื่องเล่าใดเรื่องเล่าหนึ่ง แต่เป็นการเปิดโอกาสให้เห็นถึงความหลากหลายของความจริง จากกรณีนี้ ผู้ประพันธ์ถามป้าของเต็งเสี่ยวผิงถึงความเลวร้ายของทหารก๊กมินตั๋งแต่ป้าเต็งกลับตอบกลับมาว่าพวกเขาไม่ได้เลวร้ายตลอดเวลาหรอก และป้าเต็งพูดในทำนองที่ไม่ได้มีความกลัวหรือสนใจกับอิทธิพลของเหมาเจ๋อตุงที่ครอบงำสังคมในขณะนั้นโลกทัศน์ทางการเมืองของป้าเต็งบ่งบอกถึงประวัติศาสตร์อีกด้านที่ทางการแพทย์ใช้อำนาจทางการเมืองปิดบังเอาไว้จนทำให้ประชาชนกลัวและไม่กล้าพูดถึงได้ออกมา

เรื่องของชนชั้นที่ยังคงเหลืออยู่ยังเปิดเผยออกมาในรูปของการตอบโต้ระหว่างคำพูดของจินหมิงน้องชายของ จุง ชางในเชิงเสียดสีกับคำสั่งของเจ้าหน้าที่อีกด้วย ในครั้งที่พวกเขาทั้งสองคนไปเที่ยวและโดยสารรถประจำทางที่มีคนขึ้นเป็นจำนวนมาก อีกทั้งในช่วงเวลาดังกล่าว คือ ช่วงเวลาที่สหรัฐอเมริกาและต่างชาติเริ่มเดินทางมาเยือนประเทศจีน ชายคนหนึ่งที่คุณเหมือนเจ้าหน้าที่ทางการขึ้นมาบนรถโดยสารและสั่งให้ทุกคนหมอบลงและคุกเข่าเพราะผู้มาเยือนชาวอเมริกันกำลังเดินทางมาทางรถโดยสาร หากผู้มาเยือนเห็นความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยอาจทำให้เกียรติภูมิของชาติหมองลงได้

²¹³ Ibid., 263.

²¹⁴ Ibid

แต่จินหมิงแสดงความกล้าหาญด้วยการตอบโต้กลับไปทันทีด้วยคำสอนของเหมาเจ๋อตุงในเรื่องการไม่ยอมคุกเข่าและก้มหัวให้กับจักรวรรดิอเมริกัน²¹⁵

เรื่องของชนชั้นและประเพณีโบราณประเภทคุกเข่าแสดงถึงจารีตอันล้ำหลังแต่พรรคคอมมิวนิสต์กลับนำมาใช้เพื่อลดเกียรติของมนุษย์เสียเองเพียงเพราะชาวอเมริกันกำลังเดินทางมาในบริเวณนี้ ดังนั้น การคุกเข่าและก้มหัวเพียงเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่อหน้าชาวต่างชาติจึงไม่ต่างไปจากการคุกเข่าและทำความเคารพตามค่านิยมศักดินา นัยดังกล่าวจึงเป็นการบอกว่าพรรคคอมมิวนิสต์ยอมรับความจริงเรื่องชนชั้นแบบกลาย ๆ นอกจากนี้การตอบโต้กันของเสียงแบบย่อหน้าต่อย่อหน้าแสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมอ่อนข้อให้กับอำนาจของรัฐอีกต่างหาก อีกทั้งการที่จินหมิงใช้คำสอนของเหมาตอบโต้คำสั่งของเจ้าหน้าที่แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งกันเองในคำสอนของลัทธิเหมาอีกด้วย จุง ชางเล่าว่าการเสียดสีหรือเรื่องตลกไม่อาจอยู่ได้ในสังคมคอมมิวนิสต์ แต่การที่จินหมิงพูดเชิงทำนองนี้ออกมาเป็นการท้าทายความเข้มงวดของกฎระเบียบและคำสั่งที่ทางการคาดหวังให้ผู้คนปฏิบัติตาม

ประเด็นเรื่องการก้มหัวให้กับเหล่าจักรวรรดินิยมอเมริกาและชนชั้นในสังคมยังแสดงออกมาในรูปของการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคมโดยมีเรื่องของอาหารเข้ามาเกี่ยวข้อง จุง ชางเล่าว่าการเดินทางมาเยือนของรัฐมนตรีต่างประเทศ เฮนรี คิสซิงเจอร์ทำให้สื่อของจีนรายงานอย่างภาคภูมิใจถึงมื้ออาหารที่เขาได้รับประทานจนเอวขยายใหญ่ขึ้นในขณะที่คนเร่ร่อนอดอยากยังมีอยู่ไปทั่ว จุง ชางกับเพื่อน ๆ เริ่มเปรียบเทียบการโจมตีพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ด้วยคำพูดที่ว่า “ห้ามสุนัขกับคนจีน”²¹⁶

ในขณะที่เฮนรี คิสซิงเจอร์ได้รับการดูแลเป็นอย่างดีแต่แคว้นซื่อฉวนซึ่งได้รับสมญานามว่า “ฉางหลงแห่งสรวงสวรรค์” กลับต้องปันส่วนเนื้อครึ่งปอนด์ต่อเดือน และถนนในเมืองเฉิงตูมีแต่คนไร้บ้านหิวโหยเดินเร่ร่อนไปมาและขอทานเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกันประชาชนเริ่มบ่นถึงการต้อนรับและการเลี้ยงดูปูเสื่อแขกต่างชาติเยี่ยงเจ้าเหนือหัว จุง ชางและเพื่อน ๆ จึงเริ่มพูดกันถึงกรณีที่พวกเขาโจมตีพรรคก๊กมินตั๋งที่ขอบติดป้าย “ห้ามคนจีนกับสุนัข” และสงสัยว่าพวกเขาอยู่กับพรรคคอมมิวนิสต์กำลังทำแบบเดียวกันหรือไม่ จากประเด็นดังกล่าวทำให้คิดได้ว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไม่อาจ

²¹⁵ Ibid.

²¹⁶ Ibid., 472-473.

หลีกเลี่ยงประเด็นทางชนชั้นได้เพราะปฏิบัติกับต่างชาติเหมือนเป็นเจ้าของซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชนชั้นเจ้าที่ดินอันเป็นเป้าหมายในการล้มล้างของพรรคคอมมิวนิสต์ แต่ประชาชนทั่วไปกลับมีความเป็นอยู่ที่เลวร้าย และยังคงตอกย้ำประเด็นดังกล่าวด้วยการอ้างถึงคำพูด “ห้ามคนจีนและสุนัข” ในสมัยสาธารณรัฐจีนอันเป็นการวิพากษ์พรรคคอมมิวนิสต์ที่มีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติคนในแต่ละชนชั้นไม่เท่ากันและไม่ได้ต่างไปจากพรรคก๊กมินตั๋ง

ความกล้าหาญของประชาชนคนธรรมดา นอกจากป่าเต็งและเงินหมิงแล้ว ยังมีครูฉือซึ่งเป็นครูที่ผู้ประพันธ์รักและเคารพในการเล่าประวัติศาสตร์ด้านที่พรรคคอมมิวนิสต์ไม่ต้องการเปิดเผยด้วย ผู้ประพันธ์เผยว่าครูคนนี้ได้รับการประณามเพราะการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายก้าวกระโดดและนิสัยของครูชอบพูดประชดประชันและมักทำเสียงโปกปี้หัวเราะเพราะไม่อาจพูดสิ่งใดออกมาได้ ครูฉือเล่าอีกด้านของการเดินทางไกลของกองทัพแดงจากบันทึกของหลู่ตงอี บทเรียนที่ครูฉือนำมาสอน คือ บทหนึ่งที่ได้คัดออกมาจากบันทึกการเดินทางไกลของหลู่ตงอี ครูฉืออธิบายภาพของการเดินทางไกลไปทางหุบเขาที่คดเคี้ยว เมื่อถึงที่พักแรม พวกทหารจึงรีบกรูเข้าหีบฉวยอาหารลงท้องเพื่อแก้หิว จุง ชางเล่าว่าเธองงกับสิ่งที่ครูบรรยายออกมาและไม่เชื่อในสิ่งที่เกิดขึ้นเพราะบรรดาทหารกองทัพแดงขึ้นชื่อว่าอุทิศอาหารชั้นสูงสุดสุดท้ายให้กับสหายเพื่อให้ตนเองหิวแค้น²¹⁷ เธอกล่าวว่ายากที่จะคิดถึงอาการหีบฉวยอาหารของบรรดาทหารกล้าแกร่งเช่นนี้ เมื่อเธอเข้าไปถามครูเพื่อขอคำตอบ ครูฉือกลับหัวเราะปนไต่ตามนัยของครู เรื่องดังกล่าวบอกได้ว่าตำรา บทเรียนและบันทึกของคนอื่น ๆ สามารถเล่าความจริงอีกด้านที่ทางการไม่เปิดเผยให้ทราบได้ กองทัพแดงอันยิ่งใหญ่ที่เป็นเสาหลักในการสร้างชาติและการปฏิวัติถูกนำมาเล่าใหม่อีกครั้งเพื่อให้เห็นถึงความธรรมดาทั่วไปในชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่มีความเหนื่อย ความหิวโหย การเอาตัวรอดและการเห็นแก่ตนเองมากกว่าอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ของชาติที่พรรคคอมมิวนิสต์ป่าวประกาศให้ทุกคนได้สัมผัสความยิ่งใหญ่ดังกล่าวและสร้างภาพให้กองทัพแดงเป็นกองทัพที่เกรียงไกร เสียงที่เล่าและเปล่งออกมาพร้อมกับการไอและหัวเราะของครูฉือจึงเป็นอีกเสียงที่ได้กลับเสียงเล่าประวัติศาสตร์ของทางการและเป็นการวิจารณ์พรรคคอมมิวนิสต์ที่นอกจากปิดบังความจริงอีกด้านแล้ว ยังบ่งบอกว่าสังคมจีนสมัยนั้นใช้อำนาจข่มขู่ให้คนหวาดกลัวจนไม่กล้าพูดสิ่งใดออกมา

²¹⁷ Ibid., 279.

เรื่องเล่าของชนชั้นและเผด็จการยังเผยออกมาในรูปของการอ้างอิงถึงนวนิยายของ ตะวันตก นั่นคือ เรื่อง *Gulliver's Travels* ของ โจนาธาน สวิฟต์ (Jonathan Swift) จุง ขางอ้างอิงถึง ตอนที่จักรพรรดิสั่งให้ผู้ใต้ปกครองทั้งหมดตอกไข่จากด้านที่เล็กกว่า และยังคงคิดว่าสวิฟต์น่าจะเคยมา เมืองจีน²¹⁸ จุง ขางต้องการสื่อถึงประเทศจีนซึ่งมีผู้ปกครองที่คอยใช้แต่อำนาจขู่ให้คนหวาดกลัว นวนิยายเรื่องดังกล่าวเสียดสีล้อเลียนสังคมการเมืองของโลกตะวันตกในยุคศตวรรษที่ 18 ดังนั้น การยกนวนิยายตอนดังกล่าวมาอ้างอิงถึงการล้อเลียนชนชั้นปกครองในสังคมจีนโดยใช้คำว่าจักรพรรดิมาเป็นคำที่กล่าวถึงเหมาเจ๋อตุงและเหล่าข้าราชการที่ใช้แต่อำนาจ

จุง ขางยังยกเรื่องเล่าพื้นบ้านของจีนโบราณมาวิพากษ์ระบอบสังคมที่กดขี่และไร้ซึ่งเสรีภาพอย่างแท้จริง เรื่องราวดังกล่าว คือ จักรพรรดิต้องการให้นางสนมนางหนึ่งแต่งงานกับกษัตริย์ของชนป่าเถื่อนเพื่อไม่ให้เกิดสงคราม อย่างไรก็ตาม นางสนมคนดังกล่าวไม่ยอมไปและนั่งร้องไห้ริมแม่น้ำ สายลมพัดพาปิ่นปักผมของเธอหล่นลงไปใ้แม่น้ำและเธอฆ่าตัวตายในเวลาต่อมา²¹⁹ ตรงบริเวณที่ปิ่นปักผมตกน้ำนั้นกลายเป็นแม่น้ำที่ชื่อว่าแม่น้ำแก้ว จุง ขางและจินหมิงโดยสารเรือผ่านแม่น้ำนี้ คนพายเรือจึงบอกว่าจุง ขางโชคร้าย ต้องไปอยู่ต่างประเทศและแต่งงานกับคนป่าเถื่อนในที่สุด อย่างไรก็ตาม ในย่อหน้าถัดมาเธอกลับคิดว่าเป็นเรื่องดีเสียอีกที่แต่งงานกับคนป่าเถื่อน²²⁰

จุง ขางบอกเหตุผลว่าหากเธอเป็นนางสนมและอยู่กับจักรพรรดิ เธอต้องเป็นนกน้อยในกรงทองที่ไม่อาจออกไปไหนได้ ไม่ได้เห็นแม้กระทั่งต้นไม้สักต้น จากคำพูดดังกล่าวเป็นการตอบโต้ด้วยเสียงของอุดมการณ์ที่ตรงข้ามกัน กล่าวคือ เสียงแรกเป็นเรื่องของนางสนมผู้เคราะห์ร้าย ในขณะที่เสียงถัดมาเป็นเรื่องของการเปรียบเทียบระหว่างท้องทุ่งของคนป่าเถื่อนกับกรงทองของจักรพรรดิ การนำเรื่องราวพื้นบ้านเกี่ยวกับนางสนมมาเล่าเป็นการวิพากษ์ถึงสังคมจีนซึ่งนิยมอำนาจเผด็จการ การกดขี่และการไร้ซึ่งเสรีภาพ กรงทองเป็นสัญลักษณ์ของความอึดอัดแม้ดูหรูหรา แต่เทียบไม่ได้กับความสบายและเสรีภาพที่ได้อยู่ในท้องทุ่งอันกว้างใหญ่ไพศาลพร้อมกับม้าและธรรมชาติซึ่งแสดงให้เห็นถึงฉากที่กว้างไกล เสียงที่ได้กั้นไปมา คือ เสียงของอุดมการณ์ ความคิดและวาทกรรมที่ขัดแย้งกันอัน แสดงให้เห็นถึงการเขียนประวัติศาสตร์ของชนชาติจีนที่มีแต่การเป็นเจ้าชีวิตเหนือประชาชนมาแต่สมัย

²¹⁸ Ibid., 473.

²¹⁹ Ibid., 483-484.

²²⁰ Ibid., 484.

โบราณพร้อมทั้งอคติที่มีต่อชนป่าเถื่อนและการโต้กลับการเขียนประวัติศาสตร์แบบดังกล่าวซึ่งจุง ชาง แสดงออกมาว่าเธอพร้อมจะไปอยู่กับชนป่าเถื่อนเพราะทัศนคติของเธอที่รักเสรีภาพมากกว่าผู้นำแบบ อำนาจนิยม สิ่งที่แฝงในการโต้ตอบดังกล่าว คือ การเชิดชูอุดมการณ์เสรีภาพแบบตะวันตกที่เธอใฝ่ฝัน มาตลอดโดยมีภาพของนางสนมผู้เป็นอิสระกับชนป่าเถื่อนที่พร้อมมอบทุ่งนากว้างใหญ่อันแสดงถึง อิสระภาพ

การนำเรื่องเล่าพื้นบ้านโบราณของจีนมาเขียนยังแสดงให้เห็นถึงวิธีการเขียนทาง ประวัติศาสตร์ที่ต่างออกไปจากที่ทางการกำหนดนอกเหนือไปจากการวิพากษ์ความล้าหลังของระบอบ คอมมิวนิสต์แล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เขียนถึงความปรารถนาของตัวเองและเปิดเผย ตัวตนของผู้หญิงที่ต่างออกไปจากที่สังคมคาดหวังอีกด้วย ซูซาน เซลเลอร์ส์ (Susan Sellers) กล่าวว่า เมื่อผู้หญิงปฏิเสธค่านิยมของระบอบปิตาธิปไตย งานเขียนของผู้หญิงจะทำให้เกิดรูปแบบหรือ ทางเลือกในการแสดงออก การรับรู้และความสัมพันธ์ซึ่งถือว่าเป็นภาษาหรือวัฒนธรรมใหม่ที่ไม่ตกอยู่ ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมเดิม งานเขียนของผู้หญิงสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคมเพื่อทำ ทายรัฐปิตาธิปไตยและทุนนิยมซึ่งเป็นของผู้ชายเพียงฝ่ายเดียวอีกด้วย งานเขียนของผู้หญิงเป็นพื้นที่ที่ ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบอบเก่าหรือผลิตซ้ำอุดมการณ์เดิม การเขียนของผู้หญิงทำให้ผู้หญิง กล้าที่จะลุกขึ้นมาเขียนถึงตนเอง ฝันถึงตัวตนของตนเองและสร้างโลกใบใหม่ของตนเอง²²¹ ดังนั้น การ เขียนของจุง ชางที่นำเรื่องเล่าโบราณดังกล่าวมาเล่าใหม่จึงเป็นการพลิกอีกด้านของเรื่องเล่าที่นำเสนอ ภาพแทนของผู้หญิงและประชาชนที่ต้องตกอยู่ใต้อำนาจเผด็จการของผู้ปกครองมาสู่การเป็นหนทาง เรียกร้องเสรีภาพ ประกาศตัวตนและสร้างพื้นที่ทางสังคมที่ไม่ต้องมีระบบเศรษฐกิจการเมืองแบบเก่า มาครอบงำผู้หญิงให้เป็นเพียงวัตถุของอำนาจเพียงอย่างเดียว

การเขียนประวัติศาสตร์โดยผู้หญิงไม่ใช่เพียงแค่ว่าเรื่องของการนำเสนอประวัติศาสตร์อีก ด้านเท่านั้น แต่ยังนำเสนอประเด็นทางการเมืองซึ่งผู้ประพันธ์ได้แฝงอุดมการณ์ของเธอเอาไว้ด้วย อุดมการณ์ดังกล่าว คือ การต่อต้านเผด็จการอำนาจนิยมซึ่งกดขี่ประชาชนและไม่ได้มีความยิ่งใหญ่ ตามที่ประวัติศาสตร์แบบทางการนำเสนอ และรูปแบบการนำเสนอไม่ใช่แบบทางการที่เขียนด้วย หลักฐานทางประวัติศาสตร์เช่นกัน แต่เป็นการใช้ประสบการณ์ เรื่องเล่า ตำนาน นวนิยายและคำพูด

²²¹ Susan Sellers, *Helene Cixous Reader*(London: Routledge, 1994). xxix

ของคนทั่วไปที่ขัดแย้งกับสิ่งที่ทางการพูดเพื่อให้ประชาชนมาซึ้งให้เห็นถึงสังคมคอมมิวนิสต์เป็นเผด็จการและปิดบังความจริงจากประชาชน ประวัติศาสตร์อีกด้านหนึ่งที่นำเสนอโดยผู้หญิงและคนธรรมดา จึงไม่ใช่สิ่งที่เชิดชูรัฐ แต่เป็นสิ่งที่บอกถึงการต่อสู้และไม่ยอมจำนนต่ออำนาจรัฐบาลที่บงการประชาชน

4.1.3 ความฉ้อฉล การใช้อำนาจที่ผิด ความรุนแรงและความอยุติธรรม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงการวิพากษ์สังคมจีน พรรคคอมมิวนิสต์รวมไปถึงพรรคก๊กมินตั๋งในแง่ของการใช้อำนาจที่ผิด ความซื่อสัตย์ และการฉ้อราษฎร์บังหลวงผ่านกลวิธีการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของพ่อกับข้าราชการพรรคคอมมิวนิสต์รายอื่น การเปรียบเทียบอุดมการณ์และความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในหมู่เจ้าหน้าที่รัฐ การโจมตีพรรคก๊กมินตั๋งในการบริหารประเทศโดยนำเสนอภาพความยากจน และการประณามบุคคลด้วยเหตุผลส่วนตัวรวมไปถึงความยุติธรรมที่ล้นทมิฬไม่อาจให้กับประชาชนได้ เรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็นการชี้ให้เห็นว่าความเป็นปัจเจกชนและผลประโยชน์ส่วนบุคคลอยู่เหนืออุดมการณ์พรรคคอมมิวนิสต์เสมอ

จุง ซางวิพากษ์การใช้อำนาจในทางที่ผิดของพรรคก๊กมินตั๋งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ช่วงเวลาดังกล่าวมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างมหาศาลจนเจียงไคเช็คต้องตั้ง “หน่วยปราบเสือ” เข้ามาจัดการปัญหาดังกล่าว ชาวจีนเปรียบเทียบเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่ชอบฉ้อฉลเหมือนกับเสือที่ดุร้าย และหน่วยดังกล่าวเป็นที่ร้องเรียนของประชาชนในการส่งเรื่องเข้ามาให้รัฐบาลก๊กมินตั๋งพิจารณาปราบปราม อย่างไรก็ตาม หน่วยดังกล่าวกลายเป็นหน่วยที่ทำการฉ้อราษฎร์บังหลวงเสียเองเพราะทำการรีดไถเงินจากประชาชนและคนรวยเข้าหน่วยงาน²²² จุง ซางต้องการวิพากษ์พรรคก๊กมินตั๋งว่ารัฐบาลไม่อาจแก้ปัญหาการฉ้อฉลได้จริงหากผู้มีอำนาจในการแก้ไขปัญหายังคิดกระทำการไม่ซื่อ หน่วยปราบเสือจึงกลายเป็นเสือร้ายที่คอยสูบเลือดประชาชนและได้กำไร ซึ่งหมายถึงหน่วยงานทางราชการทำการค้าจากความเชื่อใจของประชาชน

นอกจากนี้ จุง ซางยังวิจารณ์ถึงการบริหารงานเศรษฐกิจที่ล้มเหลวของพรรคก๊กมินตั๋งด้วยการเปรียบเทียบให้เห็นถึงสถานการณ์เศรษฐกิจที่เลวร้ายในช่วงฤดูหนาว มีการเดินขบวนประท้วงการขาดแคลนอาหารและราคาอาหารเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก เมืองจิงโจวเป็นศูนย์กลางการผลิตของพรรคก๊ก

²²² Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 85.

มินตั้งในเขตจีนเหนือและมีการเข้าปล้นโกดังข้าวทั้งสองแห่งด้วย²²³ แต่ในย่อหน้าถัดมา จุง ชางกลับพูดถึงการค้าอย่างหนึ่งที่รุ่งเรือง คือ การค้าผู้หญิงให้กับเหล่าคนรวย²²⁴ ภาพที่ออกมากลับเป็นภาพของความยากจน แร้นแค้นและไม่อาจหาความร่ำรวยและอยู่ดีกินดีได้ นอกจากนี้เมืองทั้งเมืองเต็มไปด้วยขอทาน (littered with beggars) คำว่า littered ในอีกความหมายหนึ่งหมายถึงการทิ้งขยะหรือสิ่งของที่ถูทิ้ง การค้าผู้หญิง การปล้นข้าวและเหล่าขอทานออกย่ำว่าเป็นผลมาจากหน่วยปราบเสื่อที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้เพราะเหล่าเจ้าหน้าที่พรรคก๊กมินตั๋งเป็นต้นเหตุแต่แรกตั้งแต่การตั้งหน่วยปราบเสื่อแล้ว

จุง ชางยังวิพากษ์ความซื่อสัตย์ของข้าราชการเปรียบเทียบกับพ่ออีกด้วยพ่อของผู้ประพันธ์เองนั้นเป็นหนึ่งในเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่พ่อเป็นคนที่ซื่อสัตย์และปฏิบัติตามกฎระเบียบของพรรคคอมมิวนิสต์เพราะพ่อต้องการเห็นสังคมที่เป็นสุขภายใต้อุดมการณ์ความเท่าเทียมกัน ดังที่จุง ชางเล่าถึงการเสียดสีของพ่อเธอในการยกบ้านให้กับบรรดาครูในโรงเรียนมัธยมเมื่อได้รับการร้องขอให้ช่วยเหลือจากหัวหน้าโรงเรียน²²⁵ อย่างไรก็ตาม ความเป็นจริง คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่ได้ซื่อตรงแบบพ่อและไม่ได้ดำเนินนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์อย่างจริงจัง มีการรับสินบนและช่วยเหลือครอบครัวของตนกับมิตรสหาย นอกจากนี้ข้าราชการยังจัดงานเลี้ยงฟุ่มเฟือยและพรรคคอมมิวนิสต์ต้องทำสงครามเกาหลี รัฐบาลเกรงเรื่องงบประมาณแผ่นดินที่กำลังหมดลงและนำไปสู่การฉ้อฉลพร้อมๆกับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อพรรคคอมมิวนิสต์เริ่มเสื่อมถอย²²⁶

กรณีดังกล่าวเป็นการตอบโต้แบบย่อหน้าต่อย่อหน้าของเสียงที่มีอุดมการณ์ต่างกัน เพราะในขณะที่พ่อยอมยกบ้านให้กับครู แต่ย่อหน้าถัดมาจุง ชางคิดว่าความซื่อสัตย์ของพ่อเพียงคนเดียวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐคนอื่นได้ เพราะเจ้าหน้าที่รัฐรายอื่นไม่ได้มีอุดมการณ์อันแรงกล้าหรือวินัยที่เข้มงวดที่จะช่วยรัฐสถาปนาสังคมอุดมคติได้ อีกทั้งความเชื่อมั่นที่พรรคมีต่อประชาชนเริ่มหดหาย การจัดงานเลี้ยงที่ฟุ่มเฟือยบ่งบอกถึงสัญลักษณ์เงินโบราณได้เป็นอย่างดี เพราะมีเพียงแต่ผู้มีอำนาจมากเท่านั้นที่สามารถเนรมิตความฟุ้งเฟ้อได้ นอกจากนี้ยังเป็นการวิพากษ์พรรค

²²³ Ibid., 27.

²²⁴ Ibid.

²²⁵ Ibid., 181.

²²⁶ Ibid., 181-182

คอมมิวนิสต์ที่ใช้ความเชื่อมั่นของประชาชนเป็นฐานเสียงและความชอบธรรมทางการเมืองให้พรรคพวกตักตวงผลประโยชน์มากกว่าคำนึงถึงส่วนรวมตามที่เหมาเจ๋อตุงเรียกร้อง ในอีกมุมหนึ่ง การนำความซื่อสัตย์ของพ่อมากล่าวถึงเป็นการสื่อว่า ความซื่อสัตย์ของปัจเจกชนเพียงคนเดียวยังนำยกย่องมากกว่าพรรคคอมมิวนิสต์ที่คอยแต่ป่าวประกาศให้ประชาชนเชื่อฟังแต่เจ้าหน้าที่รัฐส่วนที่เหลือกลับไม่ได้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน

ผู้ประพันธ์ยังยกประสบการณ์ของเธอที่พบเจอกับตนเองมาเปรียบเทียบกับเหล่าเจ้าหน้าที่ผู้เป็นเสาหลักของบ้านเมืองอีกด้วย เธอเผยภาพของความจริงในสังคมว่าเด็กชายคนหนึ่งฉวยจังหวะขโมยกระเป๋าตางค์ของเธอในขณะที่เธอพยายามปั่นขึ้นรถไฟไปกรุงปักกิ่งที่กำลังออก แต่เด็กชายหยุดเสียก่อนเพราะเห็นเธอเริ่มต้นร้องไห้ เขาจึงคืนกระเป๋าตางค์ให้และช่วยเธอขึ้นรถไฟให้ได้ เธอเล่าว่าเธอสงสารเด็กพวกนี้มาก และเด็กเหล่านั้นอาจมีความเป็นมนุษย์มากกว่าเจ้าหน้าที่ผู้ฉ้อฉลผู้เป็นเสาหลักทางสังคมที่ไล่ทุบตีเด็ก²²⁷ จากข้อความที่ยกมาเป็นการวิพากษ์ความซื่อสัตย์ของประชาชนธรรมดาที่มีมากกว่าเจ้าหน้าที่รัฐนายอื่น ๆ เพราะในขณะที่เด็กขโมยกระเป๋าของเธอยังสงสารกับเรื่องที่เขาทำกับเธอ แต่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองกลับไม่รู้สึกลังใจความเป็นไปในสังคม สำหรับเธอแล้ว การใช้อำนาจในทางที่ผิดของเจ้าหน้าที่สมควรได้รับการลงโทษมากกว่าเด็กวิ่งราวกระเป๋าตางค์เสียอีก การฉ้อฉลในการใช้อำนาจยังลามไปถึงเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นผู้มีอำนาจกำหนดว่าลูกใครสามารถเข้ามาเป็นยุวชนเรดการ์ดได้โดยไม่ต้องมีกฎเกณฑ์ใด ๆ มากำหนดอีกด้วย

The head of the school Red Guards had been a very conscientious student. A rather feminine-looking seventeen-year-old, he had been made Red Guard leader because his father was the Party chief for the province, rather than because of his own ambition.²²⁸

จุง ชางเล่าว่าหัวหน้านักเรียนคนหนึ่งเป็นนักเรียนยุวชนเรดการ์ดที่มีจิตสำนึก เขามีอายุ 17 ปีและรูปร่างของเขาดูคล้ายกับเด็กผู้หญิงเสียมากกว่า เขาเป็นเรดการ์ดได้เพราะพ่อเขาเขาเป็นเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดแต่ตัวเขาไม่ได้มีความต้องการที่จะเป็น จากข้อความดังกล่าวบ่งบอกว่าการใช้

²²⁷ Ibid., 315-316.

²²⁸ Ibid., 292.

อำนาจของเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวเป็นการฉ้อฉลชนิดหนึ่ง กล่าวคือ ตำแหน่งทางราชการของเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวถูกใช้เพื่อผลักดันคนหนึ่งให้มีฐานะทางสังคมเท่านั้น ไม่ใช่ความสมัครใจหรือการคัดเลือกโดยคุณสมบัตินี้ และหากพิจารณาจากคำกล่าวที่ว่ารูปร่างของเด็กวัยรุ่นคนนี้คล้ายกับผู้หญิง แสดงว่าคุณสมบัติของการเป็นเรตการ์ดซึ่งต้องการความเด็ดขาดและความแข็งแกร่งแบบผู้ชายถูกละเลย คนที่เป็นเรตการ์ดควรเป็นคนที่มีความแข็งแกร่งหรือเด็ดขาดในการกำจัดศัตรูทางการเมืองตามแบบที่เหมาเจ๋อตุงต้องการ แต่เด็กคนดังกล่าวไม่ได้มีความทะเยอทะยานที่จะเป็นคนประเภทนั้นแต่กลับเป็นไปได้เพราะอำนาจของพ่อตนเอง ลักษณะดังกล่าวจึงขัดกับอุดมการณ์ของพรรคที่เน้นการแสดงออกที่รุนแรงแบบผู้ชาย

จุง ชางยังวิพากษ์ความเลวร้ายของการใช้อำนาจในทางที่ผิดและเป็นการเปิดโอกาสให้เหล่าอริทางการเมืองแก้แค้นเพื่อผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าการทำเพื่อส่วนรวม หลังจากที่พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศ มีการบังคับใช้การประณามตนเองต่อหน้าเพื่อนร่วมงานและในที่สาธารณะเรื่อยมาจนถึงการปฏิวัติวัฒนธรรม การปฏิรูปความคิดตนเองเป็นสิ่งที่เข้ามาก้าวท้าวชีวิตประจำวันของประชาชนคนธรรมดา และเหมาะต้องการให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ควบคุมระเบียบการใช้ชีวิตไม่ว่าเรื่องนั้นจะเล็กหรือใหญ่ ทุก ๆ คนต้องวิพากษ์ตนเองและต้องให้คนอื่นวิพากษ์เพื่อปรับปรุงตน อย่างไรก็ตาม การประชุมเป็นเวทีของพวกที่อิจฉาริษยาและมองว่าตนเองนั้นถูกต้องแต่เพียงผู้เดียว กลุ่มคนที่พื้นเพเป็นชาวนามักวิจารณ์คนจากกลุ่มอื่นว่าเป็นพวกนายทุน เพราะการปฏิวัติคอมมิวนิสต์มีพื้นฐานมาจากชาวนา การประชุมดังกล่าวสร้างความรู้สึกลึกซึ้งต่อกลุ่มคนที่มีการศึกษา จากเหตุการณ์ที่ยกมาบ่งบอกได้ถึงการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบธรรมเพราะเวทีดังกล่าวควรใช้เป็นการตักเตือนถึงการกระทำที่ไม่เข้ากับทัศนคติของพรรคคอมมิวนิสต์แต่กลุ่มคนที่มีพื้นเพเป็นชาวนาทัวไปกลับหลงผิดว่าตนมีอำนาจในการพูดสิ่งใดก็ได้และการปฏิรูปความคิดกลายเป็นเวทีของการโจมตีเรื่องส่วนบุคคลที่อาจไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนรวมแม้แต่น้อย²²⁹ ผู้ประพันธ์ต้องการวิพากษ์ว่าไม่ว่ายุคสมัยใด ประเทศจีนไม่เคยปราศจากการใช้อำนาจแบบฉ้อฉล และจุง ชางยังตอกย้ำกรณีดังกล่าวถึงในบทที่ 9 ซึ่งตั้งชื่อบทว่า “เมื่อมีอำนาจ แม้แต่ไก่กับสุนัขก็ยังเป็นเทวดา” (When a man

²²⁹ Ibid., 164.

gets power, Even His Chickens and Dogs Rise to Heaven) ซึ่งตอกย้ำถึงอำนาจจากการทำให้ประชาชนคนธรรมดาเหิมเกริมถึงขั้นนำไปใช้ในทางที่ผิด ๆ

แม้แต่ในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม จารีตของการยึดอำนาจมาเป็นการใช้เพื่อส่วนตัวยังเป็นเรื่องที่ทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายและไม่อาจควบคุมได้ จุง ชางพูดถึงคำว่า “ยึดอำนาจ” ซึ่งเป็นเหมือนดั่งคำพูดที่บันดาลทุกสิ่ง²³⁰ การยึดอำนาจดังกล่าวไม่ต่างไปจากการยึดอำนาจของรัฐมาเป็นอำนาจส่วนบุคคลและอ้างความเป็นธรรมในการรักษากฎระเบียบของสังคมซึ่งไม่ต่างจากการยึดอำนาจของทหารหรือขุนศึกซึ่งเคยแบ่งแยกออกเป็นพรรคเป็นเหล่ามาแล้วในยุคสาธารณรัฐจีน แต่การประณามบุคคลผู้ก่อความเสียหายให้กับรัฐกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองของเหล่าประชาชนที่ต้องการแก้แค้นเรื่องส่วนตัวมากกว่าทำเพื่อผลประโยชน์ของชาติ สังคมจีนเป็นสังคมที่ต้องอยู่รอดด้วยอำนาจทางการเมืองและการมีอำนาจอยู่กับตัวบ้างดีกว่าการไม่มีอำนาจเลย ดังนั้น การปฏิวัติวัฒนธรรมและการประณามศัตรูทางการเมืองจึงเป็นเหมือนเวทีที่อนุญาตให้ประชาชนได้ปลดปล่อยตัวตนที่เก็บกดมานานจากการกดขี่ของทางการเมืองมาระบายกับคนที่ตนไม่ชอบ

ผู้ประพันธ์ยังวิพากษ์ความรุนแรงของรัฐบาลจีนและการฉ้อราษฎร์บังหลวงในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมด้วยการพูดถึงสัญลักษณ์ของโจวเอนไห่ซึ่งเป็นบุคคลที่พึ่งพาได้ในช่วงเวลาดังกล่าวกับการปันส่วนน้ำมัน แผ่นป้ายอันหนึ่งเขียนว่า “ท้องฟ้าดำมืดมืด ดาวระยิบระยับหล่นหาย...” ลายมือที่เขียนไว้ตรงขอบของแผ่นป้ายนั้นคือ “ท้องฟ้าจะมีมืดมืดได้อย่างไร แล้ว ‘สุริยาอันแดงเจิดจ้า’ เล่า” (ดวงอาทิตย์สีแดงหมายถึงความถึงเหมา) ส่วนแผ่นป้ายอีกอันหนึ่งเขียนว่า “ให้เอาฆาตกรท่านนายกรัฐมนตรีโจวไปทอดน้ำมันเสีย!” ถ้อยคำที่อยู่ริมขอบ อ่านว่า “น้ำมันที่ได้ปันส่วนมีเพียง 3.2 ออนซ์ต่อเดือน แล้วจะเอาอะไรไปทอดฆาตกรเหล่านี้” ผู้ประพันธ์รู้สึกมีความหวังอย่างมากเพราะในรอบสิบปีเป็นครั้งแรกที่มีการแสดงออกแบบเปิดเผยทั้งประชดประชันและนำขบขัน

One poster read,

The sky is now dark,

A great star is fallen...

²³⁰ Ibid., 326.

Scribbled in the margin were the words: “How could the sky be dark: what about ‘the red, red sun’?” (meaning Mao). Another graffiti appeared on a wall slogan reading “Deep-fry the prosecutors of Premier Zhou!” It said: “Your monthly ration of cooking oil is only two liang [3.2 ounces]. What would you use to fry these prosecutors with?” For the first time in ten years, I saw irony and humor publicly displayed, which sent my spirits soaring.²³¹

ผู้วิจัยคิดว่าประโยค “ท้องฟ้าดำมืดมืด ดาวระยิบร่วงหล่นหาย” คือ การสูญเสียหัวใจเอ็นโหล และเงินกำลังเข้าสู่ยุคมืดอีกครั้ง แต่เสียงที่ได้กลับมาในประโยคคำถามถัดมา คือ การล้อเลียนเหมามาว่า จีนคงไม่ได้มืดมืดลงเพราะยังคงมีดวงอาทิตย์สีแดงอันหมายถึงเหมาคอยส่องแสงอยู่ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริง คือ เหมาเป็นคนที่สั่งให้มีการปฏิวัติวัฒนธรรมและความทุกข์ยากทั้งหมดมาจากเขา ดังนั้น ดวงอาทิตย์นี้ไม่ได้หมายถึงความสว่าง แต่เป็นอำนาจเผด็จการของเหมานำพาประเทศไปสู่ยุคมืด และโจวเอนโหลเป็นบุคคลที่ประชาชนรักมากกว่า ท้องฟ้าที่มืดมืด คือ สังคมจีนที่ปราศจากดวงดาวอย่างโจวเอนโหล ส่วนการเรียกร้องให้มีการถอดมาตรการที่ฆ่าท่านนายกรัฐมนตรีโจวนั้นเป็นการเสียดสีพรรคคอมมิวนิสต์ที่ฉ้อฉลด้วยการนำน้ำมันที่ต้องปันส่วนในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมมาโยงถึงสถานการณ์ความอดอยากของชาวจีนจนต้องแบ่งปันอาหารกันด้วยคูปองว่าน้ำมันที่ประชาชนได้รับต้องหมดแน่หากนำน้ำมันที่ไม่พออยู่แล้วมาทอดเหมาเจ็ดตุ้งหรือบริวารที่เป็นต้นเหตุให้โจวเอนโหลสิ้นชีวิต ดังนั้น ข้อความนี้จึงเป็นการบอกว่านอกจากเจ้าหน้าที่ชั้นสูงเป็นตัวการที่ทำให้โจวเอนโหลต้องจากไปแล้ว ยังเป็นต้นเหตุที่ทำให้มีน้ำมันสำหรับประชาชนไม่พออีกต่างหาก

แม้กระทั่งการเปิดประเทศและกระแสการปฏิวัติวัฒนธรรมเริ่มลดลง การจ้างงานและการศึกษาตามปกติเริ่มมีมากขึ้น แต่สังคมจีนกลับยังไม่อาจสลัดภาพการฉ้อราษฎร์บังหลวงและกลายเป็นการทรยศต่ออุดมการณ์ตนเองอีกด้วยซึ่งเป็นจุดที่จุง ชางต้องการวิพากษ์ว่าแม้สังคมจีนคอมมิวนิสต์พยายามลดการฉ้อฉลและปรับประเทศให้เข้าสู่ยุคใหม่ แต่ประเทศจีนไม่เคยพ้นไปจาก

²³¹ Ibid., 491.

เรื่องฉ้อราษฎร์บังหลวงและการสนับสนุนจากพวกพ้อง ดังกรณีที่ช่างไฟฟ้าในโรงงานต่างต้องการชิงทุนเพื่อเข้าศึกษาต่อ ทุกคนต้องมีใบรับรองความประพฤติทางการเมืองจากคนในโรงงานด้วยกัน แม้จางจะมีคนรับรองให้และเขียนออกมาได้ดีที่สุด แต่ทุกคนในโรงงานต่างลอกเลียนแบบการเขียนของเธอ เช่นกันจนคนหนึ่งต้องคิดวิธีหนึ่งขึ้นมาแทนที่จาง จางกล่าวว่า การเขียนใบรับรองที่เป็นเหมือนโฆษณาชวนเชื่อดังกล่าวไม่ช่วยให้เกิดอะไรขึ้นมาเพราะทุกคนต่างลอกวิธีการเขียนมาเหมือนกัน แต่คนงานคนหนึ่งในโรงงานพูดขึ้นมาว่าหากต้องการสิ่งที่รับรองการเข้ามหาวิทยาลัย เขาจะใช้ความสากและรอยหยาบกร้านที่มีมือซึ่งเป็นเครื่องหมายของกรรมาชีพและชาวนา แต่ทุกคนมีรอยหยาบกร้านที่มีมือเหมือนกันหมดและส่วนใหญ่เคยทำงานในท้องทุ่งอยู่แล้ว ดังนั้น หนทางเดียวที่เหลืออยู่ คือ การเข้าประตูหลังซึ่งหมายถึงการใช้เส้นสาย²³²

เสียงที่อยู่ในย่อหน้าแรกบ่งบอกถึงอุดมการณ์ทางการเมืองอันแรงกล้าที่ทุกคนมีเหมือนกันหมด แต่ย่อหน้าถัดมากลับกลายเป็นเสียงแห่งการหักกับอุดมการณ์ดังกล่าวด้วยการทุจริตซึ่งเป็นสิ่งที่พรรคคอมมิวนิสต์โฆษณาอวดอ้างมาตลอดว่าต้องกำจัดออกไปให้หมด เสียงทั้งสองเสียงที่มาปะทะกันยังเผยให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ประชาชนเริ่มมีความเป็นปัจเจกชนมากขึ้น เอาตัวรอดและเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม การลอกเลียนวิธีการเขียนจึงไม่ต่างจากการทุจริต การยกยอตตนเองหรือเข้าข้างพวกพ้องที่อาจไม่ได้สะท้อนถึงพฤติกรรมทางการเมืองที่ดี อีกทั้งความเหมือนกันทั้งวิธีการเขียนและความรอยหยาบกร้านมีนัยของโลกทุนนิยมสมัยใหม่ที่ทุกสิ่งออกมาจากโรงงานและมีความเหมือนกันหมดจนไม่อาจหาข้อแตกต่างได้ ฉากหลังที่เป็นโรงงานไฟฟ้าสื่อถึงโรงงานอุตสาหกรรมและความก้าวหน้า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าจาง ชางกำลังชี้ให้เห็นถึงแก่นแท้ของพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีลักษณะไม่ต่างไปจากสังคมนิยมที่เน้นวิธีการผลิตที่เป็นแบบเดียวกันทั้งสายพานทางสังคมและสอนให้ผู้คนเอาตัวรอดมากกว่าคำนึงถึงความถูกต้องและความคิดกับการกระทำที่เหมือนกันมากกว่าการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ออกมา

แม้กระทั่งการเข้ารับราชการพรรคคอมมิวนิสต์ยังเน้นเรื่องการใช้เส้นสายและการเอาตัวรอดมากกว่าการมีอุดมการณ์อันแรงกล้าในการทำเพื่อชาติ ลักษณะของการเข้ารับราชการที่เป็นจริงกับอุดมคติที่สังคมพยายามพร่ำสอนประชาชนไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกันแม้แต่น้อย เสียงที่ได้ตอบกันไป

²³² Ibid., 456.

มาในย่อหน้านี้ยังเป็นการตอบโต้ทางอุดมการณ์และความเป็นจริงที่เกิดขึ้น คนที่มาสมัครเข้ารับราชการของพรรคคอมมิวนิสต์ไม่ต่างไปจากการเข้ารับราชการทหารในกองทัพเพราะทุกคนต่างมาสมัครเพราะเงินทอง ยศ อำนาจ บารมีและที่สำคัญ คือ การได้รับบรรจุเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของรัฐในเมืองใหญ่ แม้ทุกคนที่เข้ามาสมัครเขียนความต้องการเหมือนกันหมดว่าการเข้ารับราชการของพรรคเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ มีเกียรติและเป็นความถูกต้องในการรับใช้ชาติ แต่เสียงที่ได้ตอบกลับมาเป็นเสียงของความกระหายในอำนาจและการทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง²³³ พรรคคอมมิวนิสต์ที่พยายามพร่ำสอนถึงความสุจริต ความจงรักภักดีต่อชาติและความมั่นคงของประเทศกลายเป็นแหล่งรวมตัวกันของความต้องการของปัจเจกบุคคลและเจ้าหน้าที่ฉ้อฉลไม่ต่างไปจากเจ้าที่ดินหรือชนชั้นนายทุน การเข้ามาทำงานในพรรคโดยอาศัยอำนาจราชการทำให้ตนเองมีชีวิตที่ดีขึ้นสะท้อนว่าไม่ว่ายุคสมัยใด ประเทศจีนไม่เคยพ้นไปจากการใช้อำนาจที่ผิดและความเชื่อเรื่องยศทางสังคมที่ช่วยผลักดันให้ตนพ้นไปจากความยากจนได้ ไม่ต่างไปจากการที่คุนตาทวดบังคับให้ยายแต่งงานในสมัยสาธารณรัฐเพื่อแลกกับยศทางราชการ

นอกจากเรื่องความฉ้อฉลและความซื่อสัตย์แล้ว จุง ชางยังแสดงให้เห็นความอยุติธรรมในสังคมที่พรรคคอมมิวนิสต์ได้กระทำต่อศัตรูทางชนชั้น ศัตรูทางการเมืองและข้าราชการที่ซื่อสัตย์อันเกิดจากการใช้อำนาจที่เกินขอบเขตของผู้ปกครองซึ่งมีอยู่ในจีนตั้งแต่โบราณกาลจนมาถึงสมัยของเหมาเจ๋อตุง ประเด็นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบทละคร บทกวีหรืองานเขียนสามารถนำมาใช้เรียกร้องความยุติธรรมและเปิดโปงความเลวร้ายของกระบวนการทางการเมืองที่ทำให้เกิดเหยื่ออันเป็นผู้บริสุทธิ์จำนวนมาก

กลวิธีที่จุง ชางนำมาใช้เพื่อให้เห็นถึงความอยุติธรรมของพรรคคอมมิวนิสต์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้บริสุทธิ์ เหยื่อทางการเมืองและความจริงของความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่พรรค คือ การยกบทละครโบราณ ประสบการณ์ที่ผู้ประพันธ์ประสบเอง และคำตัดพ้อของพ่อเธอที่ทู่เม่ให้กับการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ดี เช่น การที่เหมาและมาตามเหมามีความพยายามในการออกคำสั่งให้งดเล่นละครผี

²³³ Ibid., 460.

In China, there was a strong tradition of using historical allusion to voice oppression, and even apparently esoteric allusions were widely understood as coded references to the present day. In April 1963, Mao banned all “Ghost Dramas,” a genre rich in ancient tales of revenge by dead victims’ spirit on those who had persecuted them. To him, these ghost avengers were uncomfortably close to the class enemies who had perished under his rule.²³⁴

ในสังคมจีน มีขนบการใช้เรื่องเล่าเปรียบเปรยทางประวัติศาสตร์ถึงคนที่ถูกกดขี่ แม้แต่เรื่องราวที่ไม่เปิดเผยก็ยังเป็นที่รับรู้และยังเป็นสิ่งที่อ้างอิงถึงกลุ่มคนดังกล่าวมาจนปัจจุบัน ในเดือนเมษายนปี ค.ศ. 1963 เหมาสั่งห้ามเล่นละครผีซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลที่ตายไปแล้วกลับมาแก้แค้น และเหมาเห็นว่าวิญญาณคนตายดังกล่าวเหมือนกับพวกศัตรูทางชนชั้นที่ถูกกำจัด การที่เหมาห้ามเล่นละครผีเพราะหมายถึงการแสดงออกถึงการต่อต้านและกล่าวถึงศัตรูทางชนชั้นที่พรรคคอมมิวนิสต์ปราบปรามในช่วงการปฏิวัติประเทศ อย่างไรก็ตาม จุง ชางกำลังชี้ให้เห็นว่าการห้ามแสดงละครดังกล่าวยิ่งตอกย้ำถึงความอยุติธรรมในสังคม เพราะละครผีทั้งหลายแสดงถึงเสียงเพรียกหาของวิญญาณเหยื่อทางการเมืองทั้งหลายและต้องการความเป็นธรรมจากการแก้แค้นเหมือนกับย่อหน้าต่อมาที่จุง ชางยกกรณีเหมาและมาตามเหมาพยายามประณามละครของขุนนางในราชวงศ์หมิงซึ่งเป็นเรื่องของขุนนางผู้มีความยุติธรรมและความกล้าหาญที่ตัดทอนองค์จักรพรรดิเพื่อความผาสุกของปวงชน แต่ให้ร้ายกลับถูกถอดยศทางราชการ²³⁵ ประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์กำจัดผู้บริสุทธิ์และหวังดีต่อบ้านเมืองจริง ๆ โดยมีเหล่าผีซึ่งอาจแทนประชาชนธรรมดาและเจ้าที่ดินที่ไม่ได้รู้เห็นถึงความเอาใจเอาเปรียบแต่กลับเป็นแพะรับบาปทางการเมืองเรียกหาความยุติธรรมและให้ร้ายซึ่งเป็นบุคลาธิษฐานของความยุติธรรมและความกล้าหาญและเป็นตัวแทนของจอมพลเผิงเต๋อหวยผู้ค้านเหมา เจ๋อตุงในเรื่องนโยบายด้านเศรษฐกิจแต่กลับได้รับเพียงแค่การถูกขับออกไปจากพรรคคอมมิวนิสต์เท่านั้น

²³⁴ Chang, *Wild Swans: Three Daughters of China*. 273.

²³⁵ *Ibid.*, 273-274.

แม้กระทั่งพ่อของเธอเองในช่วงบั้นปลายชีวิตยังเรียกร้องหาความยุติธรรมในการทำงานให้กับพรรคคอมมิวนิสต์เช่นกัน พ่อของเธอผิดหวังที่การทำเพื่อพรรคทั้งหมดกลายเป็นความว่างเปล่า และต้องมารับความทุกข์จากการลงโทษ

Father went on to tell Jin-ming about the death sentences he had signed, the names and stories of *e-ba* (“ferocious despots”) in the land reform in Chaoyang, and the bandit chiefs in Yibin. “But these people had done so much evil that God himself would have had them killed. What, then, have I done wrong to deserve all this?”²³⁶

ภาพของพ่อที่เธอบรรยายออกมาเป็นภาพของคนเรียกร้องหาความยุติธรรมจากความจงรักภักดีต่อพรรคคอมมิวนิสต์มาโดยตลอด แต่กลับได้รับการลงโทษให้มาอยู่ในค่ายทำงานอันห่างไกลผู้คนเช่นนี้ พ่อเล่าให้จินหมิงฟังถึงเรื่องที่พ่อเซ็นอนุมัติการประหารชีวิตเหล่าคนโกงและคนที่คิดร้ายต่อส่วนรวม เรื่องราวของคนฉ้อฉลต่าง ๆ และเรื่องของโจรในยิบินที่พ่อให้นำตัวไปประหารชีวิต พ่อเชื่อมาตลอดว่าสิ่งที่พ่อทำไป คือ การขจัดความเลวร้ายต่าง ๆ ให้หมดไปจากแผ่นดินจีน สิ่งที่น่าสนใจ คือ การที่พ่อเป็นคอมมิวนิสต์เต็มตัวและห้ามคนอื่นบูชาศาสนาโดยตลอดกับพูดถึงพระเจ้า (God) อันแสดงให้เห็นถึงความไร้ซึ่งที่พึ่งและหมดศรัทธาอ้างอิงความยุติธรรมกับพรรคคอมมิวนิสต์แล้ว การหันหน้ากลับมาหาศาสนาของพ่อจึงตีความได้ว่าความยุติธรรมที่พ่อเคยอ้างในนามพรรคคอมมิวนิสต์กลายเป็นความเลวร้ายที่ย้อนกลับมาเล่นงานพ่อเองโดยที่พรรคคอมมิวนิสต์ไม่ได้รับรู้ถึงความยุติธรรมดังกล่าวแม้แต่น้อย

4.3 ประวัติศาสตร์ภาคประชาชนในฐานะอาวุธทางการเมือง

บทบาทของอัตชีวประวัติเรื่อง *Wild Swans* ในฐานะที่เป็นตัวบทที่บอกเล่าถึงประวัติศาสตร์จีนในอีกด้านหนึ่งที่ประวัติศาสตร์ฉบับทางการไม่ได้กล่าวไว้และเป็นตัวบทที่บอกเล่าเรื่องราวของการต่อสู้ของสตรีและประชาชนคนธรรมดาในการเปิดเผยให้เห็นถึงการกดขี่ของอำนาจรัฐที่มีต่อประชาชนในนามของอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์ อีกทั้งยังเป็นการวิพากษ์พรรค

²³⁶ Ibid., 443.

คอมมิวนิสต์ในแง่มุมต่าง ๆ และแสดงถึงทัศนคติของผู้ประพันธ์ที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมจีนในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไป แม้เสียงที่ตอบโต้กันไปมาแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างประชาชนและรัฐหรือความขัดแย้งระหว่างตัว แต่จุดประสงค์ทั้งหมดที่ **Wild Swans** เผยให้เห็น คือ จุง ชาง นำเสนอจุดยืนทางการเมืองเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นและไม่ยอมต่อรัฐบาลจีนซึ่งกดขี่และครอบงำประชาชน การเป็นปฏิปักษ์ต่อลัทธิเหมาและพรรคคอมมิวนิสต์ สิ่งที่เป็นจุดเด่น คือ จุง ชาง คัดเลือกข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการนำเสนอภาพของพรรคคอมมิวนิสต์และสังคมจีนที่มีแต่ความล้มเหลวทางการเมือง การกดขี่ประชาชน การปิดกั้นเสรีภาพและการลุกฮือขึ้นประท้วงของนักศึกษา ดังนั้น **Wild Swans** จึงเป็นอัตชีวประวัติที่นำเสนอประวัติศาสตร์ภาคประชาชนอันเป็นอาวุธทางการเมืองที่โจมตีอำนาจเผด็จการของเหมาเจ๋อตุง

ประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ คือ จุง ชางทำการวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีน พรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ในประเด็นที่แตกต่างกันออกไป เช่น ผู้ประพันธ์วิพากษ์พรรคก๊กมินตั๋งในเรื่องของการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการบริหารเศรษฐกิจที่ล้มเหลวด้วยการอ้างถึงหน่วยงานของภาครัฐซึ่งพรรคก๊กมินตั๋งจัดตั้งขึ้นเพื่อทำการปราบปรามการทุจริต แต่หน่วยงานดังกล่าวกลับใช้อำนาจในทางที่ผิดเสียเอง รวมไปถึงการนำเสนอภาพความขัดสนและความยากจนถึงขนาดที่ประชาชนต้องนำลูกสาวของตนมาขายเพื่อแลกกับข้าวสาร คนยากคนจนเร่ร่อนไปตามท้องถนนมีเป็นจำนวนมากในขณะที่พรรคก๊กมินตั๋งกลับมีโกดังเก็บข้าวสารจนมีการปล้น

ขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์เป็นเป้าหมายของการวิพากษ์ของผู้ประพันธ์ในประเด็นเรื่องคำสอนของผู้มีอำนาจที่ครอบงำประชาชนให้เชื่อฟังรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียวรวมถึงการโกหกหลอกลวงประชาชนด้วยนโยบายทางการเมืองต่าง ๆ เช่นนโยบายก้าวกระโดดที่สะท้อนถึงความล้มเหลวของเหมาเจ๋อตุงในการบริหารทรัพยากรของประเทศซึ่งเป็นผลมาจากแรงจูงใจทางการเมืองมากกว่าหลักการทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานความเป็นจริงจนทำให้เจ้าหน้าที่พรรคคอมมิวนิสต์บางรายเปื้อนหนายและระบายออกด้วยการท่องบทกลอน ในขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐบังคับให้ชาวบ้านโกหกจำนวนผลผลิตและทุบตีจนกว่าชาวบ้านจะบอกตัวเลขที่น่าพึงพอใจสำหรับทางการ แม้กระทั่งการตั้งสหพันธ์สตรีที่มีจุดประสงค์ปลดปล่อยผู้หญิงออกจากกรอบการครอบงำโดยเหล่าขุนศึกที่นิยมสะสมภรรยาบ่อยและประกาศให้ผู้หญิงทุกสถานะมีความเท่าเทียมกันไม่ว่าเคยเป็นภรรยาของใครมาก่อน แต่สหพันธ์ดังกล่าวไม่ได้ตอบโต้ภัยให้กับผู้หญิงเท่าที่ควรเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ที่ทำงานให้กับหน่วยงานดังกล่าวยัง

มีความคิดแบบโบราณอยู่ นอกจากนี้จุง ชางยังนำเสนอประเด็นเรื่องความมีขอบเขตทางปัญญาที่พรรคคอมมิวนิสต์ได้กระทำ ไม่ว่าจะเป็นการเผาหนังสือที่ไม่ใช่หนังสืออนุมัติจากรัฐบาลในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม การนำนักคิดด้านปรัชญาและสังคมอย่างคาร์ล มาร์กซ์และหลูซินเพื่อชี้ให้เห็นถึงตัวแทนแห่งเหตุผลเปรียบเทียบกับความบ้าคลั่งที่มีลัทธิหมากับเรดการ์ดเป็นแกนนำ คำสอนของพรรคคอมมิวนิสต์ยังแทรกซึมลงไปถึงระบบการศึกษาที่เน้นแต่การศึกษาด้านการเมืองมากกว่าเป็นการส่งเสริมด้านปัญญาให้กับประชาชน เป็นต้นว่าห้องเรียนภาคค่ำที่จุง ชางได้รับการขอร้องจากหัวหน้าฝ่ายผลิตในเขตชนบทให้เป็นครูสอนแต่สิ่งที่ทำการสอนกลับกลายเป็นคำพูดของเหมาเจ๋อตุงที่ไม่มีความหมายใด ๆ ต่อการเพิ่มพูนสติปัญญา การเรียนเป็นหมอดินเปล่าเพื่อรับใช้ชาวนาตามความต้องการของเหมาเจ๋อตุงแต่หมากลับไม่ต้องการให้มีการอ่านหนังสือหรือฝึกฝนใด ๆ ด้วยเหตุผลเพียงแค่ว่ายิ่งอ่านหนังสือมากเท่าไรยิ่งโง่มากเท่านั้น แม้แต่ข้อสอบที่ใช้สอบชิงทุนในนามของรัฐบาลยังเป็นข้อสอบให้อธิบายถึงใจความสำคัญของการประชุมรัฐสภาแห่งชาติซึ่งประชาชนคนทั่วไปไม่มีทางทราบได้ สุดท้ายคำสอนของพรรคคอมมิวนิสต์ยังออกมาในรูปของคำพูดของพ่อที่พูดกับจุง ชางในช่วงวัยเด็กเกี่ยวกับการทำงานเพื่อส่วนรวม แต่เมื่อพ่อของเธอเสียชีวิต เธอรู้สึกได้เพียงแค่ว่าความว่างเปล่าของคำสอนดังกล่าวและต้องการมีชีวิตแบบคนธรรมดาทั่วไปเท่านั้น สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดเป็นจุดยืนของผู้ประพันธ์ที่ต้องการบอกว่าสังคมจีนไม่มีเสรีภาพให้กับประชาชนและไม่เปิดโอกาสให้คิดเองหรือมีตัวตนเป็นของตนเอง

ประเด็นต่อมาที่ผู้วิจัยวิเคราะห์นั้นเป็นเรื่องของชนชั้นที่พรรคคอมมิวนิสต์สัญญาว่าต้องล้มล้างให้หมดและกำจัดศัตรูทางการเมือง เช่น นายทุน เจ้าที่ดิน ศัตรูทางชนชั้น กลุ่มอำนาจเก่าอย่างพรรคก๊กมินตั๋งและเหล่าคนที่ยังนิยมจารีตโบราณอยู่ แต่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นนั้น จุง ชางชี้ให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์ไม่ได้ล้มล้างชนชั้นหรือสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม แต่กลับกลายเป็นการสถาปนาอำนาจเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จนำโดยเหมาเจ๋อตุงเหมือนที่จีนเคยมีฮ่องเต้หรือจักรพรรดิอำนาจสูงสุดที่ไม่มีใครทัดทานได้ จุง ชางเปรียบเทียบอำนาจเผด็จการของพรรคคอมมิวนิสต์กับจักรพรรดิโดยใช้คำว่า “จักรพรรดิเหมา” ซึ่งเป็นการใช้คำที่ผิดไปจากความเป็นจริงกับระบอบการปกครองของจีนช่วงดังกล่าว จุง ชางชี้ให้เห็นว่าค่านิยมบูชาจักรพรรดิเมื่อโบราณกาลมีอิทธิพลกับคนจีนนับล้านจนไม่มีใครกล้าพูดในสิ่งที่ต่างออกไปจากสังคมกำหนด แต่ป่าของเต็งเสี่ยวผิงที่กล่าวว่าพรรคก๊กมินตั๋งไม่ได้เลวร้ายอะไรตามที่พรรคคอมมิวนิสต์กล่าวหาและครูของจุง ชางกลับกล้าบรรยาย

ถึงทหารกองทัพแดงที่แย่งอาหารกันในค่ายพักแรมแสดงให้เห็นถึงการต่อรองทางอำนาจกับรัฐและการเปิดเผยความจริงอีกด้านที่ไม่มีใครกล้าพูด จุง ชางยังอ้างนวนิยายตะวันตกซึ่งเป็นเรื่องราวเสียดสีเหล่าขุนนางและนักการเมืองในยุโรปที่แก่งแย่งอำนาจกันในช่วงยุครู้แจ้งอย่าง *Gulliver's Travels* โดยยกช่วงที่จักรพรรดิออกคำสั่งให้ผู้อยู่ใต้อาณัติตอกไขด้วนที่เล็กกว่ามาวิจารณ์ลัทธิเหมาและเจ้าหน้าที่รัฐที่ขบถออกคำสั่งให้ประชาชนกลัวด้วยความรุนแรงและการข่มขู่ รวมไปถึงการยกเรื่องเล่าพื้นบ้านของจีนโบราณเรื่องราวเกี่ยวกับจักรพรรดิมอบนางสนมให้แก่กษัตริย์แห่งชนป่าเถื่อนก่อนที่นางสนมคนดังกล่าวฆ่าตัวตายเพราะไม่มีทางเลือกอื่นและไม่อาจคัดค้านจักรพรรดิได้ซึ่งนอกจากเป็นการชี้ให้เห็นถึงระบอบการเมืองที่ล้าหลังของพรรคคอมมิวนิสต์และอำนาจอันเบ็ดเสร็จที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิ์เลือกทางเดินเป็นของตนเอง จุง ชางยังใช้เรื่องราวดังกล่าวมาเล่าใหม่ด้วยการเอ่ยเป็นนัยว่าหากเธอเป็นนางสนมคนดังกล่าว เธอจะรีบหนีทันทีด้วยเหตุผลว่าอย่างน้อยเมื่อเธออยู่กับชนป่าเถื่อน เธอยังได้อยู่ในท้องทุ่งที่กว้างไกล มีอิสระเสรีภาพและมีน้ำให้เธอได้ดื่มซึ่งต่างไปจากการอยู่อย่างอัดอัดในกรงทองของจักรพรรดิที่ไม่มีต้นไม้ให้เธอสักต้น ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นการบอกว่าสังคมแห่งความเสมอภาคไม่มีอยู่จริงในประเทศจีนและชนชั้นกษัตริย์อำนาจเผด็จการจากโลกโบราณโดยมีจักรพรรดิซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองและจิตวิญญาณยังคงครอบงำประชาชนอยู่เพียงแต่เปลี่ยนเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ที่นำโดยเหมาเจ๋อตุงและลัทธิเหมาแทน

ประเด็นสุดท้ายที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ คือ การฉ้อฉล การใช้อำนาจที่ผิดและความอยุติธรรม ใจความสำคัญของส่วนนี้ คือ พรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ต่างใช้อำนาจในทางที่ผิดเหมือนกัน ฝ่ายแรกล้มเหลวด้านการบริหารเศรษฐกิจซึ่งทำให้บ้านเมืองมีแต่คนยากจน ธุรกิจเดียวที่รุ่งเรือง คือ การขายลูกสาวแลกข้าวสารซึ่งความรุ่งเรืองดังกล่าวขัดแย้งกับภาพที่จุง ชางบรรยายให้เห็นถึงคนยากจนเดินเร่ร่อนไปทั่วเมืองและข้าวสารซึ่งอยู่ในโกดังของพรรคก๊กมินตั๋งแสดงให้เห็นถึงความฉ้อฉลของบรรดาพ่อค้า นายทหารและข้าราชการพรรคก๊กมินตั๋ง ในขณะที่ฝ่ายหลังมีแต่ผู้ใช้อำนาจของรัฐมากระทำการเรื่องส่วนบุคคล เช่น การประณามตนเองซึ่งมีไว้วิจารณ์ตนเองและเพื่อนร่วมงานในพรรคเพื่อปรับปรุงและแก้ไขทัศนคติกลับถูกใช้เพื่อแก้แค้นศัตรูทางการเมือง นอกจากนี้จุง ชางยังวิพากษ์ความอยุติธรรมภายใต้ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ซึ่งผู้มีอำนาจไม่อาจให้ความเป็นธรรมกับประชาชนและเจ้าหน้าที่พรรคได้ จุง ชางยังกล่าวถึงละครผีซึ่งเหมาเจ๋อตุงและมาตามเหมาห้ามเล่นเพราะละครดังกล่าวแสดงถึงศัตรูทางการเมืองที่ถูกกำจัดไปแล้วและอาจกลับมาแก้แค้น

เหมาและพรรคพวกได้ เหมายังห้ามละครเกี่ยวกับข้าราชการตงฉินผู้กล้าที่ตทานจักรพรรดิชื่อไห่รู่ยอีก ด้วยเพราะเป็นสัญลักษณ์ของนายพลเผิงเต๋อหวยผู้ซึ่งตอบโต้เหมาในประเด็นนโยบายทางการเมือง การที่จุง ขางยกบทละครทั้งสองมาตรงกับแนวคิดของมาร์ธา นุสเบาวิในเรื่องกวีผู้เที่ยงธรรมเพื่อแสดงให้เห็นว่าบทกวีและวรรณคดีสามารถบอกเล่าความไม่เป็นธรรมในสังคม สิ่งที่พูดออกมาไม่ได้และเป็น กระบอกเสียงให้กับเหล่าคนทั่วไปได้เรียกร้องความเป็นธรรมจากสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปหรือคนอื่นได้ กระทำกับตน จุง ขางยังพูดถึงของพ่อซึ่งตัดพ้อกับสิ่งที่พ่อทำทั้งหมดเพื่อพรรคคอมมิวนิสต์แต่กลับไม่มีใครเห็นค่าของการกระทำของพ่อ และพ่อของเธอยังเอ่ยเปรียบเทียบกับสิ่งเลวร้ายที่พ่อกำจัดในนามสังคม อุดมคติ ไม่ว่าจะป็นโจร ผู้ร้ายและเจ้าที่ดินทั้งหลายซึ่งพ่อเห็นว่าขนาดพระเจ้ายังต้องลงโทษคนพวกนี้ แต่พ่อกลับไม่ได้สิ่งใดตอบแทนจากพรรคคอมมิวนิสต์แม้แต่หน่อย

อัตชีวประวัติเรื่อง **Wild Swans** จึงไม่ใช่บันทึกของจุง ขางที่เล่าถึงชีวิตของเธอเพียงคนเดียว แต่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ฉบับคนทั่วไปที่บ่งบอกถึงจุดยืนทางการเมืองของเธอต่อด้านรัฐบาล จีนด้วยการนำเสนอประวัติศาสตร์ในมุมมองของสตรีและประชาชนคนธรรมดาซึ่งแฝงอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยม

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

เฮเลนา ไกรซ์ (Helena Grice) กล่าวว่า Wild Swans ของจุง ชางมีรูปแบบการเขียนที่ไม่เป็นทางการแต่กลับมีความน่าสนใจ ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่อัตชีวประวัติเล่มดังกล่าวได้รับคำชมจากนักวิจารณ์ในฐานะงานต้นแบบของการเขียนประวัติศาสตร์ภาคประชาชน ความสามารถของจุง ชางโดดเด่นในเรื่องการผสมผสานเรื่องราวส่วนบุคคลกับประวัติศาสตร์ภาคประชาชนในแบบฉบับของโฮเวิร์ด ซินน์ ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์สาขาดังกล่าว²³⁷ คุณลักษณะข้างต้นบ่งบอกได้ว่า **Wild Swans** เป็นเครื่องมือบ่งบอกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความโหดร้ายทารุณของการเมืองและสังคมจีน ตั้งแต่สมัยสาธารณรัฐจีนที่มีเหล่าขุนศึกแบ่งแผ่นดินปกครองประเทศมาจนถึงช่วงเวลาแห่งการปฏิวัติวัฒนธรรม

เรื่องราวทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนดังกล่าวเผยให้เห็นถึงตัวตนของจุง ชางและมุมมองของผู้หญิงที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมจีนในช่วงเวลาดังกล่าว และจุง ชางถือเป็นผู้เขียนที่เป็นต้นแบบของการเปิดเผยความ รุนแรงทางการเมืองตั้งแต่สมัยพรรคคอมมิวนิสต์ยึดครองอำนาจไปจนถึงการสิ้นสุดการปฏิวัติวัฒนธรรมที่คร่าชีวิตผู้คนและศัตรูทางการเมืองไปเป็นจำนวนมาก เนื้อเรื่องเริ่มตั้งแต่ช่วงที่ราชวงศ์แมนจูสิ้นอำนาจไปจนถึงการอสัญกรรมของเหมาเจ๋อตุงและให้ภาพของสตรีที่ถูกสังคมจีนกดขี่ในช่วงเวลาดังกล่าว เธอได้รับทุนไปศึกษาต่อที่สหราชอาณาจักรในปี ค.ศ. 1978 และในปี ค.ศ. 1988 เมื่อครั้งที่แม่มาหาเธอที่กรุงลอนดอน แม่ของเธอเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดตั้งแต่ช่วงเวลาที่ยายยังมีชีวิต หลังจากที่แม่ของเธอกลับไป เธอจึงเริ่มลงมือเขียนและสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์บางส่วนจนได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1991 และได้รับรางวัลหนังสือยอดเยี่ยมของอังกฤษ 2 รางวัล คือ NCR Book Award ของสหราชอาณาจักรในปี 1992 และรางวัลหนังสือยอดเยี่ยม

²³⁷ Grice, *Negotiating Identities an Introduction to Asian American Women's Writing*. 113-114.

เยี่ยมแห่งปีของอังกฤษในปี ค.ศ. 1993 สิ่งที่น่าสนใจ คือ ภาษาที่เธอใช้ในการประพันธ์เป็นภาษาอังกฤษและจอห์น ฮัลลiday (Jon Halliday) ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษและสามีของเธอช่วยขัดเกลาภาษาและเสริมความรู้ด้านประวัติศาสตร์ให้เธอด้วย ความเป็นนักเขียนพลัดถิ่นที่ต้องการบอกเล่าเรื่องราวที่ไม่อาจพูดได้เมื่อครั้งอาศัยในประเทศจีนและรักในอุดมการณ์เสรีนิยมทำให้เธอกลับไปมองอดีตด้วยสายตาของคนที่ได้รับการศึกษาตามอย่างตะวันตก ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า *Wild Swans* แฝงไปด้วยทัศนคติการมองประเทศจีนด้วยสายตาแบบคนตะวันตกที่มักมองประเทศจีนภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุงว่าเป็นสังคมที่มีแต่การใช้อำนาจเผด็จการและความรุนแรง อีกทั้งการที่เธอเขียนเป็นภาษาอังกฤษและมีสามีเป็นชาวอังกฤษผู้รอบรู้ในประวัติศาสตร์ยิ่งตอกย้ำโลกทัศน์แบบตะวันตกที่ไม่ยอมต่ออำนาจอยุธยาธรรมแ่งเสรีละต้องการพื้นที่ทางสังคมเพื่อการแสดงความคิดเห็นเสมอ งานเขียนของเธอจึงเป็นที่กล่าวถึงในวงวิชาการและผู้สนใจในประวัติศาสตร์จีนในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์เรื่องอำนาจและกลายเป็นต้นแบบของงานเขียนสตรีที่เผยถึงผลกระทบของลัทธิทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว

งานเขียนอัตชีวประวัติดังกล่าวยังเป็นการบอกเล่าถึงการต่อสู้ของบรรดาสตรี 3 รุ่นที่ประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากยุคศักดินามาจนถึงช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม อัตชีวประวัติดังกล่าวนำเสนอเรื่องราวส่วนบุคคลจากความทรงจำและประสบการณ์ของจุง ซางเอง นอกจากนี้อัตชีวประวัติดังกล่าวยังมีองค์ประกอบของชีวประวัติของยายกับแม่และมีความเป็นนวนิยายที่เผยให้เห็นถึงพฤติกรรม ความคิดและพัฒนาการของบุคคลในเรื่องและสตรีซึ่งทำให้งานเขียนกลายเป็นการบอกเล่าถึงประวัติศาสตร์การต่อสู้ของครอบครัวที่มีผู้หญิงเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่อง ยายประสบกับภาวะบีบคั้นทางสังคมที่บังคับให้ผู้หญิงต้องแต่งงานเพียงเพราะทรัพย์สมบัติและอำนาจทางการเมืองของผู้ชาย ต้องพบกับความเข้มงวดในเรื่องกฎระเบียบของพรรคคอมมิวนิสต์กับการฝึกฝนร่างกายให้แข็งแกร่งตามแบบผู้ชายละทิ้งความเป็นหญิงออกไปเพื่อทำงานปฏิวัติและพ่อผู้เป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมอุตสาหกรรมตามคำสอนของเหมาเจ๋อตุงมากกว่าการเข้าใจความรู้สึกของแม่และคนในครอบครัว ในขณะที่จุง ซางเผชิญหน้ากับความรุนแรงทางการเมืองในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมซึ่งมีแต่การเข่นฆ่าและล่าล้างศัตรูทางการเมืองพร้อมกับล้มล้างวัฒนธรรมเก่าแก่ดั้งเดิมออกไป นอกจากความรุนแรงและความทารุณทางการเมืองที่กดดันให้ผู้หญิงต้องเดินตามรอยที่สังคมกำหนดไว้ สตรีทั้ง 3 รุ่นยังเผยให้เห็นถึงการไม่ยอมจำนนต่อความไม่เท่าเทียม การกดขี่ข่มเหง

และความบ้ำคั้งในอำนาจของผู้ปกครองรวมไปถึงการร่วมมือกันสร้างอำนาจในหมู่ผู้หญิงเพื่อต่อรอง และต่อต้านระบอบปีศาจปีโตยผ่านประเด็นทางสังคม การเมืองและวัฒนธรรม ความสำคัญของประเด็นดังกล่าวทำให้เกิดภาพของอัตชีวประวัติที่บันทึกประวัติศาสตร์ตามมุมมองของคนธรรมดาที่ต้องเอาตัวรอดจากสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ดูมีความสำคัญเหนือประวัติศาสตร์ของทางการที่เน้นแต่ความยิ่งใหญ่ของชาติ ดังนั้น ความสำเร็จของ **Wild Swans** จึงอยู่ที่การผสมผสานไปด้วยความหลากหลายของ แหล่งที่มาของเรื่องราวทั้งหมด ประวัติของครอบครัว ลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ความทรงจำและข้อมูลจากเอกสารอื่น ๆ ซึ่งจุง ชางได้รวบรวมเอาไว้ซึ่งทำให้ **Wild Swans** กลายเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เชิดชูบรรดาบรรพสตรีของจุง ชางที่เพียรพยายามฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคที่เผชิญในเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยการให้ความสำคัญกับเรื่องราวส่วนบุคคลเหนือความยิ่งใหญ่ของประวัติศาสตร์จีนที่มีกษัตริย์องวีรบุรุษ²³⁸

ดังนั้น งานวรรณกรรมประเภทอัตชีวประวัติสามารถเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ได้เช่นกันหากพิจารณาถึงแนวคิดเรื่องการแสดงออกถึงตัวตนและจุดยืนทางการเมืองผ่านงานเขียนและเรื่องเล่าส่วนบุคคลเพราะผู้ประพันธ์ย่อมต้องการแสดงมุมมองทางสังคมและวัฒนธรรมผ่านสายตาของตนเอง ตามแนวคิดเรื่องอัตชีวประวัติของซีโดนี สมิธและจูเลีย วัตสัน ประเภทงานเขียนอัตชีวประวัติสามารถเป็นประวัติศาสตร์นิพนธ์ที่บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านมุมมองของผู้เขียนเองได้²³⁹

ด้วยความสำคัญและคุณสมบัติดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้ **Wild Swans** กลายมาเป็นงานเขียนที่กล่าวถึงเหตุการณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ในมุมมองของประชาชนคนธรรมดาและสตรีที่ได้รับผลกระทบจากลัทธิเหมาและการปฏิวัติวัฒนธรรมจนกลายเป็นต้นแบบและตัวจุดประกายให้เกิดงานเขียนประเภทเดียวกันนี้ในช่วงเวลาต่อมา เช่น **อะเซเลียสีแดง** (Red Azalea) อันเป็นงานเขียนที่บอกเล่าเรื่องราวและชีวิตของสตรีที่ถูกกดขี่โดยอุดมการณ์เหมาในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมของอันฉีหมิน (Anchee Min) ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1993

ภาพของสตรีจีนที่น่าเสนอใน **Wild Swans** นั้นบ่งบอกถึงทัศนคติและจุดยืนทางการเมืองของจุง ชางได้เช่นกัน ภาพที่เผยให้เห็นถึงคุณลักษณะของผู้หญิงจีนในช่วงเวลาตั้งแต่ยุคสมัยสาธารณรัฐที่มีขุนศึกแบ่งประเทศในการปกครองมาจนถึงช่วงเวลาแห่งการปฏิวัติวัฒนธรรมเป็นภาพ

²³⁸ Ibid., 116.

²³⁹ Smith and Watson, *Reading Autobiography: A Guide for Interpreting Life Narratives*. 13.

ของผู้หญิงที่เพียรพยายามต่อสู้เพื่อสิทธิ โอกาสและพื้นที่ทางการเมืองในหน้าประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่ของจีนที่มีแต่การเชิดชูวีรบุรุษของชาติอันมีผู้ชายเป็นใหญ่ อุทมการณ์ดังกล่าวปิดกั้นเสรีภาพของสตรีในการแสดงออกถึงตัวตนที่แท้จริงและทำให้สตรีกลายเป็นเพียงวัตถุทางเพศในยุคนาซีเยอรมนี หนูนางทางการเมืองของผู้ชายในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นครองอำนาจ และอาวุธทางการเมืองที่หล่อหลอมระบอบประชาธิปไตยให้ดำรงอยู่ในสังคมเท่านั้น

อย่างไรก็ตามสตรีแบบยาย แสดงให้เห็นถึงอีกด้านของสตรีจีนที่แตกต่างออกไปในช่วงเวลาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นความเยือกเย็นและความฉลาดในการเอาตัวรอดจากความเลวร้ายของบรรดาคนรับใช้และภรรยาในวัยชราของนายพลช่วย การแต่งงานกับหมอด้วยความรักที่แท้จริง การเข้าใจหัวอกและความรู้สึกกับผู้หญิงญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งถือเป็นการละเมิดขนบของชาติที่ว่าหากคนจีนคนใดเกี่ยวข้องกับคนญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าวมักถูกเพ่งเล็งว่าเป็นศัตรูของชาติ รวมไปถึงการเป็นผู้นำครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกหลานในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์เรียกร้องให้เสียสละร่างกาย แรงใจและเวลาเพื่อทำงานให้กับส่วนรวมมากกว่าการสนใจเรื่องส่วนตัว

ในขณะที่แม่แสดงให้ออกถึงความกล้าหาญในการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเองและผู้อื่นที่ตกเป็นเหยื่อทางการเมืองและสังคม เช่น การปฏิเสธการแต่งงานกับนายทหารก๊กมินตั๋ง การปะทะคารมกับนายพลก๊กมินตั๋งเพื่อความยุติธรรม การต่อรองกับพ่อในเรื่องต่าง ๆ ที่พ่อมักอ้างเรื่องกฎระเบียบของทางการไม่ให้แม่ทำ การยื่นคำร้องปล่อยตัวพ่อจากที่คุมขังกับเจ้าหน้าที่ชั้นสูงและนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหล เช่นเดียวกันกับภาพของผู้นำครอบครัวและแม่พระที่ช่วยสนับสนุนให้จางซางได้รับการศึกษาและช่วยให้พ่อได้รับการสรรเสริญจากพรรคคอมมิวนิสต์แทนที่จะเป็นคำประณามแม้ว่าพ่อเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม

สำหรับสถานภาพของสตรีที่จางซางเผยออกมานั้นแสดงให้เห็นถึงสตรีจีนที่มีการศึกษาตามแบบตะวันตกและมีความเป็นเลิศทางวิชาการ เพราะเธอได้รับอิทธิพลการอ่านหนังสือมาจากพ่อของเธอซึ่งทำให้เธอกลายเป็นคนที่อยู่กับความรู้และปัญญามากกว่าคำสอนทางการเมืองของเหมา แม้ว่าเธอหลงผิดไปกับคำสอนดังกล่าวจนถึงกับขอสมัครเป็นเรดการ์ดและนำชุดทหารมาใส่และคิดว่าเหมาเป็นเทพเจ้าสำหรับเธอและคนจีนทุกคน แต่ด้วยความเป็นตัวของตัวเองและความสนใจในเรื่องราวของตะวันตกทำให้เธอมีพัฒนาการเป็นสตรีที่ตั้งคำถามต่ออุดมการณ์ต่าง ๆ รอบตัวเธอ พรรคคอมมิวนิสต์และอุดมการณ์ในสายตาของเธอจึงไม่ต่างไปจากอุปสรรคกีดขวางความก้าวหน้าในโลกสมัยใหม่ ภาพ

ของสตรีที่เผยแพร่ออกมาใน **Wild Swans** จึงเป็นตัวแทนของความมุ่งหวังของเธอที่ต้องการให้สตรีจีนกล้าลุกขึ้นมาต่อกร ต่อต้านและท้าทายระเบียบแบบแผนเดิมที่คอยรั้งผู้หญิงไม่ให้ออกไปจากกรงทองของผู้ชายและกล้าที่จะพูดถึงสิ่งที่พูดไม่ได้ จุดยืนทางการเมืองของเธอจึงเป็นจุดยืนของคนที่รักเสรีภาพ สถานภาพสตรีจีนที่เธอนำเสนอ คือ สตรีต้องไม่ยอมจำนนต่ออำนาจทางสังคมทุกรูปแบบที่คอยกดขี่ทารุณมาโดยตลอด

นอกเหนือไปจากความหลากหลายของหลักฐานและการประพันธ์ที่เน้นให้ผู้หญิงมีบทบาทในการดำเนินเรื่องแล้ว สิ่งที่ช่วยให้ **Wild Swans** เป็นงานชิ้นเอกที่นักวิจารณ์ให้ความชื่นชมและนักวิชาการนำไปศึกษา คือ การที่จุง ชางวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีนรวมไปถึงพรรคคอมมิวนิสต์และอุดมการณ์เหมาที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างจนอาจเรียกได้ว่าไม่มีผู้ใดที่ไม่ได้รับผลกระทบดังกล่าว ทั้งในเรื่องการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่ผิดพลาด ไม่ว่าจะเป็นโยบายรวมที่กลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองมากกว่าการแก้ไขปัญหาอาหารขาดแคลนได้จริง กลยุทธ์ทางการเมืองที่ให้ความสำคัญกับการสังหารศัตรูทางการเมือง ศัตรูทางชนชั้นและสถาปนากลุ่มผู้มีอำนาจใหม่ที่ใช้ความรุนแรงและความน่ากลัวข่มขู่ประชาชน การปฏิวัติวัฒนธรรมที่อ้างว่าเป็นไปเพื่อสร้างประเทศจีนให้เป็นสังคมนิยมแท้จริงกลับทำลายอารยธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวจีนและวัฒนธรรมอันดีงามที่ผู้น้อยต้องเคารพผู้ใหญ่ไปด้วย การไม่เคารพในสิทธิส่วนบุคคล อำนาจเผด็จการและความมัวเมาในคำสอนของผู้นำและความโหดร้ายทารุณของมนุษย์ด้วยกัน เรื่องราวทั้งหมดนี้เป็นการเผยให้เห็นถึงการเขียนประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้เชิดชูอุดมการณ์ความเป็นชาติและประวัติศาสตร์ภาคประชาชนคนธรรมดาที่พบแต่ด้านมืดของสังคมซึ่งต่างไปจากประวัติศาสตร์ของทางการที่เน้นเรื่องของการเสียสละเพื่อส่วนรวม ชัยชนะเหนือศัตรูทางการเมืองและความยิ่งใหญ่ของผู้นำ **Wild Swans** จึงเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เล่าถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอีกมุมหนึ่งของประเทศจีนช่วงเวลาดังกล่าวเช่นกัน ประวัติศาสตร์ที่บันทึกในอัตชีวประวัติดังกล่าวมาจากมุมมองของสตรีจีนและประชาชนคนธรรมดาเผยให้เห็นถึงอีกด้านหนึ่งของความเป็นชาติที่รัฐบาลจีนและผู้มีอำนาจไม่ต้องการให้เป็นที่รับรู้ของคนทั่วไปไม่ว่าจะเป็นการฉ้อฉลทางอำนาจ ชนชั้นและความเหลื่อมล้ำที่ยังมีอยู่และการโกหกหลอกลวงประชาชน ประวัติศาสตร์ตามสายตาของสตรีจีนซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ทางการนำเสนอเพื่อเชิดชูความเป็นชาติจึงเป็นการวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมจีนที่พยายามปิดกั้นเสียงของผู้ไร้อำนาจด้วยความรุนแรงและอุดมการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ ที่บังคับให้

ประชาชนเสียสละและละทิ้งความเป็นปัจเจกบุคคลโดยมีอุดมการณ์ความสุขเพื่อส่วนรวมเป็นข้ออ้างของผู้มีอำนาจ อาจกล่าวได้ว่าอัตชีวประวัติ **Wild Swans** เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ประกาศถึงจุดยืนทางการเมืองของจุง ซางที่รักเสรีภาพและต่อต้านการกดขี่ของสังคมนิยมพร้อมกับนำเสนออุดมการณ์เสรีนิยมแบบตะวันตกที่เธอใฝ่ฝันหามาตลอดในช่วงเวลาที่เธอพบแต่ความยากลำบากในเมืองจีนยุคของเหมาเจ๋อตุง การ

สิ่งที่เป็นจุดเด่นอีกประการของ **Wild Swans** และเป็นการวิพากษ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นไปด้วย คือ การใช้ภาษาและนำวัฒนธรรมอื่นมาใช้ประกอบการเล่าประวัติศาสตร์ในมุมมองของผู้หญิงและวิพากษ์สังคมวัฒนธรรมในแง่มุมต่าง ๆ ความโดดเด่นในด้านวรรณศิลป์และกลวิธีที่ใช้ในการประพันธ์รวมไปถึงภาษาที่เสียดสี ประชดประชันและเหน็บแนมเหล่าผู้มีอำนาจด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองและให้เสียงหลายเสียงในอัตชีวประวัติได้มีโอกาสบอกเล่าถึงความคิดตามมุมมองของตนเอง

กลวิธีที่โดดเด่นที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ คือ การนำคำพูดและความคิดของผู้ประพันธ์และตัวละครอื่น ๆ มาตอบโต้กันเป็นเสียงที่ปะทะกันไปมา (dialogism) เพื่อแสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมจำนนต่ออำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์และลัทธิเหมาซึ่งมีทั้งการตอบโต้แบบบรรทัดต่อบรรทัด ย่อหน้าต่อย่อหน้าและหน้าต่อหน้า กลวิธีดังกล่าวเป็นดั่งตัวแทนของสองวาทกรรมที่ขัดแย้งกันและพยายามช่วงชิงพื้นที่การแสดงออกทางการเมือง กลวิธีดังกล่าวทำให้เสียงของทางการไม่อาจครอบงำเสียงอันหลากหลายหรือพหุโฆษะ (polyphony) ของประชาชนได้

นอกจากกลวิธีเรื่องเสียงที่ตอบโต้กันไปมาแล้ว จุง ซางยังนำเสนอประวัติศาสตร์ฉบับสตรีจีนด้วยวิธีการเสียดสีสังคมและพรรคคอมมิวนิสต์ เช่น การใช้ภาษาที่ประชดประชันเมื่อกล่าวถึงการที่พรรคคอมมิวนิสต์ยึดทรัพย์สินของประชาชนมาเป็นของรัฐ การอ้างถึงคำพูดของน้องชายตนเองที่ยกคำสอนของเหมาเจ๋อตุงเกี่ยวกับการไม่ยอมก้มหัวให้กับคนตะวันตกเมื่อครั้งที่เจ้าหน้าที่รัฐสั่งให้ทุกคนก้มหัวลงเพราะชาวต่างชาติกำลังเดินทางมา และการยกเหตุการณ์ที่เหล่าประชาชนจีนเขียนคำกลอนเสียดสีเหมาเจ๋อตุงและรัฐบาลที่ไม่อาจแบ่งปันน้ำมันได้อย่างเพียงพอจนไม่สามารถทอดผ้าตกรที่ฆ่านายกรัฐมนตรีโจวเอนไหหล จุง ซางยังใช้กลวิธีเปรียบเทียบพฤติกรรมตัวละครเพื่อชี้ให้เห็นถึงด้านมืดของอำนาจรัฐด้วยภาษาที่เหน็บแนมผู้มีอำนาจอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการยกความซื่อสัตย์ของพ่อเทียบกับข้าราชการอีกหลายคนที่ไม่ได้มีความคิดเดียวกับพ่อและยังเปรียบเทียบเด็กขโมยกระเป๋าเงินของ

เธอที่มีความซื่อสัตย์มากกว่าเจ้าหน้าที่รัฐที่ฉ้อฉลเมื่อครั้งที่เด็กคนดังกล่าวนำกระเป๋ามาคืนเธอหลังจากที่ขโมยไปได้ไม่นาน นอกจากนี้ยังมีการวิพากษ์เผด็จการคอมมิวนิสต์แบบเหมาที่ไม่ได้มีความแตกต่างไปจากระบอบจักรพรรดิเมื่อครั้งโบราณกาลของจีนเพราะทำยที่สุดประชาชนจีนทุกคนตั้งแต่สมัยราชวงศ์มาจนถึงพรรคคอมมิวนิสต์ต่างตกอยู่ภายใต้จารีตผู้ปกครองเผด็จการมาโดยตลอดแม้ว่าพรรคคอมมิวนิสต์อ้างว่าต้องการล้มล้างระบอบเจ้าขุนมูลนายออกไปให้หมดก็ตาม และยังมีการชี้ให้เห็นถึงการใช้อำนาจที่ผิดประเภท เช่น การวิพากษ์เพื่อนร่วมงานอันเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปความคิดให้เป็นคนที่ดีกว่าเดิมกลับกลายเป็นการจ้องทำลายกันด้วยเรื่องส่วนตัวและเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เพราะสุดท้ายแล้วเมื่ออำนาจอยู่ในมือผู้ใด ผู้นั้นก็มักคิดถึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมเสมอและพรรคคอมมิวนิสต์ไม่อาจแก้ไขปัญหาดังนี้ได้

การอ้าวนักคิดของตะวันตกและจีนโบราณ หนังสือเล่มอื่น บทกวีและเรื่องเล่าพื้นบ้านเป็นอีกหนึ่งกลวิธีที่จุง ชางแสดงให้เห็นถึงการเปิดกว้างในเรื่องวัฒนธรรมต่างชาติและวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนที่สูญหายไปในช่วงที่เหมาเรื่องอำนาจ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในตัวบทเผยให้เห็นถึงการที่จุง ชางไม่ยอมให้ลัทธิทางการเมืองมีอำนาจเหนือเหตุผลและเสรีภาพทางความคิดของสตรีและประชาชน การอ้างถึงคาร์ล มาร์กซ์และหลูซินซีที่เน้นเรื่องการวิพากษ์สังคมด้วยเหตุผลและเปรียบเทียบกับความบ้าคลั่งของลัทธิเหมาที่ไม่มีเหตุผล การนำนวนิยายตะวันตกของโจนาธาน สวิฟต์ มาวิพากษ์อำนาจเผด็จการเหมา และการอ้างบทละครโบราณสมัยราชวงศ์หมิงเกี่ยวข้องกับข้าราชการผู้ซื่อสัตย์ชื่อไห่รู่ยแต่กลับถูกองค์จักรพรรดิลงโทษ ละครผีสมัยโบราณที่เหมาและมาตามเหมาห้ามเล่น และเรื่องเล่าพื้นบ้านของจีนโบราณเกี่ยวกับนางสนมผู้ไม่ยอมไปอยู่กับชนป่าเถื่อนและฆ่าตัวตาย ละครสองเรื่องแรกเป็นการเรียกร้องความยุติธรรมให้กับเหล่าเจ้าหน้าที่รัฐที่ซื่อสัตย์และเหล่าผู้บริสุทธิ์ที่ถูกกำจัดในฐานะศัตรูทางการเมืองในช่วงที่เหมาเรื่องอำนาจ ในขณะที่เรื่องเล่าพื้นบ้านนั้น จุง ชางนำมาเล่าใหม่ด้วยการเล่าใหม่ว่าหากเธอเป็นนางสนมคนดังกล่าว เธอจะรีบไปอยู่กับชนป่าเถื่อนทันที เพราะอย่างน้อยเธอยังมีอิสระเสรีภาพในท้องทุ่งอันกว้างไกลกับม้าของชนป่าเถื่อนดังกล่าว

ดังนั้น กลวิธีทั้งหมดที่ผู้วิจัยยกมาแสดงให้เห็นถึงการที่จุง ชางเปิดโอกาสให้เสียงและอุดมการณ์ อุดมการณ์ และประเด็นทางสังคมต่าง ๆ แสดงตัวออกมาเพื่อการวิพากษ์สังคมวัฒนธรรมจีนในช่วงที่เหมาปกครองประเทศว่าไม่มีเสรีภาพ อุดมคติตามที่สัญญาไว้ไม่มีวันเป็นจริง มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการใช้อำนาจที่ผิดรวมไปถึงสนับสนุนให้มีความหลากหลายของวัฒนธรรมอันเป็น

การบอกจุดยืนทางการเมืองและประวัติศาสตร์ว่าสตรีและประชาชนคนธรรมดาควรเป็นอิสระจากพันธนาการของอำนาจรัฐและมีสิทธิ์ที่จะบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ตามมุมมองของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการประกาศจุดยืนทางการเมืองของเธอว่า **Wild Swans** คือ ตัวแทนของความคิดแบบเสรีนิยมตามอย่างตะวันตกที่ต่อต้านอำนาจเผด็จการทุกรูปแบบโดยมีประเทศจีนในยุคเหมาเจ๋อตุงเป็นเป้าหมายของการวิพากษ์

5.2 ข้อเสนอแนะ

ด้วยการวิเคราะห์ **Wild Swans** ในฐานะอัตชีวประวัติและเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่บอกเล่าการต่อสู้และประวัติศาสตร์ในสายตาของสตรีจีน ผู้วิจัยคิดว่างานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปต่อยอดให้เกิดการศึกษาวรรณกรรมและงานเขียนอัตชีวประวัติในฐานะประวัติศาสตร์การต่อสู้ของคนไร้อำนาจ สตรี ประชาชนคนธรรมดาและชี้ให้เห็นถึงพื้นที่ทางการเมืองอันเปิดกว้างและเสียงอันหลากหลายที่พยายามต่อรองและต่อต้านอำนาจรัฐ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จุง ชาง. หงส์ป่า: เรื่องราวของสตรีจีนสามชั่วอายุคน แปลโดย จิตรภรณ์ ตันรัตน์กุล.

กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์, 2543.

จุง ชาง, จอน ฮัลลiday. 'เหมา' เรื่องที่คุณไม่รู้ อายุรี ชิวรุโณทัย แปล. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว, 2552.

โจวหยาทรง. ประวัติศาสตร์จีน วิลโล ลิมถาวรานันต์ ศรีวิภาญจน์ กุลยานนท์ และเอกสิทธิ์ ชินอักษร พงศ์ แปล ปกรณ์ ลิ้มปยุสรณ์ บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2547.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ : บทสำรวจพรมแดนแห่งความรู้แนววิพากษ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

ดวงธิดา ราเมศวร์. จีน อารยธรรมยิ่งใหญ่แต่โบราณแห่งตะวันออก. กรุงเทพมหานคร: แพรวธรรมสำนักพิมพ์, 2537.

ตรีศิลป์ บุญขจร. ดัวยแสงแห่งวรรณคดีเปรียบเทียบ กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วรรณคดีศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

นพพร ประชากุล. ยกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 1 ว่าด้วยวรรณกรรม กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2552.

———. ยกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 2 ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2550.

เบน แอนเดอร์สัน. ชุมชนจินตกรรม บทสะท้อนว่าด้วยการกำเนิดและการแพร่ขยายของชาตินิยมชาลววิทย์ เกษตรศิริ บรรณาธิการแปล. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2550.

พวงคราม พันธุ์บุรณะ. แนวเขียนเชิงอัตชีวประวัติในผลงานของโกแล็ต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

รัตนภรณ์ เหล่ายิ่งเจริญ. "อดีตที่เล่าใหม่: การวิพากษ์สังคมและการเมืองจีนในนวนิยายยุคหลังการปกครองของเหมาเจ๋อตง." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553

วยากร พึ่งเงิน. "เรื่องเล่าของตัวตนในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่องเงาสีขาวของแดนอรัญ แสงทอง."

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

วรศักดิ์ มหัทธโนบล. เศรษฐกิจการเมืองจีน. กรุงเทพมหานคร: โอเพ่น โซไซตี้, 2557.

วิภาวี รักษ์เจริญ. ยอดสตรีผู้พลิกโฉมประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ฮาซันพริ้นติ้ง, 2556.

วีระชัย โชคมุกดา. 150 ปีจีนยุค "ป่วยไข้" จากสงครามฝิ่นสู่มหาอำนาจโลก กรุงเทพมหานคร: ยิปซี, 2555.

ศรัทธา พูลสวัสดิ์. "จีน: จากมุมมองตะวันตกในนวนิยายของเฟิร์ล เอส.บัก." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

สุรภีพรรณ ฉัตรภรณ์. อาหาร อารมณ์ และอำนาจของสตรี ในวรรณกรรมร้อยแก้วตะวันตกร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

สุวรรณมา สถาอานันท์. กระแสธารปรัชญาจีน : ข้อโต้แย้งเรื่องธรรมชาติ อำนาจ และจารีต กรุงเทพมหานคร: ศยาม, 2556.

อัมมา มหาพสุชานนท์. "ความเป็นหญิงจีนในนวนิยายของนักเขียนสตรียุคหลังเหมา." ปริญญาอักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

ภาษาอังกฤษ

Burke, Peter. *New Perspectives on Historical Writing*. Second ed. Pennsylvania: Polity Press, 2001.

C. Fan, Carol "Language, Gender, and Chinese Culture." *International Journal of Politics, Culture, and Society*, Vol. 10, No. 1 (Fall, 1996) Springer Stable (1996).

Chang, Jung. *Empress Dowager Cixi : The Concubine Who Launched Modern China*. London: Random House, 2013.

———. "Twentieth Century China through Three Generations of Women." *India Internationa Centrel Quarterly* 31, no. 1 (summer 2004).

———. *Wild Swans: Three Daughters of China*. New York: Touchtone, 2003.

Charuchinda, Intira. "An Analysis of the Changing Identities of Chinese Women as Reflected in Contemporary Works of Diasporal Chinese Feminist Writers " Ph.D. Dissertation, Srinakharinwirot University, 2006.

- Croll, Elizabeth *Changing Identities of Chinese Women: Rhetoric, Experience and Self-Perception in Twentieth-Century China*. London and New Jersey: Hong Kong University Press, 1995.
- Currie, Mark. *Postmodern Narrative Theory*. 2 ed. New York: Palgrave Macmillan, 2011.
- de Certeau, Michel. *The Practice of Everyday Life*. Translated by Steven Rendell. Berkeley: University of California Press, 1984.
- . *The Writing of History*. Translated by Tom Conley. New York: Columbia University Press, 1988.
- de Man, Paul "Dialogue and Dialogism." *Poetics Today*, Vol. 4, No. 1 (1983) Duke University Press (1983).
- Oxford Advanced Learner's Dictionary: Oxford University Press, 2005.
- Durrant, Sabin. "Jung Chang Interview: Why I'm Still Banned in China." Telegraph, <http://www.telegraph.co.uk/culture/10314619/Jung-Chang-interview-why-Im-still-banned-in-China.htm>.
- Friedan, Betty. *The Feminine Mystique*. New York: W.W.Norton, 2001.
- Geng, Zhihui. "Cultural Revolution Memoirs Written and Read in English: Image Formation Reception and Counternarrative." Ph.D. dissertation, Minnesota, 2008.
- Geng , Zhihui ". Cultural Revolution Memoirs Written and Read in English: Image Formation, Reception and Counternarrative " Ph.D. dissertstion, University of Minnesota, 2008.
- Gillies, Midge. *Writing Lives: Literary Biography*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009.
- Grice, Helena. *Negotiating Identities an Introduction to Asian American Women's Writing*. Manchester and New York: Manchester University Press, 2002.
- Honig, Emily. "Socialist Sex the Cultural Revolution Revisited." *Modern China*, Vol. 29, No. 2 (Apr., 2003) Sage Publications (2003).
- Humm, Maggie. *A Readers Guide to Contemporary Feminist Literary Criticism*. Hertfordshire: Biddles, 1994.

- Kaplan, Carla. "Women's Writing and Feminist Strategy." *American Literary* Vol.2 No.2
Oxford University Press (1990).
- Lai, Amy Tak-Lee. *Chinese Women Writers in Diaspora : Jung Chang, Xinran, Hong Ying, Anchee Min, Adeline Yen Mah*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2007.
- Montefiore, Jan. *Feminism and Poetry: Language, Experience, Identity in Women's Writing*. London: Pandora Press, 2004.
- Peng, Chunhui. "The Geopolitics of Memory Production in China, Hong Kong, and Anglo-America: Reading Memoirs of the Chinese Cultural Revolution from 1980 to 2006." University Of California San Diego, 2009.
- Perry, Elizabeth J and Li Xun. "Revolutionary Rudeness the Language of Red Guards and Rebel Workers in China's Cultural Revolution" in *Twentieth Century China New Approaches Rewriting Histories*. edited by Jeffrey N Wasserstrom London: Routledge, 2003.
- Phillips, Richard T. *China since 1911*. Hampshire: Macmillan, 1996.
- Roberts, Alison. "Wild Swans Author Jung Chang: 'Censorship in China Is Worse Now Than It Was 10 Years Ago'." London Evening Standard,
www.standard.co.uk/lifestyle/london-life/wild-swans-author-jung-chang-censorship-in-china-is-worse-now-than-it-was-10-years-ago-7657123.html.
- Roberts, J.A.G. *A Concise History of China*. Cambridge: Harvard University Press, 1999.
- Schweickrat, Patrocínio P. "Reading Ourselves: Toward a Feminist Theory of Reading (1986)" *Feminisms: An Anthology of Literary Theory and Criticism*. Hampshire: Macmillan.
- Sellers, Susan. *Helene Cixous Reader*. London: Routledge, 1994.
- Shevtsova, Maria. "Dialogism in the Novel and Bakhtin's Theory of Culture." *New Literary History, Vol. 23, No. 3, History, Politics, and Culture* (1992).
- Sinding, Michael "From Fact to Fiction: The Question of Genre in Autobiography and Early First-Person Novels." *Substance Volume 39 Number 2 (Issue 122)* University of Wisconsin Press (2010).

- Smith, Sidonie and Julia Watson. *Reading Autobiography: A Guide for Interpreting Life Narratives*. Second Edition ed. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2010.
- Spence, Jonathan D. *The Search for Modern China*. Third ed. New York: Norton & Company, 2013.
- Suijian, Guo. *Chinese Politics and Government: Power, Ideology and Organization*. New York: Routledge 2013.
- Tan, Pamela. *Women in Society: China*. Kuala Lumpur: Kim Hup Lee, 1993.
- Triplett, Emily "States of Self Utopianism in Nineteenth-Century Fictional Autobiography." Master Of Arts In English Thesis, University of Alaska Anchorage, 2005.
- Tyson, Loius. *Critical Theory Today: A User-Friendly Guide: A User-Friendly Guide*. New York: Garland Publishing, 1999.
- White, Hayden. *Tropics of Discourse: Essays in Cultural Criticism*. London: The John Hopkins University Press, 1992.
- Wong, Yuk-Lin Renita. "Dispersing the Public and the Private: Gender and the State in the Birth Planning Policy of China." *Gender and Society Vol. 11, No. 4 (Aug., 1997) Sage Publications* (1997).
- Yahuda, Michael. "Bad Element." The Guardian
<http://www.theguardian.com/books/2005/jun/04/featuresreviews.guardianreview10>.
- Zinn, Howard. *A Young People's History of the United States*. New York: Seven Stories Press, 2009.
- Zinn, Howard and Anthony Arnove *Voices of a People's History of the United States*. New York: Seven Stories Press, 2009.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายปณชัฏร์ศมี องค์กรรัตน์ เกิดวันพฤหัสบดีที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 ที่จังหวัดระยอง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีรัฐศาสตร์บัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2552 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2554

